13
90
2-22

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
4 B
41

M

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

27 27
E D
32 33 13-20·a·22

TRACTATVS
DE MAIORIBVS,
RERVMQVE CAPITALIVM
Epiſcoporum cauſis ad Papam deferendis,

Et Romanæ Sedis origine, atque authoritate.

Authore

REVERENDISS. LÆLIO IORDANO
EPISCOPO ACERNENSI,

Iureconſulto Romano præclariſſimo,
Et olim in primis ſcholis Romani Gymnaſij ex ordine Iuris Ciuilis acutiſſimo Interprete.

Cum rerum ſummis, & Indice copioſiſsimo.

VENETIIS, Apud Dominicum Nicolinum,
M D LXXII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PIO V. PONT. OPT. MAX.

COGITAVI ſæpè ego quidem, valdeq; etiam optaui; Pie V. Pont. Opt. Max. perpetuum aliquod non leue admodum meæ in Beatitudinem tuam obſeruantiæ, & voluntatis teſtimonium, ac pignus, expreſſumque exemplum dare; ſed imbecilles, infirmasq; vires meas, atque infimum ſtatum, cum ſummo gradu, meritiſque tuis comparans, & veluti aurificis ſtatera perpendens, quicquid à me proficiſci vnquã poſſet, id totum videri indignum, quod ad maieſtatem, & conſpectum tuum adiret, à me hoc cõſilio, & cupiditate, & quaſi animi impetu auocatus, atq; in dies aliquam altius euolandi, & ſumma iſta dignitate tua idoneam expectans occaſionem conſequi, hactenus ſum omnino deterritus. Te enim Pater Beatiſsime ab ipſo

incuntis ætatis principio contemplatus notabam iam tum ferè naſcentem à corpore abſtractum,& quàm maximè ad cognitionem diuinarum rerũ cura, omniq; ſtudio raptum:eũdemq; adultum,& paululum iam corroboratũ, & veluti ab omnibus liberum impedimentis admiratus, ſentiebã,deſtinati itineris expeditius conficiendi gratia ſeceſsiſſe, homenq; in eam dediſſe ſodalitatem, ex qua tãquã ex equo Troiano innumeri,& doctrina,& religione preſtantiſsimi homines exiere,& planè in eo ordine non ęqualibus modò,natu vè minoribus,ſed etiam ſenioribus quibuſq; exemplum innocentię,& integritatis fuiſſe,atq; omnes vires tuas ad veræ,& Catholicę Religionis contrarias opiniones extерminandas contuliſſe, eiuſq; rei cauſa,nullam omnino offenſionem, nullum odiũ, nullam deniq; non modò contentionem, ſed nec etiã dimicationem tibi vnquàm diffugiendam putaſſe. Iam verò te in Sacroſanctum Cardinaliũ Collegium, nihil tale quidem ambientem,nec cogitantem adſci-

adſcitum,in eoq; dignitatis gradu cõſtitutum,decem ipſos annos, Sanctitate,& virtute cæteris præſtantem ſæpenumero expertus dignoſcebam omnem prorſus vitę tuę partem huiuſmodi ſemper fuiſſe,vt in ea cum reperire boni quod imitarentur, nihil omninò inuenire poſſent improbi, quod calumniarentur. Poſtremò autem te ipſum in celſiſsimo tandem iſto authoritatis inter homines Deo proximæ ſolio Diuini numinis,ac ſpiritus inſtinctu, atq; afflatu,non hominũ iudicio,aut conſiliis collocatũ veneratus ſanè perſpicio eandẽ ſemper virtutẽ, quæ ab ipſis te incunabulis ſuſceperat,perpetuò eſſe comitatã, nihilq; te Cardinalatus dignitate,nihil Põtificatus Maieſtate immutatũ, niſi quòd videam factũ eſſe:vt tua virtus à pluribus in dies magis cognoſcatur, eandẽq; penitus intelligam te hactenus, quam etiam priuatum antea affabilitatem,& comitatem cum grauitate,& iuſtitia coniunctam,cultumq;,ac vitæ,& diſciplinę ſeueritatẽ retinere, ac planè quod Veſpaſiano imperiũ

adepto

adepto Plinium ſecundũ dixiſſe ferant,& noſter etiam Felinus Sandæus quandoq;[a] vſurpauit, id S. tuæ verius conueniat, ſcilicet, Non quicquàm, in te mutauit amplitudo fortunę, niſi vt tantum prodeſſe poſſis quantum velis. Ita, vt quoquo me verterem, etiam vetera memoria repetens, nullam inuenirem rationem, aut ſaltem idoneam cautionem, qua ad tam venerãdum numen putarem præberi mihi aditum aliquando poſſe: atque adeò tenuitatem quidem meam metitus, & non ignorans cum nuptiali me non poſſe veſte procedere (quod eſt in Euangelio[b]) verebar ne manibus, pedibuſque vinctus, ac religatus tetris conſtituerer in tenebris. vel certè, vt olim Phormio Philoſophus diſputans de re militari, deque Imperatoris officio Epheſi apud Anthiochium Regẽ, viſus, licèt cæteris omnibus admirabilis, ab Hannibale expulſo à Carthagine loquax omninò, ac delirus fuit iudicatus, quaſi Græcus homo, cùm nunquàm hoſtem, nunquàm caſtra vidiſſet, præcepta

de

a ¶ In fin. tract. Quãdo conatus puniatur.

b ¶ Apud Matth. capit. 22.

de re militari daret ante ipſum, qui cũ Populo Romano de Imperio tot annos dimicaſſet. ſic propemodum ego quoq; illuderer, ac delirare exiſtimarer, qui Chriſtianæ Philoſophiæ præceptis, inſtitutiſq; cum minus abundem, & ingenio, & doctrina deficiar, de grauioribus cauſis, atq; Imperio, & authoritate Romanæ Sedis proponerem diſſerendum ante Beatitudinem tuam, cuius ſanè totam ætatem in ęterna iſta, & in terris maxima poteſtate glorioſiſsimè, & magnificentiſsimè defendenda, atq; amplificanda ſciam eſſe contritam. nec pręcauerem definiti ad infinitum (quod etiam Philoſophi probant) non eſſe proportionem, eoq; magis agnoſcebam me infimum hominum ad S. tuę comparationem, & veluti amplexũ quaſi puncti inſtar obtinere. Nuper verò nactus duces, ac ſigniferos, qui nunquàm meo deſiderio, & cauſæ defuerunt, viros ſcilicet tum antiqua probitate, aliiſque laudibus ornatos, tum etiam omnium, quos ego nouerim, humaniſsimos, ſingulariq;

non

non minus doctrina, quàm ſapiētia præditos Cardinales Scipionē Rebibbam, Marcum Antonium Columnam, Hugonem Boncompagnum, Franciſcum Alciatum, veteres Patronos, ac Gabrielē Palæotũ, & Guilielmum Syrletũ præceptores, & præſidia mea, ſic porrò ſum confirmatus, ad eamq; priſtinam renouato veluti ſpiritu excitatus, & reuocatus auiditatem: vt nec impudenter, nec temerè facturum me exiſtimarim, ſi nonnullos meos ex canonum diſciplina, variiſq; probatis Authoribus collectos, de maioribus, aliiſque capitalibus Epiſcoporum cauſis ad ſummum Pontificem deferendis, Romanæq; Sedis origine, ac dignitate, labores perſpicaci ſanè prudentia, acutoquè iudicio, & præſtanti ingenio, & ſingulari eruditione præditi, Cardinalis Amulij iuſſu iam pridem lucubratos, ac penè inchoatos, nunc verò perfectos, aut certè auctos, venerãdo tuo nomini conſecrarem. Diuinitus delato hoc nuper præſidio tectus, ſummaque illorum fretus authoritate Cardinalium,

qui

qui planè omnes gratum, & iucundum, qualeſcunq; id amoris noſtri indicium fore polliciti, ac mirum in modum profeſſi, ſeq; ſponſores vltrò offerentes, efficere, vt cum ego cupiens quaſi aduerſum Solem intueri, timebam anteà ne eius ſplendor oculorum aciem præſtringeret, nunc veluti dioptra quadam interiecta, tutius valere mihi videar optati tui luminis contemplatione potiri: eoq; tandem conſtitui meas haſce tibi vigilias dicare. ſperans omninò vobis omnibus meum id officium, ea quippè iucundius futurum ratione: Amulio quidem quòd ea ipſa, quæ in ſui ego gratiam elucubraui, modò Beatitudinem tuam Sanctæ Sedis Apoſtolicæ dignitatis pręcipuè ſtudioſum videat proprio quaſi iure vindicaſſe, ac ſui quoque nominis authoritate innixa ad cæterorū manus peruenire, Rebbibæ, Columnæ, Boncompagno, Palęoto, Syrleto, Alciato, quòd ſua ipſorum cohortatione inuulgatos clientis, & diſcipuli, primos ferè lucubrationum fructus, ad Sanctitatem tuam

primum aditum inueniſſe, eorumq́; auſpiciis, atq; opera illis maximè aliquid ſaltem ponderis acceſſurum intelligant. Tibi verò Beatiſs. atq; Opt. Pontifex, quòd totũ me in ære tuo iam eſſe, haberiq; planè velle, ac ne vinea Domini inutilibus ſilueſcat ſarmentis, ſed nouis quotidiè plantis, ac malleolis fructuoſior diffundatur, in dies magis curare facilè agnoſcas. Neq; verò exilis, tenuiſq́; munuſculi exiguitatẽ amplius me retardare paſſus ſum, qui iã intelligam ſolere S. tuam potius quibus de cauſis, & à quo homine quid detur animaduertere, quàm ſpectare, & ſua quidq́; amplitudine demetiri, atque idcircò minima, ac læuiſsima quæque (ſincerè modo, & ex animo oblata) pro ſummis, ac grauiſsimis accipere, & cuiuſq́; muneris tenuitatem humanitatis, & cum dignitate coniunctæ humilitatis, magnitudine ſubleuare. Atqui ego certè, maxime ac benigniſsime Pater, fateor quemadmodum nec honorificentius meo hic opuſculo, nec mihi optabilius quidquàm Diuino

tuo

tuo patrocinio potuiſſet accidere, ſic vehementer etiam cupere meam hanc erga Sanctitatem tuam ſtudij, & pietatis teſtificationem, quaſi publicis perſcriptam tabulis, non ingratam eſſe, tuaq́ue mé non indignum penitus gratia iudicari. Quod ſanè mihi perſuadeo, qui planè ſciam cum ex ſummi mei amoris, & erga Beatitudinem tuam pietatis, veluti fonte, hoc totum officij, atque operis manaſſe, Amulijq́ue iuſſu, & Rebbibæ, Columnæ, Boncompagni, Palæoti, Syrleti, & Alciati potiſſimùm præceptis, & conſiliis originem duxiſſe, tum nihil magis optimi, tuiq́; ſimilis eſſe Principis, Deiq́; miniſtri, quàm (vt apud Romanos teſtatũ reliquit Paulus[a]) probis bono ſemper eſſe, laudemq́; impertire, & ſumma hilaritate, & clementia (quas Regis vultus proprius, & comites, ac quaſi veſpertinum imbrem præbere vitam dixit Salomon[b]) authoritatis, & ſplendoris præſtantiam illam, quam is fuerit conſecutus, cum proximis libenter communicare, & ad ma-

iora, & grauiora etiam quotidie per ſe, licèt ſatis incitatos, edenda inflammare. Chriſtus Ieſus te ſummum Pōtificem ad nos Diuinitus delatum incolumem, ac fęlicem ſeruet, faxitq; vt diu Chriſtiano interſis populo, ac ſerus ad Cęlum redeas. Domi in Vrbe. xvij. Calend. Septemb. M D LXVI.

Beatitudini tuæ

deditiſsimus, atq; obſequentiſs.

Lælius Iordanus.

LIBRI EIVSDEM AVTHORIS LAELII IORDANI

Ad PIVM V. Pont. Opt. Max. carmen.

PRoxime Dis Hæros, Vaſtum cui pondus Atlantis
Incubat, & ſacræ cura, ſalusq; ratis:
Quòd tua te virtus, & terris dìdita fama,
Actaq; vita piè, ac numina Sancta Deum
Euexere gradum ad ſummū, Sedemq; beatam,
Hic tibi cum ſacro eſt ordine iunctus honos:
Sed quòd falſorum Vatum contecta cicuta
Melle venenato rumpere vincla paras,
Quodq; necare animos iuſtos, vigilantior Argo,
Emiſſum Virus Relligione vetas.
Quòd vitæ integer, et ſcæleris Pie maximè purus,
Spiritum, & edoctus lege domare auidum,
Latius ipſe vnus regnas, quàm ſit vſq; remotus
Pænus ſeruiret vinctus vterq; tibi,
Et qualis ſummæ ſurgens de Montibus Idæ

Vnda

Vnda perfuſus Lucifer Oceani,
Ore ſacro lucem fundis, tenebrasq́ reſoluis,
Ac cæcis almum reddis vbiq́ diem,
Publica, quòdq́ tuis præfers PIE *cõmoda rebus,*
Hinc tibi perpetuò ſurget honore decus.

Aliud eiuſdem Authoris.

Non ego prò arbitrio miror te claudere poſſe,
Et reſerare poli, tartareasq́ fores.
Nam, quod voce datum Petro, eſt Rectoris Olympi,
Qui nos è ſtigiis morte redemit aquis.
Diuino inſtinctu euectis, virtuteq́ in altam
Sedem, agnoſco idẽ hoc omnibus Imperium:
Sed quòd ab ore fluunt charites, quòd Pallada vincis
Moribus, & canam relligione fidem.
Quòd potes ingenio Atlantis præſtare nepotem,
Iure quòd Aſtream, quòd grauitate Iouem,
Miror virtutes cunctas quòd congeris vnus,
Totq́ Deos vno pectore, & ore refers.
Nãq́ monere Magiſtratus, Sanctũuè Senatum
Accire, aut populis ſi dare iura iuuat,
Crediderís

Credideris in ſolio eſſe Iouis, ſi dogmata profers,
Quiſq́; putat genitum te Ioue, et Eurynome,
Si tibi commiſſi Regni ampla negocia tractas,
Pallas adeſt lateri, Mercuriuſq́; Comes:
Hinc tibi Cœleſtes cedunt grauitate libenter
Moribus, ingenio, iure, pudore, fide.

Eiuſdem Authoris in eundem ex Apocal. cap. xij.

Obnixus cõtra Michael ſtetit Angelus anguem,
Pallenteiſq́; herebi depulit in tenebras,
Septenis illum ſeptem capita atra coronis
Quaſſantem, iratum cornua in alta decem,
Ardentemq́; oculis, & ſibila colla tumentem,
Tollentemq́; minas, & furiale malum,
Tertiã & aſtrorũ extrema partẽ agmine cauda
Verrentem, eiectum, iamq́; fuga timidum:
Ingenteſq́; ſinu torquentem motibus orbes,
Luctificam puero quo ferat ore necem,
Quem illa pedes Luna, et duodenis tẽpora ſtellis,
Ac radijs virum Solis amicta nitens,
Cara Deo mulier populos mucrone coruſco,
Recturum peperit, raptum in aperta poli:

Nūc nouus ab ſummo Michael demiſſus Olimpo,
QVINTVM quem dicit nomine Roma PIVM,
Sedis Othomanæ miſeræ, Lutheræq́; nephandæ
Vipereos animos, peſtiferamq́; lucem
Reſtinguit, victorq́; horrentia monſtra repellit,
Inq́; domos ditis tartareas adigit,
Incolumis, lætusq́;, præcor fælixq́; ſuperſit,
Ac ſerus redeat Quintus ad aſtra Pius.

M. ANT.

M. ANT. AMVLIO PATRICIO VENETO,

& S.R.E. Cardinali ampliſſimo, atq; honoratiſs.

Lælius Iordanus S. D.

NAturam optimam Ducem, tanquàm Deum ſequendam, eiq́ parendum negare, Amuli Cardinalis amplißime, videntur ij, qui nihil omnino longius, quàm mortalis huius lucis admodum breuis vſura, exiguumq́ viuẽdi circumſcriptum nobis curriculum poſtulent, ſpe, atq́ intelligentia, menteq́ ipſi de ſe, & gloria ſua cogitant, ac res ipſas à communi vno omnium earum principio, Cæliq́ & Mundi effectore, & parente copulatas ſe iungunt, & naturale animorum quaſi pabulum, conſi derationem ſcilicet, contemplationemq́ ab actione rerum excludunt. Cæleſtes enim ipſi animi ex altißimo domicilio profecti ſunt, & à Deo illi quidem Diuinæ ſempiternæ, ſapientisq́ vitæ exordio ad agendum ſemper aliquid, & in mortalem gloriam conſequendam generati, in corporum terreno principij genere conceptorum, ſocietatem dantur, vt extinctis illis corporibus elapſi, atq́ in lucem excedentes iucundißima benefactorum memoria, virtutisq́ vſus præmio, ac ſua tandem æternitate

c fruan=

fruantur. Ideoq́ hanc animorum, & corporum coniunctionem quantum in ſe ipſis eſt, dirimunt, qui ſentiant in rerum agendarum ſtudio verſari non eorum eſſe, qui Philoſophia, atq́ amore ſapientiæ oblectantur. cum ſanè conſtet, & animos in terram è cœlo ad regendum, atq́ imperandum depreſſos corporum deſiderare vſum, & corpora, vaſa & receptacula animorum vi ipſorum indigere. Neq; vero ex eo quod nonnulli reperiantur philoſophiæ expertes, atq; à contemplationis cuiusq́ ſtudijs ſæpe etiam alieni, qui ea, quæ velint rectiſſimè perficiãt ſequenda eſt illorum ſentẽtia: nã præterquàm quod non poteſt idẽ cuilibet omnibus in cauſis contingere, illud planè ſcimus, medicinam non eſſe tollendam; & ſi pleroſq; videmus qui ſine eius ope ſanentur; quoniam id perrarò, & caſu potius, & fortuna eueniſſe, quàm frequenter aut ratione, & indicio factum intelligimus. Neq; cum iſtis faciendum eſt procul intuentibus, quaſi in diſſimili videantur genere hæc ipſa duo: alterum videlicet contemplandi ſtudium in ocio, alterum agendi in tractandis negocijs verſari: eoq́ vix, aut (vt ipſi aiunt) ne vix quidem fieri poſſe, vt in vtroq; vnus excellat, qui ſit in alterutro occupatus, cum porro ſatis liqueat in conſiderandis rerum diuinarum, humanarumq́ cauſis verſatum, ab ipſa cognitione ad res agendas, eundemq́ in tractandis negocijs impeditum; à rebus agendis ad cognitionem mox traductum, ſequi ipſum identidem in hoc veluti curriculo reuoluentem, ſæpe qui reuocantem, vt

proui=

*prouidum ſagax, rationis, & conſilij plenum animal,
& ad cæli conſpectum, quaſi cognationis, & domicilij
priſtini excitatum, atq; erectum, diſpari licèt in ſtudio,
pari tamen cum laude vtrunq; poſſe, vel facilè tracta=
re; ac planè ſe hominem eſſe, hominum cauſa celſum, Cæ
lumq́ intuentem conſtitutum, præſtare. Quod certè
Cardinalis honoratiſsime, cæteri exemplo tuo ita eſſe
agnoſcent, ac probabunt, ſi inſtitutas vitæ tuæ rationes
diligentius conſiderabunt, omniaq́ actionum tuarum
momenta perpendent, quoquo ſe vertent perſpectari ve
ſtigia uirtutis tuæ, quæ nunquàm omnino tã Illuſtri loco
latuit. In patria enim ipſa tua fæliciſsima Rep. ſic ſem=
per vixiſti, vt conſiliorum omnium particeps & adiu=
tor fueris, varijsq́ ſponte ſua, à tuis ciuibus, ſummoq́ Se
natu ad maximos tum Chriſtianorum hominum, tum
Barbarorum Principes decretis legationibus proſperè
functus, ſeueraq́ atq; ampla mandata negocia diligen=
tiſsimè ac prudentiſsimè perſequutus, Reip. faciem atq;
authoritatem tecum ſemper attuliſti. Indeq́ poſtea à
Pio. IIII. incredibili non modo ſapientia, ac pruden=
tia ornato, ſed diuino penè iudicio atq; ingenio prædito
Pont. Max. collocatus in altiore quodam dignitatis gra
du, & in ampliſsimum Cardinalium numerum conſi=
derate, conſtanterq́ cooptatus, magno bonorum om=
nium applauſu, ſummaq́ lætitia, omnibus ſignificaſti,
atq; in dies ſingulos clariſsime demonſtras, tantum eſſe
lumen animi, ingenijq́ tui, vt nullus ſit honor tam ma*

gnus, qui in te collatus non poſſit ſummam Iudicij laudem afferre ei, qui contulerit. atq; adeo doces nulla vnquàm re à contemplandi & philoſophiæ ſtudijs diuelli ſe pati homines debere, ſicq; animo & corpori ſua vtriq; munera cum aptè ſemper diſtribuas, iam effeciſti, vt rectè ſentientes ſummæ virtuti tuæ magnam quidem dignitatem tributam agnoſcant, ſed maiorem planè deberi fateantur. & vel vnum prædicent te eſſe, qui & ingenio poſteris prodeſſe, tuæq; præclarum aliquod induſtriæ monumentum poſſis relinquere, & multos ſiue opibus, ſiue cohortationibus ad literarum iuuanda ſtudia, maximarum etiam rerum occupationibus valdè impeditos excitare quotidie ſoleas. Atqui ego certè huius generis, quod ſanè adeſt, nec aliunde peti oportet tui ipſius, Cardinalis præſtantiſſime, exemplo, aſſiduaq; cohortatione adductus ſum & impulſus, vt multos licèt annos, quibus primum iam in gymnaſio Romano locum teneo, publicè docendi munere, ac forenſi concertatorio genere, verſandisq; & agendis cauſis maximè eſſem occupatus; ad Romanæ Eccleſiæ intuendam, literarumq; monumentis conſignandam originemq;, atque authoritatem (etiam negocijs non intermiſſis) tanto alicuius incumbendum mihi eſſe duxerim, quanto pluris apud me tua, quàm reliquorum ferè omnium ſunt conſilia. Faxit modo præpotens Deus, vt in hoc onere ſubſtinendo, atque officio animus, induſtriaq; mea maneat, dum id

quod

quod ſe, Cardinalis ſapientiſsime, potiſsimum ſuaſo=re inſtitui abſoluatur opus, de maioribus alijs capita=libus Epiſcoporum cauſis à Christi ſeruatoris. noſtri Vicario vniuerſæ Eccleſiæ Præfecto, vel ipſo man=dante ſtatuendis, atq; ortu & initio, maximaq; po=teſtate Sanctæ ipſius Romanæ Sedis, cui (nec ſanè iniu=ria) maiores noſtri, ac Sancti, & ſapientes Viri pri=mas dignitatis, atque exiſtimationis partes tribuere; præmiumq; authoritatis detulerunt. Nam & ſi, Car=dinalis Ampliſsime, cum me eſſe planè agnoſco, qui ſcire nihil penitus profitear, nec audeam intereſſe, meamuè proferre ſententiam, cum tanta res agitur, quæ Chriſtianæ Reipublicæ in primis expedire videa=tur, ſemperq; putauerim, ſi in alterutro peccandum eſſet, præſtare quem malle minus timidum quàm pa=rum prudentem videri: tamen magnopere Deo optimo Maximo probante ſpero fore, vt tui in me cohortan=do, atque impellendo officij minimè pœniteat. Dabo enim ego quidem operam, vt quæ dicam ex antiqua=rum legum, canonumq; fontibus deriuata, atq; ex ab=dito etiam eruta & probatorum teſtimonijs authorum confirmata intelligantur; & non indigna omnino cen=ſeantur aſſenſione, atq; approbatione tua, & aliorum, quos Sacroſancti collegij electiſsimos ac diſertiſsimos, vi tæq; integritate, & innocentia, atq; eruditione inſignes ipſe ſibi Pius I I I I. aduocauit in conſilio ad futuros. ha=ctenus illos quidem in hac conſultatione, ac deliberatio=ne ra=

ne rationem quærentes, vt nodus quicunq; expediatur, & uel tenuiſſimus ſcrupulus ex animis euellatur. Quod ſi præſtare ego potero, tua tota erit laus, omniſq; imbecillis mei ingenij & diligentiæ in hoc genere fructus tuæ potiſſimum cohortationi referetur acceptus. à te enim habebunt alij, quæ noſtro erunt hoc labore, atq; explicatione forſan illuſtrata, eo ſanè conſilio ſcripta, ne uel laborem effugere, quem mihi licèt non neceſſarium, alijs modo vtilem, pro cunctis ferre conſueui; vel Apoſtolicæ Sedis, publiciq; ſtatus, atq; ſalutis animorum, Chriſtiq; gloriæ ſuſcipere cauſam nolle exiſtimarer; vel certè non obtemperare conſilijs, atq; admonitionibus præclariſſimi, atq; amatiſſimi patroni, quo non tulit ullum eius patria, aut gloria clariorem, aut virtute & exiſtimatione, grauiorem plurimiſq; & grauiſſimis artibus ſapientiorem, aut commodiorem, moderatioremq; ad omnem ſummæ humanitatis, magna etiam cum grauitate coiunctæ rationem, & qui tenuitatem operis noſtri poteſt authoritatis magnitudine vnus ſubleuare. Chriſtus Ieſus amplitudinem tuam ſeruet incolumen, cuius manus, & fide & religione præſtantes humiliter deoſculor. Domi in urbe x. Calend. Aprilis M D LXV.

LAE=

LAELIO IORDANO IVRISCON. AC DOCTORI EXCELLENTISS.

Franciſcus Toledo ſocietatis Ieſu S.

PErlegi librum de Maioribus Epiſcoporum cauſis ad Sedem Apoſtolicam deferendis,& de origine,atq; authoritate.S.Rom.Eccleſiæ quem pro humanitate tua vt meum cognoſceres iudicium ad me miſiſti.Ego tamen , vt par erat, vt multa ex eo diſcerem , accepi, in eo eximiam doctrinam cum magna eruditione coniunctam inueni. Ingenii tui acumen & maturitatem agnoui. Non Doctorem tantúm vtriuſq; Iuris egregium , ſed & præſtantem Theologum perſpexi. Dignus certe pulcher hic liber mihi viſus eſt,qui typis mandetur, vt tantus fructus omnibus ſit communis. Atque vtinam te multo tempore incolumem Deo annuente habeamus , vt maiora in dies in Dei laudem, publicamq; vtilitatem poſsis ingenij tui monumenta præbere. Vale ex Collegio noſtro 12. Die Martij. M D LXVII.

ANTO-

ANTONII CAVCI PATRICII Veneti Corcirenſis Archiep. in pulchrum Doctiſſimi Lælij Iordani librum, ad Summum Pontificem Epigramma.

EXcipe ſumme Pater, populorum paſtor, & Orbis
Arbiter, hunc ſcripſit quem meliore nota;
Antiquæ excerptum Iordanus origine legis,
Decretisq; ſacris, hiſtorijsq; librum.
Naſcentis Romanæ prima cunabula; & auctæ
Sedis, vt immenſas expedit Author opes;
Ordine demonſtrans, methodoq; per ardua rerum,
Certum iter, ingenio proſiliensq; ſuo;
Lælius hic orbi iam Delius ille natator,
Et laurus dubijs Delphica rebus erit.

Eiuſdem ad Lectorem Diſticon.

Quales fœcundus gemmas feret inde, lapillos
Amnis Iordanus ſi hos tulit ille tibi?

Petri Cunei Luſitani Epigramma.

Paſtores ouium Domini iam fidite uobis;
Et tutum caulis omne tenete pecus,
Non quiſquam dextram uobis inferre profanam.
Audebit, leges aut uiolare ſacras;
Namq; licet ſummi iam uobis limina adire
Pontificis; ſternit Lælius ipſe uiam;
Lælius interpres diuum ſecreta reſoluens.
Sancta viris largas iura recludit opes.

Index

INDEX RERVM, QVAE IN HOC EXPLICANTVR OPERE.

A

ABbas Panor. malè ſæpe ſenſit de Eccleſiaſtica poteſtate. in cap. 8. nu. 2. fo. 29
Abbatis opinio circa armatam Epiſcoporum famil. vnde habuerit originem. ibid. nu. 7.
Abbatis opin. ſequentes Doct. referuntur. ibi. nu. 12. 30
Abiurans promittit in vnitate Eccleſiæ Catholicæ, & communione Ro. Pontificis ſe perpetuo manſurum. in cap. 10. nu. 69. 56
Accuſare præſumentes ipſos Sacerdotes ad Iudices publicos, Chriſti æmuli, & eccleſiæ inſidiatores & præuaricantes appellantur. in cap. 3. nu. 6. 10
Accuſatio omnis Epiſcoporum intra prouinciam audiri & a comprouincialibus terminari poteſt, niſi manus oppoſuerit Sedes Apoſtolica, in cap. 3. nu. 25. 12
Actio ciuilis in eo libello an & quando poſſit ſimul cumulari, in cap. 13. nu. 20. fo. vltim.
Actio ciuilis & criminalis ad diuerſa tendentes, vel inter diuerſas perſonas inuicem ſe non impediunt. ibid. nu. 2. 73
Acta de accuſatione Epiſcoporum, in longinquis prouincijs non accipiuntur quàm ſint ad notitiam Papæ deducta, ut imprimentur vel confirmentur ab eo, in cap. 5. nu. 8. & ſeq. 19
Adrianus ſecundus miſit Conſtantinopolim tres Cardinales Legatos ad iudicandam Focij cauſam, in cap. 5. nu. 13. 20
Ammianus Marcellinus Vir ethnicus etiam probat Athanaſium Epiſcopum Alexand. a libero Papa reſtitutum ſummoq; profitetur Rom. Eccleſiæ auctoritatem. in cap. 5. nu. 18. fol. eod.
Andreas primus ſecutus eſt Ieſum, non enim recepit primatum, ſed Petrus. in cap. 10. nu. 39. 53
Andreas Chriſtum prior ſecutus eſt, quàm Petrus. in cap. 9. n. 17. 42
Antonij Maſſæ Galleſij quædam animaduerſio, eiusq́; laus. ibid. nu. 13.
Anacletus Papa diſcipulus Petri, probat cauſas Epiſcoporum ad Sedem Apoſtolicam eſſe deferendas, & quemcunq; Sacerdotē ad eam liberè appellare. Idq́; ex iuſſione Saluatoris. vbi etiam nonnulli alij referũtur ferè per totum, in cap. 3. nu. 1. & 2. fo. 10. & ſeq.

Anthiochena Sedes Romanæ ceſſit. in cap. 3. nu. 37. fo. 12. & in cap. 10. nu. 18. 51

Apoſtoli parem primum à Chriſto habuerunt poteſtatem, poſt modum vero Petro maior, & ſuperintendentia data eſt. cap. 9. nu. 10. 41

Apoſtolica Romana Sedes primatum omnium Eccleſiarum tenet, ſine qua nec maiores cauſæ tractari, nec Epiſcopi damnari poſſunt in cap. 3. nu. 46. 13

Apoſtolicæ Sedis, eſt priuilegium ab Apoſtolis ſtatutum illæſum conſeruatum de iudicandis Epiſcopis. in cap. 3. nu. 33. 12

Apoſtolicæ Sedi tanquàm matri recurrendum eſt ab oppreſſis. in cap. 3. nu. 18. 11

Apoſtolicæ Sedi omnis referendus eſt relligionis cauſa tanquàm ad Eccleſiaſticorum caput. in cap. 4. nu. 9. fo. 18. & in cap. 10. nu. 17. 51

Apoſtolicæ Sedi à Domino ligandi, atque ſoluendi poteſtas ſuper alios ex ſpeciali priuilegio data eſt. in cap. 5. nu. 5. 19

Apoſtolos fuiſſe poteſtate pares aſſeuerantes taxãtur eorum argumenta confutantur. in cap. 9. nu. 5. & ſeq. 41

Archiepiſcopis competit ius habendi familiam armatam. in cap. 8. numero. 60. 37

Argumentum hoc, prior eſt nominatus, ergo dignior, non valet, niſi ille ſit titulo inſignitus. in cap. 9. nu. 18. 42

Argumentum, debet quis inuocare brachium ſæculare, ergo non poteſt habere familiam armatam, non valet ex Dec. in cap. 8. nu. 42. 35

Argumentum à delegato Principis ad ordinarium non valet. in cap. 8. num. 9. 30

Artaphaxes receſſurus conſtituit vniuerſalem Vicarium cum poteſtate ſibi eligendi ſocios in partem ſolicitudinis, ita etiam fecit Chriſtus, in cap. 7. nu. 15. & 16. 25

Armorũ vſus Eccleſiæ rõne adminiſtrationis eſt permiſſus. c. 8. n. 56. 37

Athanaſius Alexandrinus Patriarcha Vir egregiæ ſanctitatis & doctrinæ nobilem de fuga ſua apologiam ſcripſit. in cap. 2. nu. 21. 62

Auctori quæ fuerunt puncta ſibi ſorte in doctoratu aſſignata. in capit. 10. nu. 73. 57

Auguſtinus Beroius fuit clariſs. interpres & præceptor Auctoris. in cap. 6. nu. 9. 22

Auguſt. Beroius notatur, eo quòd putat Epiſcopi tranſire fines ſuæ Iuriſdic. vtendo familia armata. in cap. 8. nu. 32. 34

Aurelius Caſſiadorus, Senator & poſtea Monachus probatæ fidei ſcriptor. in cap. 2. nu. 16. 16

Baldi

B

Baldi maxima auctoritas.in cap.8.nu.18. 31

Baldi locus in l.1.C.de ſeruit. & aqua. declaratur vt concordet cum alio eiuſdem Baldi.ibid.nu.22. 32

Baſilides Epiſcopatu depoſitus poſt ſua detecta crimina non potuit a Papa Stephano obtinere reſtitui.in cap.3.nu.24. 12

Baſilius, qui Beatum Ignatium de Sede à ſuo anteceſſore expulſum, reſtituit, ad Nicolaum ſcripſit cauſam Focij à Papa iudicandam.in cap. 5. nu.12. 20

Beatus Ignatius qui de Sede eiectus erat à Michaele Conſtantinop. Imper. dicto Ebrioſo fuit à Baſilio eiuſdem Ebrioſi interfecti ſucceſſore reſtitutus.in cap.1.nu.2. 3

Bernardus docet Pontificem Rom. eſſe ſupremum Epiſcoporum vbi etiam multa de Sede Apoſtolica ex Bernardo.in cap.10.nu.66.& 67. 56

Brachium ſeculare non debet neceſſario Epiſcopus inuocare, ſed poteſt ſi vult poſtquàm vtroq; ſuo gladio vſus eſt. in cap.8.nu.43. 35

Brachium ſeculare non eſt neceſſario, ſed cum opus fuerit inuocandum.in cap.8.nu.2. Idque ſenſit Oldrad.ibid.nu.19. fo.29. & 31

C

Cardinalium collegij & conſiſtorij eſt facere vt cauſe Epiſcoporum capitales, & aliæ maiores quæ ad Papam deferuntur, ad Papam veniant, aut Cardinalis ad partes deputetur. in ca.13.nu.2. 72

Cardinalium conſilium adhibendum eſt à Papa in cauſis depoſitis, ſeu priuatis Epiſcoporum.in cap.6.nu.14. 22

Cataldinus exercuit 70.magiſtratus criminales.cap.1.nu.12. 3

Catholicorum libri quamquàm in aliquibus contrarij veritati cur non ſint repudiandi.uide remiſſiue in cap.9.nu.53. 47

Cauſa criminalis eſt qua fiſco pœna applicatur: vt ibi redditur ratio communis.cap.1.nu.2.&.3. 2

Cauſa criminalis eſt etiam ſi pœna ſit pecuniaria dummodo fiſco applicetur.ibidem,nu.5. 3

Cauſa infamiæ criminalis eſt. cap.1.nu.7.etiam ſi ciuiliter ageretur.ibidem.nu.8. fo.eod.

Cauſa de tutore ſuſpecto criminalis eſt. cap.1.nu.9. fo.eod.

Cauſa in qua venit pœna arb.iud.imponēda, criminalis eſt.c.1.n.2.f.eo.

Cauſa in qua pœna eſt æris fiſco applicanda ſi ob delictum non ob contractum illicitum agatur criminalis eſt.cap.1.nu.13. fo.eod.

Cauſa contractus illiciti ciuilis eſt. ibidem.nu.14. 4

Cauſa criminalis cognoſcitur ex conſiderata apertitudine.ibid.nu.15.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cauſa in qua agitur de commodo priuato ciuilis eſt.ibidem nu. 16.
Cauſa per cuius pœnam partim fiſco partim offenſo applicari agitur mixta eſt.ibidem nu. 18.& nu. 22.
Cauſa, in qua editur actio ciuilis de crimine mixta eſt.cap. 1.nu. 19.differentia.cap. 1.nu.22. fo.4.& 5.
Cauſa ſummi ſupplicij eſt in 1.gradu capitalium. cap. 1.nu.25. fo.eod.
Cauſarum capitalium tria genera.cap.nu.24.ibid.
Cauſa pœna mortis prox.& triremium eſt capitalis.cap.1.n.26. fo.eo.
Cauſa capitalis quid ſit.cap.1.nu.25. fo.eod.
Cauſę capitales Epiſcoporum de quibus Papa,aut eius delegatus cognouit,maiores ſunt.cap.1.nu.23. fo.eod.
Cauſæ nonnullę à Iureconſultis habitæ pro non capitalibus in Epiſcopis ſunt capitales.cap.1.nu.30. 6
Cauſæ Epiſcoporum in quibus verſantur relegationes ad tempus,& ammiſſiones dignitatis, interdictęque ad eam aſpirationis, & fuſtium ictuum capitales ſunt.cap.1.nu.31. fo.eod.
Cauſæ capitales Epiſcoporum indelegabiles.cap.1.nu.33.poſſunt tamen ad referendum, vel ad ſummendum proceſſum reſeruata ſibi ſententia à Papa.cap.4.nu.6. fo.6.& 17.
Cauſæ capitales Epiſcoporum Moyſis exemplo ſunt ad Papam deferendę.cap.2.nu.1. 7
Cauſę criminales ſunt diligẽtius tractandæ quàm ciuiles.cap.1.n.32. 6
Cauſarum criminalium Epiſcoporum relatio fieri debet ex natura cauſę.cap.1.nu.34. fol.eod.
Cauſæ Epiſcoporum & Eccleſiaſticarum ſunt Rom.Pont.reſeruatę. cap.3.nu.50. 13
Cauſæ Epiſcoporum in Synodo Alexandrina non poſſunt a Coepiſcopis cũ Metropolitano abſq; auct.Papæ definiri, & ibidem Epiſcopus à cõprouincialibus prægrauati,vel etiam ad Metropolitano ad Sedẽ Apoſto.recurrunt.in cap.3.nu.53. 14
Cauſas Epiſcoporum capitales, ſeu maiores à Papa etiam iudicãdas;vel etiam ab ipſo ad referendum, vel ad ſumendum proceſſum reſeruata ſibi ſententia delegandas pluribus conſilijs ſtatutũ, & canonibus comprobatum,vide in cap.4.nu.1.3.4.5.6.& 8. 17
Cauſas Epiſcoporum non poſſe ſine auctoritate Papæ decidi, Speculator omneſq; Doctores comprobant. in cap.6.nu.1. 21
Cauſæ capitales Epiſcoporum non ſunt delegabiles.in cap.6.nu.50. 22
[Ca]uſæ maiores ad Papam pertinent,licèt Primates poſſint deponendum pronuntiare,dummodo tamẽ ad Papã referant.in cap.6.n.8. fol.eo.
Cauſæ

Cauſæ depoſitionis Epiſcoporum ſunt ad Papam tantum referendæ ſuaq; auctoritate decidendæ.in cap.6.nu.10. fo.eod.
Cauſæ Epiſcoporum in quibus deponendi, aut priuandi ab ordine agitur ſoli Papæ eſt reſeruata cognitio,prẹſertim hodie.in c.6.n.13.& adhibendum eſt à Papa conſilium Cardinalium.ibid.nu.14. fo.eod.
Cauſas maiores meritò ad Papam deferri debere concluditur. in cap. 2. num.39. 64
Cauſæ Epiſcoporum capitales & maiores ad Papam deferuntur hæc conditio huius operis.in cap.1.nu.15.fol.3. Vel vt Epiſcopus Romam veniat,vel vt ad eum legatus Papæ mittatur ſecūdū Auctorē. ibi.n.4.2
Cauſę autem Epiſcoporum ciuiles apud Metroplitan. & Epiſcopū adhibitis iudicantur.ibidem.nu.7.& a Metropolitano ad Patriarcham appellatur.ibid.nu.8. 73
Cauſæ tamen Epiſcopi ciuiles & omnes ſibi, & ſuffraganeis, vel ſtatus generalis non cognoſcuntur à Metropolitan. nec in eis ab illo ad Patriarcham appellatur.ibid.nu.9.
Cauſæ fidei ad Sedem referre debent ex regula per vniuerſum orbem obſeruata.in cap.10.nu.41. 53
Cephas Hebraicè maſculini generis eſt,ideoq; Latinè conuerſus Petrus, dicitur Petrus,aut pro petra intelligitur.in cap.1. nu. 36. 45
Cephas Petrus ſeu petra interpretatur.in cap.9.nu.13.& ſeq. 42
Chriſtiani primi dicti in Antiochia.in cap.10.nu.77. 57
Chriſti verba illa quæcunq; ligaueris &c.Petro dicta fuere, & ſoli Sanctæ Sedi conceſſa hęc & alia priuilegia.cap.3.nu.21. 11
Chriſtus omnia ſua dona à Papa, ut Petri ſucceſſori, ſuoq; Vicario tanquam à capite in omnes veluti corporis partes voluit transfundi. in cap.7.nu.2. 24
Chriſtus apud Petrum,Petriq; ſucceſſores omniū ouium cura voluit eſſe vſq; ad mundi conſumationem.ibid.nu.12.
Chriſtus Petrum Vicarium, eiuſque ſucceſſores elegit cum poteſtate,in partem ſollicitudinis ſibi Epiſcopos adiungendi.ibid.nu.16. 25
Chriſtus primum parem dedit Apoſtolis poteſtatem poſt modū 2. Petro maiorem dedit,& ſuperintendentia.in cap.9.nu.10. 41
Chriſtus ſanguinem fudit,vt oues acquireret:quarum curam Petro, & ſucceſſoribus commiſit.in cap.10.nu.62. 55
Chriſtus pro Petro rogauit, vt non deficeret, ipſe uerò conuerſus confirmaret fratres ſuos .in cap.10.num.89. 59
Chriſtus in reſurrectionem promiſit ſe Eccleſiam ſuam ſuper Petrum,tā quàm petram ædificaturum.cap.9.nu.19. 43

Chri-

Chriſtus ouium curam Petro committens intellexit quoq; de coapoſtolis a Petro paſcendis.in cap.9.nu.21. fo.eod.

Chriſtus per petram,non ſe,ſed Petrum intellexit,vel ſi ſe intellexit Petrum tamen ſuperiorem alijs fecit.ibid.& ſeq.numeris.

Chriſtus eſt caput,& principale fundamentum Eccleſiæ, Petrus vero vt Chriſti Vicarius.in cap.9.nu.25. 43

Chriſtus ſecũdum patres ſuper Petrum ædificauit Eccleſiam eumq; fecit caput.in cap.9.nu.27. 44

Chriſtus ſolus paſcit intus ſolus alit,& ſolus eſt mediator,ſolusq; dat incrementum.in c.9.nu.28. fo.eod.

Chriſtus per aſſentiam Petro,cæteriſq; Apoſtolis per participationem, vel vt minoribus Dijs Petro tamen tanquàm minorum Principi maiora officia facta ſunt communia.in c.9.nu.29. fo.eod.

Chriſtus promiſit Petro ſummã excellentiam remittendi peccata, & inter perſecutionum fluctus Eccleſiam facere, ſed eam immobilem eſſe nec perire ex Chriſoſtom.in c.9.nu.30. 44

Chriſtus dicendo,tu es Petrus &c.poſuit diſcrimen inter fundatorem & fundamentum.in c.9.nu.33. 45

Chriſtus ſupra ſe ipſam eccleſiam immobilem fundauit, ſupra vero Petrum occaſionem ſchiſmatis vitandæ.in cap.9.nu.37. fo.eo.

Chriſtus ad patrem receſſurus viſibile pro nobis reliquit fundamentum. in c.9.nu.41. fol.eod.

Chriſtus eſt primum omnium fundamentum, Petrus verò ſecundarium & inter alios Apoſt.principale ex Turrecrem.in cap.9.nu.43. 46

Chriſtus ſolus eſt eccleſię fundamentum Petrus aũt primus in confeſſ. Chriſti fundatum fundamentum.in cap.9.nu.48. fo.eod.

Chriſtus eſt fundator, Architectus lapis angularis &c.in cap.1.nume.49. fol.eod.

Chriſtus eſt fundamentum, & Petrus etiam, ſed aliter & diuerſimode, ſecundum Sanctos patres.in cap.9.nu.51. fol.eod.

Cicilianus Epiſcopus Carthaginenſis ab hæreticis eiectus fuit a Melciade Papa reſtitutus. in c.10.nu.43. 53

Cyprianus martyr inſignis.in c.11.nu.10. 61

Cyprianus locus ab infidelibus deturpatus reſtituitur & declaratur. in cap.9.nu.11. 42

Cyprianus Auguſten. & alij Epiſcopi anno ab hinc 1200. acta ſuorum conſiliorum ad Papam referebant.in cap.10.nu.19. 51

Clerico armorum vſus ratione adminiſtrationis eſt permiſſus. in cap.8. num.56. 37

Cognitio

Cognitio criminis ſex modis fieri poteſt.in cap.1.nu.6. 5
Comprouinciales poſſunt accuſati Epiſcopi cauſam tractare, ſed non inconſulto Pont.Rom.definire.in c.3.nu.13.& nu.31.& nu.51.& 55.fo.51.52.& 53.
Comprouinciales ſine auctoritate Sedis Apoſtolicę non poſſunt iudicare Epiſcopos.in c.30.nu.41. 13
Concilia fatentia Papam Rom. habere principatum, ad quem in cauſis Epiſcoporum ſit recurrendum tanquàm ad caput vniuerſalis Eccleſię. vide in c.10.nu.48.vſque 53.& nu.60. fo.54.& ſeq.
Concilia celebrari non poſſunt abſque Roma.Pont.ſententia.in cap.4.nume.11. 18
Concilia vniuerſalia non poſſunt abſque Sed.Apoſt. auctoritate celebrari, neque Epiſcopos damnare.in cap.9.num 45. 46
Concilium prouinciale non poteſt Epiſcopum deponere, neque deponendum pronunciare ſecundum tutiorem opinionem.in capit.6.numero 2. fol.21.
Concluſio petitoris ſpectatur ad agnoſcendam cauſam. cap.1.nume.20. fol.5.
Concluſio petitoris in cauſa mixta qualis eſſe debeat.in cap.1.num.21. fol.eod.
Confuſio non cadit vbi eſt diſtinctio.in c.8.nu.49. fol.36
Connexio totius corporis unanimitatem requirit præcipuè Sacerdotum ibidem.nu.24. 32
Cornelius Papa à Lucina rogatus noctu primum à chatecunctis leuauit corpus Pauli, poſuitque Lucina in ſuo prædio in uia Hoſtienſi, Petri uero ubi eſt crucifixus in Vaticano.in c.11.nu.30. 63
Conſtantinus Manomacus propter rebellionem Sicilię quam defendebat Papa turbatus eſt.in c.5.nu.16. 20
Controuerſia temporibus D. Auguſtini exorta inter Africanos Epiſcopos, & Romanum Pontificem ſub Bonifacio ſecundo in Concilio Carthaginen.finem cepit. in c.4.num.2. 17
Criminationes Epiſcopi non debent referri, niſi ſaltim conſtito de illis per coniecturas.in c.6.nu.7. 22
Cui conceditur aliquid cenſentur omnia conceſſa neceſſaria, ſeu opportuna pro conceſſi executione.in c.8.nu.31. 33
Culpantur præſumentes circa Epiſcopos iudicare aliter quàm Papę, cui Dominus eorum reſeruauit iudicium placuerit. in capit.3.num.16. fol.11.

D

Delegatio Principis ad ordinarium non valet argumentum. in c.8. num.9. 30
Damnandus eſt tanquàm pertinax, qui ſeiungit ſe à doctrina Eccleſiæ, & damnat Patres ſcholę Eccleſiaſticæ: in cap.9.nu.50. 46
Datio in opus publicum, & deportatio in inſulam in tertio gradu cauſarum capitalium.cap.1.nu.29. 5
Decretis Papæ etiam iuri communi contrariis ſtandum eſt uſque dum Papa conſulatur. in cap.3.num.33. 12
Decretis Papæ reſiſtere, aut detrahere non licet.in cap.3.nu.71. 15
Decreta Pontificum dictantur à Spirituſancto pro bono uniuerſali. in capit.3.num.72. fol.eod.
Delegatus ſecundum ſtilum curiæ non debet, immo non poteſt inuocare brachium ſæculare, niſi habeat in reſcripto expreſſim hanc facultatē. in cap.8.nu.8. 30
Delegatus non poteſt exequi ſuam ſententiam, ordinarius autem poteſt de iuris rigore.ibid.nu.10. fol.eod.
Delegatus prius ordines Eccleſiaſtici, quàm ſæcularis brachium requirit. cap.8.nu.46. 35
Depoſitionis Epiſcoporum cauſæ.vide in verb.Cauſę.
Detractatores ambitioſi, & impudētes nō ferendi.in c.13.n.24.fo.vlt.
Deus ſua miſericordia illuminat etiam imperfectos in fide, qui bonis operibus ad eum confugiunt.in cap.10.nu.81. 58
Deus ſolus peccata remittit Sacerdotes etiam ſed ut eius miniſtri, & in eius uirtute.in cap.9.nu.47. 46
Deus pater quòd Eccleſiam ſuper Chriſtum Deum hominem fundauerit, rectè dici poteſt.in c.8.nu.40. 45
Differentia inter coerctionem metalli, & damnationem ad opus metalli cap.1.num.28. 5
Differentia inter criminalem cauſam, ciuilem, & mixtam remiſſiuè. c.1.num.22. fol.eod:
Dioniſius Corinthiorum Epiſcopus anno Domini 50. Romæ extitit. in c.11.num.32. 63
Diſpoſitio auctoritatiua gladij materialis pertinet ad Eccleſiam ex D. Thoma.in c.8.num.30. 33
Diſtinctio Epiſcoporum, vide Epiſcoporum diſtinctio.
Dona chariſmatum ex Petri, & ſucceſſorum diſpoſitione in cęteros deriuanda.in cap.9.num.38. 5
Doctores Sancti pro petra Petrum interpretantur. in c.9.nu.24. 43.

Eccleſia

E

Eccleſia poteſt etiam contra laicos ad capturam in criminibus eccleſiaſticis procedere ex ſententia Oldradi.in c.8.nu.29. 31
Eccleſia ex condecentia ſolet brachium ſæculare inuocare & poteſt laicos pro eccleſiaſticis criminibus capere ex ſententia Mar. Soci. Senio.& Io.Vanquel.ibid.nu.eod.
Eccleſia non poteſt eſſe apud eum, qui ſeipſum ordinatione Apoſtolica contempta ordinauit.in c.10.nu.26. 52
Eccleſia Rom.dignior domus Apoſtolico ingreſſu principatum tenet nationem.in cap.10.nu.42. 53
Eccleſia ea eſt, quæ eſt conſtituta in radicibus Sedis Apoſtolicæ. in cap. 10.nu.44. 54
Eccleſia membra debito ordine fidei & charitatis vnione cohærent. in c. 10.nu.72. 57
Eccleſiæ Rom.primatum a quadringentis annis a Silueſtro Papa ortum habuiſſe, nec ante probari niſi Paparum decretis putantes, errant.in cap.10.nu.87.Qui error euangelij teſtimonio, & ex veteri teſtamẽto declarato confutatur.ibidem.nu.88. 59
Eccleſiæ primatus cæteris membris non nocet.ibid.nu.79. 58
Eccleſiæ Rom.ab eiuſdem exordio præſtita eſt ab omnibus Epiſcopis obedientia.in cap.12.nu.24. 70
Eccleſia habet vtrũq; gladiũ, idq; negãtes hæretici ſunt.in c.8.n.36. 34
Eccleſiam habere materialem gladium Chriſti teſtimonio in euang. Ioannis comprobatur.ibid.nu.37.
Eccleſiaſtica iuriſdictio confunderetur quæ debet per ſæculares cuſtodiri, ſi adire neceſſe eſſet ad ſæculares.in cap.8.nu.51. 36
Eccleſiæ vnitas ſeruanda eſt.in cap.9.nu.3. 41
Eccleſiæ Ro.vt ſuperiori obedire debere negantes referuntur cum obiurgatione.in cap.9.nu.4. fo.eod.
Eccleſiæ fundamentum ſolus Chriſtus eſt. Petrus autem primus in confeſſ.Chriſti fundatum fundamentum.in cap.9.nu.48. 46
Eccleſiæ Ro.eſt ad quam omnes recurrunt.in cap.10.nu.13. 51
Eccleſia Rom.à Deo, non Apoſtolicis habet primatum in c.10.n.14. 51
Ad quam & ad Papam in maio.cauſis mandato Seruatoris recurritur. ibidem.nu.13.
Egeſippus Aniceto Papa anno domini 160. Romam venit. in cap. 11. num.33. 63
Epiſcoporum iniuriæ Euariſti Pontificis teſtimonio ad Chriſtum pertinẽt, & Sanctæ Sedis auctoritate ſunt terminandæ.in cap.3.num.40. 13

De epiſcoporum cauſis, vide multa ſupra in litera C. ſub verbo Cauſa.
Epiſcopi omnes in grauioribus pulſati ad matrem Eccleſiam confugiunt, cui eorum iudicia ſunt reſeruata Apoſtolorum, ſucceſſorumq́; & canonum auctoritate. in c. 3. nu. 28. 12
Epiſcopo, & comprouincialibus iudicato, licet ad Sedem Apoſtolicam appellare, quę procurabit negotium retractari per ſe, vel per ſuos Vicarios. ibid. nu 29.
Epiſcopi comprouinciales poſſunt ſcrutari cauſas epiſcoporum accuſatorum, ſed non definire inconſulto Rom. Pont. in c. 3. num. 13. & 31. & nume. 51. & 55. & alia de comprouincialibus in litera C. fol. 11. & ſequen.
Epiſcopi à Sede Apoſtolica initium inſtitutionum ſumpſere, indeque, & finem. in cap. 3. num. 36. 12
Epiſcopi ad Sedem Rom. confugiunt ab eaque tuitionem accipiunt, a qua informationem, & conſecrationem acceperunt. in cap. 3. nume. 38. & 58. & ſeq. fol. eod.
Epiſcoporum cauſę, & ſumma negotia ſunt facienda, & retractanda iudicio Sedis Apoſtolicę. ibid. nu. 40. 13
Epiſcopi à comprouincialibus, vel Metropolitano prægrauati ad Sedem Apoſtolicam recurrunt. ibid. nu. 52. 14
Epiſcopi plures teſte Gelaſio Papa à Sede Apoſtolica deiecti. in cap. 3. num. 62. 15
Epiſcopus ab Antiſtite priuatus appellauit, & auditus fuit à Papa. ibidem. num. 61. 14
Epiſcopi à Deo ſunt iudicandi. cap. 3. nu. 65. 15
Epiſcopi ordine Chriſti ortum habent intelligẽdo, ut ibi remiſſiuè. ibi. n. 66
Epiſcopi ab iis tantum poſſunt iudicari, à quibus ordinari. ibi. num. 67.
Epiſcopi depoſitio, & ſubſtitutio ad Rom. Pontificem ſpectat etiam Cypriani auctoritate. ibid. nu. 77. 16
Epiſcopos plures depoſitos, vel eiectos, uide nu. 77. vſque in fin. cap. ibid.
Epiſcopi ſunt à Papa iudicandi ex concilio Sardicenſe, aliorumque ſuper his ſententia ab eo ſunt infirmandę, vel confirmandæ. in cap. 4. num. 4. fol. 17.
Epiſcopi comprouinciales ſi deiiciũt coepiſcopum de gradu poteſt deiectus ad Papam confugere. cap. 4. nu. 5. fo. eo. De epiſcopis comprouincialibus nonnulla, vide in verbo Comprouinciales.
Epiſcopus priuari poteſt à Synodo generali. Item congregata ibi enim eſt auctoritas Papæ. cap. 4. num. 10. fol. 18. Secus à concilio prouinciali. ibid. num. ſeq. & in c. 6. num. 2. 21

Epiſco-

Epiſcopus inconſulto Papa non poteſt à proprio eici gradu.in c. 5.n.1. 19
Epiſcoporum, & ſummorum eccleſiaſticorum negotiorum iudicia Sedi Apoſtolicæ reſeruata ſunt.ibid.nu.2.
Epiſcopi damnari non poſſunt abſque Rom.Pont.ſententia.ibid.nu.3.
Epiſcopi ſunt canonice conuocandi, & ante Papam canonicè in communi auditorio audiendi.ibid.nu.7.
Epiſcopi criminationes. Vide in verb.criminationes.
Epiſcopum deponendum eſt pronunciare poſſunt Primates, dummodo tamen ad Papam referant.in cap. 6.nu.8. 22
Epiſcopus nō iudicatur, neq; dānatur ſine ſpeciali mādato Papę.ibi.n.16.
Epiſcopi iuriſdictione, ordine, gradu præſtāt cæteris ſacerdotibus remiſſiuè.in c.7.nu.1. 23
Epiſcopi ſunt Apoſtolis ſubrogati.ibid.nu.20. 24
Epiſcopis nihil ſublimius reperitur.ibidem nu.3.
Epiſcopi actio nomini, & dignitati, & econuerſo remanere debet.ibidem. cap.7.num.4.
Epiſcopi non debent habere mentem caninam ſimulatam locutione columbina, nec intus ferocitatem lupinam extra profeſſionem ouinam. ibidem.nu.5.
Epiſcopum epiſcopalia deſignant opera, ſicut ſingulos opifices operis ſui qualitas demonſtrat.ibid.nu.6.
Epiſcopo de ſancta vita periclitanti, nihil miſerabilius ſicut bono nihil excellentius epiſcopo.ibid.nu.7.
Epiſcopi ſucceſſerunt Apoſtolis.ibid. nu.8. Non tamen in iuriſdictionem externam eccleſiaſticæ hierarchiæ moderandæ. ibid. nume.9. & 13. & 21. 24.& 25.
Epiſcopi iuriſdictionem reſpectu ſuppoſiti, non reſpectu virtutis immediatę habent à Papa per ſubalternam emanationem.ibid.nu.10. 24.
Epiſcopi non ſunt aſſecuti numerum Apoſtolorum quo ad cauſam efficientem.ibid.nu.14. 25
Epiſcopi vocantur columnæ eccleſiæ, & cur remiſſiuè.ibid.nu.17.
Epiſcopi tenentur Papæ obedire, ut paſtorum ſummo paſtori, Epiſcopoporum maximo Epiſcopo.ibid.nu.18.
Epiſcopi non habent uniuerſariorum omnium curam, ſed particularem, ſolus autem Papa vniuerſalem.ibid.nu.19.
Epiſcoporum iuriſdictio externa poteſt dici Diuino iure reſpectu illius præcepti dñici Petro, et ſucceſſoribus deiecti Paſce &c.ibi.n.22. 26
Epiſcoporum inſtitutio, & in genere electio iure Diuino eſt, particularis uero poſitiuo. ibid.nu.23.

Epiſcoporum diſtinctio vnde orta ſit. ibid.nu.25.
Epiſcopi per vniuerſa loca conſtituuntur ab eccleſia Rom.ibid.nu.28.
Epiſcopis licet habere familiam armatam, & contrarium ſentientes reddunt eccleſiæ imperium paraliticum.in cap.8.nu.1. & 3. 39
Epiſcopus tanquàm habens merum imperium habet cognitionem cauſæ delationis armorum.in cap.8.nu.16. 31
Epiſcopus ſeu ordinarius eccleſiaſticus poteſt, immo cenſetur delegato committere facultatem exequendi ſententiam, niſi ſpecialiter ſibi ordinarius reſeruauerit.ibid.nu.17.
Epiſcopus vniuerſalis in catholica eccleſia Vnus eſt Romanus. in cap. 10.nu.27.fol.52.Idemq́, abiurantes, aliàs ſciſmatici fatentur Papã eſſe eccleſiæ vniuerſæ epiſcopum.ibid.nu.28.
Epiſcopos plures auctoritate Papæ eſſe oportere pàres argumenta cum ſolutionibus referuntur.in c.10.nu.70. 56
Epiſcopi etiam de hæreſi accuſati ad Papam ſunt remittendi.in cap.12. nu.12. 68
Epiſcopus poteſt habere familiam armatam ex ſententia multorum.in c. 8.nu.18.& 21. fol.31.& 32
Epiſcopus poteſt pro iuriſdict.ſui epiſcopatus, ac iure armis etiam material.vti. ibid.nu.28.& 57 fol.32.& 37.
Epiſcopus habet proprium imperium in ſua diœceſi.ibid.nu. 24. 25. 32
Epiſcopus poteſt punire delinquentes in ſua dioceſi.ibid.nu.26 35
Epiſcopus poteſt excommunicare & propria etiam auctoritate delinquẽtes capere.ibid.nu.27.
Epiſcopus poteſt per eccleſ. miniſtros fuſtigare & torquere.ibid. nu.28.
Epiſcopus poteſt habere proprios carceres & in illos conijcere delinquẽtes.ibid.nu.29.
Epiſcopus multo magis poteſt habere familiam armatam, cum & poteſtas poſſit.ibid.num.33. 34
Epiſcopus poteſt habere familiam armatam, probatur argumentis. in c. 8.nu.33.& 35. 33.& 34.
Epiſcopi iuriſdictio eluderetur ſi familiam armatam habere non poſſet. ibid.nu.39.
Epiſcopi poſſunt habere familiam armatam ſine dubio conſuetudine loci ſuadente.ibid.nu.40. 35
Idque etiam conſuetudine circunſcripta.ibid.nu.41.
Epiſcopus non debet neceſſariò inuocare brachium ſæculare, ſed poteſt ſi vult poſtquàm utroque ſuo gladio uſus eſt.ibid.nu.43.
Epiſcopus non cogitur, ſed volens poteſt exigente ſubditorum rebellione inuocare

inuocare brachium ſæculare.in cap.8.nu.45. fol.eod.
Epiſcopis habentibus familiam armatam Prælatorum, & ſæcularium poteſtates non inuicem perturbantur.in cap.8.nu.48. 36
Epiſcopo non habente familiam armatam ſequeretur ſæcularem duplici munere fungi, & poteſtate.ibid.nu.50. i
Epiſcopi debent neceſſariò habere fidelem miniſtrum cum competenti familia armata.ibid.nu.52.
Epiſcopos non poſſe habere familiam, ſed requirere debere magiſtratum ſæcularem, eſſet abſurdum, nam interim poſſent delinquentes fugere.ibid.nu.53.& 59.
Epiſcopo manus militaris non tantum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus neceſſaria eſt.in cap.8.nu.58. 37
Epiſcopis competit ius habendi familiam armatam.ibid.nu.60.
Epiſcopatus unus eſt, cuius à ſingulis pars, & non totus inſolidum tenetur.in c.9.nu.12. 42
Epiſcopi etiam initio per Petrum diſtributi, & diſpoſiti obedientiam Cathedræ Petri præſtabantur.in c.10.nu.9. 50
Epiphanius Cypri Salaminæ epiſcopus eruditione, & Sanctitate, & totius orbis teſtimonio Illuſtr.in c.11.nu.11. 61
Erronei ſunt, qui conſentiunt epiſcopos infeſtare, & coepiſcopos prouinciales ad epiſcoporum trahant infamationem.in c.3.nu.27. 12
Euariſtus Papa, & Martyr laudauit epiſcopũ African.qui pro rebus dubiis ad Sedem Apoſtolicam ſe retulerat.in c.3.num.3. vbi nonnulli alij referuntur. 10
Euſebij Cæſarien.hiſtoria eccleſiaſtica multiplici rerum argumento referta, ob idque legenda iudicio Gelaſii Papæ. capit. 11. numero 19. fol.61.
Excommunicatio lata in epiſcopum, uel eius Sedis ſubreptio, antequàm eius cauſa à Papa finiatur, non ualet.c.3.nu.14. 12
Exequi ſententiam qui poteſt, poteſt etiam executor per uiolentiam committere.in c.8.nu.34. 34
Executio ſententiæ ſi fieri poteſt à ſeruientibus iudicis, qui tulit ſententiam, non eſt alius quærendus.ibid.nu.44. 35

F

Fabianus Papa, cuius in capite Spiritus Sanctus in forma columbæ deſcendit ſub Decio Imperatore martyr mortuus eſt. cap.3. nume.22. 11
Fatentes Chriſtum eccleſiam ædificaſſe per Petrum, non derogant poteſtati Diuinæ.in c.5.nu.32. 6

Felix

Felix Papa ſecundus & Martyr condemnauit hæreſi Conſtantinum filium Conſtantini Auguſti. in cap. 3. nu. 52. 14
Fides eccleſiæ Rom. eſt ore Apoſtolico commendata ad quam perfidia & infidelitas aditum non habet. in cap. 10. nu. 25. 52
Filij & ſi diſtantes parentibus obediunt. in c. 10. nu. 76. 57
Flauianus ad Leonem magnum appellauit. in c. 10. nu. 32. 53
Flauianus Epiſcopus ab antiſtite Alexandrino priuatus appellauit ab hac priuatione, & auditus fuit à Papa. in c. 8. nu. 61. 55
Focij eiuſdem cauſam à Papa iudicandam ſcripſit Baſilius ad Nicolaū in cap. 5. nu. 12. 20
Focius culpabilis repertus a Cardinalibus ab Adriano 2. ad iſtius cauſam iudicandam legatis miſſis congregata ſynodo damnatus fuit tanquam membrum putridum. in cap. 5. nu. 14. fo. eod.
Focius vir laicus intuitus fuit in Sedem Beati Ignatij à Michaele cōſtantinopoli Imper. dicto ebrioſo. in c. 5. nu. 10. fol. eod.

G

GRauati a proprio Metropolitano, à Patriarcha, ſeu Primate ſeu vniuerſalis Eccleſiæ Sede iudicari debent. in cap. 3. nu. 15. 20
Gregorius ſemper pro indubitato tenuit Petrum alijs Apoſtolicis prælatum, ſeq., & ſuos ſucceſſores eſſe vniuerſalis Eccleſiæ ſummos Epiſcopos. in cap. 10. nu. 64. 55

H

HAereſis accuſatum non habet locum certum, ſed vbi reperitur ibi conueniri, & condemnari poteſt, nec remittitur. in cap. 12. nume. 8. 67
Hæretici putant ſe congregari in nomine Ieſu, & tamen ſunt cæci. & eligunt ſibi Prælatos ſine lege ordinationis. in c. 10. nu. 22. fo. 61
Hæretici & ſciſmatici etiam ab eccleſia African. deiecti ad Papam per appellat. decurrebant. in c. 10. nu. 20. 51
Hæreticorum conſuetudo eſt, eorum ſenſu reprobo ſcripturas interpretari. in cap. 9. nu. 22. 43
Hæretici nos quotidie infeſtant, & perdere nituntur. in cap. 5. nu. 4. 19
Hieronymus in cauſa fidei Damaſum Papam conſuluit. in cap. 10. nume. 33. 53
Hieronymus quæ de Petro ſcripſerit, vide. in cap. 11. nu. 15. 61
Higmanus quis fuerit, in cap. 3. nu. 12. 14

I

IAcobus Petri iuſſu renunciauit decretum velut ex Ambone. & primus fuit coaſſumptus Hieroſolym. epiſcopus. in c. 10. n. 6. & 7. 50

Impe-

Imperare cum ſummo Pontifice, vel quod peius eſt, tentare eſſe ſuperiores non licet. in cap. 12. nu. 18. 69
Inquiſitores eiuſmodi putantes à ſe iudicandos epiſcopos notatos hæreſi cui aſſimilentur. ibid. nu. 16.
Inquiſitionis Papæ iuriſdictionem ad inquiſitores prouinciarum ſeu regnorum tranſlatam priuatiuè quidem male citant. ibid. nu. 14. 68
Inquiſitores prouinciarum, ſeu regnorum negantes remittendos epiſcopos de hæreſi accuſatos, vituperationem atque improbitatem incurrerent. ibid. nu. 11.
Inferior vero iuriſdictionem concedens eam amittit. ibidem. numero. 26 70
Intellectus c. tuæ. Ut lit. non conteſt. quòd loquatur de Epiſcopo. in cap. 8. nu. 58. 37
Inferiores pro executione recurrunt ad epiſcopum. ibid. nu. 35. 34
Intellectus ſing. 770. Guidonis Papæ. ibid. nu. 16. 31
Intellectus Turrecrem. ad Verba Domini Bernardi Nutu eccleſiæ pro diſpoſitione, & imperio, & non pro ſimplici cohortatione. ibid. nume. 38. 34
Intellectus Clem. Nolentes. §. porrò. ver. ſpectat. de hæret. vt procedat etiam in epiſcopis non tantum in inquiſitoribus. ibidem. numero. 41. fol. 35.
Intellectus auctoris ad leg. Quicunq;. C. de epiſc. & cler. in cap. 12. nume. 5. 66
Inſtitutio epiſcoporum, vide epiſcoporum Inſtitutio.
Infamia grauior eſt morte, etiam cauſa infamiæ eſt criminalis etiam ſi ciuiliter agatur. c. 1. nu. 7. & ſeq. 3
Ioannes Monachus & Io. Turrecremat. ambo Cardinales, ſed ille Vicecancellarius hic Sabinen. epiſcopus noſtri Doct. non ſatis cogniti ſunt. in cap. 6. nu. 12. 22
Ioannes licet celebs, & dilectus præ cæteris, cur non caput eccleſiæ electus fuit. in c. 10. nu. 35. 53
Ioannes Chriſoſtomus ab eloquentia nuncupatus fuit reſtitutus ab Innocen. ibid. nu. 45. 54
Io. Gerſon Cancellarius Pariſienſis probat eccleſiæ Rom. obedientiam præſtandam, eſſe præceptum negatiuum. ibid. nu. 46.
Ioannes in oleum igneum demerſus nihil paſſus eſt, & in inſulam relegatus eſt cap. 11. nu. 6. 60
Ireneus Vir Apoſtolicus, auditor Policarpi fuit diſcipulus Ioannis euãgeliſtæ. ibid. nu. 1.

Iudi-

Iudicia ſummorum eccleſiaſticorum negotiorum Sedi Apoſtolicæ ſunt reſeruata.in c.5.num.2. 19

Iudices Regij caperent temporalitatem eccleſiaſticorum manu Regia, ſi requiſiti nollent dare brachium ſęculare.in c.8.num.55. 37

Iura, quibus reperitur quandoque à Papa inferioribus epiſcopos damnatos ſunt abolita, aut ſunt intelligenda accedente Papæ auctoritate. in cap.6.num.3. 21

Iulius Papa primus reprehendit orientales epiſcopos tanquàm audaces, & inuaſores iuris Beati Petri.in c.3.nu.48. 13

Ius habendi familiam armatam Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis competit.in c.8.nu.60. 37

Iuriſdictionem externam à Papa procedere multorum Sanctorum, & Doct. auctoritate comprobatur.in c.7.nu.21. 25

Iuriſdictio externa epiſcoporum poteſt dici diuino iure reſpectu illius præcepti Dominici Petro, & ſucceſſoribus dicti, Paſce &c. ibidem. nume.22. 26

Iuriſdictio externa à Papa in alios epiſcopos profluit, ſicut à Rege in iudices à capite in membra.ibid.nu.26.

Iuriſdictionem ſæcularis pretendere non poteſt, etiam ſi eius auxilium teneretur delegatus implorare ſecundum communem ex Alc. in ca.8. nume.47. 36

Iuriſdictio alteri conceſſa non impedit poteſtatem Principis concedentis ſemper illæſam reſeruatam.in c.12 nu.25. 70

Iuriſdictio quando ceſſet in Principe concedente.uide ibid.nu.27.

Iuriſdictio Papæ ſemper remanet illæſa, reſeruatur, nec abdicatur ex cōceſſione alteri facta.ibid.nu.28.

Et maximè non expreſsè facta mentione in conceſſione quod cenſeatur abdicata.ibid.nu.29.

Immò ſi priuatiuè à ſe concederet, poſſet uel ipſe, uel ſucceſſor ſuus reuocare.ibid.nu.30.

L

Laici non debent excommunicari, ergo non poſſunt capi, non ualet cōſeq.in c.8.nu.20.& 27. 32

Leo Papa primus Magnus nuncupatus epiſcopum iubet ad ſe referri, & Alexandrinum reprehendit de vſu priuandi. cap.3.nume.59.& ſequen. 14

Legatus de latere non poteſt deponere epiſcopum abſque ſpeciali mandato Papę.in c.6.num.4. 21

Legatus de latere Papæ locum, & perſonam ſuſtinet.in c.13.nu.3. 72

Legati ad cauſas maiores & capitales epiſcoporum iudicandas ſunt ſæpe à Rom. pontificibus deſtinati in cap.13.nu.6. fo.eod.

Locorum diſtantia, itinerisq́; difficultas operantur, vt ſufficiat loco Sedis Apoſtolicæ in grauioribus cauſis primatem adire in c.3.nu.8. 29

Lutheri error, & pertinacia taxatur, eiusq́; obiectioni reſpondetur. in ca. 9.nu.44.& ſeq. 46

M

Mater non deeſt filio ſuo. in c.3.nu.19. 11

Martianus ad epiſcopatu Arelatæ ſuſpenſus fuit, & Stephanus Papa conſultus fuit pro eius ſubſtitutione in c.3.n.78. 16.

Martyres omnes Sancti cōcilia omnia Rom. Eccleſiæ & Papæ obedientiam præſtiterunt in c.10.nu.8. 50

Manus militaris epiſcopo non tantum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus eſt neceſſaria. in cap.8.nu.58. 37

Moyſes ex tribus elegit peritos, & ſapientes qui docerent populum & difficiliora ad ipſum referrent, maiora tantùm iudicantes. in cap. 2.num.2. 7

N

Nero primum Romæ Chriſtianos ſupplicijs afficit, & per prouincias eſt etiam perſequutus. c.11.nu.37. 64

Nero chriſtianum nomen tollere aggreſſus eſt Petro Epiſcopatum tenente. ibid. nu 12. 61

Negantes licere Epiſcopis familiam habere armatam, & brachium ſeculare neceſſ. inuocandum conantur reddere imperium Eccleſiæ paracliticum. in c.8.nu.1. 29

Nihil extra Rom. Pontif. decerni de maioribus Eccleſiarum negotijs. in cap.3.nu.47. 13

Nominis mutatio ex Simone in Cephas facta à Chriſto quod arguet. in cap.8.nu.16. 31

Nomenclatura & ſcripturæ ordo arguit Petrum fuiſſe inter Apoſtolos primum dignitate. in cap.9.nu.17. 42

Nullus debet aut concilia celebrare, aut Epiſcopos conuocare, aut damnare, aut ſede propria pellere, aut alium in eius locum ordinare ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ. cap.3.n.49. 13

Nullus audeat excommunicare Epiſcopos, aut eorum ſurripere ſedes aut iniuriam inferre antequàm eorū cauſa finiatur Papæ iudicio aliter factum non valet. in cap.3.nu.54. 14

Non curatur de modo, dummodo habeamus effectum. in c.13.nu.5. 72.
Et quid inferat ex hac regula. vide ibid. nu. 4.

O

Optatus Afer Epiſcopus Maluenitan. eſt ſcriptor illuſtris, in cap. 11. nu. 7. 61
Orientalis Eccleſia remanſit vnica ſub obedientia Papæ à tempore Adriani 2. vſque ad Leonem nonum, & Conſtantium Monomæchum Imper. dictum, in cap. 5. nu. 15. 20
Ordinarium verbum indiſtinctè de Eccleſiaſtico & ſeculari intelligendũ. in cap. 8. nu. 14. 31
Ouium curam voluit Chriſtus eſſe apud Petrum, et Petri ſucceſſores uſq; ad ſæculi conſummationem. in c. 7. nu. 12. 24
Ouium curam Chriſtus poſt reſurrectionem Petro dedit, in cap. 9. nume. 20. 43
Et licèt ſoli Petro dederit, intellexit tamen de cæteris & Apoſtolis ab eo paſcendis. ibid. nu. 21.

P

Papa iudicat deponendos Epiſcopos & ad eum tantum tales cauſæ ſunt referendæ, ſuaq; auctoritate decidendæ. in c. 6. nu. 10. 22
Papa eſt paſtorum ſummus paſtor, Epiſcoporum maximus Epiſcopus in cap. 7. nu. 18. 25
Papa ſolus habet vniuerſalem ouium curam ibidem nu. 19.
Papa quis ſit, & quam perſonam gerit, & inconcuſſum priuilegium tam in datis clauibus quàm in ouibus commendatis. vide ibid. nu. 20.
Papæ poteſtate nihil ſuperius, nec auctoritate maius ibid. nu. 39. 16
Papa pro omnibus laborat, cum vniuerſalis Eccleſiæ à Chriſto eſt commiſſa, in cap. 10. nu. 31. 52
Papa Rom. tenet principatum inter omnes Epiſcopos ex concilijs diuerſis relatis, in cap. 10. nu. 48. vſq; ad 53. & nu. 60. 54. & ſeq.
Papas eſſe plures, & vnumquemq; Epiſcopum in diœceſi eſſe Papam, Rom. parem Epiſcopo, & de vnitate Eccleſiæ dubitare error eſt maximus ex Bonifa. octauo. in cap. 10. nu. 68. 56
Papæ munia quæ ſint. in cap. 10. nu. 71. 57
Papa Chriſti Vicarius, Petri verò ſucceſſor, non vicarius, & vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus eſt. in cap. 10. nu. 85. 59
Papa ad ſe appellantes Epiſcopos etiam in crimine hæreſis immo & alios audit, & cauſas ad ſe audeat iuſta præſertim cauſa. in cap. 10. nume. 20. 51
Papa pater patrum cum omnibus prelatis in iuriſdictione concurrit, in cap. 12. nu. 20. 70
Papa eſt iudex ſupremus omnium etiam ſuperiorem non recognoſcentium.

tium. ibidem nume. 21.

Papa omnium iuſtitiæ fons tenebras fugat bona voluntate, poteſtate, & facilitate agendi præditus, ibid. nu. 22.

Papæ iuriſdictio ſemper remanet illæſa etiam per ipſum facta alteri conceſſione, in c. 12. nu. 28. & 29. fo. eod.

Papa concedens alteri priuatiuè à ſe iuriſdictionem, poteſt ipſe & ſucceſſor ſuus reuocare. ibid. nu. 30.

Papa ſolus, ſeu ab eo particulariter deputati Epiſcoporum criminales etiam hæreſis cauſas decidunt, ibid. nu. 32.

Patriarcham ad ipſum appellatur à ſententia Metropolitani in cauſis ciuilibus. in c. 13. nu. 8. 73

Patriarcha non poteſt Epiſcopum deponere abſque ſpeciali mandato papæ. in c. 6. nu. 4. 21

Patriarchis competit ius habendi familiam armatam, in capit. 8. nume. 60. 37

Patres Sancti ſanxerunt aliter Petrum aliter Chriſtum eſſe fundamentum Eccleſiæ. in c. 9. nu. 51. 46

Patres quãquàm coriantes in vno eodemque loco ſcripturæ ſi conueniant permanentes in vna catholica fide non damnantur. in cap. 9. nume. 52. folio 47.

Paulus vt architetus vt ipſe de ſe loquitur, fundamentum poſuit. in cap. 9. nume. 31. 44

Paulus deſiderabat ob fidei ſinceritatem videre Eccleſiam Rom. in cap. 10. num. 10. 50

Paulus fuit auctoritate Eccleſiæ ad ſpeciale miniſterium aggregatus, in cap. 10. nu. 12. fo. eod.

Paulus Apoſtolus iuit Hieroſolymam ad uiſendum Petrum. in cap. 10. nume. 36. 53

Quod dignum fuit vt Paulus Petrum videre deſideraret. ibid. nu. 25.

Paulus non habuiſſet ſecuritatem prædicandi Euangelium, niſi Petri auctoritate roboratum. in c. 10. nu. 27. fo. eod.

Pelagius & Ceſtus quo tempore, & à quo, & apud quem damnati ſint, vide in c. 10. nu. 53. 54

Petro ſoli conceſſa eſt præeminentia, & diſpoſitio querelarum, licèt Apoſtolorum omnium par ſit electio, in c. 10. nu. 34. 53

Petrus Eccleſiæ vniuerſali præpoſitus fuit à Chriſto (ſicut ait Hieron.) ad ſciſmatis tollendam occaſionem. in cap. 9. nume. 8. & cap. 10. nu. 34. fo. 41. & 53.

Petrus quando claues à Chriſto receperit. in c. 9. nu. 9. 41

Petro maior data eſt poteſtas & quando,in cap.9.nu.10. *fo.eod.*
Petrus pro ſe & ſucceſſoribus ante Spiritum Sanctum recepit principatum,in c.9.nu.2. 40
Et hic Rom.25.annis cathedram tenuit. ibidem.
Petrus vt Chriſti Vicarius eſt caput & principale fundamentum Eccleſiæ.in c.9.nu.25. 43
Petrus dicitur vertex omnium Theologorum:vt ait Dionyſ. Areop. in cap.nume.26. 44
Petrus in confeſſione Chriſti primus poſt ipſum Chriſtum eſt Eccleſiæ fundatum fundamentum,in cap.9.nu.48. 46
Petrus Apoſtolus ante Pentecoſtem præſentibus Apoſtolis Ieſu nouum elegit Apoſtolum in loco Iudæ.in c.10. nu.1.
Vbi multa de Petro nu.ſeq.vſq; ad 6. *49.& ſeq.*
Petrus primus ſuo ſermone die Pentecoſtes conuertit circiter tria milia ad fidem Chriſti ibid.nu.2.
Petrus poſt Spiritum Sanctũ acceptum primus fecit miraculum Claudij, & reſpondens Iudæis conuertit quinq; millia hominum.ibid. nu.3.
Petrus inſtituit per orbem multos Epiſcopos,in c.10.nu.12 50
Petrum ſuper omnes Apoſtolos conſtitutum demonſtrat illa Euangelij verba,Petre vade ad mare.in c.10.nu.4. 53
Petrus quaſi omnem curam gerens interrogat Chriſtum an ſibi,an omnibus parabolam ipſe diceret.in c.10.nu.63. 55
Petrus à Chriſto electus Apoſtolorum caput vſus primatu Eccleſiæ, cui Epiſcopo quicunque venerationem præbent.in c.10.nu.65. *fo. eo.*
Petrus & Paulus Romæ Euangelium prædicantes,Eccleſiam fundarunt. in c.11.nu.2. 60
Et eam fundantes & inſtituentes Lino eius adminiſtrandæ tradiderunt epiſcopatum.ibidem nu.3.
Petrus Romæ paſſionis dominicæ adæquatur,Paulus Ioannis exitu coronatur.ibidem.nu.5.
Petrus in vrbe primus Cathedram collocauit.ibidem nu.5.
Petrus xxv. annis cathedram Romæ tenuit vſq; in vltimum Neronis annum, ibidem nu.13. 61
Petrus cruci affixus eſt capite ad terram verſo,aſſerens ſe indignum vt Chriſtum crucifigi.ibid.nu.14.
Petrus poſtquàm fundauit eccleſiam Antiochenam,Romam uenit contra Simonem Magum.ibid.nu.17.
Petrus in Vaticano fuit crucifixus ex Hieronymo, Caſſiadoro, Euſebio & alijs.ibidem nu.18.

Petrus victo Simone Mago populi precibus inflexus morte muro egre di cœpit, & Chriſtum vidit occurrentẽ, vrbemq́; ingredientem qui verbis illis Petri, Domine quò vadis. Reſpõdens, dixit. Vado Romam &c. ibidem. nu. 23. 62
Quibus verbis intellexit Petrus ſignificari crucem ſuam cum Chriſtus non poſſet iterum mori. ibidem. nu. 24.
Petri corpus ſuſtulerunt Sancti, & vbi ſepelierunt uide ibidem. nu. 25.
Petrus diuina inſpiratione Romam verſus martyrium ibi eſt adeptus. ibidem. nu. 26.
Petri Pauli corpora multi conati ſunt ex vrbe auferre, ſed miraculosè non potuerint. ibidem. nu. 27. 63
Quæ tamen à Romanis in locis quibus nunc ſunt condita, poſita fuere. ibidem nu. 28.
Petri & Pauli corpora tot miraculis corruſcant, vt vix poſſit ſine magno timore ad ea adoranda accedi. ibid. nu. 29.
Petri corpus inter corpora Sanctorum Epiſcoporum in Vaticano poſitum oſtendit, ibi plurium Sanctorum corpora ſepulta. ibidem nu. 31.
Petrus & Paulus vna die Romæ paſſi ſunt, & cur Romæ ex Ambroſio. ibidem. nu. 35. 64
Petrus quando Romæ venerit ex quo inceperunt eſſe Romæ Chriſtiani. ibidem. nu. 36.
Petri nomine Chriſtum poſſumus intelligere, & qui ſit ſenſus. & c. 9. nu. 39. & 42. fol. 45. & ſeq.
Perſuadet ſibi nimium qui ſe nemini comparat. in cap. 13. nu. 25. 73
Pontifex Rom. totum orbem pro territorio habet vt Epiſcopus diœceſim ideoq; nimirum ſi ipſe de Epiſcoporum cauſis capitalibus cognoſcit. in cap. 4. nu. 7. 18
Pontifex tantum Romæ de maioribus eccleſiarum negotijs cognoſcit. in cap. 3. nu. 47. 13
De Papæ teſtibus, vide in verb. Teſtimonium
De Papæ decretis, vide in verb. Decretum.
Pont. Ro. Petro ſuccedens primatum tenet, eiq; non obediens non ſeruat vnitatem eccleſiæ. in c. 10. nu. 29. 52
Pontifici Max. ab oĩbus eſt ſemper obediẽtia præſtanda. in c. 12. n. 24. 70
Poteſtati non reſiſtendum, & de dignitate eccleſiaſtica non iudicãdum, in cap. 12. nu. 23. 69
Poteſtates prælatorum, & ſæcularium non inuicem perturbantur, eo quòd Epiſcopi habeant propriam familiam armatã. in c. 8. n. 48. 36
Perfidia non poteſt acceſſum habere, ad Romanos preſertim Pontifices. in cap.

in cap.3.nu.76. 18

Princeps debet eligere iudices in omnibus locis qui rectè iudicetur, nec in alteram declinetur partem.in c.2. nu.3. 7

Princeps vnus eſt qui pluralitas principum mala in cap.10.nu. 82.58.

Princeps ſæcularis vſurpans ſibi auctoritatẽ expellendi Epiſcopos & ẽt lege cauens abſq; Papæ auctoritate oppugnat libertatẽ eccleſiaſticã, & eſt excõmunicatus & cũ eo cæteri qui vtũtur lege.in c.12.n.6 66

Præceptum negatiuum quàm affirmatiuum ligat. in c.10.nu. 47.

Primatus Rom.eccleſiæ cæteris membris non nocet.in c.10.nu.71. 58

Primates ſi non deferunt ab Epiſcopo ad Sedem Apoſtolicam interpoſitæ, non propterea impeditur Epiſcopus ſed ipſi primates puniendi ſunt in cap.6.nu.15.

Preces Apoſtolicæ Sedi ſiue in ſcriptis, ſiue ſine ſcriptis porrectæ non ſunt deſpiciendæ.in c.1.nu. 6. 3

Primates poſſunt Epiſcopum deponendum pronunciare, dummodo cum ad Papam referat.in c.6.n.8. 22

Populi etiam Sedis Apoſtolicæ ignari prę̨ceptum tamen eccleſię Cognoſcentes teneretur obedire.in c.10.nu.77. 57

Populus cui ignota eſt eccleſia Ro.laicis cõceſſum baptiſma pro non baptizatis, pro baptizatis ſacrificium contriti cordis per fidem Chriſti. in cap.10.nu.80. 58

Prouerbium Grę̨cum de ijs qui ſibi inutilia quę̨runtur.in c.12.n.17 69

Peccatorum remiſſio & conuerſio poteſt eſſe ſine baptiſmo at non eo contempto.in c.10.nu.78. 57

Q

QVi poteſt exequi ſuam ſententiam poteſt etiam executori per violentiam committere.in c.8.nu. 34. 34

R

RElatio cauſarum criminaliũ quotuplex ſit, & qualiter fieri debeat. c.1.nu.34. 6

Religionẽ quam Petrus tradidit Romanis tenendam eſſe lege ciuili cautum eſt ſub pœna.in c.10.nu. 54. 54

Quinimo & honorem Sanctę̨ Sedi Papæq; reddendum eſſe ea lege cautum eſt ibidem.nu.55. 55

Remiſſionem rei quę̨ impediat remiſſiuè.in c.12.nu.9. 67

S

SAcerdotalis ordo à Petro poſt Chriſtum habuit initium. in cap. 10. nu.15. 50

Saluator Chriſti ſuper Sede Apoſtolica vniuerſam eccleſiam fundauit.

uit.in cap.3.nu.2: 10
Sancti iudicant liberè, non autem ad gratiam ſiue amicitiam. in cap. 3. nume.70. 15
Sedes Antiochena Romanæ ceſſit.in c.3.nu.37. 12
De Sede Apoſtolica uide in verbo. Apoſtolica.
Sedes nulla alia eſt decentior, aut magis Chriſto, acceptaq; Roma, in cap. 11.nu.20. 62
Siciliæ regnum & Eugenij 4.temporibus ad Rom.eccleſiam pertinebat. in cap.5.nu.17. 20
Sæcularis etiam ſi eius auxilium teneretur delegatis implorare non propterea poteſt iuriſdictionem prætendere, ſecundum communem ex Alciat.in c.8.nu.47. 36
Sæcularis requiritur de brachio ſæculari diffugiendo ſæpe dicit ſe velle ſcire cauſam cur eccleſiaſticus vult vti brachio ſæculari. ibid.nu.54.
Synodus vniuerſalis auctoritate Sedis Apoſtolicæ congregata, poteſt epiſcopi grauiores cauſas iudicare.in c.3.nu.59. 14
Synodus abſq; Sanctæ Sedis auctoritate non poteſt Epiſcopum damnare finitiua ſententia. in c.3.nu.42. 13
Idq; etiam Niceno Synodo ſtatutum notat Julius primus. ibid.nu.43.
Synodus generalis Item congregata poteſt Epiſcopum priuare quia ibi eſt auctoritas Papæ.in c.4.nu.10. 18
Secus concilium prouinciale.ibidem.nu.11.
Scriptores, qui de poteſtate auctoritate, ſeu primatu eccleſiæ Rom. ſiue Papæ ſcripſere, referuntur.in c.9.nu.1. 40
Scripturæ iuxta Sanctorum Patrum conſenſum interpretandæ ſunt. in c. Sci9.nu.22. 43
ſmatici fatentur Papã eſſe vniuerſalis eccleſiæ Epiſcopũ.ibi.n.28. 52
Sciſmaticus eſt qui contra ſingularem cathedram alteram collocaret.in cap.11.nu.9. 61

T

Tertullianus presbyter, & auctor vetuſtate, & eruditione inſignis. in cap.11.nu.4. 60
Teſtimonium Papæ, ſeu etiã Imperatoris in re propria familiaris probatio dicitur à pleriſq;.in c.3.nu. 68. 15
Teſtimonium Papæ Spiritum Dei ſapit.in c.3. nu. 69. fol.eod.
Tumultus & ſeditio non patitur moram, & propter illum ſedandum multa permittuntur illicita.in c.12.nu.4. 66
Triremium cauſa eſt capitalis.in c.1.nu.26. 5

Veritatis

V

Veritatis tuendæ cauſa, & ſalutem curandi gratia non tantum aliena, ſed & propria decreta tollere oportet. in c. 8. nu. 4. 29
Vnio membrorum eccleſiæ in vnitate fidei & charitatis ſacramentorũ & euãgeliorũ ſub Chriſto cõſiſtit ex Cypriano. in c. 10. n. 21. 52
Vnitas Sacerdotalis ex matre, principeq; Ro. eccleſia proceſſit. in cap. 10. nu. 24. fol. eod.
Vnitatis poteſtatis Apoſtolicæ originem depoſuit Chriſtus incipiens ab vno ſ. Petro. in c. 10. nu. 23. fol. eod.
Vnitas eccleſiæ a multis Sanctis Doct. probatur. in c. 10. nu. 30. fo. eod.
Vnitas Ro. Sedis, quæ caput eſt omnium eccleſiarũ, procuranda eſt. in c. 10. nu. 56. 55
Vnitas Sacerdotalis a Chriſto deriuata eſt. in c. 10. nu. 79. 58
Vnitas eccleſiæ tenenda, vt ſacramentum, intelligendo tamen vt ibi remiſſiuè. in c. 10. nu. 83. fol. eod.
Vnitas Eccleſiæ duplex. ibidem. nu. 84.
Vnitas Sacerdotalis vnde orta ſit. in c. 11. nu. 38. fol. 64

DE MAIO-

DE MAIORIBVS, RERVMQ. CAPITALIVM Epiſcoporum cauſis ad Papam deferendis,

Et Romanę Sedis origine,atq; authoritate,liber; in quo omnia, quæ ad hanc materiam pertinent, tractantur.

Authore LAELIO IORDANO *Rom. Iureconſulto in primis ſcholis Romani Gymnaſij ex ordine Iuris Ciu. Interprete.*

PRÆFATIO.

CVm multæ res in morali,& Chriſtiana philoſophia,nequaquàm ſatis adhuc explicata videntur,tum per difficilis & obſcura , minimeque omnibus obuia iudicatur diſceptatio. De maioribus (quas vocant) cauſis,& capitalium rerum Epiſcoporum ad Romanum Pontificem deferendis, & origine atq; authoritate Sanctæ Romanæ Sedis Apoſtolicæ. Quæ ſanè quæſtiones ad Pontificiam dignitatem, ac maieſtatem conſeruandam, & ad moderandam Religionem ſunt admodum neceſſariæ.Quia verò de eis tam variæ ſunt Doctiſſimorum hominum,ac præſertim recentioris etiam Iurecõſultorum,atq; interpretum nationis , tamquam inter ſe diſcrepantes ſententiæ , vt non minori omnino negotio multis rem procul intuẽtibus videatur poſſe veteres iam vſq; à Moyſis ductas temporibus, easque & Apoſtolorum , & piorum omnium hominum,atque adeò Ethnicorum quorundam, ne dum ſummorum Pontificum,& Conciliorum firmatas conſenſu ſententias defendi,quò facilius id, quod inſtitui , ac demonſtrandum ſuſcepi à quoq; probetur, quod cuiq; maximè exiſtimetur pro-

babile. Dicam primò propriam naturam criminalium & capitalium cauſarum, ne cũ relaturus ſim ad eas primã noſtri huius laboris ac præcipuam fere partem ſermonis eius, quo cæteræ definiendæ quæſtiones ſunt vis ignoretur, præterquam quod id fieri dicere, & rectam hanc eſſe diſſerendi viam, ſapientiſſimorum video ſcriptis conſtitutum. Deinde verò oſtendam vnde id veluti axioma maiores ſcilicèt, & alias capitales, ſeu criminales cauſas Epiſcoporum ad Rom. Pont. deferri omnino oportere, ſit depromptũ. Tertio antiquorum Pontificum, & Martyrum authoritate confirmatũ notabo. Quarto loco ſacris canonibus & Concilijs comprobatum demonſtrabo. Quinto aliquorum etiam veterũ, licèt Religionis à pio Chriſti cultu, inſtitutiſque, & puræ, ac ſinceræ fidei ſplendore abhorrentis, colentium hominum ſcriptis notatũ, atq; animaduerſum referã. Sexto noſtrorũ quoq; interpretum, ac Doctorũ ſententijs receptum narrabo. Tũ inde rationem quoq; addam cur ſic dicendum iudicem. Iã verò Rom. eccleſiæ iure diuino inſtitutam iuriſdictionem perſequar. Præterea Petrũ non modo à ſpiritu Sancto recepto, ſed ante etiam primi poteſtatem tum pro ſe, tum etiam pro omnibus futuris quibuſq; illis, vſq; ad ſæculi conſummationem ſuc ceſſoribus ſibi à Chriſto cõdonatam, & tributam accepiſſe, Poſteaq; deinceps nonnulla addã Romæ ſcilicèt fundatam eſſe Eccleſiam à Sanctiſſimis Petro & Paulo Apoſtolis, & Petrum xxv. annis cathedram tenuiſſe oſtendam: Vndecimò quæ in contrariam partem nominatim dicta hactenus dicit ad. S. Sedis Ap. iuriſdictionem ac notionem huiuſmodi interuertendã poſſint, breuiter refellam, & quod intendam ac potiſſimùm, etiã in hac re cauendum putem, indicabo. Poſtremo concludam grauiores res etiam Epiſcopi, aut Archiepiſcopi, aut Patriarchę, cuiuſq;, capitales qui omnes eorum cauſas ad Papam deferendas, & vel hic Romæ vel alibi, idq; Pontificis Maximi ſemper authoritate iudicandas, ſimulq; vbi ciuiles etiam cauſas Epiſcoporum agi & definiri oporteat innuam. Vt hæc planè controuerſia, & diſceptatio, veritatis eſſe cognitio intelligatur, nec imprudenter tractata, nec temerè definita re ipſa dignoſcatur: atq; adeò noſtræ ſententiæ grauiſſimis communitæ teſtimonijs, Iureq; & canonibus confirmatæ, ſumma cum dignitate Regnum vbiq; obtineant, omniumque aſſenſionem conſequantur.

SVM-

SVMMÆ CAP. PRIMI.

1 *In ſumma author promittit criminalis, & ciuilis, & mixta vim, & differentiam narrare.*
2 *Criminalem cauſam eſſe, qua fiſco pœna applicatur.*
3 *Rationem affert author ne delictum maneat impunitum.*
4 *Eandem eſſe communem opinionem probat.*
5 *Cauſam criminalem ſiue corporalis ſiue pecuniariæ pœnę ſit, dummodò fiſco applicandæ monet author, & declarat. nu. 30.*
6 *De crimine ſex modis cognoſci poſſe.*
7 *Cauſam infamiæ criminalem eſſe, & infamiam grauiorem morte.*
8 *Ampliat etiam ſi ex crimine infamante ciuiliter ageretur.*
9 *Criminalem eſſe cauſam vbi agitur de tutore ſuſpecto.*
10 *In tantum vt in ea non admittatur procurator, ſi agitur ad puniẽdum tutorem, & de criminalibus cauſis remiſſiuè:*
11 *Notat author præceptorem ſuũ Auguſtinum Beroium, & docet criminalem etiã eſſe cauſam vbi pœna venit imponẽda arbitrio Iudicis.*
12 *Cataldinus. 70. exercuit magiſtratus criminales.*
13 *Criminalem eſſe cauſam pœnę etiam æris fiſco applicandæ, tunc verum eſſe quando agitur ob delictum, nõ autem ob contractũ illicitũ.*
14 *Ciuilẽ eſſe cauſam pęnę quãtũlibet applicãdę fiſco ex cõtractu illicito.*
15 *Criminalẽ cãm cognoſcẽdi ẽ modus ex cõſiderata aptitudine ſumẽdus.*
16 *Ciuilem cauſam ſiue ex contractu, ſiue ex delicto eſſe, vbi in iudicio agitur ob commodum priuatum.*
17 *Reprehenſum Abbatem aliter ſentientem, & contra eum eſſe cõ. op.*
18 *Mixtã cãm eſſe, vbi pœnã partĩ fiſco, partĩ offenſo applicãdã agitur.*
19 *Siue edatur actio ciuilis de crimine.*
20 *Ex concluſione petitionis debere ſpectari quid intendatur in iudicio ad agnoſcendam cauſam iſtam.*
21 *Cõcluſionẽ debere eſſe totã pœnã fiſco applicari, & à fiſco poſteà diuidi, non aũt peti partẽ in ſententia agenti, & partẽ fiſco adiudicari.*
22 *Differentiam inter criminalem, ciuilem & mixtã præter dictã remiſſiuè, & an criminalis ſit vbi pœna partim fiſco partim parti datur.*
23 *Capitales, ſeu criminales Epiſcoporum cauſas eſſe maiores, de quibus Papa aut eius delegatus cognoſcit.*
24 *Tria genera capitalium eſſe cauſarum apud noſtros.*
25 *Summi ſupplicij cauſam capitalem eſſe in primo gradu.*
26 *Capitalem cauſam eſſe pęnę mortis proximã, & damnaiionem ad tri*

remes ſucceſſiuè in coercitionis locum.

27 *Pœnam damnationis in metallum olim tres fuiſſe gradus.*

28 *Dſiam narrat inter coercitionẽ metalli et damnationẽ ad opus metalli.*

29 *Perpetuæ dationis in opus publicũ fuiſſe tertium gradum pœnæ capitalis, & tertiũ genus capitaliũ cauſarũ eſſe in inſulã deportationẽ.*

30 *Capitales Epiſcoporum cauſas & aliquas ex illis eſſe, quę pro non capitalibus à Iureconſultis tenentur.*

31 *Pœnam relegationis etiam ad tempus, & amiſſionis dignitatis, & interdictam aſpirationem ad eam, & fuſtium ictuum, capitales Epiſcoporum cauſas eſſe.*

32 *Criminales cauſas etiã inferiorũ diligentius quàm ciuiles tractandas.*

33 *Cauſas capitales Epiſcoporum in delegabiles.*

34 *Relatio cauſarum criminalium Epiſcoporũ debet fieri ex natura cauſæ; & quotuplex ſit relatio, remiſſiuè.*

CAP. PRIMVM.

1 PRimo igitur, ne vagari atq; errare noſter cogatur ſermo, licèt hæc res longiorem particulatim deſideraret orationem, ſummatim narrabo, quæ nam in vniuerſum criminalis ſit cauſa, propriáq, eius vim, & à ciuili & mixta, quæ dicitur, differentiam ſignificabo. indeq; etiam nominatim attingam, quę dicantur ca-
2 pitales criminalesuè Epiſcoporum cauſæ. Hanc ſanè noſtrorum fuiſſe ſapientiorum omnium ſententiam notaui, criminalẽ cauſam eſſe, qua fiſco pęnę adiudicandæ, ſeu (vt noſtri loquuntur) applicandæ nomine reos damnari potiſſimùm agitur. l. agraria, in fin. princ. ff. de termin. mot. cuius quidẽ legis authoritate id oſtendit Angel. in conſ. 257. Inter capitula. nu. 2. col. 3. ver. 2. propter naturã eius, quod petitur: & eſt glo. in §. in ſumma, in verb. agere, in inſtitut. de iniur. & in l. pretor, in princ. vbi etiam Bar. ff. de ſepul. violat. qui Bar. idem notat in ea l. agraria. & Alex. in ſuis annotation. quas apoſtillas vocat in Bart. commentaria in l. 1. eodem tit. de ſepul. viol. Abb. in rub. extra. de iu-
3 di. Quia in criminali cauſa præcipuè agitur, vt delictum puniatur, quaſi id Reipub. interſit. vbi tamen eo caſu de quo ipſe conſultus reſpondit, mixtam probat cauſam. l. ita vulneratus, in fin.
4 ff. ad l. Aquil. & ita receptiſſimã, & communem eſſe hanc opinionem

nioné teſtatur Iaſ.in rub.C.de iud.col.2.nu.1.verſ. vera conclu-
5 ſio.notás poſt alios,quos refert, criminalem cauſam eſſe in qua
tractetur pœnam, ſiue corporalem, ſiue pecuniariam (vt noſtri
dicunt) fiſco applicari.l.licitatio.§.quod illicitè.ff. de publican.
& not.etiã Barbat.d.rub.extra.de Iud.vbi etiã dixit Abb. in verſ.
Tertio quæro de vtili. q. Aret. in princ. inſti.de act. & eſt glo.in
verb.centum aureorũ in l.prætor. in princi. ff.de ſepul.viol.quã
dixit ſingularem Imol.in rub.ff.de publ.iud.& in d.rub.de iud.
pręclare poſt Fel.inter cæteros recẽtiores perſequitur præceptor
meus ſummæ Vir doctrinę & eruditionis Auguſti.Beroius ſub
tiliter & grauiter diſputans & multorum authoritates declarãs
6 à nu. 62. vſq; ad nu. 73. inter cætera illud animaduertens, ſex
modis de crimine diſceptari,& cognoſci poſſe,ſiue actionis ciui
lis iure,ſiue accuſationis via,ſiue inquiſitionis forma,ſiue(vt di
citur)per modũ nótorij à principio,vt ordinaria & ſeuerior in-
fligatur pœna,ſeu denuntiatione,vt reus ſe corrigat,& recuſans
correctioné aliàs puniatur,ſeu exceptionis auxilio . probãs qui-
dem ille ipſe author vel exceptionis,vel inquiſitionis (vt tamen
leuior quàm capitalis pœna in iudicium deducatur) vel denun
tiationis via & ratione deductam cauſam non eſſe criminalem ,
7 ſed potius ciuilé,notans etiam in nu.67.cauſam infamiæ crimi
nalé omninò eſſe cùm maior & grauior exiſtimetur viris pro-
bis infamia quàm mors.ipſa l.iſti quidem,in fi. de eo quod met.
8 cauſ.l.ſi quis fortè,in fin.& l.ſeq.de pœn.Quæ porrò opinio ve-
ra eſt,in tantũ etiam , vt ſit receptũ criminalem cauſam eſſe vbi
ageretur ẽt ciuiliter ex crimine infamiam inferẽte.Bar.in l. 1.in
princ.col.4.verſ.item eſt aduertendum.ff.de edẽ. & in l. prętor,
in princ.de iniur.& in l.inde Neratius, ad l.Aquil. Bal. in l.edi-
ta,in fin.C.eod.tit.de eden. Abb.in c. teſtimonium, de teſte. ac
9 propterea criminalem non ciuilem eſſe cauſam voluere noſtri
interpretes eam,quæ agitur de tutore ſuſpecto ob pœnam infa-
10 miæ.l.id planè.vbi Bart.ff.de excuſat.tut.ita,vt crediderint non
admittendũ in ea procuratorem.quod tamen eſt accipiendum,
vt declarat Bart.in l.1.§.ſciendum.ff.de ſuſpect.tut.& in l. nõ ſo
lum.§.vlt.in 2.not.ff.de procur.vbi explicat, criminalem tũc di-
ci cauſam ſuſpitionis tutoris quando ad puniendum tutorem,
non quando ad eum ſolùm remouẽdum agatur & etiam tex.eſt
in c.ex parte. extra. de teſtib. & aptè atq; accõmodatè facit tex.

in c.

in c. tuæ. de procurat. Et quoniam de criminalibus cauſis recentiores etiã iuſtos commẽtarios expoſuerũt. quos hodie (hæc ſunt tempora ij mores) nefas videt̃ prӕterire dicam prӕter ſ. ſcriptos tractaſſe recentiorẽ illum non mediocris doctrinæ virum Rob. Marantã de ord. iudic. in 4. parte, diſtinct. 1. nu. 1. & ſequẽtibus atq; elegãtius multo Doctiſ. Iodoc. Damhouderiũ initio ſuę pulcherrimæ prax. Crimi. rerũ inſcript. enchiridion cap. 2. & eruditiſ. clariſs. Iul. Clarũ in docto lib. ſentẽ. inſcripto prax. crim. q. 1. ſatisq; (arbitror) fuit hoc loco admonere lectorem, cætera quę de illis forſan dicenda eſſent de induſtria in aliũ commodiorem

11 locum ac tẽpus reiiciã. Vnum verò eſt animaduertendũ non ſatis verũ videri, aut certe minus tutum Præceptoris mei Aug. Beroi dictum in ea rub. extra. de iudic. nu. 71. verſ. ſi verò per viã inquiſitionis ageretur ad leuiorem, ibi, vel ad pęnam arbitrariã. dicentis ciuilem eſſe cauſam & non criminalem, vbi pœna arbitrio iudicis imponi poſſet. cum porrò hanc potius deceat criminalem quàm ciuilem appellare, vt propriè dixit Bal. in l. eos. §. ſuper his. C. de appell. Cataldin. in tractat. de ſyndicat. 144. in q. 221. verſ. & vt cauſa dicatur capitalis ſufficit vt poſſit arb. Iudi-

12 cis &c. Quem ſanè Cataldinũ ſeptuaginta magiſtratus exercuiſſe notat Soci. in conſ. 24. col. 3. in fin. volumine 1. ſummopere eũ commendans. Et prærer ſupraſcriptos criminalis cauſæ vim & naturã not. etiam Corn. in conſ. 19. Videtur, in litera e. vol. 3.

13 Quorum omnium authoritates & ſententias veras quidem eſſe noſtri probant, ſi pœna ſiue ęris, ſiue corporis fiſco applicanda eſſet ob delictum, non autem ſimpliciter ſi ob contractum illicitum. gloſ. & Bal. & Alex. in l. 1. C. de ll. ex delicto enim deſcẽdentem pœnam ſeu reo in corpus inferendam, ſeu ære fiſco applicandam efficere: vt cauſa dicatur criminalis, no. etiam Bar. in l. vlt. in verſ. vlt. quęro quomodo cognoſcam. ff. de priuat. delict.

14 Eoq; ſi ex aliquo illicito contractu pœnam quantumlibet fiſco applicandam deſcendere appareat, vtiq; cauſam ciuilem, nõ criminalem dici noſtri tradidere, Bal. in l. vlt. in verſ. quæro quãdo pœna. C. de litigioſ. Alex. in annotat. in Bart. verſ. adde quòd dominus, prope finem. in d. l. prætor. ff. de ſepul. violat.

15 Rectè igitur, & ſubtiliter vt cætera dixit Bal. in ea l. eos. d. §. ſuper his. verſ. extra quæro. C. de appell. eam eſſe rationem dignoſcendi vim criminalis cauſę, ſcilicèt vt conſideretur ſola (ſic loqui-

loquitur) aptitudo, videlicet ſi cauſa talis ſit in qua pœna irrogari poſſit etiam arb. Iudicis &c. vt ſuprà ſignificaui.

Nec prætermittam, crimina in iudicium deferri, vel ex ordine, ſeu (vt noſtri dicunt) ordinariè, ſcilicet per accuſationem, vel extra ordinem, ſeu (vt noſtri loquuntur) extraordinariè, videlicet per denunciationem, exceptionem, inquiſitionem, de quibus breuiter, & eruditè diſſerit ille ipſe Iodocus in eo enchiridio, cap. 2. & quatuor ſequentibus.

Illud etiam præterea monebo, criminales cauſas in tota Piceni prouincia, quam Marchiam vocant Anchonitanam, & aliis locis, vbi ipſas ſeruari cõſtitutiones Marchiæ receptum ſit, dici verè, ac ſimpliciter oẽs, in qbus agit᷑, vel accuſationis, vel quærelæ, aut annunciationis, aut inquiſitionis via, vt pęna fiſco, vel cameræ, ſiue pecuniaria, ſiue perſonalis principaliter, ſeu quia pecuniaria ſolui non poſſit, & vt dicitur in defectum pręſtandę applicetur, niſi verò principaliter, vel incidenter de reſtituenda re, vel pecunia, aut alio quopiam quod verti in pecuniam poſſit, partis interſit, his enim caſibus decretum excitanda conſtitutione reperitur cauſas merè, ac duntaxat ciuiles eſſe, quoniã commodum parti ſit obuenturum, vt planè conſtat ſancitum in lib. 4. conſt. Marchiæ xciij. cuius eſt initium Conſtitutioni, ſub rub. Quòd acta in titulo: Quomodo intelligatur cauſa criminalis, cuius exemplum ab Amico rogatus inſerendum non potui negare ad verbum hic deſcriptum, videlicet lib. 6. conſtit. Quæ intelligatur cauſa criminalis, cap. 93.

Conſtitutioni ſub Rubrica, quòd acta exhibeantur. quæ incipit, Quia iure teſtante, Cùm ſæpenumero apud cauſidicos, & Aduocatos d. curiæ generalis pro tempore, & in ipſa curia reſidentes exclamatum, & diſceptatum fuiſſe reperimus, quæ dicatur dumtaxat, & intelligatur cauſa criminalis ſubmouendo hæſitationem ipſam, quæ non parum ad incommodum prouincialium immortalitatem litium ſuſtinere, & experientia docuit videbatur, declarando ipſam cõſtitutionem, & reliquas quo ad cauſas appellationum, volumus cauſam criminalem quò ad appellationes ſuſcriptas, intelligi vbicunq; procedi in cauſa principali cõticuerit per Iudicem, per inquiſitionem, denunciationem, vel accuſationem, ſiue querelam intentando pęnam fiſco, vel cameræ applicandam, ſiue fuerit pęna pecuniaria, ſiue perſonalis,

nalis principaliter, vel in defectum excepto, quòd reſtitutio rei, vel aliud intereſſe pecuniariũ, vel ad pecuniá reducibile deduceretur principaliter, vel incidenter, nã tunc qm̃ in dictum euentum cómodum venit parti applicandũ, cauſa dicetur ciuilis tm̃.

Illudque præterea annotabo Ferdinandi Regis olim Catholici vocati ſanctione pragmatica iam anno ab hinc quinquageſimo quarto edita, cuius eſt initium: Grauiter coram Maieſtate noſtra &c. & exemplar in montis Oliueti Neapoli conſeruatur, deciſam in Regno eſſe quæſtionem aliá tamen ab ſimili ferè illi quidem aliqui, quam Marchiæ, conſtitutione traditam modò ſignificaui, videlicet criminales etiam cauſas, in quibus id potiſſimum agitur, vt pęna mortis naturalis, aut ciuilis, membriuè, putà manus amputatio infligatur, econtra verò ciuiles eſſe, vbi non id principaliter intenditur, vt in pulchra admodum facti ſpecie, quæ ſæpe in foro diſceptari illis in locis ſolet, diligés, & lepidus Doctor Ioan. Arnonus. ſ. Angel. notat in ſua centuria ſoliloquiorũ in c. 24. Pono caſum, quòd quotidie ex facto &c. quo in loco pragmaticam hanc non impreſſam refert.

16 Ciuilem verò cauſam noſtri affirmant communi ſententia eſſe vbi potiſſimùm in iudicio priuati commodi gratia agitur ſiue ex contracta, ſiue ex delicto. Bar. in d. §. quod illicitè. l. licitatio. ff. de publican. & poſt glo. idem Bar. in d. l. prætor. in princ.
17 de ſepul. violat. vbi Alex. in addit. Abbatem aliter ſentientem in d. rub. de iud. reprehendit. & in eadẽ rub. de Iud. Aret. in col. vlt. dixit hanc eſſe communem opinionem. & ibi etiam Feli. & eſt glo. in d. l. vlt. de priuat. delict. & ibi not. Bar. & Bal. in d. rub. de iud. col. 1. in 2. commentario, ſeu (vt vocat) lectura, & tex. expreſſus in d. §. in ſumma, in inſtitut. de iniurijs. & declarat Bar. in d. l. 1. C. quãdo ciuil. actio. crimin. pręiud. Bal. in cóſ. 192. col. pen. vol. 3. Abb. & cęteri in c. tua, extra. de procur. & Specu. in tit. de contum. §. ſequitur videre. verſ. alia ciuilis, & verſ. ſi verò agitur ciuiliter. Corn. in d. conſ. 19. in ea litera e. vol. 3.

18 Mixtam autẽ cauſam eſſe notant omnes, vbi pœnam partim fiſco, partim offenſo applicandam in iudicio deductam conſtat, Specul. in d. §. ſequitur videre, circa princ. verſ. actio mixta, &c. Alex. conſ. 60. in princ. & conſ. 66. col. 1. verſ. verius. & conſ. 82. col. vlt. lib. 1. Ant Butr. in d. rub. extra. de iud. Aret. in d. c. teſtimonium. in 2. not. de teſt. vbi aſſerit, ſi ciuilis de crimine actio

edatur

ædatur, mixtam eſſe cauſam. Bald.in d.l.1.C.de leg.Imol.in d. c.tua, de procura.vbi etiam not.Alexandrinus, Abb. in c.ſeries de teſtibus,affirmātes quidem omnes mixtam eſſe cauſam, quæ mota ſit,vt inde partim fiſco, partim agenti pœna applicanda
20 petatur. idq; ex concluſione petitionis dignoſci dixere Alexandrinus & Abb.paulò ante citati, & Bar. in l ſenatus.§.ſenatus. ff.de iur.fiſci. Afflic.in conſtit.varietates,col.3.nu.7.in 3.conſt. libro.ſubrub.22.de iniur.cur. perſon.poſt Bald. in l.etiam.C.de
21 furt. in quo ſanè mixto iudicio debet agens concludere totam debere fiſco pœnam applicari,& à fiſco poſteà diuidi oportere, non autem partem ſibi agenti,partem fiſco in ſententia adiudicari. hoc enim modo conceptum libellum petentis ſibi partē, & aliam partē fiſco decerni,ac præſtitui, ineptum omninò atq; inutilem eſſe, not.Ang.Aret.in §.pœnales.col.4.in fi.verſ.vnum tamen,&c. in inſtitutionibus.de act.

22 Vnde vel facile eſt intelligere, quæ inter tria hæc iudicia ſit differentia,ſatis certè explicata ab Innocent.in c qualiter & qñ. §.ad corrigendum.& ibi etiam à Fel.col.1.& 2.de accuſ. & breuius,atq; expreſſius multò à glo.in inſtit.de publ.iudic.in prin. & à Bart.in l.abſentem.ff.de pœn.& ibidem ab Alex.in annota. ſeu quæ dicitur apoſtilla, cuius eſt initium. Eſt differentia &c. & in l.cùm mulier.col.2.ff.ſolut. matri. Quas porrò authoritates ſignificaſſe ſatis ſit, vt ſaltim ex hoc noſtro libello, veluti quodam ex indice liceat quæ huius rei videantur nedum, re vera ſint argumenti depromere. Neq; verò prætermittendum eſt, mixtum non eſſe cauſam (ſimpliciter ac ſecundum ius commune loquendo) illam, in qua ex decreto agitur, vt pœnæ fiſco adiudicandæ portio detur accuſatori, at criminalem, ita, ut in ea non poſſit cogi reus fiſco ędere, licèt in ciuili, aut non criminali reus ędere arma de domo ſua teneatur, Alexand.conſilio 132. Viſa facti narratione, colum.ultima uerſic.
23 contrariam. uol.1.Capitales autem,ſiue criminales Epiſcoporum cauſas non modò illas, quæ pœnam capitis ex legibus, ſiue deportationis ex canonum diſpoſitione irrogant, ut etiam nota.Turre Crem.Cardin. ſummę doctrinę in c.ſi quando inſt. 2.quęſt. 6. ſed etiam eas hîc ego accipio, ſcilicèt maiores, de quibus nemo poteſt ſtatuere,niſi Papa, aut eius delegatus, iuxta trad. in cap. maiores. de Baptiſm. & in c. ſicut, de exceſſ.

prȩlat. illas quidem ad ſummum ipſum Pontificem etiam citra appellationem deferendas, ut poſt Cardinal. & Abb. nota. Barbat. in c. 1. num. 83. verſic. datur quarta ſolutio &c. ibi dominus Cardinalis plenius etiam perſecutus eſt Prȩceptor meus doctrina & fama inſignis Auguſtinus Berotus in eo ipſo c. 1. & alij infrà citandi, &c.

24 Atqui illud etiam indicabo tria eſſe capitalium cauſarum genera, noſtris iureconſultis cognita: vt animaduertit Innocen. in d. c. qualiter & quando. nu. 6. col. 3. uer. & ſunt ſecundum le-
25 ges, extra. de accuſat. Anchar. in cap. præterea. numero 35. de dilat. Primum ſanè ſummi ſupplicij, putà ad furcas, uel etiam ad beſtias damnatio, uiui concrematio, capitis amputatio l. aut damni. §. vita. l. qui ultimo ſupplicio. & apertius multò. l. capitalium, in princ. & in §. famoſo, & in §. famoſos. ff. de pœnis.

26 Alterum genus capitalis pęnæ proximæ morti, uidelicet metalli coerctio, ut in dd. ll. aut damnum. §. 2. etiam capitalium, in cuius ſanè pœnæ locum hodie eſt damnatio ad triremes, ut poſt Imol. & Boniſac. quos refert not. Capitius in nou. deciſ. Neapol. deciſ. 153. Notarius. nu. 3. uerſi. bene uerum eſt.

27 Quæ porrò pœna dãnationis in metallum tres gradus olim habebat, ſumma enim pœna coerctionis metalli erat ad ipſum metallum damnatio, grauiſſima quidem: quia in metallum
28 damnati grauioribus uinculis præmebantur. Alter non multùm ſanè diſtans gradus pœnæ erat damnationis ad opus metalli, eò tantum ab illo coerctionis metalli differens, quòd leuioribus uinculis præmebantur in opus metalli damnati: quia ſolebant Refugæ ex opere metalli, ad metallum grauius coerceri. Cùm tamen tam ij, quàm illi libertatem amitterent. d. l. aut damnum. §. eſt pęna. l. inter eos, de pœn. Tertium autem genus capitalium cauſarum erat ad inſulam deportatio. dict. l. capita-
29 lium. Deinde erat gradus pœnæ capitalis in opus publicũ perpetuæ dationis, quæ ciuitatem non libertatem adimebat. l. quidam ſunt, eo. tit. Illud autem notandum eſt, capitale iudicium eſſe in quo irrogatur pęna capitis, ſiue naturaliter ſiue ciuiliter diminutionis, ſeu ciuitatis amiſſionis. Bald. in l. reos. co. 2. C. de accuſat. Io. Ana. in c. qualiter ac quãdo. §. ad corrigendos. col. 6. in princ. extra eo. Nõ capitale uerò iudiciũ dici oẽ aliud licèt criminale, in quo non infligatur pęna capitis diminutionis aliquo modo

modo & ſi illud iudicium eſſet criminale: nam criminale à capitali eo differt, quo ſpecies à genere. omne enim iudicium capitale eſt criminale, non autem è conuerſo omne iudicium criminale eſt capitale. argumentũ.n.hoc conuerſum non concludit, ideoq; generalius, quia vt loquuntur Dialectici ex Ariſto. ab eo non conuertitur ſubſiſtendi conſequentia, & generalius eſſe criminale, quàm capitale, not. etiam Marant. in d.4.par.diſt.1.nu. 4.in fi.& diffuſius aliquando ego poſt alios explicaui in mea interpretatione, in l.Imperium.ff.de iuriſd.omn.iudicum.vbi ple-
50 raque huc ſpectantia aliquando erit per legere. Sed quod ad noſtram hanc materiam pertinet, ſciendum eſt capitales Epiſcoporum cauſas eſſe nonnullas ex illis, quas iura ciuilia non capitales haberi ſanxerunt.l.ſi quis fortè.§.vlti. & duabus.ll.ſequentibus.ff.de pœn.videlicet relegationis ad tempus, vel in perpetuũ quæ non adimit bona, ſeu infamiæ, ſeu dignitatis amiſſio, ſiue
51 ad dignitatem vel officium ſeu forum interdicta aſpiratio, ſiue verberum ictus, ſeu, vt dicitur, experimentum, aut, vt iuriſconſulti loquuntur, fuſtium admonitio, flagellorum caſtigatio, vinculorum verberatio, damnumuè cum infamia, vel dignitatis alicuius aliqua depoſitio, vel alicuius actus prohibitio. Has enim cauſas Epiſcoporum capitales, ſeu ſaltem criminales maiores eſſe, & ad Papam deferendas infrà demonſtrabo, & vel facilè ex ijs, quæ Inno.& alij no.in c.graue nimis.de præben.& alijs pleriſque paulò poſt allegandis locis apparet, & probat expreſſim concilium Calcedonen. celebratum anno à Chriſto nato. 442. illis verbis, cui ſoli cõpetit decernendi Epiſcoporũ infamiã &c.
52 vt infrà cap.9.nu.51.referam. Quo verò etiam primo ipſo in limine atque aditu veſtibuloq; noſtri huiuſce opuſculi dignoſcatur, cauſas Epiſcoporum capitales meritò ad Rom. Pontificem omnino referendas; illud minimè prętermittam, criminales cauſas inferiorum etiam, ne dum Epiſcoporum diligentius quàm ciuiles agendas & excutiendas, ac veluti Aurificis ſtatera potius quàm populari quadam trutina æſtimandas atq; examinandas, vtpotè quas maiores dictas conſtat. iuxta no.a Car. Zabarella in clem.prima, de off.Vic.q.18.& Bal.in l.addictos.co.j.in 4.no.C.
54 de Epiſc.audient. Eoq; magis criminũ Epiſcoporum accuſationes diligentiori admodũm ponderandas examine, cum eas ne delegari quidem poſſe (licet à Concilio cognoſci receptum ſit)

ob Epiſcopalem ipſam dignitatem. c. inquiſitores, in verb. Apoſtolicæ, vbi gloſſ. & Io. Monachus, & alij infrà citandi Doct. de hæretic. lib. 6. Fel. in c. 1. in fi. extra. de iud.

55 Huiuſmodi autem relatio eſt facienda ex natura cauſæ, vtpotè de qua inferiores non poſſint ſtatuere, eoq; ad ſuperiorem referre debent. c. maiores. de baptiſm. c. vt debitus. c. intimaſti, vbi Philippus. col. 3. Card. col. 1. Abb. & cæteri doct. extra. de appel. declarantes, quot modis relatio accipiatur, vt Bar. Bal. & alij faciunt in l. j. & in l. vlt. C. de relation. Spec. eod. tit. in prin.

SVMMÆ CAP. SECVNDI.

1 *Cauſas maiores, & capitales Epiſcoporum ex Deuteron. Moyſis exemplo ad Papam deſerendas.*

2 *Moyſen ex tribubus elegiſſe peritos & ſapientes, qui docerent populum, & difficiliora ad ipſum Moyſen referret, maiora tantum iudicantes.*

3 *Princeps debet eligere Iudices in omnibus locis, qui rectè iudicent, nec in alteram declinet partem.*

4 *A delegatis Papæ grauiores Epiſcoporum quæſtiones. Exodi teſtimonio etiam ipſius Moyſi exemplo, qui ad Horeb montem receſſurus derē tabulas Aaron, & Hur reliquit, ad quos iuſſit referri qōnes.*

5 *Aequum fuit Chriſtum aſſumere carnem vt vitem eſſe, nos verò palmites, cuncti agnoſcerent, æquumq; ad Cœlum aſcendentem nobis ſui loco alterum dimittere.*

CAP. SECVNDVM.

Authoritates Veteris legis vnde depromptum ſit cauſas Epiſcoporum, & alias omnes, quæ dicuntur maiores, ad Papam deferendas.

AD Veteris ipſius legis authoritates, hoc pronuntiatum ſcilicet, maiores & alias capitales Epiſcoporum cauſas ad Papam deferendas, & quandoque etiam ab ipſo Papa aliquibus nominatim ſtatuendas demandari, minimeque abſque eius mandato ab alijs decidi poſſe, præclarè comprobantes, referendas iam accedam.

1 accedam. Nemini certè, vt arbitror, latét capitales Epiſcoporum quæſtiones (quas etiam maiores appellamus) ad ſedem Apoſtolicam deferendas, ductũ videri poſſe ex primo cap. Deuteronom. vbi Moyſes in hęc verba locutus refertur. Non valeo ſolus negocia veſtra ſuſtinere &c. & pauló poſt. Tuliq́ue de tribus veſtris viros ſapientes, & nobiles, hoc eſt, peritos (vt ſentiunt ſeptuaginta interpretes ita vertentes locum hunc.

Et probant Caſtellius, atque Eugubinus, (aliter licèt conuerterit Franciſcus Georgius de Harmonia mundi, cant. j. tono. 4. c. 7. in paſſiua, vt dicitur ſignificatione, accipiens verbum illud hebraicum ideſt cognitos) & conſtitui eos Principes Tribunos, ac Centuriones, & Quinquagenarios, & Decanos, qui docerét vos ſingula. Quòd ſi difficile vobis aliquid viſum fuerit referte ad me, & ego audiam.

2 Id verò Domini ipſius præcepto feciſſe Moyſen, & diuini ſpiritus afflatu, atq; inſtinctu mandaſſe conſtat ex cap. xviij. Exod. vbi in fine ſic ſcriptum.

Prouide autem de omni plebe viros ſapientes, & timentes Deum in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam, & conſtitue ex eis Tribunos, & Centuriones, & Quinquagenarios, qui iudicent populum omni tempore. Quicquid autem maius fuerit, referãt ad te, & ipſi minora tantummodò iudicent, leuiusq́; ſit tibi partito in alios onere, ſi hoc feceris implebis imperium Dei &c. Et poſtea in fi. Quicquid autem grauius erat, referebant

3 ad eum, faciliora tantummodò iudicãtes. Nec certè iniuria hoc ſancitum veteri etiam lege reperitur, cùm illud quoq; cautum inueniatur inter cætera præpotentis Dei præcepta, Conſtitui à Principe Iudices, & magiſtros oportere, qui rectè iudicent, nec in alteram declinent partem, vt grauiorum dumtaxat rerũ Princeps curam gerat, nec reſpõdere omnibus cogatur, vti facile eſt elicere ex ipſius Deuteronomi cap. xvj. propè finem in ea parte vbi ſcriptum eſt; Iudices, & magiſtros conſtitues in omnibus portis tuis, quas Dominus Deus tuus dederit tibi per ſingulas tribus tuas, vt iudicent populum iuſto iudicio, nec in alteram partem declinent.

4 Ab alijs autem quàm ab ijs, qui nominatim à Papa ad eas ſint cauſas delegati, non poſſe, nec debere grauiores Epiſcoporũ quæſtiones decidi facilè oſtendunt in Exod. cap. xxiiij. conſcri-

pta

pta verba eius ipſius Moyſis, qui à Deo euocatus, ac in Synai, ſiue Horeb Montem aſcenſurus, moxq; decem illas lapideas veteris legis tabulas, ac præcepta populo indicáda, & probanda re cepturus, Ioſue ſibi miniſtro, & comite adſcito ad radicem mon tis Synai Aaron, & Nadab, alijsq; ſeptuaginta Iſraelitici populi, Dei quoq; iuſſu ſecum ductis ſenioribus relictis, ait: Expectate hic donec reuertamur ad vos, habetis Aaron, & Hur vobiſcũ
5 ſi quid natũ fuerit quæſtionis, referatis ad eos &c. Quas ob res arbitror ſenſiſſe diuum Auguſtinum in illud Ioan. xv. Ego ſum vitis &c. dicentem, vt æquum fuit Dei filium humanam aſſumere carnem: vt eſſet ipſe vitis, cuius nos palmites eſſe poſſemus. ſic etiam decuiſſe alio properantem, & ad patrem reuertentem Chriſtum Ieſum aliquem ſui loco victurum dimittere, & notaſſe etiam Innocen. in c. quod ſuper his. de vot. in hæc verba: Non fuiſſet Chriſtus diligens pater familias, ſi non dimiſiſſet in terra aliquẽ, qui vice ſua poſſet obuenire neceſſitatibus Eccleſiæ, &c. qui etiam ſibi habet conſentientem D. Thom. lib. 4. contra Gentiles cap. 74.

Hæc in lege veteriq; hiſtoria deſcripta facilè indicant maiores cauſas, quales ſunt Epiſcoporum ad Papam deferri oportere, & ab alio quàm à Rom. Pontifice, ſeu nominatim ab ipſo ad eas cauſas delegato, ſtatui minimè poſſe.

SVMMÆ CAP. TERTII.

1 *Anacletus Papa diſcipulus Petri probans Epiſcoporum ad ſedem Apoſtolicam deferẽdas, & omnem oppreſſum Sacerdotem ad eam liberè appellare.*

2 *Idq; iuſſione Saluatoris, qui ſuper Sede Apoſtolica vniuerſam Eccleſiã fundauit.*

3 *Euariſtus Papa, & Martyr Nerua, & Troiani Imperatorum temporibus laudat Epiſcopos Africanos, qui retulerunt ad Sedem Apoſtolicam, quaſi ad caput, quid ſtatuendum eſſet de rebus dubijs, nec voluerunt ſibi aliorum aſſumere.*

4 *Idem Euariſtus probat Epiſcoporum iniuriam ad Chriſtum pertinere, & Sanctæ ſedis authoritate terminandum.*

5 *Alexander primus eiſdem temporibus Papa, & Martyr dicit ſummarum diſpoſitiones cauſarum, & omnium negocia Eccleſiarum*

per

per illa verba: Tu es Petrus,&c. ad ſanctam ſedem ſpectare.

6 *Aemulos Chriſti, eiusq́; Eccleſiæ inſidiatores eſſe, & in Deum præuaricantes, qui ſacerdotes Dei ad publicos præſumunt Iudices accuſare.*

7 *Anicetus Papa, & Martyr Imperatorum Veri, & Marci temporibus incorrigibiles, & inobedientes ad Sanctam ſedem referendos, & ad eam omnia Epiſcoporum iudicia terminanda pertinere monet.*

8 *Limitat tamen, niſi eſſet nimium locorum interuallum, temporiſuè, aut itineris difficultas, & periculum, dicens tunc Sedis tamen Apoſtolicæ auctoritatem primatem adeundum.*

9 *Idemq́; dicendum de appellatione, ſeu aditu ad Primatem in caſu ſuſpitionis Metropolitani, intelligendo tamen vt ibi remiſſiuè.*

10 *Eleuterius ſub imperio Antonini Comodi, non omnium cleriorum accuſationes, ſed tantum finitiua Epiſcoporum iudicia ad Sanctam Sedem referenda eſſe probat ab Apoſtolis, eorumq́; ſucceſſoribus conſtitutum.*

11 *Victor primus Helij Pertinacis, & Seueri Imperatorem temporibus docet, Epiſcoporum cauſas à tempore Apoſtolorum, & deinceps conſtitutum ſemper placuiſſe Epiſcopos Romæ. Pontificem adiri, qui Pontifex aut per ſe, aut per Vicarios eius negocium faciat retractari.*

12 *Pendente iudicio Epiſcopi coram Papa, non debet Epiſcopus de loco ſuo amouere, nec alius illi ſubrogari.*

13 *Licèt cauſam Epiſcopi accuſati poſſint comprouinciales ſcrutari, non tamen tantùm poſſunt inconſulto Rom. Pontifice definire.*

14 *A Domino Saluatore noſtro dictum fuit Petro: Quicunque ligaueris, &c.*

15 *Grauatos à ſuo proprio Metropolitano, à Patriarcha, ſeu Primate, ſeu vniuerſalis Eccleſiæ ſede iudicari oportet.*

16 *Culpari eos qui præſumunt circa Epiſcopos iudicare quàm placuerit Papæ, cui Dominus reſeruauit eorum iudicium.*

17 *Zepherinus Papa temporibus Antonini, & Seueri cauſarum Epiſcoporum finem ad Sedem referri Apoſtolicam, & ibi terminari oportere, nec antea finiri monet olim ab Apoſtolis, & ſuceſſoribus ſtatutum.*

18 *Ad ſedem Apoſtolicam ab oppreſsis recurrendum, quaſi ad matrem eius vberibus nutrièdis, & authoritate defendèdis, & releuàdis.*

19 *Matrem*

19 *Matrem non deeſſe filio ſuo.*
20 *Cauſas Epiſcoporum vt maiores à Sede Apoſtolica non ab alio terminandas.*
21 *Licèt verba Euangelij, quæcunque ligaueris, & c. transferantur ad alios Epiſcopos, Petro tamen dicta fuerunt, & ſoli Sanctæ ſedi conceſſa ſunt hæc, & alia priuilegia.*
22 *Fabianus Papa Maximini, & Africani temporibus creatus ſpiritus Sancti imagine ſuper Ieſum aliàs deſcendentis columbæ in eius capite inſidentis ſub Decio Imperatore Martyr mortuus.*
23 *Idem affirmat de accuſato Epiſcopo appellante ad Sedem Apoſtolicam id ſtatuendum, quod ſummus Pontifex ſtatuerit.*
24 *Stephanus primus Papa, & Martyr dixit Patriarchas vel Primates Epiſcoporum negocia, ſalua authoritate Sedis Apoſtolicæ cognoſcere.*
25 *Omnis accuſatio Epiſcoporum intra prouinciam audiri, & à comprouincialibus terminari poteſt, niſi manus appoſuerit ſedes Apoſtolica.*
26 *Sixtus ſecundus fuit Philoſophus Athenienſis, & factus optimus Sacerdos, & diui Laurentij Dominus triduo ante Martyrium ipſius Laurentij Martyr mortuus ſub Valeriano, & Decio Imperatoribus.*
27 *Erronei ſunt qui cõſentiunt Epiſcopos infeſtare & Coepiſcopos prouinciales ad Epiſcoporum trahunt infamationem.*
28 *Omnes Epiſcopi in grauioribus pulſati cauſis ad Matrem Eccleſiam confugiunt, cui eorum iudicia ſunt reſeruata Apoſtolorum ſucceſſorumq́, & canonum authoritate.*
29 *Licèt Epiſcopo & Comprouincialibus iudicato ad Sedem Apoſtolicam appellare, quæ procurabit negocium retractari per ſe, vel per ſuos Vicarios.*
30 *Pendente cauſa coram Papa nullus alius in locum Epiſcopi ponatur.*
31 *Comprouinciales Epiſcopi ſcrutari Epiſcoporum accuſatorum cauſas, non tamen poſſunt diffinire inconſulto Ro. Pontifice, cui ſoli eſt permiſſum finis per verba Petri, quæcunque ligaueris, & c.*
32 *Melciades Papa hortatur Epiſcopos Hiſpaniæ, ne iudicent, nec condemnent Epiſcopum inconſulto Papa, & aliter facientes irritam prolaturos ſententiam.*
33 *Priuilegium eſt ſedis Apoſtolicæ ab Apoſtolis ſtatutum, illæſum conſeruatum de indicandis Epiſcopis.*

34 Licèt

34 Licèt omnium Apoſtolorum par eſſet electio, tamen Petro ſoli conceſſa eſt preeminentia, & diſpoſitio querelarum.

35 Cauſæ maiores Epiſcoporum ad Sedem Apoſtolicam debent confluere.

36 A Sede Apoſtolica Epiſcopi initium inſtitutionum ſumpſere, & inde finem accipere, nec à ſuo diſcrepare capite.

37 Marcellus primus Papa teſtatur ad Antiochenos ſcribens, notat Antiochenam Rom. ceſſiſſe ſedi, & illam ſubijci.

38 Epiſcopi ad Sedem Rom. confugiunt, & ab ea tuitionem accipiunt, à qua informationem, & conſecrationem acceperunt.

39 Synodus vniuerſalis authoritate Sedis Apoſtolicæ congregata, poteſt Epiſcopi grauiores cauſas iudicare.

40 Epiſcoporum cauſæ, & ſumma negocia ſunt facienda, & retractanda iudicio Sedis Apoſtolicæ.

41 Comprouinciales ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ non poſſunt iudicare Epiſcopos.

42 Synodus abſq; Sanctæ Sedis authoritate non poteſt Epiſcopum damnare finitiua ſententia.

43 Iulius primus notat etiam Nicæno Synodo ſtatutum non poſſe Epiſcopum à Synodo abſq; Papæ authoritate conuocata damnare.

44 Ex præceptis euangelicis, & apoſtolicis, et canonicis inſtitutis cauſas Epiſcoporum maiores referri ad Sedem Apoſtolicam.

45 Concilia abſq; Sedis Apoſtolicæ authoritate vniuerſalia non poſſe celebrari, neque Epiſcopos damnari.

46 Sancta Sedes Rom. Eccleſiæ primatum omnium Eccleſiarum tenet, & ſine ea maiores cauſas tractari, nec damnari Epiſcopos poſſe.

47 Nihil extra Rom. Pontificem decerni de maioribus Eccleſiarum negocijs.

48 Idem Iulius Papa reprehendit Orientales Epiſcopos tanquam audaces, & inuaſores iurium beati Petri Apoſtoli.

49 Nullus debet aut Concilia celebrare, aut Epiſcopos cõuocare, aut damnare, aut propria pellere ſede, aut alium in eius locum ordinare ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ.

50 Epiſcoporum, & Eccleſiarum cauſæ authoritati Rom. Pontificis ſunt ſeruatæ.

51 Comprouinciales Epiſcopi non poſſunt finire cauſam accuſati Coepiſcopi, ſed tantum tractare.

52 Fœlix Papa ſecundus & Martyr condemnauit hæreſi Conſtantinum filium Conſtantini Auguſti.

53 Cauſas Epiſcoporum in Synodo Alexandrina non poſſe à Coepiſcopis cum metropolitano, abſq; authoritate Papę, definiri, & ibidē Epiſcopos à comprouincialibus, vel Metropolitano prægrauatos ad Sedem Apoſtolicam recurrere.

54 Nullus audeat excommunicare Epiſcopos, aut eorum ſurripere ſedes, aut inferre iniuriam antequàm eorum cauſa finiatur Papæ iudicio, aliter factum non valet.

55 Damaſus Papa dicit, Epiſcoporum cauſas non poſſe definiri abſq; authoritate Papæ, ſed tantum tractari à comprouincialibus.

56 Idem teſtatur Zoſimus Papa.

57 Higmarus fuit Archiepiſcopus Remen. de quo fit mentio in c. excellentiſſimus. xj. q. iij.

58 Sixtus tertius probat Epiſcopos accuſatos recurrere ad Sedem Apoſtolicam.

59 Leo primus Papa magnus nuncupatus, quærit à Theodoſio Auguſto, cur Epiſcopum ſeparauerit à communione, & iubet ad ſe referri.

60 Idem reprehendit Alexandrinum de auſu priuandi Flauianum, & Flauianum auditum, & reſtitutum, & etiam Chryſoſtomum aliàs probat author.

61 Flauianus appellauit, & auditus, & reſtitutus fuit, & etiam Ioannes Chryſoſtomus Coſtantinopolitani Epiſcopi.

62 Gelaſius Papa teſtatur plures Epiſcopos à Sede Apoſtolica deiectos.

63 Idem conqueritur Alexandrinum Ioannem de Eccleſia expulſum incompetenti iudicio.

64 Idem reprehendit qui dicunt Imperatoris authoritate deiectum Epiſcopum, probans non eſſe Imperatoris.

65 Epiſcopi à Deo ſunt iudicandi tanquàm ſibi electi oculi.

66 Epiſcopi ordinatione Chriſti ortum habent, intelligendo vt ibidem remiſſiuè.

67 Epiſcopi non poſſunt ab alijs iudicari, quàm ab ijs à quibus ordinari poſſunt.

68 Imperatoris, aut Papę de re propria teſtimonium, nimis familiaris probatio dicitur à pleriſque.

69 Papæ teſtimonium non ſpiritum huius mundi, ſed ſpiritum Dei ſapit.

70 Sancti iudicant, & teſtantur non ad gratiam atque amicitiam, ſed liberè.

71 *Papæ decretis reſiſtere, aut detrahere, non licet.*

72 *Pontificum decreta dictantur à Spiritu ſancto pro bono vniuerſali.*

73 *Papæ decretis etiam aliàs iuri communi contrarijs ſtandum vſq; dum Papa conſulatur.*

74 *Baſilides Epiſcopatu depoſitus poſt ſua detecta crimina non potuit à Papa Stephano obtinere reſtitui.*

75 *Eccleſia Rom. eſt cathedra Petri, & Eccleſia principalis, & ab ea vnitas ſacerdotalis ſit exorta.*

76 *Ad Rom. præſertim Pontifices perfidia non poteſt acceſſum habere.*

77 *Depoſitio, & ſubſtitutio Epiſcopi ad Rom. Pontificem ſpectat, etiam Cypriani authoritate.*

78 *Martianus ſuſpenſus ab Epiſcopatu Arelatæ, & conſultus Stephanus Papa quis eſſet ei ſubſtituendus.*

79 *Cicilianus Cartaginen. Epiſcopus à Melciade Papa reſtitutus, qui ab Hæreticis erat eiectus.*

CAP. TERTIVM.

Teſtimonia Martyrum ac ſummorum Pontificum, & Eccleſiæ doctorum probantia maiores quaſq;, & etiam capitales Epiſcoporum cauſas ad Papam deferri oportere.

HInc autem ab antiquioribus Rom. Pontificibus, ſanctiſſimisq; hominibus, qui etiam naſcentis ipſius Eccleſiæ initijs floruerunt, huius rei teſtimonia complura literis conſignata, originem duxiſſe, non eſt dubitandum. Ad quæ ſanè teſtimonia recenſenda pergam.

1 Anacletus Papa Petri diſcipulus in epiſtola prima inſcripta, de oppreſſione Epiſcoporum, & de accuſatione eorum &c. ad omnes Epiſcopos miſſa, quæ etiam reperitur inſerta in primo Conciliorum tomo fol. 54. ex diligentiſſimi Ioannis Quintel Colonien. impreſſione prope fin. ipſius epiſtolæ, verſ. omnis enim oppreſſus liberè ſacerdotem appellet, &c. ita ſcripſit: Si aut difficiles cauſæ, aut maiora negocia orta fuerint ad maiorem ſedem referantur, & ibidem. Quòd ſi difficiliores ortæ fuerint quæſtiones, aut Epiſcoporum aut maiorum iudicia, maiores cauſæ fuerint ad ſedem Apoſtolicam, ſi appellatum fuerit,

2 referantur, quoniam Apoſtoli hoc ſtatuerant iuſſione ſaluatoris: vt maiores, & difficiliores quæſtiones ſemper ad ſedem deferantur Apoſtolicam, ſuper quam Chriſtus vniuerſam conſtituit Eccleſiã, quæ etiã verba adnotauit Doctiſſimus ac maxime laudandus Burcardus Epiſcopus VVormacien. Chriſtianæ religionis acerrimus Defenſor lib. j. de primat. eccl. decret. cap. 178. cuius eſt initium, ſi quæ verò cauſæ.

3 Euariſtus Domitiani, & Neruæ Traiani temporibus Papa, & Martyr in prima Epiſtola ad omnes Africanos Epiſcopos, quæ epiſtola eſt in eodem primo tomo Conciliorum fol. 66. in principio reſpondens quidem Africanis Epiſcopis conſulentibus ait: Conſulentibus uobis fratres cariſſimi, quid ſuper his, quæ in ueſtris continebantur ſcriptis uiſum nobis eſſet, uel quid do cilis ratio perſuadeat, aut quid à beatis Apoſtolis nobis traditũ, aut cuſtoditum remaneret optantibus, vt retuliſtis noſtri inſtitui documentis: Hæc uerò reſcribimus: ſi quidem dilectio ueſtra normam ſecuta prudentium, ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quaſi ad caput quid deberet de rebus dubijs cuſtodire potius quàm uſurpatione præſumere.

4 Et dilucidius idẽ Euariſtus in ſecunda Epiſtola omnibus per Egyptũ cõglutinatis fratribus inſcripta, in eo. primo tomo fol. 68. in 2. col. in prin. inquit, in uerſ. ideo hęc uobis omnibus &c. Quoniã iniuria Epiſcoporũ ad Chriſtum pertinet &c. Si aũt aduerſus eos aliquã querelam habueritis, his peractis inquirendũ erit, & authoritate huius Sanctæ ſedis terminandum.

5 Alexander primus Traiani etiam temporibus, vſq; ad Helianum, & Veterem Conſules Papa, & Martyr in prima Epiſtola ad omnes ortodoxos de Sacerdotibus non uexãdis &c. quæ etiã extat in eod. primo tom. Concil. fol. 71. circa principium ſecundæ col. ait Relatum inſuper eſt ad huius ſanctę, & Apoſtolicę ſedis apicem cui ſummarum diſpoſitiones cauſarum, & omnium negocia Eccleſiarum ab ipſo Domino tradita ſunt quaſi ad caput ipſo dicente Principi Apoſtolorum Petro. Tu es Petrus, &

6 ſuper hanc petram Eccleſiam ædificabo, quod quidam æmuli Chriſti, eiusq; ſanctæ Eccleſię inſidiatores Sacerdotes Dei ad Iudices publicos accuſare præſumant, cum magis Apoſtolus Chriſtianorum cauſas ad Eccleſias deferri, & ibidem terminari præcipiat, taliter præuaricantes pręuaricati ſunt in Deum ſuum, &

non

non obediunt præceptis eius & reliqua.
7 Anicetus Papa, & Martyr Veri, & Marci Imperatorum tem-
poribus in epiſtola ad Galliæ Epiſcopos de ordinatione Archie-
piſco. ſcripta, quę etiam extant in eo. primo tomo Conci. fol. 88.
in 2. col. epiſtolæ in fin. inquit: Si verò incorrigibilis, eisque in-
obediens apparuerit, ad hanc apoſtolicam ſedem, cui omnia
Epiſcoporum iudicia terminare præcepta ſunt, eius contuma-
8 cia referatur &c. Declarans tamē, ſi fortè, vel nimio locorum in
teruallo, vel temporis vel itineris difficultate, ac periculo, graue
eſſet ad ſanctam ſedem referre, tunc ſedis Apoſtolicę authori-
tate Primatem adeundum, & eandem rationem, modumque
9 tenendum vbi ſuſpectum Metropolitanum aliquis Epiſcopus
habeat, quod tamen quòad Primatum appellandum, vt infrà cir
ca fin. eſt intelligendum.
10 Eleuterius Papa Antonino Comodo Imperatore in epiſtola
ad Galliæ prouincias inſerta in eod. primo tomo fol. 92. circa
principium ait: De accuſationibus ergo clericorum ſuper qui-
bus conſulti ſumus, quia omnes eorum accuſationes difficile
eſt ad ſedem apoſtolicam deferre, finitiua tantùm Epiſcoporum
iudicia huc referantur, vt huius ſanctæ ſedis authoritate finian-
tur, ab Apoſtolis eorumque ſucceſſoribus multorum conſenſu
Epiſcoporum iam definitum eſt &c.
11 Victor primus temporibus Helij Pertinacis, & Seueri Impe-
ratorum à conſulatu Cōmodi Quinto, & Glabrionis vſque ad
Lateranum & Ruffinum, Papa & martyr in epiſtola 1. ad Theo
philum Alexandriæ Epiſcopum fol. 93. in eod. 1. tomo Conc.
col. prima, verſi. ſimiliter vos, &c. inquit: Similiter ea vos iudica
re ad Apoſtolicam ſedem delatum, quæ præter noſtram vobis
non licet definire authoritatem, ideſt Epiſcoporum cauſas.
vnde ita cōſtitutum liquet à tempore Epiſcoporum, & de-
inceps placuit: vt accuſatus, vel iudicatus à Comprouinciali-
bus in aliqua cauſa Epiſcopus licenter appellet, & adeat Apo-
ſtolicæ ſedis Pontificem; qui aut per ſe, aut per Vicarios eius
13 retractari negocium procuret, & dum iterato iudicio Ponti-
fex cauſam ſuam agit, nullus alius in eius loco ponatur, aut
ordinetur Epiſcopus; quoniam quanquam à Comprouincia-
12 libus Epiſcopis accuſati, cauſam Pontificis ſcrutari liceat,
non tamen definiri inconſulto Roma. Pontifice permiſſum eſt,

cum

14 cum beato Petro Apoſtolo non ab alio quàm ab ipſo dictum ſit Domino: Quæcũq; ligaueris &c. & ibidem, & alibi in inſtitutis
15 legitur Apoſtolicis. Si quis putauerit ſe à ꝓprio Metropolitano grauari apud Patriarchã, vel Primatẽ diœceſanos, aut penès vniuerſalis Eccleſiæ iudicetur ſedem &c. & paulò ꝑoſt culpãtur. n.
16 vt ſcriptum eſt, fratres, qui aliter circa Epiſcopos iudicare præſumunt, q̃ Apoſtolicæ ſedis Papæ fieri placuerit, & quis eſt, qui iudicat eũ, quem Dominus ſibi & huic ſanctę ſedi reſeruari voluit iudicandum? Quã etiam ſuiam, paucis admodũ immutatis verbis, refert, ac probat ille ipſe paulò ante citatus Butcardus in d. lib. j. c. 176. quod incipit. Placuit, vt accuſatus &c.
17 Zepherinus temporibus Antonini, & Seueri Imperatorum Papa in epiſtola ad Epiſcopos omnes Sicilienſes, quę etiã in eo. primo tomo Concil. inuenitur, pagina 97. circa medium epiſtolæ inquit: Finis verò huius cauſę ad Sedem Apoſtolicam deferatur, vt ibidem terminetur, nec antea finiatur ſicut ab Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum olim ſtatutum eſt, quàm eius authorita
18 te fulciatur, ad eam quoq; ab omnibus maximę tamẽ oppreſſionis appellandum eſt concurrendum, quaſi ad matrem, vt eius vberibus nutriãtur, & authoritate defendantur, & à ſuis oppreſ
19 ſionibus releuentur: quia non poteſt, nec debet mater obliuiſci filium ſuum. Iudicia enim Epiſcoporum, maioresq; cauſę Eccle-
20 ſię à Sede Apoſtolica, non ab alio, ſicut Apoſtoli, & ſancti ſucceſſores eorum ſtatuerunt, cum alijs Epiſcopis ſunt terminandæ, quia licèt in alios transferantur Epiſcopos, beato tamen Petro
21 dictum eſt: Quęcunq; ligaueris ſuper terram erunt ligata, & in cœlis, & quęcunq; ſolueris ſuper terram erunt ſoluta, & in cœlis. & reliqua priuilegia, quę ſoli huic Sanctę ſedi conceſſa ſunt, & in conſtitutis Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum, alijsque quàm pluribus cum eis concinentibus habentur inſerta.
22 Fabianus Papa Maximini, & Africani temporibus diuina prouidentia cælitus lapſa, & inſidente in eius capite ea ipſa quidẽ columba, quę ſancti ſpiritus imagine ſuper Ieſum deſcenderat apud Iordanem, Deiq; optimi maximi, ac ſancti ſpiritus iudicio cæteri omnes, licèt non ita ſenſu perſpiciatur oculorum, Papa electus, & Decio Imperatore: vt refert Euſebius lib. ſexto Eccleſiæ hiſtorię, capit. 11. Martyr mortuus, in Epiſtola tertia ad Hilarium Epiſcopum, cuius etiam extat exemplum in eod. primo

tomo

tomo Concil.fol.118.circà med.2.col.verſ.omnis ergo qui crimen abijcit &c.inquit.Placuit etiam,vt ſi Epiſcopus accuſatus
23 appellauerit ad Apoſtolicam ſedem,id ſtatuendum, quod eiuſdem ſedis Pontifex ſtatuerit.
24 Stephanus Papa primus & Martyr Valeriani, & Gallicani,& Maximi temporibus vſq; ad Valerianum quarto,& Gallicanũ tertio Conſules in epiſtola ſecunda de accuſationibus ſacerdotum omnibus per diuerſas prouincias cõſtitutis Epiſcopis conſcripta,cuius etiam extat exemplum deſcriptum in eod. 1.tom. Conciliorum fol.157.circa medium ipſius epiſtolę in 3.colum. verſ.in ipſis verò vrbibus poſt Chriſti aduentum ait: Apoſtoli & ſucceſſores eorum Patriarchas,vel Primates poſuerunt ad quos Epiſcoporum negocia, ſalua in omnibus Apoſtolica authoritate, & maiores cauſæ poſt Apoſtolicam ſedem ſunt refe-
25 rendæ,& reliqua & ibidem.Omnis accuſatio intra prouinciam audiatur & à comprouincialibus terminetur, niſi ad Apoſtolicam ſedem fuerit tantùm appellatum,& quæ ſequuntur.
26 Xixtus Papa ſecundus patria ille quidem Athenienſis ex Philoſopho Chriſti diſcipulus factus,& optimus ſacerdos,Laurentij quoq; præceptor & dominus,vel triduo ante quàm ipſe Laurentius martyrij laudem adeptus,Valeriano & Decio Imperatoribus in epiſtola prima ad Gratum Epiſcopum, quæ eſt etiam inſerta in dicto 1.Concil.fol.160.col.3.in prin.verſ.audiuimus etiam quòd quidã erronei,&c.ait Audiuimus etiam quòd qui-
27 dam erronei,& conſentientes eis, te & reliquos infeſtent Epiſcopos aliquos prouinciales ad veſtram infamationem,atque
28 damnationem ſecum trahant. Quapropter in hac ſancta ſede dudum à multis Epiſcopis inſtitutum erat, & modò ad veſtrũ & cæterorum fratrum auxilium eſt denuò laboratum, vt omnes Epiſcopi,qui in quibuſdã grauioribus pulſantur,vel criminantur cauſis,quoties neceſſe fuerit liberè Apoſtolicam appellent ſedem,atq; ad eam,quaſi ad matrem confugiant,vt ab ea ſicut ſemper fuit piè fulciantur ac defendantur,& liberentur,cuius diſpoſitioni omnes maiores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum iudicia antiqua Apoſtolorum,eorumq; ſucceſſorum,atque canonum authoritas conſeruauit,quando culpa Epiſcopi, qui aliter erga fratres egerint, quàm eiuſdem ſedis Papæ fieri placuerit.Vnde placuit:vt accuſatus, vel iudicatus à cõprouin-

cialibus

29 cialibus in aliqua cauſa Epiſcopus licenter appellet, & adeat
Apoſtolicæ ſedis Pōtificem, qui aut per ſe, aut per Vicarios ſuos
30 eiuſdem retractari negocium procuret, & dum iteratio iudicio
Pōtifex cauſam ſuam agit, nullus alius in eius loco ponatur aut
31 ordinetur Epiſcopus; quoniam quanquàm à comprouinciali-
bus Epiſcopis accuſati, cauſam Pontificis ſcrutari liceat, non ta
men definire inconſulto Roma. Pontifice permiſſum eſt, cùm
beato Petro Apoſtolo non ab alio quàm ab ipſo dictum Domi-
no: Quæcunq; ligaueris ſuper terram erunt ligata & in Cęlis,
& quæcunq; ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cęlo. Et
ſi quis putauerit ſe à proprio Metropolitano grauari, apud Pri-
matē diœceſeos, aut penes vniuerſalis Eccleſiæ Papā iudicetur.
32 Melciades Papa Maximo nono & Maxentio ſecundo Conſu-
libus anno à Chriſto nato circiter 319. in epiſtola ad quoſdam,
omneſq; Hiſpaniæ Epiſcopos ſcripſit, quæ etiā legitur in ipſo
tomo 1. Conciliorum fol. 218. in 1. ipſius epiſtolæ col. circa fi.
ait. Epiſcopos nolite iudicare, nolite cōdemnare abſq; ſedis hu-
ius authoritate. Quod ſi feceritis irrita erunt veſtra iudicia. hoc
33 enim priuilegium huic Sanctę Sedi à tēporibus Apoſtolorum
ſtatutum eſt ſeruari, quod illæſum manet vſq; in hodiernum
diem &c. Et in eadem Epiſtola cap. 2. idē ait de Petro, cæteriſq;
34 Apoſtolis in hæc verba. Et licèt cunctorum par electio foret,
beato tamen Petro conceſſum eſt: vt alijs præemineret, & eorū
quæ ad querelam venirent, cauſas & interrogationes prudenter
35 diſponeret. Quod de ordinatione taliter ordinatum credimus,
ne omnes poſteri eorum cūcta ſibi vindicarent, ſed ſemper cau-
ſæ maiores ſicut ſunt Epiſcoporum, & potiorum curę negocio-
36 rum ad vnam beati Petri Principis Apoſtolorum Sedem con-
fluerent: vt inde ſuſcipiant finem iudiciorum, vnde acceperant
initium inſtitutionum: ne quando à ſuo diſcrepāte capite &c.
Idq; etiam notauit Iuo. in 5. parte ſui decretalis cap. 46. quo ni-
hil certe dici apertius potuit &c.
37 Marcellus Papa primus temporibus Conſtantij, & Galerij vſ
que ad Maxentium quarto, & Maximum Conſulem initio ferè
in epiſtolæ primę ſcriptę ad Antiochenę prouincię Epiſcopos,
de qua in eod. 1. tomo Conciliorum fol. 205. in verſ. ſi veſtra ve-
rò Antiochena, inquit: Si verò veſtra Antiocheno, quę olim pri
ma erat, ceſſit Ro. Sedi, nulla eſt quę eius non ſubiecta ſit ditio-
ni, ad

38 ni, ad quam omnes quaſi ad caput iuxta Apoſtolorũ, eorumq; ſucceſſorum ſanctiones Epiſcopi, qui voluerint, vel quibus neceſſe fuerit ſuffugere, eamq; appellare debent, vt inde accipiant tuitionem & liberationes. Vnde acceperunt informationem atque conſecrationem, quod omnibus minimè conuenit denega- *cap. Ad Romanam. 2. q. 6. ca. rogamus.*
39 re Epiſcopis, & ibi paulò poſt. Nec nullus Epiſcopus niſi legitima ſynodo ſuo tempore Apoſtolica authoritate, conuocata ſuper quibuslibet criminibus pulſatus, audiatur, vel iudicetur: quia (vt paulò ſuperius probatum eſt) Epiſcoporum iudicia, & *24 q. 1*
40 ſummarum cauſarum negocia, ſiue cuncta dubia Apoſtolicę ſedis authoritate ſunt agenda & finienda, & omnia comprouincialia negocia huius Sanctæ vniuerſalis, ac Apoſtolicæ Eccleſiæ ſunt retractanda iudicio, ſi huius Eccleſiæ Pontifex perceperit.
41 Nec cui liceat ſine præiudicio Rom. Eccleſiæ, cui omnibus cauſis debent reuerentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem prouincia nutu diuino Dei Eccleſias gubernant, ad alias conuolare prouincias, vel aliarum prouinciarum Epiſcoporum iudicium experiri vel pati. Sed omnibus eiuſdem prouinciæ Epiſcopis congregatis, iudicium authoritate huius ſedis termi netur. Quod tamen, vt præfatum eſt, per eius Vicarios ſi libuerit tractandum, & quicquid actum reformandum, &c.

Idem etiam Marcellus in epiſtola ſecunda ad Maxentium tirannum ſcripta, quę in eodem 1. tomo eſt Concil. fol. 207. circa medium epiſtolæ, in verſ. vos licèt corpora noſtra poſſitis occi- *c. Synodus. 17. diſt.*
42 dere ait, ſynodum ergo abſq; huius Sanctę Sedis authoritate Epiſcoporum (quanquàm quoſdam Epiſcopos poſſitis congrega re) non regulariter poteſtis facere, neq; vllum Epiſcopum qui hàc appellauerit Apoſtolicam Sedem damnare, antequàm hinc finitiua ſententia procedat &c.

43 Iulius Papa primus Conſtantij hęretici filij Conſtantini à cõſulatu Fęliciani, & Maximini temporibus in epiſtola prima increpatoria ad Oriẽtales Epiſcopos inſcripta in eod. 1. tomo Cõcil. fol. 303. paulò poſt medium epiſtolæ, col. 4. circa principiũ, verſ. Audite inquam, &c. tradit, vnanimiter in prędicta Nicęna ſtatuerunt Synodo, vt nullus Epiſcopus niſi in legitima Synodo, & ſuo tempore, Apoſtolica authoritate cõuocata, ſuper quibuſdam criminationibus pulſatur, audiatur, ideſt iudicetur, vel
44 damnetur, &c. Et ibidem, ipſi verò primæ ſedis Eccleſiæ conuo-

candarum generalium Synodorum, iuraq; & iudicia Epiſcoporum ſingulari priuilegijs Euangelicis atque apoſtolicis, atq; canonicis conceſſa ſunt inſtitutis: quia ſemper maiores cauſæ ad Sedem Apoſtolicam multis authoritatibus referri præceptæ
45 ſunt, &c. & paulò poſt: Porrò, dum à Sanctis Apoſtolis, ſucceſſoribusq; eorum in præfatis antiquis decretum fuerat ſtatutis, quę hactenus Sancta, & vniuerſalis tenet Eccleſia, non oportere pręter ſententiam Rom. Pontificis Concilia celebrare, neq; Epi-
46 ſcopum damnari, quoniam Sanctam Ro. Eccleſiam Primatem omnium Eccleſiarum eſſe voluerunt &c. & ibi ad eam, quaſi ad matrem, & apicem recurrant, eiusq; iuxta ſententiam, & terminum ſumant, nec extra Romanum quicquam ex his debere decerni Pontificem, quatenus non ita proteruè, & pro libito cuiuſpiam, ſuo proprio arbitrio cuiusq; Metropolitanis ſicut agere ſolebant liceat inconſulto Rom. Pontifice, aut maiores Eccleſiæ cauſas deturbare, aut Epiſcopos damnare, &c.

47 Idem Iulius Papa primus in decretis contra Orientales pro Athanaſio, & cæteris in eo. tomo primo. Concil. fol. 309. Sępius id ipſum affirmat, & probat tum in primo capite epiſtolę ipſius ad dictos Orientales Epiſcopos colum. 3. verſ. quibus ita geſtis ſcripſi vobis inquiens. Canonibus ſcilicet pręcipientibus nihil extra Romanum decerni Pontificem, cum hęc & maiora Eccleſiarum negocia, tam ab ipſo Domino quàm ab omnibus vniuerſalibus Conciliorum fratribus, ſpeciali vt iam dictum eſt priui-
48 legio contradicta ſunt, &c. & colu. 4. verſ. quare miror vos tam audaces eſſe, dicens: Quare miror vos tam audaces eſſe, & tam imprudenter egiſſe, & terminos ac iura beati Petri Apoſtolorũ principis inuaſiſſe, cui enim vt paulò ſuperius comprobatum eſt, iuris erat, vt abſq; eius Sanctę ſedis authoritate nullus debe-
49 ret, aut Concilia celebrare, aut Epiſcopos ad Synodum conuocare, vel damnare eos, aut proprijs pellere ſedibus, aut alios in eorum loco ordinare, quæ omnia vos temerarie non timuiſtis &c. Tum in cap. 2. tranſlato illo quidem in lib. decretorum 2. q. 6. c.
50 omnes Epiſcopi, vbi Epiſcoporum, & Eccleſiarum cauſas antiquæ Apoſtolorum, eorumq; ſucceſſorum atq; canonum authoritate Romano Pontifici reſeruatas, & in c. 3. incipien. Placuit, vt accuſatus affirmans Epiſcopum à comprouincialibus accuſatum, vel iudicatum ad Ro. Pontificem appellare, & ſi compro-

uincialibus

51 uincialibus accuſati cauſam ſcrutari licet, non tamen inconſulto Rom. Pontifice definire permiſſum eſt, & appellationem ad Rom. Pontificem in huiuſmodi cauſis accuſato, vel damnato Epiſcopo reſeruatam, ipſiusque Rom. Pontificis ſententiam ſequendam, ibidem in decimo capitulo, quod incipit. Placuit quòd ſi accuſatus.

52 Fœlix Papa ſecundus, & martyrio affectus à Conſtantino, Conſtantini Augusti filio, quem ipſe Fœlix hereticum declarauerat in decretis in eo epiſtola prima ad Athanaſium, & alios Epiſcopos in Alexandrina Synodo congregatos, quę extat in eo ipſo Conciliorum tomo fol. 358. cap. præſertim. 18. inquit, Quanquàm comprouincialibus Epiſcopis vnà cum eorum Metropolitano ſuę prouincię cauſas Epiſcoporum liceat charitatiuè, & concorditer agitare, ſicut in prædicta te præſente conſtitutum

53 eſt Synodo, non licet definire abſque Romani Pontificis authoritate.

Et ibidem ait in cap. 19. ſeq. Quoties Epiſcopi ſe à ſuis Comprouincialibus, vel à Metropolitano putauerit prægrauari, aut eos ſuſpectos habuerint, mox Romanam appellent ſedem, ad eos abſque vlla detentione, aut ſuarum rerum oblatione liberè ire liceat, & dum prædictam Romanam appellauerint Eccleſiã,

54 aut ab ea ſe audiri expoſcerint, nullus eos, aut excommunicare aut eorum Sedes ſubripere, aut eorum auferre, aut aliquam eis vim inferre pręſumat antequàm eorum cauſa Roma. Pontificis iudicio finiatur. Quòd ſi aliter à quoquam præſumptum fuerit, nihil erit, ſed viribus carebit. Nam, nec hoc perperàm præſumimus, ſed & ipſum in Nicæna Synodo conſtitutum, & anteceſſores noſtros egiſſe bene Athanaſi noſti &c.

55 Damaſus Papa Iuliani Imperatoris tempore ad Stephani Archiepiſcopi, & trium Aphricæ Conciliorum reſcribens Epiſtolam, vt eſt videre in eod. primo tomo. Concil. fol. 384. col. 2. ipſius epiſtolę verſ. diſcutere nanq; &c. ait, Diſcutere nanq; Epiſcopos, & ſummas Eccleſiaſticorum negociorum cauſas Metropolitano vnà cum omnibus comprouincialibus, ita vt nemo ex eis deſit, & omnes in ſingulorum concordet negocijs licet, ſed definire eorum atque Eccleſiaſticarum ſummas querelas cauſarum, vel damnare Epiſcopos abſque huius Sanctę Sedis authoritate minimè licet: quam omnes appellare, ſi neceſſe fuerit, &

eius fulciri auxilio oportet.

56 Zoſimus Papa poſt Petrum quadrageſimus, Honorio duodecimo, & Theodoſio octies conſulibus, ſeu Imperatoribus anno circiter 437. in cōmunitorio, quod legatis ſuis ad Africanum

57 Concilium direxit, vt teſtatur Hygmarus Archiepiſcopus Remenſis, de quo in 11. q. 3. c. excellentiſſimus. Qui author in Pontificia bibliotecha manu ſcriptus inuenitur inter varia capita, quorum eſt initium, quid liceat Epiſcopis, ca. 9. De Nicęno Concilio mentionem faciens id quoq; cautum notat.

58 Sixtus tertius Papa Valentiano Auguſto cum eius matre Placidia Auguſta regnante, vel vt alij dicunt Theodoſio iuniore, anno circiter 353. aliàs 355. ſedebat. In epiſtola 3. ad Epiſcopos Orientales in eod. tomo fol. 199. cap. 3. Peregrina &c. ait: Si quis verò Iudicem aduerſum ſibi ſenſerit, vocem appellationis exhibeat. Appellantem autem non debet afflictio vlla & detentionis iniuriare cuſtodia, & in cap. 5. in prin. inquit. Placuit etiam, vt ſi Epiſcopus accuſatus appellauerit Apoſtolicam Sedem, id ſtatuendum, quod eiuſdem Sedis Pontifex cenſuerit.

59 Leo etiam primus Papa Magnus nuncupatus, anno circiter 460. teſtatur tum in epiſtola 7. Theodoſio Auguſto circa fi. inquiens. Ea quę in tanta cauſa geſta fuerant, etiam nimio ſilentio reticeret, cum ſtudere debuerit primitus cuncta nobis referre, ſeu referrare. Tum in epiſtola 8. Flauiano Epiſcopó Conſtantinopol. vt in primo Concil. tomo fol. 639. ſcripta cauſam quęrit cur Euthicem à communione Eccleſiæ ſeparauerit, & ad ſuam notitiam cuncta deferri. Et in epiſtola ſi ad Anatholium data, quæ reperitur in primo tomo conciliorum pag. 668. vt in eadē prima parte Concil. fol. 668. reprehendit Alexandrinum Anti-

60 ſtitem, & auſum priuandi Flauianum, & Flauiano ſuperſtite Sacerdotium, ideſt Flauiani Epiſcopatum non debere inuadere, & occupantem numero Epiſcoporum non habendum.

61 Et Flauianum appellaſſe, vt etiam inter acta Epheſini Concilij in cap. xij. in eo. primo tomo Concil. fol. 813. col. 2. in fi. & auditum, & reſtitutum Conſtantinopoli, vti etiam eſt videre in primo Concil. tomo fol. 639. nemo dubitat, vt etiam ad Innocentium primum, qui fuit anno circiter 423. Papam appellaſſe, ab eoq; ad eandem Conſtantinopolitanam Eccleſiam reſtitutum Io. Chryſoſtomum legimus. & 19. epiſtola eiuſdem Innoc. 21.

cuius

cuius eſt initium. Ad gaudere apparet, in eo ipſo primo tomo, pag. 464.

62 Gelaſius Papa temporibus Theodorici Regis, & Zenonis Auguſti in Epiſtola ad Fauſtũ magiſtrũ fungentẽ legationis officio Conſtantinopoli, quæ reperitur in eod. primo tomo Concil. fol. 974. col. 3. in prin. verſ. in hac ipſa cauſa Thimoteus &c. Inquit, in hac ipſa cauſa Thimoteus, Alexandrinus, Petrus, Antiochenus, Petrus, Paulus, Ioannes, & cæteri non ſolùm vnus, ſed plures nomen Sacerdotij, hoc eſt, Epiſcopatum præferentes, ſola Sedis Apoſtolicæ ſunt authoritate deiecti, cuius rei teſtis etiam docetur ipſe Achatius, qui præceptionis huius extitit executor, quod vtiquè ſicut Apoſtolicam Sedem iuxta formam Synodicã feciſſe manifeſtum eſt: & ſic neminem reſultare potuiſſe certiſ-

63 ſimum, &c. Et ibi paulò poſt: Qua in Synodo vel ſecundum cuius Synodi formam, Alexãdrinum Ioannem de Eccleſia, qui ordinatus fuerat expulerunt, qui nullis cauſis euidentibus, nec ante cõuictus, nec ante prouocatus, etiam in iudicio competenti potuit accuſari, quod ſi dicũt Imperator hoc fecit, hoc ipſum quibus canonibus, quibus regulis eſt præceptum? & ibidem.

64 Quibus canonibus, quibus regulis Calendion excluſus eſt, vel primi Vrbium diuerſarum catholici Sacerdotes? in fin. Epiſtolæ, inquit. Quapropter non veremur ne Apoſtolica ſententia reſoluatur, quàm & vox Chriſti, & maiorum traditio, & canonum fulcita authoritas, vt totam potius Eccleſiam dijudicet.

65 Pius etiam Papa in eod. c. oues. 6. q. 1. id ipſum confirmat inquiẽs. Epiſcopi à Deo ſunt iudicandi, qui eos ſibi oculos elegit. ſunt enim Epiſcopi Apoſtolorum ſucceſſores. c. in nouo. 21. diſt. c. quorum vices. 68. diſt. c. firmiter. de ſumma trin. & fid. cath. & legitur in Concil. Florentino in materia ſacramentorum, & omnino grauiter, & accuratè D. Auguſt. in expoſitione. pſal. 44. ibi, Pro patribus tuis nati ſunt tibi filij, ex Chriſti quidem conſtitu-

66 tione, & vt dicitur ordinatione Epiſcopi ipſi ortum, & originẽ ducunt: vti omnes Theologi ſenten. 4. etiam tradunt, & no. Turrecrem. in lib. primo. cap. 79. ſum. de Eccleſia, ac Pighius in ſua hierarchia lib. 2. c. 10. atq; ego etiam diffuſius aliquanto oſtendam in libello de vita monaſt. & regul. eiuſq; reform. quod tamen ſic velim accipi, vt infrà cap. 7. diſt. declarabo. Atque inter

67 capitula per Adrianum Papam, & Synodis, & canonibus diuer-

ſis col-

ſis collecta in canon. Sunt nonnulli qui indiſcuſſos &c. traditur congregatis omnibus prouinciç accuſati Epiſcopi cauſam eiuſdem audiri tantùm, vt non occultò iudicatum eſſe, vel damnatum Epiſcopum dici poſſit: quia ab alijs Epiſcopis iudicari nõ poteſt: niſi ab ijs, à quibus ordinari potuit, &c. vt in ſecundo tomo Concil. fol. 612. col. 1. cum tamen ibidem in fol. præcedenti in Canon. Nullus Epiſcopus extra ſuam, &c. dictum ſit iudicandum Epiſcopum apud Primatem, vel Roma. ſedis Pontificem appellatum.

Hi planè ſunt Rom. Pontifices ſancti illi quidem viri, qui no
68 ſtram hanc comprobant ſententiam probatæ fidei, ac tametſi propria de re teſtimonium dicunt, eoq; fortaſſe nonnullis minus pijs hominibus ſuſpecti viderẽtur temere abutentibus illa Oldradi ſententia de Imperatore, eiusque legibus loquentis in conſi. 69. Conuenit dubitari, &c. co. 2. relata à Decio in c. nouit. extra. de iudic. col. 5. qui ſanè quodammodo ad Papam etiam viſus eſt voluiſſe transferre, & præter eos de Papa loquentes ſunt gloſſæ Ioannis in c. patet. 9. q. 3. & Io. And. in cle. vnica in verb. Bonifacio, de iureiuran. affirmantes nimis familiarem eſſe pro-
69 bationem cum Papa alium Papam adducit in teſtem. Tamen prçterq̃ quòd non ambitione, aut humano conſilio illos ad ſic pronunciandum credi decet, ſed veritatis ipſius, reiq; honoris iudicandi cauſa motos, veritatem ipſam teſtatos: verè quidem (vt dixit Paulus 1. ad Corinth. cap. 2.) Non ſpiritum huius mundi accipientes, ſed ſpiritum, qui ex Deo eſt, vt ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis, &c. ac vel ex eo ſunt ij ſummi Pontifices di-
70 gni ſint, quibus omninò fides adhibeatur, quoniam & martyrio coronati, & inter Sanctos relati ſint, ac certè conſtet Sanctorum iudicia non ad gratiam atquè ad amicitiam fieri, ſed ab omni eſſe dubitatione libera, vt dixit Dom. Chryſoſtomus homel. 80. tomo. 5.
71 Atque adeò (quæ pia magisq; eſt recepta apud bonos probatos authores opinio) perfidiæ atque erroris eſſent nomine meritò ſuſpecti ij, qui Sanctiſſimorum Pontificum decretis audeãt reſiſtere, aut quoquomodo conentur detrahere, teſte locupletiſſimo illo Innocentio in c. licèt ex ſuſcepto. de for. comp. & Alex,
72 no. in c. 1. co. 3. diſ. 10. dicente poſt Archidiacon. Pontificum decretis pro bono vniuerſali editis, vtpotè à Spiritu Sancto dictatis.

tis.c.quæ ad perpetuam. & c.violatores.25.q.1.omnino ſtandũ
eſſe,quod etiam repetitum ab eo eſt in c.cum ad verum. colu.2.
96.diſt.quo ſanè prudenter in loco Dantem Poetã meritò oſten
ditur damnandum, qui putaret decretis de Imperatore loquen-
tibus non eſſe credendum, & idem planè tradidere,& ipſe Ale-
73 xandrinus, & Archid.in glo.in d.c.patet.9.q.3.

Nec porrò aliter pijs hominibus credere fas eſt,etiam ſi pon-
tificium eſſet aliud decretum iuri communi quoque contrariũ:
Superior enim eo caſu eſſet conſulendus.c.paſtoralis,vbi glo.de
fid.inſtr.& not.in c.ſi quando. de reſcr.& animaduertit Pighius
lib.5.hierarch.c.14.Sed ne hac de re nunc contendam, ſatis eſt
alios eſſe grauiſſimos huius rei teſtes.

Nam præter Pontifices ſummos,& plerosq; ſuprà citatos au
thores de Pontificia hac præcipua authoritate, Epiſcoporum
cauſas ſtatuendi, pluribus etiam Epiſcopis depoſitis ac reſtitu-
tis,ijsq; appellãtibus ad Sanctam Sedem receptis, auditis,& iu
74 dicatis.Varij ſcriptores Sanctiq; viri teſtantur Baſilidem Epiſco
patu depoſitum poſt ſua detecta crimina, propriaq; confeſſionẽ
nudatam conſcientiam profectum Romam,petentemq; ſe à Ste
phano Papa in Epiſcopatum reſtitui, non obtinuiſſe conſtat, vt
Cyprianus in Epiſtola 3. contra Nouatianos inquit: Poſt iſta
adhuc inſuper pſeudo Epiſcopi ſibi ab hæreticis conſtituti, na-
75 uigare audent ad Petri cathedram atque Eccleſiam principa-
lem. Vnde vnitas ſacerdotalis exorta eſt à ſchiſmaticis, & pro-
fanis literas ferre,nec cogitare eos eſſe Romanos,quorum fides
76 Apoſtolo prædicante laudata,ad quos perfidia non poſſit habe-
re acceſſum,&c.

77 Atque, vel ex ipſo Cypriano in Epiſtola ad Stephanum ſcri-
pta,quæ eſt 13.lib.3.incipiens,Fauſtinus &c.eſt dignoſcere, de-
poſitionem, & ſubſtitutionem Epiſcoporum ad Rom. Pontifi-
cem pertinere, cum ſic ibi de Martiano, qui ſe Nouatiano con-
iunxerat loquente, ſcriptum reperiatur: Proinde ſi reſipiſcere,
& ad ſanæ mentis conſilium redire vellet, ageret pœnitentiam,
& ad Eccleſiam ſupplex rediret, &c. & ibidem: Dirigantur in
78 prouinciam,& ad plebem Arelatæ conſiſtentem à te literæ,qui-
bus abſtenſo Marciano alius in eius locum ſubſtituatur,&c. Et
in fi.Epiſtolæ,vbi rogatur Stephanus,vt reſcribat,quis erit Are-
latæ in Marciani locum ſubſtituendus,& alibi lib.4. in Epiſt.5.

Antoniano

Antoniano miſſa, cuius eſt initium accepi, &c. Ad Rom. Sedem cauſas grouiores deferendas eſt intelligere, dum ſic legitur paulò poſt principium, in verſ. De eo tamen quid ſtatuendum eſſet circa cauſam lapſorum diſtuli, &c. ibi: Quòd etiam Romam ad clerum tunc adhuc ſine Epiſcopo agentẽ, & ad Maximum Preſbyterum, & cæteros in cuſtodia conſtitutos, nunc in Eccleſia cum Cornelio coniunctos pleniſſimè ſcripſi, &c. & paulò poſt in verſ. ac ſi minus, vbi ita ſcribitur: Ac ſi minus ſufficiens in Africa numerus videbatur, etiam Romam ſuper hac re ſcripſimus ad Cornelium collegam noſtrum, qui & ipſe cum pluribus Coepiſcopis habito concilio in eadem nobiſcum ſententia pari grauitate, & ſalubri moderatione conſenſit, &c.

79 Legimus etiam quandoque apud D. Auguſtinum in Epiſtola ad Glorium, & Fœlicem Melchiadem Rom. Eccleſię Pontificem ſcripta, ab hæreticis eiectum Sycilianum Carthaginenſem Epiſcopum reſtitutum.

Sed de his ſatis iam vel nimium multa ad Sacrorum Conciliorum, canonumq́; teſtimonia inquirẽda accedamus, & ſi multa ſacris canonibus, & concilijs conſtituta ſuprà quoque notata inueniri poſſint.

SVMMÆ CAP. QVARTI.

1 *Concilium Nicænum Sanxit capitales Epiſcoporum cauſas oportere ad Papam deferri.*

2 *Controuerſia temporibus D. Auguſtini inter Africanos Epiſcopos, & Rom. Pontificem in Concilio Carthaginenſi ſub Bonifacio ſecundo finem cœpit, & conſenſum pertinere ad Papam capitales Epiſcoporum cauſas.*

3 *Carthaginenſe ſecundo Concilio confirmatum conſuli Papam de cauſis Epiſcoporum.*

4 *Sardicenſe Concilio comprobatum debere Epiſcopum à Papa iudicari, aliorumq́; in eum ſententiam, vel confirmari, vel infirmari.*

5 *Epiſcopi comprouinciales ſi deijciunt Coepiſcopum de gradu, poteſt deiectus confugere ad Papam ſi velit audiri.*

6 *Concilio Tridentino confirmatur cauſas criminum Epiſcoporum ad Papam deferendas, & ipſius Papæ manu ſignato reſcripto delegandas ad*

das ad referendum, uel ad ſumendum proceſſum, reſeruata diffinitiua ſententia Papæ.

7 *Summus Pontifex totum orbem pro territorio habet, ut Epiſcopum diœceſim Rex Regum, & ideo de Epiſcoporum cauſis capitalibus cognoſcit.*

8 *Canones quibus idem probatur maiores cauſas ad Papam deferẽdas.*

9 *Sanctæ Religionis cauſa omnis referri ad Sedem Apoſtolicam tanquàm ad Eccleſiarum caput, debet.*

10 *Priuari poteſt Epiſcopus à Synodo generali legitimè congregata; quia ibi eſt authoritas Papæ.*

11 *In prouinciali Concilio priuari non poteſt Epiſcopus, remiſſiuè.*

CAP. QVARTVM.

Conciliorum, canonumq́; authoritates, quibus confirmantur, maiores, & alias cauſas Epiſcoporum criminales ad Papam deferendas.

1 QVòd autem Nicena Synodus cõſtituerit capitales quæſtiones Epiſcoporum ad Rom. Pontificem referri oportere, etiam ſuprà Felicis ſecundi Papæ Martyris, & Zoſimi teſtimoniis comprobaui, licèt hæc res controuerſa inter Papam, & Africanos
2 Epiſcopos Diui Auguſtini temporibus reperiatur, & qui minus pij, aut religioſi ſunt, negent authoritatibus ſummorum Pontificum de huiuſmodi conſtitutione ſtandum, & ego quidem de rerum inuentione (modo vt ſanctè, ac piè, ſiue hoc, ſiue illo tempore à poteſtatem habentibus ſpiritu diuino afflante, decreta, & ſancita reperiantur) non multùm laborandum putarem; cùm ſciam, vt paulò ante oſtendi, ſummis Pontificibus credendum; etiam in cauſa vniuerſalis Eccleſiæ, præſertim cæterorum accedente teſtimonio, & negari à perfidis quoq; non poſſe hãc quæſtionem in illo grauiſſimorum hominum, ac Sanctorum Patrum Bonifacio ſecundo Pontifice, inito Cõcilio Carthaginẽſi ccviij. Epiſcopis interuenientibus omnino fidem ſortitam Eulalio Carthaginenſi Epiſcopo, & cæteris Africanarum Eccleſiarum Patribus conſentientibus, vt in epiſtola ĩpſius Bonifacij ſecũdi de reconciliatione Africanorum patet, & legitur

in eo. primo tomo Concil. fol. 1057. vbi illos Epiſcopos tanquàm iam cum Rom. Pontifice, & Sancta Sede Apoſtolica conueniſſe apparet. & plenius docet Staniſlaus Oſius Varmienſis Epiſcopus vir ampliſſimi ipſius Cardinalium ordinis, vnuſq; etiam ex Tridentini Concilij Legatis in pulcherrimo ſuo opere de traditionibus, inſcripto, in 4. lib.

3 Carthaginenſi quoq; ſecũdo Concilio circa tempora Syricij Papæ, anno circiter 456. reperitur inter decreta, vt in eo. primo tomo Concil. fol. 425. cap. 10. Fęlix Epiſcopus &c. ſignificatur conſulendum Rom. Pontificem in Epiſcoporum cauſis.

4 Expreſſius multò in Sardicenſi Concilio legitur multis in locis tum in cap. 3. de Epiſcopo adiudicato, quod eſt tranſlatum in 6. q. 4. c. Oſius. Si quis Epiſcopus adiudicatus fuerit in aliqua cauſa, & putat ſe bonam cauſam habere: vt iterum Concilium renouetur, ſi vobis placet Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus, vt ſcribatur ab his, qui cauſam examinarunt, Iulio
5 Rom. Epiſcopo. Et ſi iudicauerit renouandum eſſe iudicium, renouetur & dẽtur Iudices, ſi autem probauerit talem cauſam eſſe, vt non refricentur ea, quæ acta ſunt, quæ decreuerit confirmata erunt: ſi hoc omnibus placet. Synodus reſpondit, Placet. Vnde etiam patet capitalem Epiſcopi cauſam ad Rom. Epiſcopum deferendam, eiuſq; arbitrio, vel ſententiam confirmandam, vel reuocandam cauſam, tum in c. 7. in hæc verba: Placuit autem ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & iudicauerint congregati Epiſcopi Regionis de gradu ſuo eum deiicerint, ſi appellauerit qui deiectus eſt, & cõfugerit ad Epiſcopum Rom. Eccleſiæ &c. quòd ſi quis rogat cauſam ſuam iterum audiri, moneat Epiſcopum Rom. &c. faciet quod ſapientiſſimo conſilio ſuo iudicauerit. Cætera, quæ referri poſſent Concilia, non eſt neceſſarium perſequi amplius, tum quoniam infrà in cap. 9. nu. 48. & ſequẽ. nonnulla etiam alia notabo: tum quia hæc narrata ſatis oſtendunt quod dixi, & omnium inſtar eſſe debet poſtrema Tridentina Synodus. Conciliorum enim authoritatibus hanc confir-
6 matam ſententiam conſtat etiam ex vltimo canone tertiæ ſeſſionis Concilij ipſius Tridentini ſub Iulio tertio celebrati, vt etiam eſt decretum in viij. ſeſſione eiuſdem Tridentini Concilij ſub Opt. Maximoq; Pontifice Pio quarto inter decreta de reformatione generali, in canon. v. cauſæ criminales grauiores, vbi

ego

ego etiam nonnulla breuius, licèt (vt dicitur) remiſſiuè, attigi ad hanc potiſſimùm quæſtionem reijciens lectorem. In eo enim canone ſtatuitur, ſummum Pontificem per ſe ipſum oportere cauſas ad ſe delatas criminum Epiſcoporum cognoſcere, & ſtatuere, aut Metropolitanis, aut Epiſcopis Papæ ipſius manu ſignato reſcripto eligendis, cognituris tantum, & facti inſtructionem ſumpturis, proceſſumq; cõfecturis, ac ſtatim ad Rom. Pontificem tranſmiſſuris delegare, ſeruata eidem diffinitiua ſententia.

7 Canonum quoq; decreta plura paulò ante ſint allegata hanc
ipſam ſententiam confirmantia, cauſas Epiſcoporum a Rom.
Pontifice, Sedéq; Apoſtolica, & nõ ab alio finiri oportere. iamq;
ratio addenda eſſet cum teſtimonijs coniuncta, quæ tamẽ diffu-
ſius infrà referetur in cap. 7. etiam alia, quàm hic modo nar-
ratur, ſcilicèt, quia quemadmodum Epiſcopo diœceſis, Regi re-
gnum, ſic propemodùm ſummo Pontifici vniuerſus Orbis eſt
territorium, vt not. Abb. in conſ. 15. vol. 2. in prima ſua quæ-
ſtione, ſeu diſputatione in primo dub. ex nouiſſi. impreſs. Ideo-
què niſi à Sede Apoſtolica ſtatui Epiſcoporum cauſas poſſe, aut
debere, aut ab alijs Apoſtolicæ Sedis authoritate conſtitutis Iu-
dicibus, vel ab ipſis primis Eccleſiæ initiis eſt dignoſcere, vt tra
8 ditur in c. inquiſitores. de hæret. in 6. & ita ab omnibus Ponti-
ficibus Romanis ſancitum reperitur. c. nullam. 2. q. 5. c. om-
nis. c. ad Romanam. c. ſi quis putauerit. c. ideo. c. ſi quis Epi-
ſcopus, 2. q. 6. c. dudum. 3. q. 6. c. primo. & ſeq. 6. q. 4. c. maio-
res. de baptiſm. c. vltra prouinciæ. 3. q. 6. c. Synodum. 17. diſt. c.
ipſi canones. 9. q. 3. c. cuncta per Mundum. ead. cauſ. & quæſt.
& c. multis. 17. diſt. in quibus dicitur, difficiliores & maiores
cauſas ad Apoſtolicam Sedem referre oportere. & c. præceptis.
12. diſt. vbi Gregorius ſtatuit in hæc verba: Nulli dubium eſſe
non ſolùm Pontificalem accuſationem, ſed etiam omnem San-
9 ctæ Religionis relationem ad Sedem Apoſtolicam quaſi ad ca-
put Eccleſiarum, debere referri, & inde normam accipere, vn-
de ſumpſit exordium.

10 Licèt in Synodo generali legitimè cõgregata priuari Epiſcopũ poſſe cautum reperiatur, quia ibi eſt Pontificia authoritas ipſo ſummo Pontifice indicente & comprobante tributa. c. nullus. 5. q. 5.

In Concilio verò prouinciali minimè. cap. graue, vbi Innocent. & alij de præben. & plenius ego oſtendam in meo libello de prouinciali Concilio in cap. xiiij. vbi hac de re diffuſius aliquantò agam.

SVMMÆ CAP. QVINTI.

1 *Nullus Epiſcopus inconſulto Papa proprio eijcitur gradu Stephani Archiepiſcopi, & trium Africæ Cōciliorum ad Papam teſtimoniū.*

2 *Epiſcoporum, et ſummorum negotiorum Eccleſiaſticorum iudicia uertici Apoſtolico ſeruata honore Petri.*

3 *Aegyptij Epiſcopi teſtantur Nicęna traditum Synodo, non debere abſque Rom. Pontificis ſententia celebrari Concilia, nec Epiſcopos damnari.*

4 *Hæretici nos quotidie infeſtant, ac perdere nituntur, & ſubſtulerunt, & incenderunt Synodica Nicęna plurima capitula.*

5 *Rom. Sedi à domino data eſt ligandi, & ſoluendi ex ſpeciali priuilegio ſuper alios poteſtas.*

6 *Preces porrectæ Sedi Apoſtolicæ, ſiue in ſcriptis, ſiue ſine ſcriptis, non ſunt deſpiciendæ.*

7 *Epiſcopi ſunt canonicè conuocandi, & ante Papam canonicè plena purgatione in communi auditorio audiendi.*

8 *Antiquis cautum regulis, ut acta de accuſationibus Epiſcoporum in longinquis prouinciis non accipiantur, quàm ſint ad notitiam Papæ deducta infirmanda, uel firmanda ab eo.*

9 *Nicęna Synodo ita ſancitum Aegyptiorum teſtimonium probat.*

10 *Focius uir laycus intruſus fuit in ſedem beati Ignatij à Michaele Conſtantinopolitano Imperatore, dicto Ebrioſo.*

11 *Beatus Ignatius à Baſilio ſucceſſore illius ebrioſi interfecti fuit reſtitutus.*

12 *Idem Baſilius ad Nicolaum ſcripſit cauſam Focij à Papa iudicandã.*

13 *Adrianus ſecundus miſit Conſtantinopolim tres Cardinales Legatos ad iudicandam cauſam Focij.*

14 *Cardinales illi legati Focium repertum culpabilem, congregata Synodo damnarunt tanquàm membrum putridum.*

15 *Eccleſia Orientalis remanſit unica ſub obedientia Papæ ab eo tempore Adriani ſecundi uſque ad Leonem Papam nonum, & Conſtantinum Monomacbum dictum Imperatorem.*

16 *Conſtantinus Manomachus turbatus propter rebellionem Siciliæ, quam defendebat Papa.*

17 *Regnum Siciliæ etiam tempore Eugenij quarti pertinebat ad Romanam Eccleſiam.*

18 *Ammianus Marcellinus uir Etnichus etiam probat Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum à Liberio Papa reſtitutum, & ſummã Rom. Eccleſiæ authoritatem.*

CAP. QVINTVM.

Authoritates Ethnicorum probantes eſſe cauſas Epiſcoporum criminales ad ſummum Pontificem deferendas, et alia quædam addita piorum hominum teſtimonia.

QVintum verò propoſitum caput iam aggrediar, non ſolùm ſcilicèt Sanctorum Patrum, ſed à noſtra Religione, & pietate alienorum quoque nonnullorum hominum authoritate, id ipſum veluti axioma comprobatum. Quod antequàm perſequar, alia quoq; piorum hominum præter ſummorum Pontificum authoritates, & Conciliorum, canonumq; nonnulla teſtimonia referam, deinde Ethnici viri authoris probati non aſpernendum dictum adiiciam.

1 Quo verò ad id, qđ ſpectat ad authoritates piorũ, non eſt prętermittenda illa Stephani Archiepiſcopi, & trium Conciliorum Africę ad Damaſum Papam de priuilegijs Rom. Sedis aſſenſio, quæ legitur etiam in illo primo tomo Concil. fol. 384. vbi ſcribitur in hanc fermè ſententiam, ſignificari Papæ eo inconſulto nonnullos Epiſcopos proprio deijci gradu, cũ tamen Sedi Apo-

2 ſtolicæ Epiſcoporum iudicia, & ſummorum finem Eccleſiaſticorum negociorum vertici Apoſtolico reſeruata honore beatiſſimi Petri, Patrum omnium decretis, antiquiſq; regulis, vt quicquid authoritate Apoſtolica fuerit pronunciatum, illud ratum, firmumq; de cauſis Epiſcoporum habeatur.

3 Legitur etiam cõſenſiſſe Aegyptios Epiſcopus in epiſtola ad Fęlicem Papam ſecundum ſupranominatum ſcripta, quæ extat in eod. primo tomo Concil. 355. hanc ſententiam veriſſimam eſſe, & à Nicęnæ Synodi Patribus definitam in hæc verba circa prin-

ea principium ipſius epiſtolæ deſcripta.

Nam ſcimus in Nicęna magna Synodo cccxviij. Epiſcoporũ ab omnibus cõcorditer eſſe roboratum, nõ debere abſq; Rom.
4 Pontificis ſententia Concilia celebrari, nec Epiſcopos damnari, licèt hęc, & alia quàmplura neceſſaria ab hęreticis, qui nos quotidie infeſtant & perdere nitũtur, vt facilius nos capere poſſint, ſint Synodica capitula incenſa nobis ſublata, &c. & ibidem in 2. colum. dictæ epiſtolæ circa fin. verſicu. ſimiliter & à ſupradictis &c. ita ſcribitur. Similiter & à ſupradictis patribus eſt diffinitum conſonanter, vt ſi quispiam Epiſcoporum, aut Metropolitanum, aut Comprouinciales Iudices habuerit, veſtram
5 Sanctam Romanam interpellet Sedem, cui ab ipſo Domino poteſtas ligandi, & ſoluendi ſpeciali ex priuilegio ſuper alios conceſſa eſt, & paulò poſt in col. 3. uerſ. nam fuit ſemper veſtræ Sanctæ &c. poſtquàm conſtitutos quoſdam Primates in eadem Nicęna Synodo dinumeratos, vt ipſi ſcribentes loquuntur, ne
6 in poſterum contẽtio ex eo orietur, inquiunt in verſi. Nec enim fas eſt ſupplicum Apoſtolicæ Sedis ſcripto, aut ſine ſcripto preces oblatas deſpicere, ſed, vt condecet, & priuilegium veſtrę Sedis eſt, & nos & illi canonicaliter cõuocemur, & ante vos de no-
8 ſtris obiectionibus canonicè cum omni probitate cõuertemus, ſicut prædeceſſores noſtri penès veſtros fecerunt anteceſſores, & ſicut canonica in prædicta Synodo docent inſtituta, & veluti paliati verbi per ventilabrum canonicę examinationis plenam purgationem in communi conſiſtentes auditorio, de maturis & nutriẽtibus Catholicæ Eccleſiæ dogmatibus, quæ confirmãt cor hominis per participationem conſequamur inſtitutionum.
8 Antiquis enim regulis cẽſitum eſt, vt quicquid in remotis, aut longinquis poſitis prouincijs ſuper Epiſcoporum querelis, aut accuſationibus ageretur, non prius tractandum, vel accipiendũ eſſet, quàm ad notitiam almæ Sedis veſtræ fuiſſe deductum, vt huius authoritate iuxta quæ fuiſſet pronunciatio facta infirmaretur, aut firmaretur, indeq; ſumerent normam vnde Eccleſiæ ſumpſerunt prædicationis exordim, ne paſſim ab inſidiatoribus columnę euerterentur Eccleſiæ.
9 Vnde apparet, vel ex hoc ampliſſimo teſtimonio conſtare Nicęnam Synodum ſanxiſſe Epiſcoporum cauſas ad Rom. Pontificem ſine eius authoritate cognoſcendas.

Acceda

10 Accedat Focij cuiuſdam viri layci à Michaele Cõſtantinopolitano Imperatore, cognomento Amoriano, ſeu Ebrioſo in beati Ignatij Conſtantinopolitani Patriarchæ vi, atq; iniuria depulſi anno circiter 868. locum ac Sedem illati, atq; intruſi, ac perditi hominis memorabile exemplum Baſilij interfecto Michaele in Imperium ſucceſſoris ad Nicolaum Papam primum ſcripta epiſtola comprobatum, quo planè oſtenditur criminales Epiſcoporum cauſas ad ſummum Pontificem deferendas.

Verba autem ab illo ipſo Paulo ante citato, graui quidem authore Fantino Valareſio Cretenſi Epiſcopo relata in eo. lib. de ordine generalium, ſeu œcumenicorum Cõciliorum, &c. ad Eugenium Papam Quartum cap. xviij. cuius eſt initium, Tempore Michaelis, &c. Deſcribam vt ſanctius, veriusq; teſtimonium poſſit ab omnibus, etiam qui nondum impreſſo hoc Valeriſij opere carent, dignoſci. Quæ ſanè verba ſunt hæc: Mortuo verò Michaele occiſo à collega ſuo, Baſilius ſucceſſit eidem in Imperio, & iſte vir fuit Catholicus & obediens Rom. Eccleſiæ. Vnde
11 ſecundum ſententias atq; mandata Papæ Nicolai expulit dictum Focium de Sede Patriarchali, & Sanctum Ignatium in propria Sede reſtituit, atq; remiſit. ſcribens ad Nicolaum Pa-
12 pam dicens: Quod meum erat, feci, quæ autem reſtant, ad vos pertinet iudicare, ſcilicet cauſam Focij. Cùm autem Nuntii Imperiales Romam applicuiſſent Nicolaum Papam non inuenerunt, cui ſucceſſit Adrianus ſecundus, de quo ſuprà dictum eſt. Qui audiens de reſtitutione Sancti Ignatij in Sede Pa-
13 triarchali gauiſus eſt, & tres Legatos Conſtantinopolim tranſmittit Donatum ſcilicet, Stephanum, & Martinum Cardinales: vt ſuprà dictum eſt. Cumq; iuxta Adriani Papæ mandatum Synodum congregaſſet, examinata prędicti Focii cauſa, inuenerũt ipſum in omnibus ſupradictis culpabilem & obſtinatum
14 pęnitere nolentem. Vnde annullantes & reprobantes iniqua eius facta & dicta, ſententiam excommunicationis de conſenſu, & voluntate totius Synodi in ipſum damnatũ hominem protulerunt, & à Synodo expulerunt tanquàm membrum putridum,
15 ita vt ne Chriſtiani nomine vteretur. Reſtitutoq; Sancto Ignatio in Sede Patriarchali, remanſit Eccleſia Orientalis vnita ſub obedientia Rom. Pontificis vſq; ad Leonem Papam nonum, & Conſtantinum dictum Monomachum Imperatorem Conſtantinopoli-

tinopolitanum, currentibus annis Domini. dcccclxv. Qui Con
16 ſtantinus turbatus propter Regni Siciliæ rebellionem, quam defendebat ipſe Romanus Pontifex, quoniam ipſum Regnum
17 ad Rom. Eccleſiam pertinebat, ſicut pertinet etiam de pręſenti, indignatuſq; aduerſum Rom. Pontificem ab eius obedientia ſe ſubtraxit, &c. hæc Fantinus.

18 Ethnici autem eruditiſſimi Authoris poteſtatem hanc Pontificiam palàm profeſſi aut literis conſignatam relinquentis, Ammiani Marcellini grauiſſimi teſtis, & omnino impijs quoq; hominibus indubitatæ fidei in historia teſtimonio ea quoq; ſententia confirmatur. Ille enim in lib. xv. oſtendit Athanaſium Epiſcopum eo tempore apud Alexandriam à ſummo Põtifice Liberio in ſuam Sedem repoſitum, ſummamq; Sanctę Sedis Apoſtolicæ authoritatẽ eiuſmodi profitetur in hęc verba. Athanaſium Epiſcopum eo tempore apud Alexandriam vltra profeſſionem altius ſe offerentem, ſuſcitari conatum externa, vt prodidere rumores cœtus in vnum quęſiti eiuſdem loci multorum Synodus (vt appellant) remouit à ſacramẽto quod obtinebat, dicebatur enim fatidicarum ſortium fidem, quę vel augurales portenderent. Alites ſcientiſſimè callens aliquotiens prędixiſſe futura, ſuper his intendebantur ei alia quoq; à propoſito legis abhorrẽtia cui pręſidebat, hanc per ſubſcriptionem abiecere Sede ſacerdotali, paria ſentire cęteris, iubente Pontifice (qui Chriſtianę legis Antiſtes & à Conſtantio ad comitatum mitti pręceptus erat tanquàm Imperatoris iuſſui, & plurimorum ſectis per conſortium decretis obſiſtens (vt inquit Ammianus eodem in loco paulò ut ante) Liberius ipſe Papa monitus perſeueranter renitebatur, nec viſum hominem, nec auditum damnare nephas vltimum ſępe exclamans apertè ſcilicèt recalcitrans Imperatoris arbitrio, id enim ille ſemper Athanaſio infeſſus licèt ſciret impletũ, tamen authoritate qua potiũtur ęternę vrbis Epiſcopi firmare deſiderio nitebatur ardenti. Hęc Ammianus Marcellinus hiſtoriarum ſcriptor non contemnendus, ſed fidedignus memorię prodidit, ex quibus facile etiam eſt intelligere, Epiſcopos non iudicandos aut condemnandos ab alijs quàm à Rom. Põtificibus, aut eorum delegatis, & ſummam etiam apud Ethnicos Rom. Sedis authoritatem iudicatam.

SVM-

SVMMÆ CAP. SEXTI.

1 *Speculator, & cæteri Doctores confirmant non poſſe Epiſcoporum cauſas ſine authoritate Papæ decidi.*

2 *Concilium prouinciale non poteſt deponere, nec deponendum pronunciare Epiſcopum ſecundum tutiorem opinionem.*

3 *Iura, quibus reperitur quandoque ab inferioribus Papa damnatos Epiſcopos ſunt abolita, aut intelligenda accedente Papa authoritate.*

4 *Patriarcha, & Legatus de latere non poſſunt deponere Epiſcopum abſque ſpeciali Papę mandato.*

5 *Cauſæ criminales Epiſcoporum non ſunt delegabiles.*

6 *Et quomodò intelligantur.*

7 *Criminationes Epiſcopi non debent referri, niſi ſaltim conſtito de illis per coniecturas.*

8 *Maiores cauſæ ad Papam pertinent, licèt Primates poſſint deponendum pronunciare, dummodò tamen ad Papam referant.*

9 *Auguſtinus Beroius authoris præceptor, & clariſſimus, & maximus interpres.*

10 *Papa iudicat deponendos Epiſcopos, & ad eum tantùm tales cauſę ſunt referendę, ſuaq; authoritate decidendę.*

11 *Ioannes Hieronymus Albanus uir eruditus ad idem citatur.*

12 *Ioannes Monachus, & Ioannes Turrecremata, ille Vicecancellarius, hic Sabinenſis Epiſcopus, ambo Cardinales extitere, non ſatis cogniti noſtris Doctoribus.*

13 *Cauſę Epiſcoporum, in quibus deponendi, aut priuandi ab ordine agitur, ſoli Papæ eſt reſeruata cognitio, pręſertim hodie.*

14 *In iudicio talium cauſarum adhibendum à Papa conſilium Cardinalium.*

15 *Licèt Primas non deferret appellationi interpoſitę ab Epiſcopo ad Sedem Apoſtolicam, non propterea impediretur Epiſcopus, imò Primas eſſet puniendus.*

16 *Sine Papę ſpeciali mandato Epiſcopus non iudicatur, nec damnatur.*

F CAP.

CAP. SEXTVM.

Recentis noſtrorum interpretum nationis authoritates comprobantes neceſſe eſſe ad Rom. Pontificem maiores, & alias capitales Epiſcoporum cauſas referre.

AD illam autem partem ſuſcepti laboris deueniam, vt Doctores noſtros, quos legerim omnes hac de re tractantes, quodam veluti compendio, & quaſi typo referam, eo ſanè conſilio, vt qui velit inſpicere ex paupere noſtro pœnore quendam tanquàm iudicem locorum poſſint omnino elicere, atq; adeo illud etiam fortaſſe hinc amplius conſequi, vt ſcilicèt qua in re Doctores ipſi in hac quæſtione cõſentiant, in qua diſſideãt, facilè dignoſcãt.

1 Speculator in ti. de legato. §. nunc oſtendendum, verſ. decimo
ſeptimò, authoritate Pontificis, vel à ſe, vel à ſuo delegato cau-
ſas maiores decidi Epiſcoporum probauit: & à cæteris abſq; Se
dis Apoſtolicæ authoritate nõ poſſe de illis ſtatui, & idem Doct.
in c. primo, de tranſla. Epiſcop. vbi Ant. But. in ſecundo. in quar
to not. & Abb. nu. 3. & ipſe Abb. poſt Butrium in d. c. & in d. ca.
2 non poteſt. de re iudic. Affirmantes quidem omnes Concilium
prouinciale non poſſe Epiſcopum deponere, imò nec deponen-
dum pronuntiare, cuius Abb. & Butr. opinio tutior eſt, ac ſequẽ
da (quicquid nonnulli crediderint) quoniam, licèt differant
condemnare, vel condemnandum dicere, tamen qui condemnã
dum pronuntiat, huiuſmodi poteſtatem decidendi habeat ne-
ceſſe eſt. facultatem autem Concilium prouinciale non habet,
quia dicti canones inferiori definitionem hanc prohibent, vt
etiam not. Abb. in c. 2. de accuſat. cuius ſententiam amplecten-
dam not. Fel. in eo. c. non poteſt. de re iud. col. 2. verſ. tamen non
eſſet tutum recedere ab opinione Butrij & Abbatis, in nu. 2. &
3 col. 3. nu. 4 inquiens, Iura, in quibus reperitur Epiſcopos fuiſſe
quandoq; damnatos ab inferioribus Papa, antiquata & abolita
eſſe, aut mandato Papæ intelligi ita factum. Geminiani etiam au
thoritate in c. quorum. 23. diſt. & c. Primates 2. q. 1. vbi ita decla
4 ratur c. tua, extra. de cler. non reſid. & ſubdit Feli. in d. c. non po-
teſt, in ead. col. 3. d. nu. 4. Nec Patriarcham, nec legatum de late-
re poſſe Epiſcopum deponere abſq; ſpeciali Papæ mãdato. Gem.

in

in d.c.Primates,& in cap.renouantur.22.diſt.vbi ita declarat c.
quia ſuſpecti.3.q.5.& addit etiam Fel.in eod.nu.4.criminales
5 Epiſcoporum cauſas non poſſe delegari, vel vt ipſe loquitur nõ
eſſe delegabiles,authoritate glo.mag. in c.inquiſitores, de hęre
6 ti.lib.6.quod tamen ſic eſt accipiendum, vt Papę Legatus, vel Vi
carius,Iudexuè in hiſce caſibus conſtitutus non poſſit alteri de-
legare, non autem quin poſſit Papa delegare, vt loquuntur Do-
ctores relati à Fel.in eo. nu.4.d.c. non poteſt.de re iud.& etiam
in d.c.inquiſitores,omnes notant.
7 Cum autem in hunc inciderim ſermonem, non inutiliter,
quoq; proferam ſtudioſius cauendum oblatas ab aliquo in Epi
ſcopos criminationes non varias penitus,nec falſas prorſus,ſed
quodammodò ſaltem coniecturis probatas,& non aliàs referri,
ac ſignificari Papæ oportere. Nam porrò conſtare aliqua ex par-
te delictum ſuperiori etiam referendum debet, vt per l.1.§.item
ff.ad Syllan.ſenatuſconſ.not.Oldr.in conſ.114.Quòd remiſſio,
&c.Card.in clem.Paſtoralis.§.deniq;, de re iud. eruditè Vero-
nen.Cæpolla appellatus in conſ.criminal.59.Paulus Faber, &
Gregorius,col.6.verſ.iſtam partem alias ego tenui, &c. dicens
ita fuiſſe iudicatum,& ante iſtos & ab illis relatos notauit ipſe
Ioannes Monach. Card.in c.Romana.§. contrahentes. in fin.
de iud.eo.lib.6.Bald.in addit.ad Specul.de compet.Iud.ad verſ.
malefactor,& Aret.in l.ſi quis poſt,col.2.ff.de teſtam.
8 Præterea haſce cauſas Epiſcoporum tanquam maiores ad
Rom.Pontificem ſpectare, not.idem Abb.in cap.maiores.de ba
ptiſm.nu.1.& nu.3.& in c.vt debitus.de appell.nu.9.& nu.37.
& in d.c.2.de accuſat.vbi tamen not.ab ipſo Fel.in nu.2. in vlt.
no.Primates poſſe cognoſcere de crimine Epiſcopi,& licet non
poſſe deponere credatur,tamen deponendum Epiſcopum pro-
nunciare,& ad Papam ſentẽtiam depoſitionis referre,& ibi Ma-
rian.Soc.Senior not.
9 Nouiſſimus autem D.& Pręceptor meus Doctor ſanè clariſſi
mus & Pontificij iuris maximus interpres Auguſtinus Beroius
in c.1.de iud.poſt alios, quos refert in nu.4. à Prouinciali Con-
cilio non poſſe Epiſcopum priuari, probat, & ibidem nu.69.
poſt Decium,& alios in vtranq; partem diffuſius aliquantò tra-
ctans quæſtionem cum num.ſeq.demonſtrat ad ſolum Papam
10 ſpectare, & ab alio deponi non poſſe. Ideoq; cauſas Epiſcopo-

rum, in quibus deponendi, nec non eſſent Epiſcopi quęretur ad
ſolum Papam referendas, & ab illo, aut ſua authoritate deciden
11 das. poſſent etiam addi ei, quę notantur ab erudito Ioan. Hiero-
nymo Albano in 2. parte de poteſtate Papæ & Concilij. nu. 212.
& ſeq. fol. 173. verſ. diſputatum. & fol. 174. verſ. quid plura. vbi
etiam Nicęno ſtatutum conc. defendit.

Omnes ſanè ij Doctores, qui iſtam tractarũt quæſtionem, aut
ex multis partibus plures noſtrum id axioma comprobaſſe om-
ninò videntur, ſcilicèt criminales Epiſcoporum, aliaſq; cauſas
grauiores ſolùm ſummos Pontifices ſtatuere, & ad eos neceſſa-
12 rio referendas. Quibus ſanè Doctoribus addo ſapientiſſimos
& grauiſſimos duos Cardinales noſtris interpretibus non ſatis
cognitos, alterum quidem Vicecancellarium paulò ante nomi-
natum Io. Monach. in d. c. inquiſitores. nu. 2. verſ. Sed remittere
negotium. de hære. in 6. affirmantem ſic vidiſſe obſeruatum ibi,
ſed remittere negotium Papæ inſtructum: vt de facto vidi &c.
13 Alterum autem Sabinen. Epiſcopum Ioannem Turrecrematam
in c. vbiq;. 15. q. 7. nu. 5. 6. & 7. dicentem, Epiſcopi cauſam crimi
nalem, in qua aut deponendi, aut priuandi ab ordine agitur, ſo
lum Papam cognoſcere, idq; decere ſummum Pontificem face-
14 re adhibito ampliſſimorum Cardinaliũ cõſilio, ſicut in cæteris
arduis apud eundẽ Turrecre. ibi in fi. d. nu. 6. eſt animaduertere.
15 Et alibi apud eum ipſum Turrecrematã in c. decreto. 2. q. 6.
ſtatuentem Epiſcopum accuſatum coram ſuo Primate appella-
re ad Papam, & Primatem non deferentem appellationi punien
dum; atq; adeo neminem de cauſa Epiſcopi, qui ad Papam ap-
pellauerit quicquam ſtatuere ex beato Gregorio, tum etiam in c.
16 nullus 5. q. 4. nu. 2. non licere ſine ſpeciali mandato Epiſcopum
iudicare, vel dãnare, & in c. ſeq. §. quod verò &c. ſolum Papam,
vel eius delegatum abſq; Epiſcoporum numero etiam in cæte-
ris requiſito Epiſcopum priuare &c.

Sed authoritatibus ac iuribus nimis iam pugnauimus: ad ra
tionẽ ipſam altius aliquantò repetẽdam accedamus, oportet. in
qua ſanè narratione explicanda hiſtorico ordine, & quotidiano
ſermone dilucidè probabiliter, & apertè exponẽda illa quidẽ ad
hác ęternę vrbis Sanctã Sedem, & fundamẽtum fidei Chriſtianę
conſeruandę, tuendęq; magnum momentũ habẽte, quãto pote-
ro breuius ſummas quaſdã res, maximèq; neceſſarias referam.

SVMMÆ CAP. SEPTIMI.

1 *Epiſcopi iuriſdictione, ordine, gradu præſtant cæteris Sacerdotibus, remiſſiue.*
2 *Epiſcopi ſunt ſubrogati Apoſtolis, & nu.* 8.
3 *Epiſcopis nihil ſublimius reperitur.*
4 *Epiſcopi nomini, & dignitati actio, & è conuerſo reſpondere debeat.*
5 *Epiſcopi non debent habere mentem caninam ſimulatam locutione columbina, nec intus ferocitatem lupinam, extra profeſſionem ouinã.*
6 *Epiſcopum ſicut Senatorem clamis, agricultura ruſticum, arma Barbarum, nautum peritia nauigationis, ſic Epiſcopalia deſignant operá.*
7 *Vt Epiſcopo nihil eſt excellentius bono, ita nihil miſerabilius ſi de Sancta Epiſcopus ipſe periclitetur vita.*
8 *Epiſcopi ſucceſſere Apoſtolis, ut aliis authoribus probatur præter notata in num.* 2.
9 *Epiſcopi tamen non ſucceſſerunt Apoſtolis in iuriſdictionem externã Eccleſiaſticæ hierarchiæ moderandæ. & nu.* 13. *& nu.* 21.
10 *Epiſcopi iuriſdictionem reſpectu ſuppoſiti, non reſpectu uirtutis immediatè habent à Papa per ſubalternam emanationem.*
11 *A Papa, ut Petri ſucceſſore, & Chriſti Vicario, tanquàm à capite omnia ſua dona Chriſtus in oẽs ueluti corporis partes uoluit trãsfundi.*
12 *Omnium ouium curam uoluit Chriſtus eſſe apud Petrum, & Petri ſucceſſores uſque ad ſæculi conſummationem.*
13 *Epiſcoporum externa iuriſdictio non ab Apoſtolis, ſed ab ordinatione Pontificum poſitiuo iure proceſſit.*
14 *Epiſcopi non ſunt aſſecuti naturam Apoſtolorum quò ad cauſam efficientem.*
15 *Artaphaxes receſſurus conſtituit vniuerſalem Vicarium cum poteſtate ſibi eligendi ſocios in partem ſollicitudinis.*
16 *Sic Chriſtum Petrum Vicarium, & eius ſucceſſores elegit, cum poteſtate in partem ſollicitudinis ſibi Epiſcopos adiungendi.*
17 *Epiſcopi vocantur columnæ eccleſiæ, & cur, remiſſiue.*
18 *Epiſcopi tenẽtur Papæ: vt Paſtorum ſummo Paſtori, Epiſcoporum maximo Epiſcopo obedire.*
19 *Epiſcopi non habent vniuerſarum ouium curam, ſed particularem, & ſolus Papa vniuerſalem.*
20 *Papa quis ſit, quam perſonam gerat, & inconcuſſum priuilegium tam in datis clauibus, quàm in ouibus commendatis oſtenditur.*

21 *Autho-*

21 *Authoritate diui Thomæ, Bonauenturæ, Alberti, Riccardi, Durandi, Ernei, Turrecremati, Sotti, Gabrielis Biel, Antonini, Gaetani probatur externam iuriſdictionem à Papa procedere.*

22 *Epiſcoporum iuriſdictio externa poteſt dici diuino iure reſpectu præcepti Dominici facti Petro, & ſucceſſoribus, Paſce &c.*

23 *Epiſcoporum inſtitutio, in genereq́; electio iure diuino eſt, particularis uerò poſitiuo, pluribus probatur authoritatibus.*

24 *Connexio totius corporis unanimitatem requirit, præcipuè Sacerdotum.*

25 *Inter Apoſtolos, licèt par eſſet electio, unius tantùm fuit pręeminentia, & inde orta Epiſcoporum diſtinctio.*

26 *Iuriſdictio externa à Papa in alios Epiſcopos profluit, ſicut à Rege in Iudices, à capite in ſingula membra.*

27 *Dominica traditione Rom. Eccleſia ſuper uniuerſas authoritatem habuit.*

28 *Per Rom. Eccleſiam diſtributio fit dignitatum, & conſtituuntur per uniuerſa loca Epiſcopi.*

29 *Nihil Papa poteſtate ſuperius, nec authoritate maius.*

CAP. SEPTIMVM.

Ratio, cur Papa, ſeu eius Delegatus ſolùm maiores omnes, & etiam Epiſcoporum has criminales cauſas ſtatuere debeat.

ALia quidem præter ſupraſcriptam in c. 4. nu. 7. ratione, noſtram hanc probatam omnino eſſe ſentẽtiam, vt oſtendã altius aliquantò rẽ ipſam repetam, & grauiora quædam recenſebo Eccleſiæ Romanæ authoritatem demonſtrantia, ex quibus nõ iniuria receptum cauſas criminales Epiſcoporum ad Papã deferri oportere, ſimulq́; cur ego quoq́; ſit dicendum putem, dilucidius etiam apparebit.

1 Satis iam conſtat quanta ſit Epiſcoporum dignitas, vt potè quos cęteris Sacerdotibus gradu, iuriſdictione, ordine pręſtare, &(vt ſupra attigi) diffuſiuſq́; multò perſequar in libello, de Vita Monaſticha & regulari, eaq; reforman. in eo cap. vbi de prærogatiua cuiuſq; gradus hominum agam, ſubrogatos Apoſtolis non

non dubitetur.& not. etiam ab Alexand.in c.in nouo.21. diſt.
& à Io. And.in c.accedentibus.nu.2.de exceſ.Prælat. & grauiter
probatur à diuo Ambroſio in lib.de dignita. Sacer.cap.3.cuius
2 dictum ego quidem omninò reuerens,Epiſcopis aſſentandi ſu-
ſpitionem eo libentius hic deſcribam,quòd vel facili ex hoc ſo
lo Ambroſij loco(poſt illum quaſi ſermone tritum factum pro-
uerbium,& pueris notum,licet alioqui graue Pauli Apoſtoli re
ceptum in 1.ad Thimoteum epiſtola cap.3. ſcriptum,ipſos Epi
ſcopos quid ſequi, quid fugere oporteat, admonitos intelligo
cuius Ambroſij hæc ſunt verba. Nihil Epiſcopis ſublimior re-
3 periri,vt cùm dignitatem Epiſcopatus oculis demõſtremus, &
dignè noſcamus quid ſumus,& quid ſumus profeſſionis, actio
ne potius quàm nomine demonſtremus, vt nomen congruat
actioni,& actio reſpondeat nomini,ne ſit nomen inane, & cri-
4 mẽ imane,ne ſit honor ſublimis,& vita deformis, ne ſit Deifica
profeſſio, & illicita actio,ne ſit Religioſus amictus,& irreligio
ſus prouectus,ne ſit gradus excelſus, & deformis exceſſus, ne
habeatur in Eccleſia cathedra ſublimior,& conſcientia ſit hu-
milior,ne locutionem ſimulemus columbinam,& mentem ha-
5 beamus caninam,ne profeſſionem monſtremus ouinam, & fe-
rocitatem habeamus lupinam, ne dignè nobis per Prophetam
reſpondeatur à Domino: Populus hic labijs me honorat, cor
6 eorum longè eſt à me. Ergo fratres ſicut Senatorem clamis or-
nat,ſicut agricultura ruſticum,ſicut Barbarum arma,ſicut Nau
tam nauigationis peritia, & ſingulos quoq; opifices operis ſui
qualitas ipſos demonſtrat authores, ſic Epiſcopum non aliud
niſi Epiſcopalia opera deſignat,vt ex bono opere magis quàm
profeſſione noſcatur,plus eſſe Epiſcopus quàm nomine vocite
7 tur.Quia,ſicut nihil eſſe diximus Epiſcopo excellentius, ſic ni-
hil eſt miſerabilius, ſi de Sancta vita Epiſcopus periclitetur,&c.
Hęc ille conſtans,egregiuſq; doctor ac lumen Eccleſiæ Romanę
8 Ambroſius,quibus addi poteſt illud Pauli dictum in ſecunda
ad Thimoteum epiſtola cap. 3. probans, re ipſa potius quàm
fuco,& fallacijs virtutem præſtandam in hæc verba. Habentes
quidem ſpiritum pietatis,virtutem autem eius abnegantes Epi
ſcopos verò ſucceſſiuè Apoſtolis præter ſupraſcriptos authores
traditur in c.videntes 12.q.1.& ex Aug.in c. quorum.68.diſt.
Dilucidè etiam apud Diuum Hieronymum in epiſtola ad Mar-
cellum

cellum aduerſus Montanum, dicentem : Apud nos Apoſtolorum vicem Epiſcopi tenent,& in epiſtola ad Eugenium,&Nicolaum Liceum in annotationibus in Io.cap.13.& act.Apoſt.c.1.

9 Neq; verò Epiſcopos ita Apoſtolorum eſſe ſucceſſores credēdum eſt,vt (quod pleroſq; non ſatis probos audere videmus) etiam Apoſtolis iure veluti hæreditario in iuriſdictionem externam,Eccleſiaſticę ſcilicet hierarchiæ moderandæ illos ſucceſſiſſe Epiſcopos exiſtimari oporteat; nam porrò talem iuriſdictio-
10 nem Epiſcoporum à ſummo Pontifice met,&(vt dicitur) immediatè reſpectu (vt loquuntur) ſuppoſiti, non reſpectu virtutis oriri,docent Turrecrema. in lib.2.de Eccleſia. c.61. Alexan. in c.omnes.22.diſt. ſeu,vt dicit Oldrad. conſ.180. Quæſtio, col. pen.immediatè per ſubalternam emanationem accepiſſe ab eo
11 enim Pontifice maximo,vt Petri ſucceſſore, & Chriſti Vicario, & veluti à capite ſua omnia dona ille ipſe Chriſtus ſeruator noſter tanquàm in omnes corporis partes tranſmitti, ac transfundi voluit, vti Leo quoq; Papa oſtendit in c.ita dicimus.19.diſt. quem ſanè ad id probandum notat etiam Gaetan. de poteſtate Papæ,cap.19. Chriſtus enim ipſe per ſe tanquàm optimus paterfamiliàs ex Apoſtolis ſoli quidem Petro, & per Petrum cæteris,vſq; ad ſeculi conſumationem ſucceſſuris in terrarum orbem contulit exercendam poteſtatem atq; authoritatem, vt diuus Thomas 4.cōntra Gentiles,cap.76.diffuſius confirmat, &
12 Innocent.etiam probat in c.ad Apoſtolicæ.de re iud.Nam certè hoc priuilegium,vt apud Io.cap.vlt.& Matth. 16. Voluit Chriſtus eſſe Petri tanquàm Eccleſia fundamenti, cui regendarum omnium in vniuerſum (quod dixit D. Bernardus) ouium curam,cogitationem,laborem delegauit, quàmuis alioqui Epiſcopos Apoſtolorum loco ſucceſſuros,vt etiam 72.diſcipulis ſurrogandos Presbyteros dignouerit,quod etiam colligitur ex dicto c.in nouo.21.diſt.& ex beato Beda lib.3.in Luc.cap.15.

13 Quò igitur ad iuriſdictionem externam Eccleſiaſticæ hierarchiæ moderandæ Epiſcopos non ſucceſſiſſe Apoſtolis conſtat, ſed ab ipſo ſummo Pontifice ordinatos,vt dicitur,& inſtitutos, eorumq; inſtitutionem poſitiuo (quod vocatur) iure eſſe cenſuerunt noſtri adiicere & no.Dec. in c.vlt.in fin.verſ. ſecus videtur in ſummo Pontifice, à quo ordinati fuerint Epiſcopi, quorum inſtitutio eſt de iure poſitiuo,&c.ex.de cōfirm.vtil.vel inu-
til.

14 til. Addens quidem Decius ſubrogatos licèt Apoſtolorum lo-
co Epiſcopos, nō propterea eorum naturam quo ad cauſam ef-
ficientem nactos eſſe arg. not. à Bart in l. 1. §. hæc actio. ff. ſi quis
teſt. lib. eſſe iuſſ. fuer.
15 Quemadmodum enim Artaphaxes (quod 1. Eſdr. cap. 7. ſcri
ptum reperitur) receſſurus vniuerſalem conſtituit Vicarium
atq; cæteros ſibi obtemperaturos Iudices, ac Præſides eligen-
di,&(vt dicitur) in partem ſolicitudinis, quaſi ſocios adſciſcen-
di poteſtatem omnem tribuit illis verbis: Tu autem Eſdra ſe-
cundum ſapientiam Dei tui, quæ eſt in manu tua, conſtitue
Iudices, & Pręſides: vt iudicent omni populo, qui eſt transflu
men, his videlicèt qui nouerunt nomen Dei &c. Sic propemo-
16 dùm Rex ac ſeruator noſter Chriſtus in cœlum aſſenſurus con-
ſtituit ſuum Vicarium vniuerſalem Petrum, eiq; laborum ve-
luti ſocios adiungendi alios ſuis quoq; dięceſibus præfuturos
Epiſcopos poteſtatem dediſſe à noſtris pijs Doctoribus, ac San-
ctis viris creditur. licèt enim ipſi Epiſcopi & Dei legati. c. ſicut
vir, vbi Turrecrem. 7. q. 1. in fin. ex ij. Pauli epiſtola ad Corinth.
c. 5. ibi pro Chriſto legatione fungimur &c. & ex clem. 1. de
17 pęn. vbi glo. verb. Epiſcopi & alibi, vocentur columnæ Eccleſię
c. accuſatores. 3. q. 8. quo in loco Turrecre. nu. 1. pulchrè expo-
nens cur columnæ dicantur, tamen ab ipſa Eccleſia eliguntur,
atq; inſtituuntur, & propterea filij quoq; Eccleſiæ nuncupan-
tur. d. c. quorum vices. 68. diſt. & ibi Turrecrem. quomodo &
patres, & filij Eccleſię dicantur Epiſcopi, declarat. Vnde meritò
18 Epiſcopi tenentur Papę, vt paſtorum omnium ſummo paſtori,
Epiſcoporum maximo Epiſcopo parere. c. ſi qui ſunt. 81. diſt. &
ibidem Turrecrem. nu. 4. cùm, vel ſolem meridie non lucere in-
ficietur is, qui audeat negare Rom. Pontificem hęredem ve-
rum, atq; vniuerſalem Apoſtolorum, & Principem, vnumque
paſtorum omnium paſtorem, & maximum cęterorū eſſe Epi-
ſcopum, quiuè contendat affirmare alios cœli ianitores, & gre-
gum paſtores Epiſcopos vniuerſarum creditam habere ouium
curam. Nam porrò (vt de induſtria cęteros pręteream) vel vnum
D. Bernardi in 2. lib. de conſid. ad Eugenium Papam ſcribentis
iuſtar omnium putaui eſſe dictum veritatem ipſam dilucidio-
rem multò reddens. Is enim Sanctus, & diuino afflatus ſpiritu
vir ſic teſtatum reliquit.

Age indagemus adhuc diligentius quis ſis, quam geras videlicet pro tempore perſonam in Eccleſia Dei. Quis es? Sacerdos magnus ſummus Pontifex. Tu princeps Epiſcoporum, Tu hæres Apoſtolorum, Tu primatu Abel, Gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, Authoritate Moſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus, Tu es cui claues traditæ, cui oues creditæ ſunt. Sunt quidem & alii Cœli Ianitores, & gregum paſtores, ſed Tu tantò glorioſius, quantò & differentius vtrunq; præ cæteris nomen hæreditaſti. Habent illi ſibi aſſignatos greges ſinguli ſingulos, Tibi vniuerſi crediti ſunt, vni vnus, nec modò ouium, ſed & Paſtorum Tu vnus omnium Paſtor, &c. & in eodem loco.

Ergo iuxta canones tuos alij in partem ſolicitudinis, Tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. aliorum poteſtas cæteris arctatur limitibus, tua extenditur etiam in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Non ne ſi cauſa extiterit, Tu Epiſcopo cœlum claudere, Tu ipſum ab Epiſcopatu dependere, etiam Sathanæ tradere potes? ſtat ergo inconcuſſum priuilegium tuum tam in datis clauibus, quàm in ouibus commendatis. Ac præter ſupraſcriptos docet etiam Angelicus Doctor D.
21 Thomas cui ſanè nec contradicentium caterua poſſet obſiſtere, ille enim eruditione, & Sanctitate inſignis vir id ipſum quod dixi, videlicèt externę iſtius iuriſdictionis riuulos à ſummi Pontificis fonte emanare, vt dicitur, immediatè, docet tum in 2.ſent. diſt. vlti.q.item vltima, tum in 4.lib.contra Gentiles, cap.76.tum in 4.diſt.20.q.4.art.verſ. ad tertium. Sanctus Bonauentura in 4.diſt.18.& in ead.diſt.18.art.xi. Albertus Magnus in eiuſdem lib.diſt.24.Richardus Mediauilla, & ibidem q.5.Durandus, & Erueus in ſuo pulchro libello de præſtat. Papæ, inter cætera narrans, errare eos, qui credant hanc iuriſdictionem externam Epiſcoporum ab ipſo Deo, vt loquuntur, immediatè, non ſecus atq; illam Papæ tributam profluere, cùm ea non niſi à Papa, vt ipſe ait, immediatè ſuſcipiatur. & Domin. Sotus in 4. diſt.2.q.1.art. 2.& 3.& 4.Ecchius de Sacramento ordinis Homel. 52. & ante eos Turrecrem. de Eccleſia, lib. 2. cap.54.vſq; ad 64.Gaietan.de authoritate Papæ:c.19. eruditè admodùm Gabriel Biel.in can.miſſ.lect.3. Antonin. in ſumma Theologiæ, tit.22.in 3.parte cap.4.

Vnde

22 Vnde non ſine ratione dixi, Papam ſolum habere illam iuriſ-
dictionem ex diuino iure inſtitutam, eaq; de cauſa poſſe dici
Epiſcoporum iuriſdictionem eſſe iuris diuini, habito ſcilicet re
ſpectu ad præceptum Domini Petro & ſucceſſoribus traditum.
Paſce oues meas, &c. quaſi Chriſtus etiam iuſſerit Petro & ſuc-
ceſſoribus ſibi adſciſcere in partem ſolicitudini: Epiſcopos la
borum ſocios, ita vt iuriſdictio Epiſcoporum demandata Papæ
à Domino poſſit vocari iuris diuini.

23 Neq; verò credat quis diuinam nõ eſſe Epiſcoporum gradus
& dignitatis, de qua noſter non eſt ſermo, inſtitutionem, cùm &
dignitas & electio quoq; eorum (generaliter loquendo, ſeu vt di
citur in genere) valet. quòd ſingulis Eccleſijs ſecundum Eccle-
ſiaſticam diuiſionem ſui præficiantur Epiſcopi, ſit diuino qui-
dem inſtituta iure, at particulariter quòd huic Eccleſię prępona
tur Titius, illi Sempronius, non diuinis, ſed humanis conſilijs
ſit inuenta. Hancq; particularem electionem humani non diui-
ni eſſe iuris eruditè, & diffusè oſtẽdit Domin. Sot. de iuſt. & iur.
lib. x. q. 1. art. 4. fol. 665. Ita, vt liqueat Epiſcopos alicui parti-
culari Sedi Præfectos, Eccleſiaſtico potius iure habere iuriſ-
dictionem, tanquàm à Papa veluti ab ipſo fonte, quaſi riuulos
emanantes, auerſitos, vt etiam ipſe Domin. Sotus 4. diſt. 18. q. 4.
art. 4. verſ. aut hæc ſenſit, &c. & probatur in c. decreto, de auth.
& vſu pallij. & in c. qui ſi ſcit. ij. q. 6. c. qualiter, de elect. Iuo. in
v. parte cap. 148. & 349. & teſtatur etiam Leo Papa in epiſtola
24 84. can. xj. inquiens. Hæc cõnexio totius quidem corporis vna-
nimitatem requirit, ſed prēcipuè exigit concordiam Sacerdotũ,
quibus cum ſit dignitas, communis tamen non eſt ordo genera
lis, quoniam inter Beatiſſimos Apoſtolos in ſimilitudine hono
25 ris fuit quædam diſcretio poteſtatis, & cum omnium par eſſet
electio vni tantùm datum eſt vt cæteris præmineret, de qua for
ma Epiſcoporum orta eſt diſtinctio & magna diſpoſitione pro-
uiſum, ne omnes ſibi omnia vendicarent, ſed eſſent in ſingulis
prouincijs ſinguli, quorum inter fratres haberetur prima ſentẽ
tia, &c. Et rurſus quidam in maioribus Vrbibus conſtituti ſoli-
citudinem ſuſciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri Sedẽ
vniuerſalis Eccleſiæ iura confluerent, & nihil vſquàm à capite
26 diſſideret. Quod docet etiam Leo ix. in epiſtola ad Michaelem
Patriarchã Conſtantinopolitanum, probans, externam iuriſdi-

ctionem à ſummo Pontifice in alios profluere Epiſcopos, ſicut
in Iudices à Rege, ſeu Principe apud quē omnis eſt iuriſdictio.
Bal.in tit.de pace Conſtant. in princ. col.6. & veluti à capite in
ſingula quæq; membra virtus deriuatur.

Idemq; Leo epiſtola 89.ad Epiſcopos Viennē. & in tertio ſer
mone ſuæ aſſumptionis, inquiens. De toto mundo vnus Petrus
eligitur, qui vniuerſarum gentium vocationi, & omnibus Apo-
ſtolis, cunctiſq; Eccleſiæ patribus prçponatur. & quamuis in po
pulo Dei multi ſint Sacerdotes, multiq; Paſtores, omnes tamen
propriè regit Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Ma-
gnum, & mirabile dilectiſſimi huic viro conſortium potentiæ
ſuæ tribuit diuina dignatio, vt ſi quid cum eo commune cęteris
voluit eſſe Principibus, nūquàm niſi per ipſum dedit, quicquid
alijs non negauit.

Idem etiam præter alios qui referuntur authores in decret.
diſt.63.c.quanto.16.q.1.c.temporum qualitas. & c.quoſdam,
& de conſecrat.diſt.1.c.Eccleſia, & 24.q.1.c.audiuimus. expreſ-
ſim etiam oſtendit Innocentius in epiſtola ad Guilielmum pri-
27 mum. Archiepiſcopum Mōtis regalis ſic ſcribens. Ex hac vtiq;
poteſtate quæ ad beatum Petrum ex Dominica traditione per-
uenit Sacroſancta Rom. Eccleſia, quæ per Dominū Ieſum Chri-
ſtum ab eodem Petro inſtituta eſt & fundata ſuper vniuerſas Ec
cleſias authoritatem obtinuit, vt vbiq; ratum eſſet, ac ſolidum
quod ipſius prouidentia ſtatuiſſet. quod etiam ab vniuerſis Ec-
cleſijs per orbem terrarum vſq; diffuſis, & receptum eſt & ſerua
28 tum ita vt per eum & diſtributio facta ſit dignitatum, & indi-
ctum Chriſti fidelibus & diligentius ordinatū, quod ad cultum
pertinere viſum eſt pietatis. Ex hac ſi quidem data Beato Petro
à Domino poteſtate, ipſe ac ſucceſſores ipſius per diuerſa mūdi
loca conſtituerunt Epiſcopos, & dignitates per prouincias diui
ſerunt, &c.

Quid igitur ijs relatis Illuſtrium ſcriptorum teſtimonijs cla-
rius, aut manifeſtius ad Epiſcoporum iuriſdictionem à ſummo
Pontifice veluti fonte duci oſtendendum.

39 Nec ſanè iniuria dixi, Papæ debere Epiſcopos omninò obedi
re, & licèt alioqui dignitate Epiſcopos diuino iure inſtituta or-
natos, tamen Apoſtolicæ Sedis iudicio ſoli eſſe ſubſecutos, nul-
lum enim maius authoritate, nullum poteſtate eſt ſuperius, vt

præter

præter ea quę ſuprà attigi & in c.ſeq. perſequar forſan diffuſius, patet etiam ex illis apud Lucam cap.v.annotatis verbis Servato ris noſtri dicentis Apoſtolis, Laxate retia, &c. & ibi ſoli Petro inquientis: Duc in altum, & eidem ſoli Petro iubentis Matth. cap. 17. vt hamo piſcaretur. Ex quibus ſuprema ipſa iuriſdictio ſignificatur. c. non turbatur. c. eſt & aliud. 24. q. 1. & pluribus demonſtrans perſequitur Turrecram. in c. patet profectò, vbi etiam eſt tex. apertus. 9. q. 3.

SVMMÆ CAP. OCTAVI.

1 *Negantes licere Epiſcopis familiam habere armatam, conantur redde re imperium Eccleſiæ paralyticum, & ſimiliter dicentes brachiũ ſeculare neceſſariò inuocandus.*

2 *Abbas Panor. male ſæpe ſenſit de Eccleſiaſtica poteſtate.*

3 *Author contra Panormit. & alios male ſentientes pollicere ſe demon ſtraturum licere Epiſcopis familiam armatam habere, & brachiũ ſeculare non eſſe neceſſarium, ſed quomodo opus erit implorandum.*

4 *Veritatis tuendæ gratia, & ſalute curandi cauſa ſua quoque tollere decreta oportet.*

5 *Author promittit ſe ueram opinionem animis hominum inſerere, & falſam euellere.*

6 *Ordo tenendus in diſputatione huius quæſtionis in hoc capite propoſita.*

7 *Vnde originem duxerit opinio Abb.*

8 *Delegatus ſecundum ſtylum curiæ non debet, imò non poteſt inuocare brachiũ ſeculare, niſi habeat in reſcripto expreſſam hãc facultatẽ.*

9 *A delegato Principis ad ordinarium non ualet argumentum.*

Delegatus non poteſt mulctare, ordinarius autem ſic, ibi.

10 *Delegatus non poteſt exequi ſuam ſententiam, ordinarius autem ſic de iuris rigore.*

11 *Fundamentum opinionis Panormitani eſt poſitum ſuper aqua.*

12 *Opinio Panormitani non probatur ab antiquis, ſed ab ipſo potius inſinuata.*

Doct. qui Panor. ſequuntur narrati ibi.

13 *Gemin. & Archidiac. non dicunt id, ad quod pro Abbatis opinione citantur.*

Antonij Maſſæ Galleſij animaduerſio, & laus, ibi.

Hoſtien.

Hoſtien. probat potius contra Abb. uidelicet Iudicem eccleſiaſticum poſſe manu militari exequi, ibi.

Abbas antiquus, & Henric. Boic. idem uidentur tenere, ibi.

14 Ordinarij uerbum indiſtinctè de Eccleſiaſtico, et ſeculari intelligendū.

15 Tres gradus quæſtionis, primus delegatum per ſe non poſſe; ſecundus, per ordinarium Eccleſiaſticum poſſe; tertius, per ordinarium ſecularem eius inuocato brachio poſſe ſententiam exequi.

16 Intellectus ſing. 770. Guid. Pap. quod loquatur de Epiſcopo iudicante, ut arbitro ex iuriſdictione prorogata, non ut Eccleſiaſtico, & iuriſdictione ordinaria.

Epiſcopus tanquam habens merum imperium, habet cognitionem cauſæ delationis armorum, ibi.

17 Epiſcopus, ſeu ordinarius Eccleſiaſticus poteſt, imò cenſetur delegato committere facultatem exequendi ſententiam, niſi ſpecialiter ſibi ordinarius reſeruauerit.

18 Authores pro op. contra Abb. grauiſſimi, & plurimi, & nu. 21.

Baldi maxima authoritas, ibi.

19 Oldrad. firmat brachium ſeculare implorari in ſubſidium.

Eccleſia poteſt etiam contra laicos ad capturam pro criminibus Eccleſiaſticis procedere, ex eodem Oldrado, ibi.

Eccleſia ex condecentia ſolet brachium ſeculare inuocare, & poteſt laicos pro Eccleſiaſticis criminibus capere ex Mari. Soci. ſen. & Io. Vanquel. ibi.

20 Non ualet conſequentia, laici debent communicari, ergo non poteſt capi, & num. 27.

21 Epiſcopus poteſt habere familiam armatam ex Aufrerio, et aliis præter relatos, ſupra num. 18.

22 Defenditur Bald. à contrarietate, & declaratur eius locus in l. 1. de ſerui. & aqua. ſub nu. 68. & 69. conuenire cum loco eiuſdem Bal. in l. nam ſalute. ff. de offi. Præfect. uigil.

23 Epiſcopus poteſt pro iuriſdictione ſui Epiſcopatus, ac iure, armis etiā materialibus uti. & nu. 57.

24 Argumenta opinionis Abb. quinque referuntur.

25 Epiſcopus habet proprium imperium in ſua diæceſi.

26 Epiſcopus poteſt punire delinquentes ſuæ diæceſis, quia habet imperiū.

27 Epiſcopus poteſt excommunicare, & propria etiam authoritate delinquentes capere.

28 Epiſcopus poteſt p. eccleſiæ miniſtros fuſtigare, et torquere, et nu. 55.

29 Epiſco-

29 *Epiſcopus poteſt habere proprios carceres, & in illos coniicere delinquentes.*

30 *Ad Eccleſiam pertinet diſpoſitio authoritatiuè gladij materialis ex D. Thoma.*

31 *Cui conceditur aliquid, cenſentur omnia conceſſa neceſſaria, ſeu opportuna pro conceſſi executione.*

32 *Beroius notatur putans Epiſcopos tranſire fines ſuæ iuriſdictionis utendo familia armata.*

33 *Si poteſt Poteſtas, multò magis poteſt Epiſcopus habere familiam armatam.*

34 *Qui poteſt ſuam exequi ſententiam, poteſt etiam executori per uiolentiam committere.*

35 *Inferiores pro executione recurrunt ad Epiſcopum, igitur poteſt Epiſcopus habere familiam armatam.*

36 *Concilij quoque Tridentini authoritate probatur; Epiſcopum habere propriam poſſe familiam.*

Qui negat Eccleſiam utrunque habere gladium, eſt hæreticus; ibi.

37 *Materialem gladium eſſe Eccleſiæ Chriſti Ieſu in Euangelio Ioannis teſtimonio probatur.*

38 *Intellectus uerbi D. Bernardi, nutu Eccleſiæ, pro diſpoſitione, & imperio, non pro ſimplici cohortatione ex Turrecrem.*

39 *Epiſcopi iuriſdictio eluderetur ſi familiam ille armatam habere non poſſet. & num. 53.*

40 *Conſuetudine ſuadente loci nulli dubium Epiſcopos poſſe familiam habere armatam.*

41 *Conſuetudine etiam circunſcripta Epiſcopi poſſunt de iure habere familiam armatam.*

Intellectus clem. nolentes. §. porrò uerſ. ſpectat, de hæret. ut procedat etiam in Epiſcopis, ne dum in inquiſitoribus, ibi.

42 *Argumentum debet quis inuocare brachium ſeculare, igitur non poteſt habere familiam armatam, non ualet, ex Decio.*

43 *Brachium ſeculare non debet neceſſariò Epiſcopus inuocare, ſed poteſt, ſi uult, poſtquàm, ſuo utroque gladio, ſcilicet ſpirituali, & materiali eſt uſus.*

44 *Non eſt alius quærendus quomodo poteſt executio fieri à ſeruientibus Iudici, qui ſententiam tulit.*

45 *Non cogitur Epiſcopus, ſed uolens exigente ſubditorum rebellione poteſt inuocare brachium ſeculare, etiam ex Abb.*

46 Delega-

46 *Delegatus prius requirit ordinarij Eccleſiaſtici, quàm ſæcularis brachium.*

47 *Sęcularis etiamſi eius auxilium teneretur delegatus implorare, non propterea poteſt iuriſdictionem prætendere ſecundum communem opinionem ex Alciato.*

48 *Epiſcopis habentibus ſuam propriam familiam armatam non perturbantur Prælatorum, ac ſęcularium inuicem poteſtates.*

49 *Vbi eſt diſtinctio, ibi non cadit confuſio.*

50 *Si concederetur Epiſcopus non poſſe familiam habere armatam, ſequeretur ſæculares fungi duplici munere, & poteſtate.*

51 *Si adire neceſſe eſt ad ſæculares, confunderetur Eccleſiaſtica iuriſdictio, quę debet per ſæculares cuſtodiri.*

52 *Epiſcopi debent neceſſariò habere fidelem miniſtrum cum competenti familia armata.*

53 *Abſurdum eſſet, Epiſcopos non poſſe familiam, & debere ſæcularem magiſtratum requirere: quia interim poſſent delinquentes fugere, & num. 39.*

54 *Sæcularis requiſitus de brachio ſeculari diffugiendo ſępe dicit ſe uelle cauſam ſcire, cur ordinarius Eccleſiaſticus uellet uti ſæculari brachio.*

55 *Regij Iudices caperent temporalitate Iudicis Eccleſiaſtici manu Regia, ſi requiſiti uellent dare brachium ſęculare, ibi.*

56 *Epiſcopus poteſt per alios carcerare, torquere, percutere, & nu. 28.*

57 *Clericis ratione adminiſtrationis armorum eſt permiſſus uſus.*

58 *Epiſcopus poteſt pro defenſione iuſtitiæ arma capere, & nu. 23.*

59 *Manus militaris non ſolum in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus Epiſcopo eſt neceſſaria.*

Intellectus c. tuæ. ut lit. non conteſt. quòd loquatur de Epiſcopo, ibi.

60 *Intellectus doctrinæ Angeli in l. qui reſtituere. ff. de rei uendic.*

61 *Concluſio quòd Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis competit ius habendi familiam armatam.*

62 *Imò quòd ad Iudicem Eccleſiaſticum pertinet cogere Iudicem ſæcularem, vt liberet quencunque captiuum, quem iniuſtè in carcere detinet.*

CAP. OCTAVVM.

CVm verò eò deuenerimus, vt Epiſcoporum cauſas capitales ad ſummum Pontificem deferendas, & canonum, ac Sãctorum Patrum, & Conciliorum, grauiſſimorumq; etiam plurium authoritatibus confirmaſſe videamur, & planè veluti præſaga mẽte ſentiamus tentare pleroſque, nauiter verecundiæ fines tranſcuntes, clariſſimis quibuſque rebus tenebras effundere, conſtanſque illud, ac perpetuum Eccleſiæ imperium quadam veluti neruorum reſolutione affectum, ac paralyticum (vt dixit Hoſtienſ. in c. j. de offic. ordi. Et Bertran. in conſil. 138. rem non nouam. nu. 4. vol. 3. in antiq.) reddere, ac præcisè etiam negare Epiſcopis licere proprios apparitores, lictoreſq;, & viatores, quos vocant executores, & miniſtros, habere armatos iuſtitiæ exercẽdæ, atque exequendæ cauſa, atque adeò affirmare ſæcularis brachij auxilium, non ſolum eſſe opportunum, & ipſius Eccleſiæ tantum authoritate, propriaq; diſpoſitione implorandum, ſed etiam neceſſariò, ac ſemper inuocandum prętexere. Panor. ſæpe, vt de Concilio Baſilien. ſic de hac ſæaulari poteſtate malè ſentiẽte erroris authore, ac duce ſibi propoſito, probãte illo quidem, laicis nimium indulgente, Epiſcopis ditione temporali carentibus, non eſſe liberum magiſtratus, atque imperij Epiſcopalis comites, & apparitores, ſbirruarios, ſeu exequutores, armatamuè familiam dicunt, ſuas veluti ipſorum manus, ſibi præſto futuros deligere, quaſi Epiſcoporum poteſtas quædam in animos tantum, non autem in corpora etiam imperium exiſteret, nec ſontes accerſiri, ligari, virgis cedi, in carceres coniici vlla eis iubendi facultas relicta eſſet. Nos verò arbitrati quidem, ſummiq; authoritatibus planè edocti contra, ac iſti dicant, eſſe ſtatuendum, atq; Epiſcopus etiam Imperatores ſua debere capita ſubmittere, eorumq; monita neceſſariò recipere. c. Valentinianus. 63. diſtinct. illoſque volentes quidem inuocare, non autem cogi implorare brachium ſæculare, proprioſque ſibi præſto futuros apparitores habere, à quoque prohiberi, minimè poſſe, nec omnino à propoſita hac materia alienum putauimus, hoc etiam inſerere quæſtionis caput, cùm præ cęteris omnibus veri-

H tatem

tatem ſoleamus pluris æſtimare, non ignorantes eius retinendæ
4 gratia, vt dixit Philoſophus primò Ethicorum. cap. 6. in princ. ſua etiam decreta tollere, nedum, ab aliis temerè inducta delenda irrita, & iniuſta pronunciare, Chriſtianæ religionis præſertim, puræque, ac veræ fidei Catholicæ, vt decet, ſtudioſos, atque acerrimos defenſores, ſummumque illud bonum, ſcilicet ſalutem, ad quam omnes referendæ ſunt actiones, curare æquum
5 eſſe. Dabimus igitur operam, vt qui hanc θέσιν inuexerunt, non ſolùm improbandi, ſed deteſtandi etiam hac in re dignoſcátur; inſitaque hæc nonnullorum animis ſentẽtia penitus euellatur, illáque antiquior de ſanctiore, veluti ærario deprompta, eadem quidem verior, & iure, ac rationibus, non argumentis expolitionum vitiis (vt Quintiliani lib. 2. cap. x. mutuemur verba) temerè, & nimis inconſideratè ductis comprobata fidentius infigatur, atque inſeratur opinio.

6 Quo verò rem totã ordine perſequemur, quod propoſuimus perfectè explicaſſe intelligamur, ac primo quidem oſtendemus rationem, & quę ab aduerſariis dicitur illationem à delegato Principis ad ordinarium Eccleſiaſticum ductam minimè concludere, ſimulque cum Panormitano facientes referemus, vt facilius dignoſcatur eorum opinionem non eſſe apud Doctores crebriorem, imò potius noſtram receptiorem exiſtimandum.

Inde probandę ſententię authores verius, ac ſincerius ſentiẽtes recenſebimus, vt multis etiam partibus plures nedum grauiores veritati fauere demonſtremus.

Tertio loco, quæ ab aduerſariis diſſentientibus allata ſunt, aut excogitata narrabimus.

Iam verò noſtrorum rationes ſignificabimus, nonnullaſque etiam paupere è noſtro penore depromptas adde, vt ratione, & ſententia hanc noſtram opinionem veriorem, ac meliorẽ oportere meritò iudicari perſpicuum eſſe poſſit.

Poſtremò omnia in contrariam partem dicta confutabimus, & noſtram ſententiam ſincerè, & ex animo proferemus. Panor.
7 quidem opinio deducta fuit ex argumento Innocen. Hoſtien. & aliorum exiſtimantium in c. ſignificaſti. de offic. deleg. Principis delegatum non poſſe ſuam per ſe exequi ſententiam, ſed debere brachium ſęculare inuocare: ideoque etiam ordinarium Eccleſiaſticum, tanquàm armis vti prohibitum excommunicationis mucro-

mucrone vtendo, non poſſe armatam habere familiam, ſed debere ad brachium ſęculare confugere.

8 Nemo autem ex illis qui Panor. aſſentiũtur, eſt atteſtatus hãc eſſe communem opinionem, nec teſtari poterat hac in re, licèt communem plerique teſtentur, delegatum debere inuocare brachium ſęculare, qua de re nunc non vertit controuerſia, licèt re verà antiquiores, & recentiores fateantur poſt Abb. in antiq. in eodem c. ſignificaſti. in fin. Curiam Romanam ſequi contrariũ, videlicet delegatum non ſolùm non debere, imò nec poſſe brachium ſęculare inuocare, niſi expreſſim contingat eos in facultatibus habere: vti etiam Felin. ipſe aſſentiretur in eo, c. ſignificaſti. nu. 3. & Summ. Tabien. in verb. delegatus. nu. 2. §. ſeu. verſic. Vtrum delegatus poſſit &c. vbi tamen in quęſtione de qua quęritur, licèt conſentiat pro Eccleſia, perperam allegat Felin. contrarium dicentem, & in eodem cap. ſignificaſti, notant etiam de hoc ſtilo curię loquentes Henric. Boic. Cardin. Zabarel. & alij ab ipſis relati, & Prob. in addit. in Io. Monac. in c. vnic. à nu. 24. vſque in fin. de ſtat. regul. lib. 6.

9 Ad quæſtionem verò accedendo, & primum caput explicando, arbitror malè Panor. inferre à delegato Principis ad ordinarium Eccleſiaſticũ, quia detur licèt delegatum Principis teneri inuocare brachium ſęculare, & nõ poſſe armatos habere homines, proprioſq; exequutores, tamen non infertur ꝙ Eccleſiaſticus debeat neceſſariò implorare brachium ſęculare, & per ſe nõ poſſit, quia delegatus non poteſt per ſe mulctare, cùm tamen ordinarius poſſit. Hoſtien. in ſumm. de ſenten. & mulct. §. quis poſſit, refert, & ſequitur Bouerius in ſing. ſuis in verb. Contumacia, & mulcta, nu. 8. verſ. Delegatus ab Eccle. Iudice, etiam à

10 Papa, vt poſſit Epiſcopus ſuam exequi ſententiam etiam in bonis laicorũ ſi exequi per ſe velit, licèt vrbanitate quadã abſtinere ſoleat: delegatus autem minimè poteſt, etiam ſi velit, & hęc eſt cõmunis opinio, & diſtinctio videlicet (vt noſtri loquuntur) Epiſcopum de rigore poſſe ſuam exequi ſententiam, quamuis vrbanitate quadam abſtinentem, vti etiam fatentur contrariam ſequentes opinionem Fel. in d. c. ſignificaſti. in fin. & alij notati apud Io. Lupum vocatum Doct. Palatios Rubeos in repet. c. per noſtras. de donat. inter vir. & vxor. in 1. notab. verſ. ſed eſt pulchra dubitatio. nu. 5. verſ. ſed communis opinio procedit de vr-

banitate, hæc verò de rigore, vbi de Epiſcopo, & nu. 10. verſ. vbi dicit. ibi, iſta eſt communis ſententia. vbi de delegato Papæ, fol.
11 80. col. 3. & 4. ſic vt vel primo ipſo in limine appareat Sedē, & fundamentum cōſtituendæ iſtius opinionis à Panormit. iactum inferendo à Delegato ad Ordinarium Eccleſiaſticum in aqua poſitum.

12 Sed licèt concedatur, illationē ſubſtineri animaduertendum eſt Panormit. opinionem ab antiquis Doctoribus Innoc. Hoſtien. & aliis in contrariam partem allegatis, non probatam, & potius ab ipſo Panor. inſinuatione quadam deductam, & à nonnullis poſtea receptam.

Nam Doct. hac de re loquentes, & Panormit. ſequuti ſunt in eodem. c. ſignificaſti. de offic. deleg.

Felin. num. 4.

Capra paulò ante fin.

Beroius nu. 32.

Afflict. in conſt. 1. nu. 7. in 1. libr. conſti. Regn. ſub Rubr. 9. de illicit. port. armo.

Ante iſtos etiam Palatios Rube. viſus eſt dixiſſe in allegatione fol. 80. & ſeq.

13 Quàmuis autem addantur Gem. Anch. & alij in c. Dilecto, de ſenten. excom. in 6. tamen hoc non dicunt, ſed tantùm clericis habentibus temporalem iuriſdictionem, non licere per ſe, ſeu, vt loquuntur in propria perſona arma, niſi defenſionis gratia hortando ſumere, vt ibi expreſſim dicit Anchar. nu. 8. in 9. notab. & ideo iſti Doct. potius innuunt contrarium ſcilicèt defendendæ iuriſdictionis cauſa per ſe poſſe etiam non habentes temporalem mouere arma, & per ſe ſine contentione poſſe exequi ſuam ſententiam, & corporalem dare poſſeſſionem: & ità plane animaduertit eruditiſſimus, maximuſq; patronus, & iure conſultorum, cōſultiſſimus, & humaniorum hominum humaniſſimus Anton. Maſſa Galleſius in ſuo pulcherrimo illo libro inſcripto Ad formulā Cameralis obligationis, in eo. cap. quod eſt ſcriptū: Reliqua de proceſſu. nu. præſertim 48. verſ. ex quibus colligi poteſt, ꝙ vbi Iudex Eccleſiaſticus haber facultatem exequēdi de facto per ſeipſum, & nū. 54. verſ. ex quibus redeundo illuc vnde digreſſi ſumus, vbi Iudex eccleſiaſticus poteſt. fol. 188. & 189. ex Doricorum Romæ impreſſorum æditione.

Imò

Imò ipſe Hoſtien. in d. c. ſignificaſti, ibi, Alioquin non aſſumet arma, & videtur id, quod nos ipſi defendimus concludere, inquiẽs, φ licèt per ſe arma ſumere, & bellum mouere Delegatus non poſſit; tamen recurrere debet ad brachium ſæculare, vel Iudicem ordinarium Eccleſiaſticum. qui hoc militari manu exequatur, & ita etiam ibi dicit Innocen.

Viſus eſt etiam Abb. antiq. dicere ibidem in verſ. nunquid eũ affirmans tex. in l. qui reſtituere. ff. de rei vendic. loqui in ordinario qui poteſt manu eijcere militari, & ibi Henric. Boic. ſequutus Abb. antiq. idem comprobat.

14 Quorum ſanè omnium verba de ordinario ſunt intelligẽda, tam de ordinario Eccleſiaſtico quàm ſæculare indiſtinctè, vt inquit in eod. cap. ſignificaſti. in fin. Cardin. in q. 4. verſ. quod ibi dicit de ordinario intelligam indiſtinctè tam de ordinariò eccleſiaſtico quàm ſæculare.

15 Sunt aũt in hac quæſt. de delegato diſtinguendi tres gradus.

Primus, Delegatum per ſe non poſſe.

Secundus ordinarij Eccleſiaſtici auxilio, vel vt loquimur per ordinarium Eccleſiaſticum poſſe.

Tertius, ſi non poſſint ambo per brachium ſæculare.

Atq; ita declarat etiam Felin. in eodem. c. ſignificaſti. nu. 7. verſ. ſi verò de rebus Eccleſiaſticis, & tunc ſi non poteſt inuocet Eccleſiaſticum ordinarium &c. & not. ſumm. Tabien. in d. nu. 10. in eodem verb. delegare, verſ. & ſic ſunt tres gradus, ac dixit etiam Henric. Boic. in d. c. ſignificaſti. in verſ. & tũc per ordinem requirendus eſt primo. &c.

16 Nec Guid. Pap. in ſing. 770. aliud ſentit, tũ quia nihil hac de re, tum quoniam tribus verbis narraſſe ipſe videtur, non poſſe Epiſcopum exequi ſententiam ſuam, citando tex. in l. Epiſcopale. C. de Epiſcop. audien. vbi cõtrarium probatur, vt per Odofr. Salicet. & alios dicentes, illum tex. loqui de Epiſcopo iudicante, vt arbitro ex iuriſdictione prorogata, nõ autem ordinaria eccleſiaſtica; Tum quia patet eundem Guid. Pap. in deciſ. 437. nũ. 6. verſic. an cognitio portationis armorum ita tueri, Epiſcopum, tanquàm habentem merum imperium habere cognitionem in cauſa declarationis armorum, quam etiam habet Rex. vt ibi.

17 Tum etiam quia apparet eundem Guid. Pap. in ſing. 369. Delegatum à Principe contrarium affirmare in fin. ibi, ſed ordinarius

rius committendo vices ſuas, videlicet ordinarium poſſe committere, imò cenſeri committere exequendæ ſententię facultatem ipſi delegato, niſi liqueat ordinarium ſpecialiter ſibi reſeruaſſe, ſi enim conſtat Guid. Pap. ibi fateri, Ordinarium poſſe delegare hanc facultatem, & ſibi reſeruare, apparet eum habere, cùm vulgare ſit, neminem dare quod non habet. l. filius. C. de donat. l. vniuerſę, vbi Bald. C. de lega. l. manumiſſiones, vbi idem Bald. in fin. ff. de iuſt. & iur. cum vulg.

18 Quòd ſi vt ad 2. propoſitę queſtionis caput accedam, interpretum potius numero quàm iure, & canonibus diſputandum eſſet, non deeſſent plures noſtram cauſam iuuantes grauiſſimi authores, videlicet Bal. qui ſolus ſufficeret maximę prę cęteris Doctoribus authoritatis, vt not. Iaſ. in l. ſiquis in fundi vocabulo, col. 3. de legat. 1. Dec. conſi. 283. col. 2. plenè Neuiz. in titul. nuptial. §. eſt nuben. fol. 113. col. 4. & fol. ſeq.

Bald. enim in l. nam ſalutem. §. Ait. ff. de off. Pręfect. vigil. expreſſim dicit ſe putare Epiſcopos poſſe familiam habere armatam: reddens rationem, quia Epiſcopus habet imperium in tota dięceſi.

Bald. tanquàm verius ſentientem ſequuntur. at probant Brixi. in ſuo reper. verb. Arma, verſ. officialis communis, & ibidem dicit Bald. ſubdens, quod benè notandum eſt.

Dec. in d. c. ſignificaſti. nu. x. verſ. ſed contrarium in terminis.

Barb. in c. cùm non ab homine. de iudic. nu. 34. & 40. dicens in hęc verba: Miror Panormit. non vidiſſe Bald. & quoſdam Epiſcopos non tenere familiam armatam pro executione gladij Eccleſiaſtici: quia opporteret dare eis ſtipendia, & tempore noſtro contingit Epiſcopos eſſe tenaces, & habere manus aduncas & re vera Epiſcopos tenentes familiam armatam maiori eſſe in honore, & reuerentia, & idem Barbat. in tract. de pręſtan. Cardin. fol. vlti. in princip. in 5. part. 2. part. nu. 18. dicés, brachium ſęculare ab Eccleſia vocari in ſubſidium, & Epiſcopum poſſe familiam habere armatam.

19 Ac pręteritos & Oldrad. qui ſatis videtur hanc ſententiam confirmare, tum in conſ. 89. in fin. dicentem, brachium ſęculare ab Eccleſiaſtico implorari in ſubſidium, tum in conſ. 86. notantes nō ſolùm per cenſuram Eccleſiaſticam, ſed per capturam non modò contra clericos, ſed etiam contra laicos delinquen-

te

tes in criminibus Eccleſiaſticis poſſe Eccleſiaſticam procedere licèt pietatis, & cuiuſdam quæ vocatur condecentiæ cauſa in pœnam ſanguinis brachium ſæculare inuocet, vt etiam præter eos, quos in 1. capite retuli, not. ſapientiſſimus ille Mar. Soc. maior. in c. cum ſit generale. in fin. verſ. vtrum autem Eccleſia in criminibus Eccleſiaſticis poſſit capere laicos & punire de for. compet. & etiam Io. Vanquel. Colonienſ. in ſuis gl. in c. cum Epiſcopus. in vlt. concluſ. verſ. vltima concluſio. de offi. ordin. lib. 6. aſſerentes illi quidem Epiſcopos poſſe per aliorũ manus capere, & carceri mancipare delinquentes etiam laicos.

20 Neque ex eo quòd aliqua iura dicant, debere laicos excommunicari, inferendum eſt non poſſe capi: imò id permiſſum reperiri, & ibidem ante eum Gemin. in q. 5. verſi. ſed quęro an Epiſcopus poſſit laicum &c. Et plenius multò Steph. Aufrer. in clemen. 1. in 5. q. prinç. de offi. ordi. ver. Dominicus. in c. pręalleg.

21 Accedit etiam expreſſim quęſtionem noſtram decidens ille Aufrer. in tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicis, & rebus eorum, colum. v. in caſu 24. verſic. Epiſcopus poteſt habere familiares, aut ſeruientes armatos. vbi Bal. in d. l. nam ſalutem. & Oldrad. d. conſ. 89. allegat, referens Panormit. opinionem libenter ſequi velle magiſtratus, ſeu (vt loquitur) officiarios Regios, at opinionem Bal. obſeruari, & caueri in illis concordatis.

Additur etiam Bald. opinionem ſequens Guindiſalu. xij. vir. ordinis, quod ſacrum Rotę Auditorium vocatur, in tract. de hęreticis. in q. xj. in fin. nume. 17. dicens, Bald. hanc opinionem communi vſu receptam.

Adiungitur eandem Bald. & Barb. probans opinionem Neuiz. in conſil. 85. Materiam ſaluę guardię. nume. 7. verſic. quod contrarium &c.

Hanc eãdem opinionem ſequitur, & probat expreſſim Marſ. in prax. crimi. in §. pro complemento. in prin. nu. 5. ver. itẽ vſus. Et Diaz in prax. canon infrà citandus in cap. 114.

22 Neque verum eſt Bal. ſibi eſſe contrarium, quaſi aliter dicentem in l. j. C. de ſeruitu. & aqua. nu. 68. & 69. quia licèt alij non animaduerterint eo in loco Bal. nihil hac de re, ſed tantùm quęrendo an arma mouere Epiſcopi poſſint, dicit regulariter eos non poſſe quaſi interdicto vſu armorum à Principe, & in ſpiritualibus armari ſine cauſa non licere, ſubdens armari tamen poſſe

poſſe quotiens ſine armis iuſtitia, ſeu (vt ipſe loquitur) ratio tuta eſſe non poſſit, ſic, vt Bald. non modo ſibi ipſi non diſſentiat, ſed imò optimè conueniat, dicens armari poſſe Epiſcopos, vt tuta ſit iuſtitia, & non ſine cauſa, quæ non eſt quęſtio noſtra, ſed cum cauſa pro tuenda iuriſdictione, & pro exequenda iuſtitia, ac iure Eccleſiaſtico defendẽdo, vt etiam pobatur in clem. vnic. de homicid. cum notatis etiam plenè à D. Soto in tract. de iuſti. & iur. num. 5. ar. 8. q. 1. pręſertim paulò ante fin. ver. ad tertium,

23 ibi, poſtmodùm. Et propriè licere Epiſcopis pro ſui Epiſcopatus iuriſdictione, & iure non ſolùm armis Eccleſiaſticis, ſed enſe, & aliis armis materialibus vti poſt Innoc. in c. venerabilem. de ſenten. excommu. not. Angel. in l. vnic. C. ne quis in ſua cauſa. num. 3. verſic. plus dico, ibi, & etiam armis corporalibus, & infrà etiam nonnulla alia allegabuntur.

Quò verò tertium quæſtionis caput aggrediar antequàm ra-
24 tionibus, & iuribus quoq; noſtram ſententiam firmiorem eſſe oſtendam, breuiter referam argumenta eorum, qui contrariam fabricati ſunt opinionem.

Quæ porrò tria eſſe videntur, Primum, quia iure Pontificio cauetur, debere Epiſcopos brachium ſæculare implorare. c. administratores. c. Princeps. 23. q. 5. præcipuè, quia vt ſæculares cõfugiunt ad Eccleſias pro ſpiritualibus, ita Prælatis conuenit ad ſæculares debere in temporalibus recurrere. c. cum ad verum. c. ſi Imperator. 96. diſtinct.

Secundum, quoniam officium Prælatorum, & ſæculariũ Principum non deberet ſe inuicem perturbare. l. conſulta diualia. C. de teſtamentis

Tertium, quia vſus armorum prohibitus eſt Eccleſiaſticis. c. clerici, de vit. & hon. cler. nam eorum arma ſunt orationes, & lachrimæ. c. conuenior. 23. q. 8.

Addi poteſt & 4. argum. Epiſcopi non poſſunt bellum per ſe mouere, vt tradunt omnes Innoc. & Hoſtien. in d. c. ſignificaſti, de off. deleg. & c. dilecto, de ſentẽ. excomm. in 6. Belli autem ſpecies eſt captura. Ang. in l. qui reſtituere. ff. de rei vendic. igitur Epiſcopi non poſſunt exercere capturam.

Poſſet etiam adiici illud ſpeciale dictum, videlicet inquiſitoribus hęreſis datur priuilegium habendi familiam armatam. clemen. nolentes. in fin. de hęreticis. ergo aliis Eccleſiaſticis ordinariis

dinarijs denegatur. l. ius ſingulare. ff. de leg.

25 At certè vt quartum quæſtionis caput perſequar pro noſtra ſententia adſunt meliora iura, & rationes, quarum prima ſit illa Bald. cui ego non video reſponderi rectè poſſe videlicet ordinarij Prælati Epiſcopi habent imperium in ſua diæceſi, ergo poſſunt ſuos proprios miniſtros & exequutores armatamuè familiam, & (vt vocant) birruarios habere, & licèt Bald. non probet Epiſcopum habere imperium in ſua diæceſi, præter eundem Bald. ita dicentem Epiſcopos habere merum imperium in Authen. ea quæ. C. de Epiſcop. & cleric. nu. 6. & Firman. in tract. de Epiſ. in c. 1. quod incipit, Videamus tertio loco de poteſtate & authoritate Epiſcopi, circa 1. verſic. ſecundò quæro vtrum Epiſcopus poſſit, in 3. parte lib. 4. notauit Gemin. in c. cùm Epiſcopus, de offic. ordin. in 6. Io. Anan. in c. 2. de adulter. & in c. qualiter. 2. §. ad corrigendos. col. 8. de accuſat. probat tex. in c contra Idolorum. c. prope vias. 26. q. 5. & in c. attendendum, 17. q. 4. & in c. 1. de hære. in 6. ibi, cauere vel muro recluſi. & in clem. 1. ibi, ducto caueri, eod. tit. de hæretic.

26 Hunc verò conſequentiam, ſcilicet habet merum imperium, ergo habere poteſt propriam familiam armatam, concludere ſatis probat tex. in l. illicitas. §. qui vniuerſas. vbi Odofred. & Alber. ff. de off. Præſid.

Ac propriè quidem dicens, Epiſcopum habere imperium in ſua diœceſi, probat glo. in verb. quia alibi. 2. q. 7. ideoq; poſſe omnes initia ipſam diæceſim delinquentes punire, not. Hoſtien. in c. cum contingat, in princi. verſ. Epiſcopus autem habet forũ ſiue territorium per totam diæceſim, & ideo omnes delinquentes intra ipſam punire poteſt, extra. de for. compet.

Et ſatis etiam oſtendit Guid. Pap. d. deciſ. 437. nu. 6. ibi, Vel prælatus qui habet merum imperium, & no. in c. 1. de off. ordin. vbi traditur, Epiſcopos in ſuis diœceſibus iuriſdictionem liberam, & quæ ſunt meri imperij habere, & poſſe ex officio procedere ſuper criminibus, & in facinoroſos homines etiam laicos animaduertere, & vbi res exigit, non ſemper autem coactum inuocare brachium ſæculare, & neceſſitate exigẽte ſæcularem requiſitum poſſe compelli ad dandum auxilium, vt etiam not. Innoc. & alij in c. venerabili. de cenſib. Brixienſ. in repert. in verb. Epiſcopus in tota diœceſi, ibi, habet etiam merum imperium

27 ſicut etiam ſi Epiſcopus poſſit aqua & igni interdicere, ſeu vt loquimur, excommunicare, non tamen propterea negatur quin poſſit etiam authoritate propria capere: quia in criminibus Eccleſiaſticis putà hęreſis, ſacrilegii, ſtupri, & ſimilibus, licèt poſſit excommunicare, tamen poteſt etiam capere, & capit laicos, vt etiam eruditè probat Stephan. Aufrer. in d. clem. 1. col. 3. in ea.q. 5. verſ. item habemus textum, & verſic. Nec videtur bona reſponſio, de off. Ordin.

28 Addenda eſt alia ratio: Epiſcopus habet iuriſdictionem fuſtigandi, & torquendi per proprios Eccleſiæ miniſtros. c. Nemini. 49. diſtin. c. in Archiepiſcopatu. c. cùm voluntate. extra. de ſenten. excomm. c. his, & c. proteſtatur. & c. illo qui. 5. q. 5. vbi poſt Hugon. not. Cardin. Turrecrem. nu. 3. & probat etiam Bernard. Diaz in prax. crim. cauſ. in verb. verberari, in c. 723. pœnę verberum, verſicu. ſed debet per miniſtrum Eccleſiæ. & nume. 6. verſicu. ſed aduerte quòd Iudex Eccleſiaſticus habet iuriſdictionem fuſtigandi, & verberandi, & ſententiam ſuam ſuper his poteſt mandare exequutioni.

29 Atqui, certè carceres habere, & in eos conijcere reos, poſſe Epiſcopos, dicit tex. in c. cùm Epiſcopus. de off. Ordin. c. nouimus. de verb. ſign. clem. 1. de hæret. ibi, capi ſeu arreſtari, quod ſanè canonis caput non loquitur ſolum de caſu ſpeciali, not. Dec. in c. ſignificaſti. de off. Deleg. nu. 8. verſ. Non obſtat clem.

30 Quod etiam oſtenditur ex illo D. Thomæ ſecunda ſecundæ. q. 40. ar. 2. dicentis, omnis potentia vel ars veluti virtus ad quā pertinet finis, habet diſponere de ijs, quæ ſunt ad finem; at quos vocant birruarios ac ſattellites pro iuſtitię exequutione, vt ad finem videlicet ad bonum ſpirituale diuinum referendos in populo fideli certum eſt, & de bellis dicit D. Thom. ergo ad Eccleſiam pertinet diſpoſitio, quæ vocatur authoritatiua gladia materialis aduerſus delinquentes. & not. etiam Cardin. Turrecremat. in c. cùm ſit verum. 96. diſtinct. col. 6. verſ. quod autem huiuſmodi gladio.

31 Atq; iccircò non iniuria dixere noſtri, Epiſcopos poſſe familiam habere armatam, quia cõſtat eos capere, & in proprios carceres conijcere delinquentes poſſe, ex illa ratione, quam innuit tex. in l. 2. ff. de off. eius, cui mand. eſt iuriſd. & c. præterea, de off. Deleg. videlicet cui conceſſum eſt aliquid, cenſentur conceſſa

 omnia

32 omnia, ſine quibus explicari commodè illud non poteſt, cui ſanè rationi non rectè reſpondet Bero. in c. ſignificaſti. nu. 34. nõ procedere ſi excedat fines iuriſdictionis ille, cui eſt mandata iuriſdictio, & ideo ſpiritualibus debere armis eſſe contentos Epiſcopos, cum ſint diſtinctæ poteſtates. d. c. cum ad verum. Nam certè non tranſeunt Epiſcopi iuriſdictionis fines vtendo armata propria familia, cùm hoc faciant Eccleſię diſpoſitione & iure proprio, vt ſuprà oſtendi.

33 Accedat etiam ratio à minori ad maius, ex vulg. Authent. multò magis C. de ſacro. Eccleſ. hunc in modum concepta, videlicet, Magiſtratus ſæcularis, qui Poteſtas dicitur, poteſt familiã habere armatam, vt omnes fatentur, & notorium eſt, ergo Epiſcopus poteſt, conſequentiam habere vim, patet, quia maior eſt Epiſcopus magiſtratu, qui dicitur Poteſtas. gloſ. in verb. ſententiam. in l. ex cauſa. ff. de poſtul. Bald. in Margar. in verb. Epiſcopus. nu. 1. Bald. d. conſ. 276. Nulla dubitatio.

34 Præterea noſtræ ſẽtẽtiæ Innoc. atq; adeò etiam Felin. ſubſcriptores adduci poſſunt, fortiſſimum huius rei argumentum afferentes. Innoc. enim in c. cùm noſtris. nu. 3. col. penul. verſi. ſi autem talia ſunt incorporalia, vbi aliquid corporale, attingit: vt in præben. ibi, per officialem expelletur, de conceſ. præben. ait, Iudicem qui ſuam ſententium exequi poſſit, poſſe exequutori per violentiam committere, & Innoc. refert, & ſequitur Felin. in c. de cætero. de ſentent. & re iudic. col. 2. in fin. nu. 8. verſic. exequutor, ibi, & ſic limitatur, & ibi, ſed benè Ordinarium, dicendo, exequutorem vel delegatum Papæ, vel principis non exequi per violentiam, ſed bene Ordinarius, & generaliter eum, qui poteſt ſuam exequi ſententiam poſſe etiam cum violentia exequi, & violentiam exequutori committere.

35 Imo in eodem. c. de cætero, idem fatetur Panorm. in col. 3. verſicu. ſecundo membro principali, vbi quòd quandoq; exequutio committitur alicui in defectum iuriſdictionis, & ibi idem videtur quando inferior tulit ſententiam putà Archidiaconus in iuriſdictione ſua recurrit ad Epiſcopum tanquàm ſuperiorem, affirmat, non habentem iuriſdictionem exequẽdi ſententiam ſuam recurrere ad Epiſcopum pro exequutione, & pro iuriſdictione maiori. & ideò iſti etiam Doct. concedant oportet Epiſcopum habere familiam poſſe armatam, ex quo concedunt

eum poſſe exequi, imò ad ipſum pro executione, maiorique iuriſdictione ab aliis inferioribus ordinariis recurri: ita vt Panormitani opinionem ſecuti ſuis ipſorum rationibus conuicti intelligantur.

36 Præterea omiſſis de induſtria aliis rationibus inſtar omnium ſatis eſſet ſic decretum inueniri in Concil. Triden. ſeſſ. 25. cap. 3. verſi. per ſuos proprios, vel alienos exequutores. cuius decreti authoritas cæteris præcellit. præſertim, quoniam ita quoq; Sanctorum, ac piorum hominum Sacræ Theologiæ profeſſorum teſtimonio cautum reperitur, videlicet Sancti Bonauenturæ, & aliorum in 4. diſtin. 37. dicentium, Eccleſiam vtrunque habere gladium, quod ſanè negantes, hæreticos eſſe liquet. c. violatores. 25. q. 1. extrauag. Bonif. viij. Vnam Sanctam. de maio. & obe. inter extrauag. communes. & alibi ego fuſius demonſtraui.

37 Nequis autem nunc poſſit tergiuerſari, gladium illum materialem proprium eſſe eccleſiæ, ipſaque eccleſia diſponente, & iubente, quatenus opus ſit, illi volenti præſtandum, monebo interim, vt ſi quis fortaſſe ſit, qui etiam num dubitet, veriſſimum illud, atque ampliſſimum teſtimonium ſpectet Seruatoris noſtri Chriſti apud Ioann. cap. 18. D. Petro Vicario ſuo, eiusque ſucceſſoribus dictum: Conuerte gladium tuum in vagina. & affirmantibus Apoſtolis, ecce hic gladij duo, eiuſdem reſponſum, ſatis vt conſiderat Beatus ille contemplator Bernard. ad Eugen. quartum notans vtrumque eſſe gladium Eccleſiæ, propriumq; alterum, ſcilicet ſpirituale ab Eccleſia per ſe ipſam: alteram pro Eccleſia manu militis exercendum Eccleſiæ nutu, & patientia, vt etiam traditur in ea extrauag. Bonif. viij. Vnam Sanctam. §. in hac, eiusque poteſtate duos &c.

38 Qui planè nutus, & patientia nõ ſimplicem cohortationem, & permiſſionem, ſed diſpoſitionem, imperiumq;, & arbitrium liberum Eccleſiæ ſignificat: ita vt materialis etiam gladij diſpoſitio ſit Eccleſiæ, vt not. Turrecrem. in d. c. cùm ad verum. col. 6. num. 4. verſi. nutus verò dicitur non tantùm exhortatio, ſed etiã diſpoſitio. 96. diſtinct.

39 Non eſt autem mittendum illud maximè abſurdum, quod negando Eccleſiæ familiam armatam omnino conſequeretur, videlicet inutile eſſe ſpiritualem Epiſcoporũ poteſtatem: ſi enim oporteret Epiſcopum requirere magiſtratum ſæcularem loci, vt ipſe

ipſe magiſtratus capiendos delinquentes curaret, facilè poſſet magiſtratus, vel cauſam prætexere, vel interim delinquentes aufugiendi occaſionem præbere; eoque delicta, deluſa Epiſcoporum iuriſdictione, remanerent impunita, contra tex. in l. licitatio. §. quòd illicitè. ff. de publican. & vectig. & in l. ita vulneratus. ff. ad l. Aquil. l. ſi à reo. §. fin. ff. de fideiuſſ.

40 Idque multò magis locum haberet in iis locis, vbi vſu receptum eſſet, Epiſcopis, aut Archiepiſcopis licere apparitores proprios habere: tunc enim nullus eſſet controuerſiæ locus, cum hac pręſertim in re conſuetudini ſtari oporteat: vt poſt Bal. in d. c. ſignificaſti. vbi alii de off. deleg. not. Feli. propè fin. nume. 5. & ſumm. Tabien. in d. verb. delegare. in eodem nu. ſeu §. x. in d. ver. vtrum delegatus, ibi, ſed Rector ſcholarium.

41 Qua tamen cõſuetudine circumſcripta, non eſſet negandum Eccleſiaſticum Prælatum poſſe familiam habere armatam, vti paulò ante pluribus oſtendi rationibus.

Quibus etiam poteſt addi illa poſtrema expreſſa in clem. nolentes. §. porrò. propè finem. de hęreti. vbi cauetur officium Sanctiſſimę inquiſitionis contra hęreticos armorum vſum, & apparitores armatos habere: quo quidem tex. nedum non prohibitum armorum exercitium, ſed permiſſum eſſe liquidò conſtat: & licèt is text. loquatur in inquiſitoribus, tamen meritò etiam de Epiſcopis, & Archiepiſcopis loqui cenſetur: tum quia ad eos inquiſitionis contra hęreticos omnes etiam immunes, & vt dicitur exemptos officium iure communi ſpectat. c. ad abolendã. in fin. extra. de hęretic. & c. vergentis. & c. inquiſitionis. §. prohibemus. eodem tit. in 6. & arguunt etiam Doct. pręſertim Cardi. Zabarel. in d. clem. nolentes. §. porrò. propè fin. verſic. ſpectat autem hoc caſu ad Eccleſiaſticum Iudicem, ſicut & crimen hæreſis. & ibidem Anchara. etiam in fin. verſicu. cùm enim extirpare hęreſes.

Tum etiam quia in omni caſu nedum hęreſis poſſe Archiepiſcopos, ſeu Epiſcopos eorum baiulis, quos vocant, de armis gerẽdis, & iuſtitia exequenda in criminoſos in locis ſubditis præcipere, not. Vital. in d. clem. nolentes. nu. 124. in fin. verſi. & inducunt familiares. & nu. ſeq. arguendo ab Inquiſitoribus ad Epiſcopos generaliter, & propriè de Epiſcopis, non autem ſpecialiter de Inquiſitoribus hęreſis. not. Dec. in d. c. ſignificaſti. in fin.

verſi. non obſt. quòd ſit ſpeciale. de offic. deleg.

Quinta, & vltima pars quęſtionis.

42 Ex his autem, vt poſtremam quęſtionis partem abſoluam, facilè patet in contrariam partem adducta videri omninò confutata; quæ, vt ſigillatim diluta etiam appareat, illud ſingulis reſpondetur. Primò, videlicet quòd de iure Pontificio dicitur caueri Epiſcopos debere brachium ſæculare inuocare, præter ſupradicta tollitur à Dec. in dicto capit. ſignificaſti. paulò ante finem. verſicu. non obſtant alia in contrarium allegata, diluente; quia non valet argumentum, poteſt inuocare brachium ſęculare, ergo non poteſt habere familiam armatam: cùm inquiſitores poſſint inuocare, & habeant, & tamen brachium inuocent. Vel vt reſpondet poſt Gemin. Io. Vanquel. in ſuo breuiario iuris canonici in eo. c. cùm Epiſcopus. in fin. verſicu. nec obeſt.

43 de off. Ordin. lib. 6. Vel quia non eſt verum debere inuocare ipſum Epiſcopum, ſed poſſe, vbi aliter per ſe ipſum facere nõ poſſet. Oldrad. in conſ. 89. in fin. & ideò cùm conſtet Epiſcopos habere vtrumq; gladiũ prius vtroq; gladio debet vti quàm inuocare brachium ſæculare, & ita reſpondet etiam Barb. in d. c. cùm non ab homine. nu. 39. verſ. ſed pro certo retorquendo argumẽtum, non inuocabit Ordinarius Eccleſiaſticus brachium ſæculare, cùm ipſe fecerit quicquid potuit tam in perſonam quàm in res, ita, vt nihil amplius facere poſſit, vt etiam not. Martin. de Fano in tract. de brach. ſæcular. nu. 22. verſ. vnum &c. & D. Ant. Maſſ. Galleſ. in d. lib. in cameral. obligat. loco ſupra citato, fol.

44 189. cum non ſit alius quęrendus vbi executio à ſeruientibus illi Iudici, qui protulit ſententiam, fieri poteſt. l. 1. C. de ſportul. & ibi Doct. Rebuff. in tract. de precon. licit. in prędicto art. 10.

45 glo. 1. ſciendum. nu. 2. verſ. & ſic hac preconia. Et certè nemo eſt qui dicat, neceſſe eſſe etiam Epiſcopum inuocare, ſed poſſę volentẽ, cùm per ſe non poſſit actum exequi putà exigente rebellione ſubditorũ, vt etiam dicit Abb. in c. 1. de off. Ordi. col. 2. in vltim. notab. Felin. in c. 1. col. v. verſ. Aduerte. de ſponſal. & propriè etiam non teneri Epiſcopum inuocare, ſed volentem poſſe de rigore licèt abſtinentem de vrbanitate ſupra monui notatam apud Doct. Palatios Rubeos d. fol. 180. in c. per veſtras, de donat. int. vir. & vxor.

46 Vel etiam reſponderi rectè poteſt, Delegatum prius require-

re Ec-

re Eccleſiaſtici Ordinarij quàm ſecularis auxilium, & ſi fortaſſe ſolùm non ſufficeret Eccleſiaſticum, tunc poſſe ad ſecularis auxilium confugere. Cardin. in clem. 1. q. x. de off. Deleg. & no. etiam Caſalenſis ille recẽtior doctus Rolád. à Vall. Senator Montis ferrati in conſ. 37. Omiſſo multiloquio. nu. 6. vol. 1.

Illud ſimpliciter etiam reſpõdendum eſt ex hoc, quod dicitur Delegatum implorare brachium ſeculare, non propterea aliquã iuriſdictionem poſſe, nec debere ſecularem Iudicem prętẽdere, vt oſtendit etiam recentis iureconſultorum nationis Princeps Andr. Alcia. in c. pernicioſam. nu. 17. de iudic. vbi hãc apud Doctores crebriorem eſſe opinionem notat.

48 Secũdum argumentũ, quia ſcilicèt officia Prelatorũ, & ſecularium Principum non debẽt inuicem perturbari, & impediri. d. l. conſulta diualia. Tollitur quoniam hic nulla perturbatio iuriſdictionis cadit, Epiſcopi enim vtentur familia armata pro exequenda iuſtitia contra delinquentes notatos criminibus ad cognitionem Eccleſiæ ſpectantibus, ſeculares verò de criminibus ad eorum forum pertinentibus, quę crimina ſunt inuicẽ iuribus diſtincta, vt in c. cùm ſit generale. vbi Maria. Soc. maior, & alij de for. compe. & in c. nouit. de iudic. cum ſimil. plenè Aufrer. in d. tract. de poteſt. Eccleſiaſtica ſuper laicis, in princ. & per

49 plures col. & vbi eſt diſtinctio nõn cadit confuſio, quia alter alterius non impedit iuriſdictionem. l. ſolemus. in fin. verſ. calumnia. ff. de iudic. & in terminis. d. l. conſulta diualia, non perturbari iuriſdictionem in materia peccati, quia ſeculares ſubſunt Eccleſiaſticis ratione peccati ibi Caſtren.

50 Imò verò ſi permitteretur ſecularibus tantum habere familiam armatam, vtiq; permixtio, confuſio, & perturbatio iuriſdictionis naſceretur, cùm ſeculares duobus officijs ſuo proprio arbitrio vterentur: altero quidem in delictorum materia nõ reſeruata Eccleſię exercentes in carceres coniiciẽdo &c. quę imperij meri ſunt ſibi ſuo veluti iure arrogãdo. altero autem euã in materia reſeruata Eccleſię ſe immiſcẽtes: ſic, vt vtriuſq; Iudicis executionem haberent: quod nõ eſt concedendum. l. vltim. ver. nec ſit conceſſum cuiq;. C. de aſſeſſor. quam legem allegat glo. in d. l. conſulta diualia.

51 Et magna etiam euitandę illa eſt confuſio, quę orietur. ſi ſua vnicuiq; Epiſcopo iuriſdictio non ſeruaretur. ſi enim permitte-

retur

retur non poſſe per apparitores proprios exercere Epiſcopos iuriſdictioné, & imperij Epiſcopalis munus; & neceſſariò ſemper adire ad ſeculares Magiſtratus opporteret eorũ implorãdo auxiliũ quid aliud eſſet quàm per ſeculares quibus ordo Eccleſiaſticus debet cuſtodiri Eccleſiaſticam cõfundi iuriſdictionem, contra tex. in c. peruenit. 71. q. 3.

52 Et propterea habere Prȩlati omnes, ac eorum Vicarij ad capiendos dȩlinquentes ſufficientem miniſtrum debent; cum familia competenti, cui ſemper neceſſaria tribuant, vt not. etiam noſtrȩ opinionis ſubſcriptor allegatus Io. Bernard. Diaz in ſua prax. crim. cauſ. in d. cap. 114. in verb. capi. quod eſt cap. vt clericus propter delicta nu. 1. & 2. vbi in hęc verba is Author teſtatum reliquit videlicet. Habeant inſuper Prȩlati omnes, ac eorũ Vicarij ad prȩdictas capturas faciendas fidelem, ac prudẽtem miniſtrum, cum competenti familia.

53 Et vel ex eo ſaltim quòd ſi opus eſſet neceſſariò ſemper laicũ magiſtratum requirere (vt ſuprà dixi) Magiſtratus ipſe recuſaret forraſſe conniuentibus oculis anſam, & occaſionem delinquentibus aufugiendi prȩberet, differendo reos quidem deprehendẽdos, & in carceres detrudendos curare, facilè induceretur fraus, atq; illuſione dum confuſio, monere enim reos capiendos interim poſſet, & ideo prouidẽdum huic abſurdò erat, vt ſuam quiſq; Iudex propriam exerceret, & exequeretur iuriſdictionem cautius, ac tutius ſi capi priuſq; citari procuret reos, ne illi fugiant, vt ait Salic. in. l. abſentem. C. de accuſat.

54 Maximè, quia Magiſtratus ciuilis: vt ſępe ſolet infectus clericali poſſet requiſitus recuſando, & differendo dicere ſe velle cauſam cur capi mandetur cognoſcere: vt Doct. de inuocatione brachij ſęcularis in d. c. ſignificaſti. de off. deleg. not. & recurrendũ eſſet ad excõmunicationem, & idcirco per ſuos quiſq; executores debet poſſe exequi. arg. l. generaliter. C. de Decurio. lib. 10. & de debitore ſuſpecto in l. ait Prętor. §. ſi debitoré. ff. quę in fraud. credit. & facile diceret ſęcularis ſe habere iuſtam cauſam recuſandi, ad Bald. in conſil. 98. Caſus, vol. 5. & Regij prȩſertim ipſi Imperium ac iuriſdictionem Eccleſię vſurparent, & vt dicitur, caperent temporalitatem ſpectantem ad Iudicem Eccleſiaſticũ ſua manu Regia, donec faceret Eccleſiaſticus, quę mãdent ſęculares, vt in Regno Franciȩ etiam quandoq; factum not. Rebuff.

in tract.

in tract. de liter. requiſitor. ſeu rogator. in gloſ. 3. Habes hic practicam. nu. 8. vbi etiam in nu. 3. & 70. de repet. iu. & de prætext. iuſt. cau. contradicen.

55 Tertium argumétum, vſum videlicet armorum prohibitum eſſe clericis, ſatis ſuperq; ſuprà eſt ſublatum: quia non ſimpliciter clericis eſt prohibitus armorum vſus, ſed imò pro eorum, & Eccleſia iuriſdictionis defenſione, & exequutione conceſſus, & permiſſus eſt, præſertim per alium exercendũ, vt in d. c. dilecto. de ſenten. excomm. & de Epiſcopo per alium nedum in carceres mancipante, & capiente, & torquente, ſed etiam verbetante, aut percutiente tanquàm habente iuriſdictionem, & authoritatem; & ideo potius correctore quàm percuſſore vocando tanquàm non ad læſionem proximi, nec ad vindictam, ſed ad executionem Iuſtitiæ faciente, not. Alexandri. in gl. ſum. 45. diſtin. verſ. in eo autem quod dixit gloſ. quòd Epiſcopus debet clericum verberare per alium, eſt verum quãdo habet alium, & verſ. & hoc non eſt contra, non ergo prohibetur corrigere peccãtes, & col. ſeq. verſ. vbi dicitur, quòd Epiſcopus poteſt capere, & caueri deputare: & capiendi, & carcerãdi poteſtatem propriã eſſe Epiſcoporum: probat tex. in c. in memoriam. 19. diſtinct. ver. penès Epiſcopum ſit poteſtas, vtrum eum in carcerem, aut in aliã eum detrudat cuſtodiam.

56 Et ratione adminiſtrationis permiſſum clericis vſum armorum: vt not. Vital. in clem. ne in agro §. quia verò nonnulli. verſ. aduerte tamen. ibi, ſecus ſi poſſent ratione ſuarum adminiſtrationum tunc poſſunt arma tenere, de ſtat. monac.

57 Quartum argumentum eſt ſuprà ſublatum: quia, vt eſt dictum, licèt regulariter loquendo clerici, per ſe non poſſint mouere arma, tamen poſſunt ad ſuam defenſionem, vel hortando: & generaliter in executione iuſtitiæ non reperiuntur prohibiti, imò expreſſim conceſſum eis videtur. c. vlt. 36. diſt. glo. vlt. in c. vlt. in fin. in d. c. dilecto. de ſent. excomm. cui non rectè reſpondit D. Bero. in d. c. ſignificaſti. in fin. dicendo intelligi de Iudice temporali, non de Iudice Eccleſiaſtico per d. cap. cum ad verum. 96. diſtinct. quia ille text. (vt ſuprà dixi) loquitur de vtroque gladio. & quòd diſpoſitio materialis etiam gladij pertineat ad Eccleſiam, vt per Turrecrema. in eod. cap. cùm ad verum. colum. 6. cum ſupracitatis.

58 Nec Angel. in l. qui reſtituere. ff. de rei vendic. dicit capturam ſpeciem eſſe belli, ſed imò cõtrarium, ſcilicèt executionem, quæ fit manu militari poſſe appellari bellum, & non congruere, niſi Ordinario habenti imperium, ſecundum Innoc. in c. tuæ. vt lite non conteſt. & hanc manum militarem non ſolùm in temporalibus exerceri, ſed etiam in ſpiritualibus per c. 1. de dol. & contum. & Spec. in tit. de libel. §. nunc dicendum. verſi. 25. & in d. l. qui reſtituere. in prin. ver. in tex. ibi, manu militari eiici. c. illud. c. tuæ. quod ſanè conſtitutionis caput. ab Innoc. iij. ſcriptum eſt Epiſcopo Brixien. & ideò cum dicat in eo tex. non ſolùm per cenſuram Eccleſiaſticam contumacem compellendum, ſed etiam manu militari eiici poſſe, neceſſariò intelligendum eſt, quòd loquatur de Epiſcopo, iuxta tex. illius terminos, vt etiam ante Innoc. not. glo. ibi in verb. inducen. paulò ante fin. verſic. quia manu militari eiici poteſt.

59 Et ita Angel. loquutum, & ſic intelligendum facilè eſt etiam dignoſcere ex Feli. in c. de cætero. col. 2. nu. 8. verſi. exequutor. de ſent. & re iudic. dicente exequutionem manu militari competere ſoli Ordinario habenti merum imperium: & ita limitandum dictum Innoc. & Panor. & ideò conſtat, Epiſcopum poſſe manu militari, propriaque vti familia: cùm liqueat (vt ſuprà dixi) Ordinarium eſſe, & imperium in ſua diœceſi habere.

Vltimum verò illud argumentum à ſpeciali ductum iam eſt omninò in poſtrema noſtræ opinionis ratione ſublatum.

60 Quas ob res putarem concludendũ licere Patriarchis, & Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quibus etiam temporale deſit dominium ſuam propriam poſſe familiam armatam habere. & noſtram hanc ſententiam eſſe eò magis amplectendam, quòd tot ſapientiſſimorum hominum, qui in ſacram œcumenicam, & generalem Triden. Synodum conuenere, & Diuini Spiritus afflati inſtinctu, non humano iudicio ſunt moti, decreto confirmatam in eo. c. 3. de reform. ſeſſ. 25. ſatis liquet, familiamque competentem debere delinquentes capiendi cauſa, nedum poſſe Epiſcopos habere, his præſertim temporibus notat, & monet, vt ſignificauit Diaz in ea praxi crim. canon. d. c. 114. & Baldum tot grauiſſimos habere ſibi conſentientes authores, & rationes conſtat, niſi omninò velimus cum paucioribus, illiſque imprudentibus potius errare, quàm cum pluribus, ac ſapientioribus benè

ſentire

ſentire: iam planè agnoſcentes verius eſſe, ac receptius dictum ordinariis Prælatis Eccleſiaſticis, quibus iuriſdictio competat, etiam proprio vtriq; foro conuenienti territorio, & vt dicitur, temporali dominio carẽtibus, liberam eſſe poteſtatem proprios apparitores, atque viatores, lictoreſq;, &, vt dicitur, executores, armatáq; familiá paratam, ac promptam ſibi ſemper futuram, habendi (vt dixi) ſic receptum multis partibus plures, & grauiores, atq; adeò etiam Gundiſal. Hiſpa. ſapientiſſimi illius xij. vir. (quos Rotæ Auditores vocant) ordinis hominem doctum, & eruditum, in eo tract. de hæretic. q. xj. teſtatum reliquiſſe, ac porrò ſic omninò ſtatuẽdum, fortiſſimis quoq; rei ipſius argumentis, & rationibus demonſtratum iam eſſe, ſic vt negari à bonis amplius non poſſit.

61 Nam porrò, ſi cætera huius rei fortiſſima argumenta vix poſſe veritatem ipſam demonſtrare valde obſtinatis, ac litigioſis videntur, vel hoc vnum credo illis facilè à concertationibus in diſputando pertinacibus diſcedendi, & inſenſam belli aſſiduo alẽdi cupiditatem, ac peruicaciam deſerendi viam præbebit, atque adeò iuris, pudoris, atque officij ripagula, quæ perfungere, aut conuellere amplius non liceat, firmabit. Notiſſimum ſanè eſt iuris ciuilis principium, Pontificio quoque iure comprobatum, puerorum ſæpe ore ſolitum decantare ſemper debet: Cui quod plus eſt licet, quod minus eſt etiam licere. l. non debet cui quod plus. ff. de regul. iur. cap. cui licet quod plus. eo. tit. lib. 6. vbi Dy. Io. And. & alij: Epiſcopis autem, aut ſimilibus Eccleſiaſticis Iudicibus, licèt quod plus eſt, quàm apparitores, ſeu, vt vocant, birruarios, familiamuè armatam, proprioſque carceres habere: quoniam iis quidem Eccleſiaſticis Iudicibus, licet cogere ſæculares omnes Iudices, vt comprehenſos quoſque iniuſtè, & in vinculis deuinctos, publicaq; cuſtodia incluſos emittant. quod non modò è noſtris Pontificij iuris apprimè periti, ac ſtudioſi, plures notarunt, ſcilicèt Innocen. & plenius Hoſtien. ac Io. And. in c. expoſita. extra. de arbitris. ſed etiam ciuilis ſcientiæ facultate admodũ eruditus, & ſæcularibus, ac præſertim Regibus maximè cupiens, ſæpe fauens Lucas Penna in l. nemo carcerem. col. pen. ſub nu. 16. verſi. illud autem nota, quòd ad Iudicem Eccleſiaſticum &c. C. de exact. trib. lib. 10. Igitur debet etiam licere id, quòd minus eſt, videlicèt apparitores, quos birruarios vo-

cant, familiamuè armatam, proprioſque carceres habere.

Plus verò eſſe comprehenſos, & in carcerem miſſos, iniuſtèq; detentos emittendi, ac liberandi ſæcularibus Iudicibus neceſſitate afferre, & poſſe reos ſuæ ipſorum ditioni ſubiectos propria manu, ac familia comprehendi, & in proprios carceres coniici iubere, planum quidem eſt: quia non ſolùm plus eſt in alienam (vt dicitur) meſſem, apponere falcem. Deut. cap. 23. c. ſcriptum. 6. q. 3. & not. in c. venerabilem. de elect. vbi etiã citantur ſimilia, ſed inde etiam deducitur, quòd plane oſtendit.

Hũc autẽ cogendi ſæculares Iudices ad liberãdos iniuria deprehẽſos, & in carcere deuinctos, lõgè maiorem eſſe, quàm proprios habere miniſtros, ſcilicèt quia latius patet officium Iudicis in abſoluendo, ſeu abſolui iubendo, quàm in condemnando
c. veniens. vbi Io. And. & Ant. Butr. de accuſat. l. quotiens. C. vbi 16
Senat. vel Clariſ. vbi Bald. & not. in l. qui condemnare. ff. de re iudic. & in l. nemo qui condemnare. vbi poſt alios Decius. ff. de reg. iur. ſed etiam quia cogendi ſæculares Iudices ad liberandũ quoſcunque iniuſtè in publica cuſtodia concluſos eſt cùm maiori imperio, cogere enim ſine imperio nemo poteſt. l. imperiũ. ff. de iuriſd. omn. iud. l. vlt. ff. de off. eius. in fin.

Ac planè ſi poſſunt Eccleſiaſtici Iudices cogere ſęculares Iudices ad emittendum, liberandumque in carcerem coniectos, vtique, vel miniſtros manu, vel actione ciuilius faciendo per interdictum remittendo ad eorum Ordinarios. l. placet. §. neceſſariò prætor adiecit, vt qui per dolum. ff. de ventr. no. mul. in poſſ. miſſa, authen. vt differen. Iudic. §. ſi verò à Sanctiſſimo Archiepiſcopo. ibi, & coactus à Sanctiſſimo Archiepiſcopo non iudicauerit, ſed non poterunt propria Iudicum ſæcularium poteſtate, aut miniſtrorum manu, nec per interdictum ad ſe ipſos remittendo, quia nemo contra ſe ipſum ius dicet, nec inuitus parebit, niſi ab alijs maioribus compellatur Iudicibus. l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſdictione omnium Iudicum. l. vna. C. ne quis in ſua cauſ. iudicet.

SVMMÆ CAP. NONI.

1 *Scriptores qui de poteſtate ſeu authoritate, ſeu Primatu Rom. Eccleſiæ, ſiue Papæ ſcripſere.*

2 *Diuiſio capitis quòd Rom. Eccleſia diuino iure cæteris imperat. quòd Petrus pro ſe, & ſucceſſoribus à Chriſto etiam ante Spiritum Sanctum recepit principatum; & Rom. Eccleſia à Petro, & Paulo fuit fundata, & cathedra 25. annis à Petro Romæ recta.*

3 *Author tempore Pij quarti in ſchiſmaticos inuehens oſtendit vnitatem Eccleſiæ conſeruari, maxime conſenſu & obedientia in Rom. Sedem Apoſtolicam.*

4 *Refertur temeritas negantium conſequentiam: Particulares Eccleſiæ debent omnes vni eſſe concordes, & ſubditæ, ergo Eccleſiæ Rom. vt ſuperiori debent obedire.*

5 *Taxantur etiam obloquentes probari omnes Apoſtolos fuiſſe poteſtate pares, & eorum refertur argumentum.*

6 *Reprehenduntur ijdem pertinaces, dicentes; quemlibet Epiſcopum Iure Diuino in ſua diæceſi ſupremum eſſe.*

7 *Refertur fallax eorundem argumentũ ex Cypriano locũ deturpantiũ.*

8 *Dicitur ea argumenta eſſe diabolico ſpiritu inuenta, & declaratur Petrum Eccleſiæ vniuerſali præpoſuiſſe Chriſtum ad ſchiſmatis tollendam occaſionem ex Hieronymo.*

9 *Petrus poſt octauam Reſurrectionis, per illa verba: Petre amas me? Paſſe &c. re ipſa promiſſas ſibi ante claues recepit.*

10 *Chriſtus parem dedit Apoſtolis poteſtatem prius, ſed poſteà Petro maiorem, & ſuperintendentiam.*

11 *Cypriani deturpatus ab infidelibus locus reſtituitur, & ſincerè lectus declaratur.*

12 *Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis pars tenetur, & nõ in ſolidum totus, vt falsò credunt perfidi.*

13 *Cephas Petrus, ſeu petra interpretatur.*

14 *Cephas maſculini generis, & ſingularis numeri Petri nomini concordat.*

15 *Cephas ſignificat ingentem petram immenſo ædificio idoneam.*

16 *Ex Simonis in Cephas nominis mutatio facta à Chriſto arguit quòd Simon à Chriſto ſpiritualem peculiarem nomini gratiam eſt conſecutus nominis & primi.*

17 *Ex ordine ſcripturæ & nomenclatura arguitur quòd Petrus fuit pri-*

mus

mus inter Apoſtolos dignitate.
Et ibi quòd Andreas ſecutus eſt Chriſtum prior quàm Petrus.

18 *Non valet conſequentia: quis primus nominatur, ergo dignior, niſi primo nominatus ſit titulo inſignitus.*

19 *Super Petrum tanquàm petram ſe ædificaturum Chriſtus Eccleſiam ſuam promiſit ante reſurrectionem.*

20 *Chriſtus poſt reſurrectionem ſoli Petro dixit: Paſce oues meas, præſentibus alijs pluribus diſcipulis, generaliter ipſi ſoli Petro.*

21 *Ouium curam committens Chriſtus Petro, intellexit etiam de coapoſtolis paſcendis à Petro per illa verba. Et tu aliquando conuerſus confirma tuos. Cirilli quoq; declaratione.*

22 *Hæreticorum cõſuetudo eſt, reprobo eorum ſenſu ſcripturas interpretari, quæ ſunt interpretandę iuxta Sanctorum Patrum conſenſum.*

23 *Per petram Petrum, & nõ ſe Chriſtus intellexit, & dato quòd ſe intellexiſſet, Petrum tamen ſuperiorem fecit per illa verba: Tibi dabo, &c.*

24 *Doctores Sancti petram pro Petro interpretantur.*

25 *Chriſtus eſt caput, & fundamentum Eccleſię principale, Petrus eſt fundamentum, & caput vt Vicarius Chriſti.*

26 *Petrus vertex, & ſummitas omnium Theologorum dicitur à Dioniſio Areopagita.*

27 *Chriſtus ſecundum patres ſuper Petrum ædificauit Eccleſiam, & Petrum fecit caput.*

28 *Chriſtus ſolus mediator ſolus paſcit intus, & alit, & incrementũ dat.*

29 *Chriſto per eſſentiam Petro, cęteriſq; Apoſtolis per participationem velut quibuſdam minoribus Dijs officia facta ſunt communia, maiora Petro tanquàm minorum Deorum Principi.*

30 *Chriſtus promiſit Petro ſummam excellentiam remittendi peccata, & inter fluctus perſecutionum Eccleſiam facere immobilem, ex Chryſoſtomo.*

31 *Chriſtus dixit omnibus diſcipulis: Vos eſtis lux mundi, &c. & Paulus, vt Architectus poſuiſſe fundamentum teſtatur.*

32 *Non derogatur poteſtati Diuinę fatendo, vt fatendum eſt, Chriſtum, Eccleſiam ædificaſſe per Petrum.*

33 *Chriſtus dicẽdo, Tu es Petrus, & ſuper petram, &c. de Petro, quem demonſtrabat, intellexit; ponens diſcrimen inter fundatorem & fundamentum.*

34 *Chriſtus quaſi in compenſationẽ cõfeſſionis Petri, Tu es Chriſtus, &c.*

dixit

dixit, caro & Sanguis, &c. & ego dico tibi, Tu es Petrus, &c.

35 *Verba illa Hebraicè, ſiue Siriecè, Tu Petra et ſuper hanc petram, ad verbum conuerſa Latinè ſonant, & faciunt ceſſare dubium.*

36 *Cephas Hebręis maſculini generis, & ideo à Latinis cõuerſus Petrus, & non petra, & Petrus pro petra intelligitur.*

37 *Eccleſiam Chriſtus ædificauit ſuper ſe ipſum manentem immobilem, ſupra Petrum, vt Vicarium ad occaſionem ſchiſmatis vitandam.*

38 *Ex Petri, & ſucceſſorum diſpoſitione in cęteros Paſtores deriuantur dona chariſmatum.*

39 *Petrę nomine Chriſtum quoq; poſſumus intelligere, & qui ſit ſenſus.*

40 *Deus Pater Eccleſiam ſuper Chriſtum Deum, & hominẽ verum fundaſſe, dici etiam rectè poteſt.*

41 *Chriſtus receſſurus ad Patrem viſibile fundamẽtũ pro nobis reliquit.*

42 *Per petram Chriſtus, & Petrus intelligi poteſt ex Auguſtino.*

43 *Chriſtus eſt fundatorum fundamentum maximum, Petrus verò ſecundarium reſpectu Chriſti, & inter alios Apoſtolos principale, ex Turrecrem.*

44 *Error Lutheri, & pertinacia taxatur, & eius obiectioni remiſſiuè reſpondetur.*

45 *Alia reſponſio per deductionem ad abſurdum, & inconueniens.*

46 *Solutio argumenti impiorum ducti ex Auguſtino, quòd videlicet Chriſtus duplex poſuit fundamentum, alterum fundamentale, alterum fundatum.*

47 *Deus ſolus remittit peccata, & Sacerdotes etiam remittunt peccata, ſed tanquàm illius miniſtri, & in eius virtute.*

48 *Chriſtus ſolus eſt Eccleſię fundamẽtum, Petrus autem primus in Chriſti confeſſione fundatum fundamentum.*

49 *Chriſtus fundator Architectus, lapis angularis, hoſtium porta, baſis, vertex, paſtor, Lux illuminans omnem hominem.*

50 *Pertinax, & damnandus qui ſeiungit ſe à doctrina Eccleſię, & damnat patres ſcholę Eccleſiaſticę.*

51 *Patres Sancti ſanxerũt aliter Petrum, aliter Chriſtum eſſe fundamentum Eccleſiæ.*

52 *Patres licèt uariantes in uno, eodemque loco ſcripturæ, ſi conueniant permanentes in una Catholica fide, non damnantur.*

53 *Catholicorum libri licèt in aliquibus contrarij ueritati, cur non repudiandi, remiſſiuè.*

CAP. NONVM.

De Romanæ Eccleſiæ, vſque ad ſæculi conſummationem, iure diuino iuriſdictione, imperioque conſeruando, & tributa Petro, ac ſucceſſoribus poteſtate defendenda.

1 COnſequẽs autem eſt huic ſermoni in quem iam incidit, & traducta, cõuerſaq; noſtra eſt oratio, demõſtrare originem, atq; authoritatẽ, ac dignitatẽ Pontificię Rom. Sedis, quò tantò magis vera eſſe noſtra credatur ſententia, Rom. ſcilicèt Põtificem ſolum, & non alium quàm ipſum, ſeu eius Delegatum poſſe maiores, & alias Epiſcoporum cauſas capitales ſtatuere, eiuſque Sanctæ Sedis ſumma authoritate Patriarchis, & Archiepiſcopis, atq; Epiſcopis, etiã dictione, & imperio, quod dicitur tẽporale carẽtibus liberum, ac ſolutũ eſſe familiam, quæ vocatur armata, propriosq; apparitores habere, nonnulla etiam admodum neceſſaria referre: illa quidem omnia, quæ ad huius ipſius ſacrę Sedis maieſtatem oſtendendam maximè pertinent: Ego verò interim prætermittam, quæ reperiuntur notata in varijs locis apud Sanctos, piosq; ſcriptores, qui iuſtos etiam libros De Poteſtate Papæ, ſeu primatu Petri, ſiue primatu Rom. Eccleſiæ, ſiue de authoritate Papæ, & Concilij, ſiue de Eccleſia, & eius authoritate, ſiue de primatu Sedis Apoſtolicæ, & Petri, inſcriptos, ediderẽ: præſertim recentiores Cataldinus Boncompagnus, Thomas de Vio Gaietan. Cardinalis ti. Sancti Sixti, Ioannes Echius, Thomas Cãpegius, Chriſtophorus Marcellus Venetus, Io. Hieronymus Albanus, Franciſcus Turrenſis, Petrus Paludes, F. Andreas Bauria, & alij plerique, ac porrò enitar quo potero breuius,
2 primum oſtendere Eccleſiam Rom. Diuino iure cæteris omnibus imperare, deinde Petrum ipſum Apoſtolum Principis poteſtatem à Chriſto Ieſu recepiſſe, huncque ipſum Dominatũ, ac primas partes non modò pro ſe, ſed etiam pro cæteris vſque ad ſæculi conſummationem futuris ſucceſſoribus conſecutum, ac Romæ Eccleſiam fundatam à Petro, & Paulo, Petrumq; hic cathedram xxv. annis tenuiſſe, eamque decentem, & Chriſto ipſi maximè acceptam eſſe. ea certè hic quoque perſecuturus, quę

& vſui, & delectationi eſſe poſſint, aliàs licèt ab ipſo Pio iiij. Pō-
3 tifice maximo iuſſus nonnulla huc ſpectātia ſcripſerim, quo ſa-
nè tempore ego quidem ſumma ope ſum enixus in ſchiſmatico
rum obſtinatorumq;, & pertinacium hominum, mortales alios
pleroſq; in fraudem ſæpe inducentium, veræq;, & Catholicę Re
ligioni contrarias ſententias ſequentium, animis inueteratam
opinionem euellere, piamq; & integram inſerere, atq; adeò de-
monſtrare ad Eccleſiæ vnitatem conſeruandam, maximè neceſ-
ſarium eſſe vni omnes aſſentiri, atq; obedire Apoſtolicę ſcilicèt
Rom. Eccleſiæ, illius quidem acerrimum hac etiam in re defen
ſorem me præbens, quippè qui non queo, nec habet perferre,
4 quos perfractis veluti repagulis audio adhuc obloqui, & obſtre
pere; minimeq; veritos aſſeuerare etiam ſi concederetur parti-
culares Eccleſias omnes vni debere concordes, ac ſubditas eſſe,
& ſchiſmaticos habendos, qui minimè ex ſucceſſionis ordine
Epiſcopalem gradum conferente, ſe ipſos propria (vt dicitur)
authoritate conſtituunt Epiſcopos: conſequentiam tamen non
trahi, nec neceſſariā duci concluſionē, cathedram ſcilicèt Petri,
in qua huc vſq; ſucceſſionis ordine ſedent Rom. Pontifices ca-
5 thedris illis poteſtate ſuperiorem aut præferendam eſſe. Quin
facilius videri illis poſſe probari omnes Apoſtolos fuiſſe pote-
ſtate pares, & à Chriſto remittendi, retinendiq; peccata, poteſtā-
tem parem, & æqualem prædicandi ſalutis Euangelium faculta
tem recepiſſe. Io. 20. Nam Chriſtus (aiunt) æqualiter omnibus
dixit: Accipite Spiritum Sanctum, quorū remiſeritis, &c. Eun-
tes in vniuerſum mundum prædicate Euangelium omni crea-
turæ, baptizantes eos in nomine Patris &c. & quæcunq; ligaue
6 ritis ſuper terram, &c. Matth. 16. Quapropter pertinaciter affir-
mātes exiſtimant quemlibet Epiſcopum Iure Diuino in ſua diœ-
ceſi ſupremum eſſe, nec vnum alio poteſtate ſuperiorem, quaſi
ſingulis quibuſq; poteſtatem Chriſtus dederit in mundum vni
uerſum, vt ſatis intelligeretur factum illi prophetiæ. Pro patri-
bus tuis nati ſunt ſibi filij, conſtitues eos Principes ſuper oēm
terram, &c. pſal. 44. Addentes miſeri iſti homines, quem nunc
7 gradatim in Eccleſiam videmus ordinem hierarchichum, tunc
ex humana politia profectū eſſe, vſurpātes etiam ſic Cypriano vi
ſum qnq; narranti, Chriſtū Apoſtolis omnibus parē dediſſe po-
teſtatem illis verbis. Sicut miſit me pater, & ego mitto vos, &c.

Ex his igitur, ac ſimilibus ſcripturæ locis ij ipſi veritatis hoſtes, quorum ſanè conſilijs nihil eſt diſſolutius, nihil perditius, nihil omnino fœdius maledicendi occaſionem arripuere, dicentes; inter Preſbyteros, Paſtores, atq; Epiſcopos nullum eſſe alio poteſtate ſuperiorem. Adijcientes etiam, vel (vt verius dicam) detorquentes præterea alia verba eiuſdem Cypriani, de quibus 24. q. 5. c. loquitur. ſicq; legentes, aut potius inuertentes videlicet, vt vnus eſt Dominus, vna fides, vnũ Baptiſma, vnus Deus, ita Epiſcopatum quoq;, ideſt dignitatem, & poteſtatem Epiſcopalem, vnũ ac indiuiſum penes ſingulos Epiſcopos inſolidum eſſe oportere, &c. Inde arguẽtes ſub vno ſummo Epiſcopo Christo vnico capite, & ſponſo vnicæ Eccleſiæ poteſtatem eſſe inſolidum penès quenq, Epiſcopum.

8 Quibus ſanè diabolico potius quàm Diuino ſpiritu interpretatis locis, in vniuerſum eſt in primis reſpondendum; quàmuis omnes Apoſtoli parem cum Petro à ſuſcitato Chriſto poteſtatẽ docendi Euangelium, æqualemq; baptizandi ac remittendi peccata facultatem acceperint. Ioan. 20. Ipſum tamen Chriſtum poſteà Ioan. 21. Cœlum breui petiturum, vt Eccleſiæ ad quam omninò animo intendebat, ac perfecit, vnitatem commonſtraret, atq; etiam (quod Hieronymus inquit) omnis ſchiſmatis tolleret occaſionem, Petrum vniuerſali Eccleſiæ prępoſuit, volens, vt alij poteſtate quidem ſibi tradita vterentur, ſed veluti membra corporis eius in totius Eccleſiaſticæ germanitatis cõiunctione, ſeu vt alij loquuntur, fraternitatis vnione permanerent; nec ſcinderent vnitatem; quia, vt oues, & filij ſub cathedra Petri Chriſto miniſtrarent.

9 Porrò dum dixit, ſicut miſit me pater, ita ego mitto vos, &c. nondum creauerat totius Eccleſiæ Prælatum Petrum, nec ei præcęteris amplius quicquam præſtiterat, ſed cum poſt reſurrectionis octauã Dominus ad mare Tiberiadis Petro, & alijs quibuſdam diſcipulis apparuit, illiq; tertiò ſingulariter dixit Petre amas me. Paſce oues meas. Tunc certè primum vniuerſalis Eccleſiæ Paſtorem conſtituit, & alijs Prælatum Apoſtolis Petrum ipſum voluit, ac præfecit. Ioan. 21. Tuncq; claues illi Dominus re ipſa contulit ac exhibuit, quas prius quàm pateretur, Math.

10 16. dicens, Tibi dabo claues Regni Cœlorum, fuerat pollicitus, quibus certè animaduerſis facilè eſt dignoſcere Chriſtum prius

quidem

quidem ſingulis quibuſq; Apoſtolis parem dediſſe poteſtatem. d.c.20.Ioan. Deinde Petrum alijs prętuliſſe d.c.21.eiuſdem Ioã. vt omnis ſchiſmatis,ac diuiſionis occaſio tolleretur, & propterea patres omnes ipſis naſcẽtis Eccleſię incunabulis intellexiſſe,& etiamnum bonos quoſq; rectè affirmare, Petrũ ſuper omnes oues Chriſti imperium quoq;,ac pręrogatiuam,& (vt dicitur) ſuperintendentiã accepiſſe,& vniuerſalis Eccleſię Epiſcopum fuiſſe,cathedramq́; Petri vt matrem, & vniuerſalis Eccleſię caput pręcęteris venerandam: quod paulò poſt oſtendemus quàm plurimis ſcripturę locis,ex quibus dilucidius etiam apparebit,Patres ſemper ita ſenſiſſe,Petrum ſcilicèt vniuerſali Eccleſię prępoſitum Epiſcopum, atq; alijs omnibus, ipſiſq́; etiam Apoſtolis Pręlatum.

11 Neq; verò moueri quis debet ex eo deturpato ab impijs loco Cypriani,de quo in d.c.loquitur, quia non ita ſanè legendũ ibi, eſt, vt perditis ijs hominibus viſum eſt, ſed hunc planè in modum,vt emendata habet lectio,& vulgati etiam quicunq; Codices: Vnus Dominus, vna fides, vnum baptiſma, vnus Deus, quã vnitatem firmiter tenere,& iudicare debemus,maximè nos Epiſcopi, qui in Eccleſia pręſidemus, vt Epiſcopatum ipſum vnũ, & indiuiſum probemus. Nemo fraternitatem mendacio fallat.
12 nemo fidei veritatem perfidia præuaricatione corrumpat; Epiſcopatus vnus eſt, cuius à ſingulis inſolidum pars tenetur. Sic dicit Cyprianus, vel vt Gratianus poſuit, cuius ſingularis inſolidum,&c. Ex hoc igitur rectè & ſincerè accepto Cypriani dicto patet non eſſe inſolidum apud omnes Epiſcopos poteſtatem, ſed pro parte tantùm,quod certè vel ex illa communi noſtra regula patet; Duos inſolidum dominos eſſe nõ poſſe.l. ſi vt certo. §. duobus vehiculum.ff.commod.

13 Sed agite excutiamus quoq; illud Ioan.c.1.dictum,ex quo ẽt agnoſcimus,Ieſum Simoni dixiſſe: Tu es Simon filius Iona, Tu vocaberis Cephas,quod interpretatur Petrus,Cephas.n.vox eſt Hebraica Syriacè pronũciata,cuius radix eſt. Vnde petrá ſignificat. & in petris aſcẽderunt,Tergum pro Hebraico
14 quod eſt petra habet. Eſt autẽ maſculini generis vt patet ex ſingulari numero,& terminatione,quadrat, igitur Petrus Latinis Maſculinum eiuſdem ſignificationis, quod Cephas etiam
15 maſculinum,& certè Cephas ſaxum quoddam ingens ingẽtem

petram rupem aut ſcopulum ſignificat, immenſo alicui ferẽdo ędificio idoneum, vt elicitur etiam ex Ioſepho in Hieroſolymitano bello, dicente; ſcopuloſum quendam collem, vnde Hieroſolyma liberè conſpicua grauetur ab obſidentibus Romanis vrgebatur, Cępham fuiſſe nũcupatum. Addit autem Chriſtus, ſuper hanc petram ſe ędificaturum ſuam Eccleſiam aduerſus quã Inferorum portæ præualituræ non eſſent. ex hac itaq; nominis
16 mutatione ſic rationem ineo; Omnis à Deo facta nominis mutatio ex aliqua ſpeciali gratia eſt nouo indito conſona nominis vt Abraham ex Abram, vbi ex ſuo promiſſum eſſe ſeminem Benedictionẽ: patet Gen. 17. & Iſrael ex Iacob vocat, cum datum illi fuiſſe Dominum videndi poteſtatem narrat Geneſ. 32. exemplo docetur. quoniam fundamentum, quo aliquod nititur ædificium capiti quodammodo ſimile eſt, eoq; caput pro fundamẽto accipitur, & è contrario Paul. ad Coloſſen. 1. ſed à Chriſto Simon Cephas nomen eſt conſecutus, vt apud Ioannem cap. 1. & Marcum, cap. 3. Igitur à Chriſto in Cephas ex Simone facta nominis mutatio ex aliqua ſpeciali gratia, eſt nouo indito cõſona nomini, ac porrò Simon à Chriſto conſecutus eſt illam ſpiritualem gratiam, quæ eſt ipſi peculiaris nomini. Cephas autem (vt diximus) idem eſt, quod Petrus ſiue petra, Chriſtus verò vocatur petra, primę Corinth. 10. & petra ſumitur pro fundamento; & fundamentum rationem habet capitis, & primi ergo Petrus à Chriſto eſt inſtitutus primus caput, & fundamentum in Eccleſia. & pro capite à noſtris quoq; accipitur Cephas in c. olim, vbi Archid. in rub. Cephes. 96. diſt.

17 Hinc Matth. xij. Apoſtolos enumerãs nomina inquit duodecim Apoſtolorum ſunt hæc primus Simon qui dicitur Petrus & Andreas frater eius &c. Qua nomenclatione, ſeu (vt dicitur) nomenclaturã non poteſt colligi Petrum fuiſſe primũ aut tẽpore aut vocationis ordine (Andreas enim prius ſecutus eſt Chriſtum quàm Petrus, qui ab illo fuit ad Chriſtum adductus. Io. 1.

Oportet igitur Petrũ à Matthęo dictum fuiſſe primum dignitatis, & prælationis aliorum poteſtate, cui conuenit Ambroſij ſententia in cap. 12. epiſt. 1. ad Cor. Andreas inquit prius ſecutus eſt Saluatorem, quàm Petrus, & tamen Andreas primatum
18 non accedit, ſed Petrus. Quamuis autem Paulus ad Galat. Iacobum priuſquàm Petrum nominauerit, non ſequitur tamen

Iaco-

Iacobum fuiſſe Petro poteſtate ſuperiorem. Non enim dicimus Petrum primatum habuiſſe ex eo quòd primo loco nominatũ eſſe inter Apoſtolos reperiatur; ſed quia primi conſtat fuiſſe inſignitum titulo, quem Iacobo Paulus nõ tribuit. Nam, ſi primus illi nomenclatione fuiſſet, nomen Euangelij quidem ſcriptor ex ordine ſecundum Andream Philippum, indeq; alios poſteriores narraſſet.

19 Sed quid amplius dubitandum, cùm Chriſtus corã alijs Apoſtolis præcipuè. Matth. 16. Petro dixerit ſoli: Beatus es Simon Bariona, &c. Tu es Petrus & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo claues Regni Cœlorum, quodcunq; ligaueris ſuper terram, &c. In hoc igitur ſcripturæ loco, vt diffuſius mox oſtẽdam iam ab initio Patres intellexerũt promiſſum Petro primatũ per petram ſemper intelligẽtes Petrũ Apoſtolũ, ſuper quẽ Dominus authoritate ſua fundauit ſuam Eccleſiam.

20 Poſt reſurrectionem, vt monui, Dominus à nobis ſui ipſius pręſentiam, quæ in conſpectum cadebat, ſeu (vt alij loquuntur) viſibilem ſubtrahere volens Ioanne, Iacobo, Thoma, Nathanaele, & alijs duobus diſcipulis teſtibus Petro ſoli dixit, Paſce oues meas. Quod certè verbum Paſce, ſignificat etiam, vt infrà cap. 9. nu. 88. monebo, Rege, vt apud Iſaiã cap. 43. ibi, Qui dico Cyro Paſce oues meas, & expreſſius apud Ezechielẽ cap. 34. circa fin. ibi, & ſuſcitabo ſuper eos paſtorem vnũ, qui paſcat eos, ſeruum meum Dauid, ipſe paſcet eos, & ipſe erit eis in paſtorem, ego autem dominus ero eis in Deũ, & ſeruus meus Dauid princeps in medio eorum. &c. & etiam apud Homerum, & Platonẽ ſæpe paſtoris Gręce ποιμένος nomen Regum eſſe notatur. Nec de paſcendis ouibus ſuis quicquam Ioanni, Thomæ, nec alijs, quibus tamẽ poſteà particulares quidam ſunt greges crediti, at Petro ſoli verbo vno generali, ac ſine vlla exceptione ſiue limitatione, oues Chriſtus commiſit, claueſq; cœlorum contulit. quo dilucidè apparet Petrum vniuerſi gregis eſſe paſtorem; quia illi

21 ipſi Petro quoq; ſoli ex omnibus fratribus ſuis prælato Chriſtus oues paſcendas, & confirmandos etiam fratres mandauit inquiens: Et tu aliquando conuerſus cõfirma fratres tuos, &c. Id quod Cyrillus exponens in perſona Chriſti, dicit. Cum te primum Apoſtolorum deputauerim hoc enim te decet, qui mecũ robur & petra es Eccleſię.

At ſi dicant aduerſarij locos hos aliter (vt ſibi videtur) poſſe
intelligi, aut ex eis minimè ſequi, vt ipſi loquuntur Petrũ ſuper
22 alios Apoſtolos prælaturam accepiſſe, patiantur, velint, nolint
nos id reſpondere, hæreticorum omnium conſuetudinem eſſe,
ſcripturas eaſdem, quas nobiſcum communes habent, aliter in-
terpretari, quàm veritas, & (vt dicitur) traditio ferat Eccleſiaſti-
ca, ſuo quidem ſenſu, & arbitrio. Ideoq; ſatis eſſet hanc eſſe, quã
ſequimur Eccleſiæ Sanctæ veram interpretationem, & Catholi-
cam traditionem, & illam, quæ expugnari non poteſt, Chriſtia-
næ ciuitatis machinam, quę ſemel omnes, vt Auguſtinus ait, hę
reſes aboleuit. Hunc eſſe Sanctorum omnium conſenſum, &
profeſſionem Patrum, qui veluti per manus traditum à Seruato
re noſtro Chriſto Ieſu id veritatis teſtimonium, naſcentis etiam
Eccleſiæ conſuetudine probatum, & religioſè ſemper obſerua-
tum confirmarunt.

23 Quòd ſi Patres obiiciant quoſdam dicentes Chriſtum Ieſum
per petram non intellexiſſe Petrum, ſed ſe ipſum ſignificaſſe.
huic ego primùm reſpondebo, neminẽ, qui ſic dicat de ſe Chri-
ſtum eſſe locutum, vt affirmauerit eum locum nõ aliter accipi,
ſed per petram Petrum quoq; poſſe rectè intelligi.

Secundò dicam etiam, ſi detur Chriſtum per petram, nec aliũ
intelligi, nihilominus hoc ipſo Matthæi loco, Petri primatum
omninò apertè commoſtrare. Nam alia verba, quibus Chriſtus
Ieſus vſus eſt dicens: Tibi dabo claues regni cælorem, & quod-
cunque ligaueris ſuper terram &c. ſatis oſtendunt Petro totius
24 Eccleſiæ Principatum, & (vt dicitur) præſidentiam fuiſſe pro-
miſſam. Vnde Patres in hũc ſanè ſenſum interpretati ſunt eum
locum, vti etiam teſtatur Origenes Homil. 6. ſuper Matth. & Cy
prianus epiſtolarum lib. 4. epiſt. 9. ad Pupianum, & lib. 1. epiſ. 3.
ad Cornel. Hylar. ſuper Matth. Hieron. lib. 1. contra Pelagianos,
& ſuper Matth. 16. Ambr. ſermone 47. Auguſtinus contra epi-
ſtolam Donati, Chryſoſtomus ſuper Matth. Cyrill. lib. 2. ſuper
Ioannem, Gregorius in moralibus, & in regiſtro ad Mauritium
Auguſtum, & alij omnes confirmantes Petrum fuiſſe petram,
ſuper quam ædificauit Chriſtus Eccleſiam ſuam. Ecquis igitur
25 erit, qui audeat aſſeuerare, Sanctos iſtos Patres ignoraſſe Chri-
ſtum ſolum, & fundamentum, quod vocatur fundamentale, &
caput eſſe, fundamentum quidem quod ſua vi propria totum
ſuſtentat

ſuſtentat ædificium, & Eccleſiam coagmentatam, connexamq; ſua proportione, ac temperatione diuinitus adiuncta in ipſis veluti commiſſuris, & compagibus corporis incluſam conſeruat, eamque per ſe ipſum firmam, immotam, ſtabilemque reddit: caput quod in Eccleſiæ membra virtutem, vitamq; diffundit: Nullus enim ponere poteſt aliud par, aut ſimile caput, & fundamentum, quale Chriſtum credimus, & confitemur.

Neque verò huic ſententiæ repugnat, Petrum quoq; Vicariũ à Chriſto poſitum fuiſſe fundamentum, quod authoritate, poteſtateque confirmandi à Chriſto ſuſcepta, ſtabilem, atque immobilem, altiſſimisque Chriſti, ſcilicet infixam radicibus tenuerit vniuerſalem Eccleſiam, & per quod ligandi, ſoluendique poteſtates in orbem totum fuerit translata. Nam, ita Cyprianus, Hieronymus, Gregorius, Chryſoſtomus, Auguſtinus, & cæteri Patres tradiderunt, Chriſtum verum Eccleſiæ Paſtorem, & petram firmiſſimam, manensque firmamentum, authoritate ſua vnitatis originem diſpoſuiſſe, volentem quidem ab vno Petro id ortum eſſe principium.

Illud quoque Petri præcipuam quandam dignitatem ſignificans, notatu dignum eſt, quòd in Euangelio Dominus longè plures ad Petrum ſermones dirigit, quàm ad alium quemlibet ex Diſcipulis: ex quibus Sancti, ac prudentiſſimi viri Petro ſummam datam eſſe poteſtatem dixere.

26 Vnde Dionyſius Areopagita in Diuinis nominibus cap. 3. de tranſitu Virginis loquens. Aderat (inquit) & Dei frater Iacobus & Petrus vertex, & honorabiliſſima Theologorum ſummitas.

27 Cùm igitur Eccleſiaſtici Patres ex petra faciunt Petrum fundamentum, & caput Eccleſiæ dicentes, Chriſtum Eccleſiam ſuã ſuper ipſum Petrum ædificaſſe, eundemq; Petrum fuiſſe caput & paſtorem illius non adeò rudis, atq; hebetis putandi ſunt ingenij, qui cogitarent Petrum talem paſtorem, tale caput, & tale fundamentum, quale Chriſtum prędicamus, qui ſua virtute totam ſpiritualis ędificij molem ſuſtinens, intuſq; alens, ac virtutem inſperās, ſuamq; Eccleſiã nulla vi vnquam labefactari permittens, & vt alij loquuntur, efficiens inter aduerſa properaq;

18 ſtabilem atq; immobilem. Quis hoc neſcit officium ad Chriſtũ pertinere; qui ſolus ſequeſter, & cõfirmator eſt gratię atq;, vt vocatur, mediator, qui ſolus paſcit intus, & alit, vt Paulus 1. Corinth.

rinth.ſcribit.Dicens,neq; qui plãtat eſt aliquid, neq; qui rigat,
ſed qui incrementum dat Deus.Quamobrem Pattes ſcripturas
29 exquiſitè,& accuratè perſcrutari,animaduerterunt liquere(vtar
Theologorum proprijs verbis) quòd officia per eſſentiam Chri
ſto propria,per participationẽ Petro, cęteriſq; Apoſtolis , velut
Dijs quibuſdam minoribus,in terra facta ſunt communia : ſed
tanquàm Deorum minorum Principi maiora.

30 Hinc Chryſoſtomus in Matth.dicit:Vide quo nã pacto Chri
ſtus Petrũ ad excellentiam euexit , promittens illi dare , quę ad
Deum ſolum pertinent (nempè remittere peccata) & inter tot,
& tãtos tẽtationũ, perſecutionumq; fluctus Eccleſiã facere im-
mobilẽ . Nã ſicut legitur quòd Chriſto data eſt omnis poteſtas
in Cęlo,& in terra,qui ſolus aperit,& nemo claudit , & qui ſo-
lus cũ parte,& Spiritu Sãcto Deus vnus remittit peccata, à quo
etiam fluunt in ſingula Eccleſię membra omnia chriſmatũ do-
na:ita Petro legitur datam fuiſſe remittendi,retinẽdiq; peccata,
claudendi,& aperiendi,continẽdi , atq; confirmandi,paſcẽdiq;
poteſtatem,cum Chriſtus illi dixit.Tibi dabo claues regni Cęlo
rum , &c. quodcunq; ligaueris, &c.Et tu aliquando conuerſus
31 confirma fratres tuos. Paſce oues meas. & diſcipulis omnibus;
Vos eſtis lux mundi,Vos eſtis ſal terrę.Hinc etiam Paulus de ſe
teſtatus, poſuiſſe fundamentum, vt ſapiens (inquit) Archite-
ctus fundamentum poſui. 1.ad Corinth.cap.3.

32 Nihil autem putandum eſt hac in re Diuinę poteſtati,nec illi
ſummę dignitati Chriſti veri fundamenti, & capitis atq; paſto-
ris derogatum iri, ſi dicatur eum ſuam Eccleſiam ędificaſſe ſu-
per Petrum:cùm ſanè cõſtet Chriſtũ ipſum poteſtate à ſe deriua
ta prudentem architectum Eccleſię ſuę feciſſe fundamentum.

Nec quicquã obeſt quòd Chriſtus Ieſus nõ dixerit.Tu es Pe-
trus,& ſuper te Petrũ ędificabo: nã ponderari è contrario debet
quòd nõ dixit Chriſtus Ieſus ſuper me petrã ędificabo,nec petrã
illam,ſed ſe ędificaturum ſuper eam, nempè quam demõſtrabat
& nominabat petram,ego (inquit) ſuper hanc petram ędifica-
bo,quaſi diſcrimen inter ſe ipſum fundatorem extruẽtemq; , ac
petram fundatam,& extructam,notans.Alius eſt enim qui ędifi
cat,& aliud id,ſuper quod ędificatur.Quare verus, & qui dici-
tur genuimus verborũ Chriſti ſenſus , vnicuiq; ſtatim obuius,
ac prima ſe ſe offerens fronte eſt,Dominum vocaſſe Simonẽ Pe-
trum

trũ illis verbis. Tu es Cephas, vt ſuper eundẽ Petrũ ædificaturũ ſe Eccleſiã, ſimplices quoq; qui aderant homines intelligerent.
34 Cùm enim Petrus interrogante Domino, Vos autẽ quẽ me eſſe dicitis? ſi nõ Hebraicè purè ſaltem Syriacè reſpondiſſe

hoc eſt, Tu es Chriſtus filius Dei. Dominus illi viciſſim, quaſi pro tam magnificè, ſplendideq; prolata de ſe confeſſione mercedem proponens dixit.
35 Quod ſanè dictũ ſi Latinis vocibus reddatur ad verbum erit, Tu petra, & ſuper hãc petram ędificabo Eccleſiam meã. licèt interpres immutans genus, & ex petra Petrum vertẽs, dubios reddit animos eorũ, qui Hebraicas nõ callent literas: Hebręi enim Cephas maſculini generis proferunt. cuius pluralem. ex Hieremiæ 4. indicauimus. Seruator igitur noſter dixit Simoni: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrã ędificabo Eccleſiam meam. promittens ſuper eum, quẽ iã petræ nomine vocatum volebat, ſe Eccleſiam ædificaturũ. Quorſum enim Chriſti ſpectaſſet oratio ſi à Petro cuius eulogiũ viciſſim pro tam magnifica cõfeſſione reddere, vt etiã animaduertit Hieronymus in com. Matth. 16. vix incęperat ſubitò deſilire, atq; clam in ſe ipſum reflectere ſermonem, & ambiguum relinquere promiſſum voluiſſet? ac planè efficere, vt inde etiã acriter ho-
36 mines diſceptarent? In hanc ego ſententiam libentius, vel à puero ſum adductus ex illis etiã verbis: Tu vocaberis Cephas. quæ ſi ex Hebraica in Latinã cõuertas linguã dices, Tu vocaberis Petra. Sed cum Cephas Hebręis ſit maſculinum, & ad marẽ ſermo fieret, bene Latinis etiam maſculina terminatio reddita fuit. Tu vocaberis Petrus, & clara eſſet tranſlatio. Tu es Petrus, & ſuper hãc petram ędificabo Eccleſiã meam, dummodò Petrus pro Cepha, hoc eſt, petra caperetur. & portę inferi non præualebũt aduerſus eã, per inferi portas intelligens hæreſes, ſchiſmata, ſummas tirannorum diſtractiones. & carnis, & mundi voluptates, quibus de via, rectaq; religione in aliũ curſum contortos, & deflexos pleroſq; quotidie, ſenſimq; eò deduci omnino videmus, vt vix ab inferorum Sedibus valeant declinare. Nihil ergo portæ inferi poterunt aduerſus Eccleſiam, altiſſimis quidem, illiſq; Diuinis radicibus defixam, quam porrò ſtantem nec nouis quibuſq; machinis conquaſſare, nec variis conſiliis proſternere ho

ſtes, vniuerſæq; gentes vincere, neque expugnare, neque à ſoli-
dæ fidei, quam Petrus pro toto ſuo collegio primus confeſſus
37 eſt, ab alienare, & abſtrahere vnquàm potuerunt, ſic planè vo-
luit Chriſtus eam ędificatam, & ſuper ſe, & ſupra Petrum: ſuper
ſe quidem, quia ipſe ſolus eſt, cuius vrrtute Eccleſia iuſtorum
inter tot, tantasque perturbationes, & (vt dicitur) perſecutio-
nes manet, & perpetuò immutabilis, & ſempiterna, ſtabilisque,
Diuina prouidentia, conſtituta permanebit. Super Petrum ve-
rò, quando volens Dominus redire ad patrem illum, vt omnem
ſchiſmatis occaſionem, ortamque paulò ante inter Apoſtolos
contentionem, Quis nam eorum videretur eſſe maior, tolleret,
Petrum quò ad ſui ipſius aſpectabile, itemque tractabile, quod
Theologi viſibile vocant, miſterium, atque officium explendũ,
locumque in terris primum, ac Diuinam illam poteſtatem ob-
tenturum Vicarium in vniuerſum, ac generalem conſtituit, cu-
ius ſanè diſtributione, ac certarum rerum annotatione, atque
38 (vt dicitur) diſpenſatione profluerent, & in cæteros Eccleſiæ pa
ſtores omnia chariſmatum dona deriuarent. Hinc Eccleſiaſtici
patres iam ab Eccleſiæ incunabulis, & (vt dicitur) crepundiis
intellexerunt abſurdum non eſſe, ſi per petram Petrus intelliga-
39 tur, ſuper quem Chriſtus ipſe ædificauit Eccleſiã ſuam. Quàm-
uis nec abſonum quoque ſit per petram Chriſtum ita intellige-
re, & ita ſenſus erit: Tu es Petrus à me, qui προκυουμένος, hoc
eſt, vt noſtri loquuntur, principaliter petra ſum, vt dixit electio-
nis vas Paulus ad Corinth. epiſtola prima, cap. 10. in princ. ibi,
Petra autem erat Chriſtus, vbi D. Thomas in prima prælectiori
prope finem. verſic. Petra autem erat Chriſtus. exponit, non per
ſubſtantiam, ſed per ſignificationem. & ſuper hanc petram, hoc
eſt, ſuper me ipſum ædificabo Eccleſiam meam. iuxta quem ſen-
40 ſum Chriſtus ipſe fundans eſt, ac fundamentum. Nec alienum
rurſus à verò crediderim intelligere Deum Patrem fundaſſe Ec-
cleſiam ſuam ſuper Chriſtum Deum, & hominem, eum quidem
in hunc quem oculis cernimus Mundum mittens, & quod vi-
demus fundamentum, & caput, & caput conſtituens, Chriſtus
autem ſuo ſpectabili, quod viſibile dicũt expleto miniſterio ad
41 patrem rediturus, ſeque à conſpectu Eccleſiæ, quam omnibus
ob oculos poſitam relinquebat, & oculorum acie abſtracturus,
& inuiſibilem, vt dicitur, facturus, (quæ magna eius erga nos

muni-

munificentia fuit) conſtituere dignatus eſt in ea ipſa Eccleſia Pe
trum præponens ſuum nobis Vicarium, qui licèt longè quidem
diſpar, tamen quod cerni poſſet fundamentum dimittere, ſuiq;
loco Principem non effugientibus Sacramentis clauderet, atq;
aperiret, ſolueret, & ligaret, vt conſiderauit Auguſtinus Retra-
42 ctat. lib. 1. capit. 21. inquiens: Quàmuis in quibuſdam meis
opuſculis intellexerim per petram Chriſtum, de qua ſcriptum
eſt, petra autem erat Chriſtus, in aliquo tamen loco etiam de
Apoſtolo Petro dixi, quod in ipſo tanquàm in petra fuit ædifica
ta Eccleſia, & harum duarum ſententiarum lector eligat magis
43 probabilem. Hic vides Auguſt. nec hanc, nec illam quaſi ſcriptu
ris contrariam reiicere, & pro Chriſto, & Petro accipi petram re
ctè poſſe, & Chriſtum Eccleſiæ maximum, ac præcipuum eſſe
fundamentum, & Petrum etiam eſſe Eccleſiæ fundamentum, at
Chriſto inhærens. & quod dicitur, ſecundarium licèt relatione
facta ad Apoſtolos conſtet, Petrum eſſe etiam primum, vt notat
plenius, & eruditius Turrecre. in lib. de Eccleſ. ij. cap. 17. & 18.
& ſeq. quam, vt pluribus ſit laborandum.
44 Hinc apparet Luterianorum temeritas, & pertinacia aſſen-
tientium ſuo corypheo, atque idolo Martino illi imprudentiſſi-
mo, qui dicebat. Si Auguſtinus, ac Patres omnes in verbo Salua
toris per petram intellexerunt Petrum, ego illis obiiciam vnius
ſolius Apoſtoli authoritatem in Corinth. 3. ſcribens: Fundamē-
tum aliud nemo ponere poteſt; præter id, quod poſitū eſt Chri-
ſtus Ieſus, cui certè argumento ſatis eſſet reſpondere, quod dixit
Turrecrem. d. lib. 2. de Eccleſ. cap. 19.
45 Vel nihil planè id argumentum concludere: nam ſimili ratio
ne dici poteſt, Apoſtolos non habuiſſe poteſtatem remittendi
peccata, nec aperiendi, nec claudendi: quia ſcriptum eſt, quòd
ſolus Deus remittit peccata, & quòd ſolus Deus aperit, & nemo
claudit: quæ tamen omnia legimus etiam Apoſtolis conceſſa.
46 At dicent aduerſarij, Homil. 13. Auguſt. in perſonam Chriſti lo
quentis ad Petrum dicit, Super me ædificabo te, non me ſuper
te. ergo Petrus ædificatur ſuper Chriſtum, non Chriſtus ſuper
Petrum: ex conſequenti non eſt Petrus petra. Reſpondendum
tamen eſt Catholicæ religionis ſtudioſos non dicere Chriſtum
fundaſſe Petrum, ſed Eccleſiam: quia Petrus ſua confeſſione, vt
loquuntur, fundamentum iactum firmiſſimum, ſciebat in Chri

ſto poſitum:& ideo fundatus erat ſuper principalem, ac quæ vo
catur fundamentalem petram, ſcilicet Chriſtum. Vnde Auguſt.
in pſal. 86. duplex poſuit fundamentum, alterum quod appella-
tur fundamentum fundamentorum, videlicet Chriſtum: alte-
rum verò fundamentum fundatum, ſcilicet Petrum, cui conſen
tit Ambroſ. in ſermone 4. inquiens: Rectè conſortium mere-
tur nominis, qui conſortium meretur, & operis: petra ergo pro
deuotione Petrus dicitur, & petra pro virtute Dominus nuncu-
patur. Et Auguſ. contra epiſtolam Donati, & de tempore, ſermo
ne 16. Auditis, dicens Petrum frequenter à Domino petrã nun
cupatum. ac Hieron. in Matth. 16. ſcribens ſecundum metapho
ram petræ, Rectè dicitur Petro ædificabo Eccleſiam meam ſu-
per te. & Greg. lib. 6. epiſtolarum, epiſtola 37. ad Eulogium nar-
rans in hæc verba: Quis neſciat Sanctam Dei Eccleſiam in Prin
cipis Apoſtolorum eſſe fundatam ſoliditate, qui firmitatem mẽ
tis traxit in nomine, vt Petrus à petra vocatur. Hæc ille, Euſe-
bius Græcus Eccleſiaſticæ hiſtoriç 1. cap. 17.

47 Ad id verò vnde digreſſus ſum, vt redeam, verum porrò cen-
ſendum eſt, Deum ſolum remittere peccata, & nihilominus Sa-
cerdotes etiam peccata remittere, ſed hos tanquàm miniſtros,
& illius virtute remittentes, licèt quandoque etiam ex merito
vitæ, & congrui non ex vi clarius, vt notat D. Thomas in 4. diſt.
19. Turrecrem. in c. remiſſionem. 1. q. 1. num. 2. & ſequentibus.
48 vbi declarat, an mali Sacerdotes remittendi peccata authorita-
tem habeat: ſic etiam Chriſtus ſolus eſt Eccleſiæ fundamentũ,
Petrus autem primus in Chriſti confeſſione fundatus.

Nam eo quoque modo interpretati ſunt magni, probatiſſi-
mique Doctores, quia nec potuit Petrus eſſe petra, vel funda-
mentum (quod dicitur fundamentale) ſed fundator, archite-
ctus, inhabitator, lapis angularis, hoſtium, porta, baſis, ac ver-
tex, paſtor bonus, atque lux, quæ illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum Chriſtus ipſe Seruator noſter.

50 Cui rei conſequens eſt, quàm valde ſit ille pertinax, qui ſe à
veteris Eccleſiæ doctrina abalienari, atque abſtrahi paſſus reli-
quos Eccleſiaſticæ ſcholę Patres damnat, & tam multis quoti-
die impuris, cum factis, deriſiſque iugulat, eoſque ab Eccleſia
putat reiiciendos, quaſi falſos profeſſores, cum porrò patribus
51 ipſis perſpectum, exploratumque fuerit, plerumque Deo ſoli
propria

propria Diuini Spiritus inſtinctu, & participi quadam veluti ſo
cietate (quam participationem vocant) connexa, & communis
Chriſti Sacerdotibus merito iudicari, putà habere claues, aperi
re, claudere, remittere, lucere mundo. Petram eſſe ac fundamen
tum, aliter Petrum, atque Eccleſię fundatorem Chriſtum, aliter
fundatores Apoſtolos, qui docendi, atque diſpenſandi miniſte-
ria Dei poteſtatem acceperunt. Alia ratione Chriſtum eſſe lu-
cem, alia Apoſtolos, quibus dictum eſt: Vos eſtis lux mundi.

52 Quòd ſi aliquando patres viderentur inter ſe diſſentire, tamē
cum in idem ſemper principium, & veritatem conueniant, nec
re ipſa pugnent, nec ab Eccleſia abſtrahi aliquo modo patiātur,
non ſunt omninò damnandi, qui fortaſſe aliqua ex parte decer-
tent, ſed probandi, quaſi in vniuerſum ad fidem ſpectantia piè
conſcripſerint, quę ad hęreticorum diſterminandas opiniones,
& Religionem Catholicam defendendam, maximum ſemper
momentum habuerunt. Nam, & ſi quandoque inter ſe diſce-
ptaſſe notentur, tamen ſatis eſt de fide Catholica illis quoq; in
locis non diſſentire, ſed omnes idem ipſum pium, & Catholicū
inſtitutum, ac pręceptum ſecutos tueri, alios quidem aliis ratio
nibus, vt in c. ego ſolus. 9. diſt. not. Turrecrem. & idem diffuſius
de locis inter ſe Doctorum contrariis in capit. Sancta Romana
Eccleſia. diſtin. 15. num. 11. verſic. reſpondeo. & num. 12. verſic.
diſcordat. & num. 20. verſic. cum tamen Catholicorum opuſcu
53 la. ibi, In libris autem Sanctorum vera principaliter intendun-
tur, & pauca inueniuntur contraria veritati, &c. & ibi, & ideò
propter pauca inutilia, non ſunt tam vtilia, & quę ex propoſito
ſunt aſſerta, repudianda, &c.

SVMMÆ CAP. DECIMI.

1 *Petrus Apoſtolus ante Pentecoſten, præſentibus Apoſtolis & Maria matre Ieſu, nouum elegit Apoſtolum in loco Iudæ.*

2 *Petrus die Penthecoſtes ad vniuerſos Iudæos primus ſuo ſermone circiter tria millia ad fidem Chriſti conuertit.*

3 *Petrus poſt ſpiritum Sāctum receptum, primus fecit miraculum claudi ad ſpecioſam portam, & vt Princeps Apoſtolorum reſpondit Iudęis, & quinque millia hominum conuertit.*

4 *Petrus cum alijs Diſcipulis ad iudicium notatis, reſpondit præſente Ioanne*

Ioanne Euangeliſta, & eius vmbra ſanabat; & tulit ſententiam contra Ananiam, & Zaphiram.

5 Petrus in Ioppe ex euentu in familia Cornelij decreuit per fidem omnes ſaluare.

6 Iacobus Petri iuſſu renunciauit decretum, velut ex Ambone.

7 Iacobus fuit coaſſumptus primus Hieroſolymitanus Epiſcopus ordinatus.

8 Omnes Martyres Sancti Concilia omnia Rom. Eccleſiæ, & Papæ obedientiam præſtiterunt.

9 Epiſcopi etiam initio per Petrum diſtributi, & diſpoſiti obedientiam cathedræ Petri præſtabant.

10 Paulus deſiderabat ob fidei ſinceritatem videre Eccleſiam Romanã.

11 Eccleſia Romana eſt, ad quam propter potẽtiorem principalitatem omnes habent recurſum.

12 Petrus inſtituit per orbem multos Epiſcopos, & Paulus authoritate Eccleſiæ ad Epiſcopale miniſterium fuit aggregatus.

13 Ad Papam, Sedemq; Apoſtolicam in maioribus cauſis mandato ſaluatoris recurritur.

14 Eccleſia Romana habet primatum non ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino.

15 A Petro poſt Chriſtum cœpit Sacerdotalis ordo, & Eccleſia Rom. cardo, caputq; eſt.

16 Diacones cum Epiſcopo ſeptem eſſe debent tanquàm ipſius oculi, ex Euariſto.

17 Sedi Apoſtolicæ ſummarum diſpoſitiones cauſarum, & negocia Eccleſiarum ſunt à Domino, vt capiti tradita.

18 Antiochena quæ olim prima erat, ceſſit Romanæ Sedi, cui omnis eſt ſubiecta.

19 Cyprianus, Auguſtinus, & alij Epiſcopi anno ab hinc. 1290. acta ſuorum Conciliorum ad Papam referebant.

20 Hæretici, & Schiſmatici etiam ab Eccleſia Africana eiecti ad Papã per appellationem recurrebant.

21 Vnio membrorum Eccleſiæ in vnitate fidei, & charitatis ſacramentorum, & Euangeliorum ſub Chriſto Paſtore conſiſtit, ex Cypriano.

22 Hæretici putant ſe congregari in nomine Ieſu, & tamen ſunt cæci, & ſibi prælatos eligunt ſine lege ordinationis.

23 Chriſtus depoſuit originem vnitatis poteſtatis Apoſtolicæ, incipiens ab vno ſcilicet Petro.

24 Eccleſia

24 *Eccleſia Catholica Romana mater, Princepsq; ex, qua vnitas Sacerdotalis proceſſit.*

25 *Eccleſię Romanæ fides ore Apoſtolico commendata, ad quàm perfidia & infidelitas aditum non habet.*

26 *Eccleſia non poteſt eſſe apud eum, qui ſe ipſum ordinatione contempta Apoſtolica ordinat.*

27 *Vnus eſt Epiſcopus vniuerſalis in Catholica Eccleſia, videlicet Romanus.*

28 *Et ideo abiurantes aliâs ſchiſmatici Papam Eccleſiæ vniuerſalis Epiſcopum fatentur.*

29 *Romanus Pontifex legitima ordinatione Petro ſuccedens primatum obtinet, & qui ei non paret, non ſeruat vnitatem Eccleſiæ.*

30 *Vnitas Eccleſiæ à multis probatur Sanctis Doctoribus.*

31 *Papæ vniuerſalis Eccleſia à Chriſto eſt commiſſa, pro omnibus Papa laborat.*

32 *Flauianus ad Leonem magnum appellauit.*

33 *Hieronymus in cauſa fidei ex Aſia Damaſum Papam conſuluit tanquàm ſupremum.*

34 *Petrus vnus eſt inſtitutus caput, vt tollatur ſchiſmatis occaſio.*

35 *Ioannes licèt celebs, & præ cęteris dilectus, cur non caput Eccleſiæ, ſed Petrus electus fuit.*

36 *Paulus Apoſtolus iuit Hieroſolymam ad viſendum Petrum.*

37 *Paulus non habuiſſet ſecuritatem prædicandi Euangelium, niſi Petri roboratum authoritate.*

38 *Dignum fuit quòd Paulus deſideraret videre Petrum, cui Dominus Eccleſiarum curam delegauerat.*

39 *Andreas primus ſecutus eſt Chriſtum, & tamen non recepit primatum, ſed Petrus.*

40 *Petrus ſuper alios Apoſtolos primus conſtitutus, notatur ex verbis Euangelij, Petre vade ad mare.*

41 *Fidei cauſa ad Sedem referri debet ſecundum regulam per vniuerſum Orbem ſemper ſeruatam.*

42 *Romana Eccleſia dignior domus Apoſtolico prædicationis ingreſſu principatum tenet nationum.*

43 *Cicilianus Carthaginen. Epiſcopus eiectus ab hæreticis, per Melciadem Papam reſtitutus fuit.*

44 *Eccleſia ea eſt, quæ eſt conſtituta in radice Sedis Apoſtolicæ.*

45 *Ioannes Chryſoſt. ab eloquētia nūcupatus, fuit reſtitutus ab Innocētio.*

46 Ioannes

46 Ioannes Gerſon Cancellarius Pariſien. probat obedientiam præſtari Ec cleſiæ Romanæ eſſe præceptum negatiuum.

47 Negatiuum præceptum magis quàm affirmatiuum ligat, quia ſemper & ad ſemper.

48 Nicænum Concilium primam Sedem Romanam probat, quæ conuocet Concilia, & iudicet Epiſcopos.

49 Conſtantinopolitanum Concilium fatetur Romanum Pontificem primum, & maximum Epiſcoporum.

50 Florentinum Concilium ex Latinis, Græcis, atq; Armenis congregatũ, Papam Vicarium Chriſti, ſucceſſorem Petri principatum in totum orbem habere definiuit.

51 Calcedonen. Concilium, Romanum Pontificem declarauit petram refugij, ad quem ſolum ſpectet decernere infamiam Epiſcoporum.

52 Idem Calcedonen. Concilium faſſum eſt, Leonem Papam vniuerſalis Eccleſiæ caput dotatum dignitate Petri Apoſtoli.

53 Pelagius, & Ceſtus damnati anno Domini 419. à Romano Pontifice apud Cartaginenſe Concilium.

54 Religio tenenda quam Petrus Apoſtolus tradidit Romanis lege Ciuili cautum ſub pœna.

55 Honorem Sanctæ Sedi, & Papæ reddendum ab Imperatoribus ipſa lege ciuili etiam ſancitum.

56 Vnitas Apoſtolicæ Sedis Romanæ; quæ caput eſt omnium Eccleſiarũ, eſt procuranda.

57 Romanus Papa omnium Sacerdotum Princeps, Imperatoris quoq; teſtimonio.

58 Falsò aſſeuerant Phocam ad preces Bonifacij conſtituiſſe Rom. Eccleſiam Caput.

59 Phocas Imperator decretum Concilij Calcedonen. de primatu Rom. per orbem obſeruari mandauit.

60 Concilium Conſtantienſe Diuo etiam Thoma referente ſanxit, Romanum Epiſcopum primum eſſe, & maximum Epiſcoporum.

61 Cyrillus hortatus manendum in capite Apoſtolico Throno Romanorum Pontificum.

62 Chriſtus ſanguinem fudit, vt oues acquireret, quarum curam Petro, & ſucceſſoribus commiſit.

63 Petrus quaſi omnem curam gerens interrogat Chriſtum an ſibi, an omnibus parabolam ipſe diceret.

64 Gregorius ſemper pro indubitato tenuit, Petrum, & ſucceſſores eſſe vniuer-

vniuerſalis Eccleſiæ ſummos Epiſcopos, & Petrum cæteris Apoſtolis prælatum.

65 Petrus à Chriſto electus Apoſtolorum caput vſus primatu Eccleſiæ Romanæ, cui Epiſcopi quicunq; venerationem præſtant.

66 Bernardus docet Romanum Pōtificem ſupremum eſſe Epiſcoporum, & Paſtorem omnium Paſtorum.

67 Apoſtolica Sedes habet prærogatiuam poteſtatis in vniuerſalis Orbis Eccleſias, cui qui reſiſtit, Deo reſiſtit. & de Papæ poteſtate plura ex Bernardo.

68 Error maximus notatur dicētium licere plures eſſe Papas, & vnumquenq; Epiſcopum in diœceſim Papam eſſe, & Romano parē Epiſcopo, & de vnitate Eccleſiæ dubitantium, ex Bonifacio octauo.

69 Abiurans promittit in vnitate Eccleſiæ Catholicæ, & cōmunione Rom. Pontificis ſe perpetuò manſurum.

70 Sophiſtarum argumenta iactantia plures authoritate pares Papæ oportere eſſe Epiſcopos referuntur.

71 Argumentorum ſolutio eo primo fundamento, quòd Papæ vniuerſaliter eſt mundum paſcere prouidentia, non corporali præſentia, & quæ ſint Papæ munia.

72 Eccleſiæ membra fidei, & charitati vnione cohærent debito ordine.

73 Author ſorte habuit in Iure canonico in ſuo doctoratu vnà cum ciuili lege tex. in c. omnis anima. de cenſibus.

74 Conſtitutio ignorantes quò ad pœnam non ligat, ſed tantùm quò ad nullitatem actus.

75 Ignorantia excuſat modò à toto, modò tanto, remiſſiuè.

76 Filij licèt diſtantes à parentibus, illis obediunt.

77 Populi etiam ſi eſſent ignari Sedis Apoſtolicæ Romanæ dummodò præceptum Eccleſiæ cognoſcerent, tenerentur obedire.
Chriſtiani primi dicti in Antiochia ibi.

78 Conuerſio, & remiſſio peccatorum, poteſt eſſe ſine baptiſmo, ſed non eo contempto.

79 Primatus Romanæ Eccleſiæ cæteris membris non nocet, & Sacerdotalis vnitas à Chriſto deriuata eſt.

80 Populus cui ignota eſt Eccleſia Romana laycis conceſſum Baptiſma, pro non baptizatis, pro baptizatis ſacrificium contriti cordis per fidem Chriſti.

81 Deus ſua miſericordia illuminat etiam imperfectos in fide, qui bonis operibus ad eum confugiunt.

82 *Pluralitas Principum mala eſt, unius ergo Princeps.*

83 *Vnitas Eccleſiæ tenenda, vt ſacramentum, intelligendo tamen, ut ibi remiſſiue.*

84 *Vnitas Eccleſiæ duplex, interior, & exterior.*

85 *Neceſſaria concluſio eſt, Papam eſſe uniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopum, Vicarium Chriſti, & Petri ſucceſſorem, & non Vicarium.*

86 *Eccleſiæ teſtimonium deberet ſufficere ad probandum, quòd Papa talis ſit.*

87 *Errant, qui putant Eccleſiæ Romanæ primatum à quadringentis annis à Syluestro Papa ortum, & ante non probari, niſi Paparum decretis.*

88 *Error confutatur etiam Euangelij teſtimonio, & ueteri teſtamenti accepto uerbo, Paſce pro rege.*

89 *Chriſtus pro Petro rogauit, ut non deficeret fides eius, & ipſe conuerſus confirmaret fratres ſuos.*

CAP. DECIMVM.

Petrum non ſolùm à Spiritu Sancto recepto, ſed ante primi poteſtatem recepiſſe pro ſe, & aliis ſucceſſoribus: & omnino ad Rom. Pont. grauiora eſſe referenda negotia, idq; Conciliorum, ac legum quoqe decretis confirmari.

1 PEtrum ante Spiritum Sáctum receptum pro ſe, & cæteris quibuſq; omnibus ſucceſſoribus Primi poteſtatem accepiſſe, & Principi ipſi Petro ſummos quoſq; Pontifices ſucceſſores, & authoritate, & iuriſdictione planè eadem eſſe cenſendos, ipſa quoq; res docet: quoniam (quod in cap.x.dicam) Petri morte, et Chriſti mandato, hęc Rom. Eccleſię eſt cõfirmata authoritas, vt pręter alios, quos infrà referam, not. D. Ambroſius lib. 5. epiſt. 32. Et ante eũ dixit Egeſippus de excid. Hieroſolymit. lib. 3. cap. 2.

2 Hic ille ipſe eſt Petrus, qui ante Penthecoſten cæteris pręſentibus Apoſtolis, & Maria matre Ieſu in medio fratrum ſurgẽs, ac veluti prærogatiuæ, & principatus atq; vt dicitur, præſidẽtiæ ſuæ munus exercens, nouum Apoſtolum, qui in Iudæ prodito-

ris

ris locum,& Apoſtolatum, eligendum alium adſciuit, quo numerū duodecim Apoſtolorū cōpleret, vt legitur Act. Apoſt. c. 1.

Inde die quoq; Penthecoſtes cū vndecim primus ad Iudęos omnes qui Hieroſolymis habitabant de fide Chriſti orationem tantò quidem Diuini Spiritus inſtinctu, atq; afflatu habuit, vt tria circiter millia vnico ſermone in ſuam ſententiam, Chriſtiq;
3 fidem adduxerit: Ab ipſo autem Spiritu receptò, miraculum, illud quidem differētibus, vix perſuaſum hactenus Philoſophis dum primus fecit claudum ad ſpecioſam quæ vocabatur portā, nullo læſum inde incedentem pede, reſtituit; & vel Apoſtolorū Rex ac Princeps Iudęis ſolus reſpondit, act. Apoſt. 3. Rurſusq; vti paulò ante tria millia, ſic tunc quinq, ferè millia conuertit. Hiccine eſt ille Petrus, qui cum alijs diſcipulis, & Sacerdotibus
4 in iudicium vocatis corā Euangeliſta Ioāne ſolus Spiritu Sācto afflatus dixit: Oportet magis obedire Deo quàm hominibus. & qui ſua præterea vmbra ſanabat omnes, & contra Ananiam Zaphiramq; ſententiam mortis pronunciauit.

5 Itē Hieroſolymis quoq; de cęremonijs obſeruandis Petrus in Concilio ſurgens, ſicq; ſibi enunciatum, prolatumq;, & patefactum ſignificans in Ioppe ſoluit quæſtionem ex euentu in familia Cornelij decernens, omnes ſalutem ex fide Chriſti Ieſu cō ſecuturos. act. Apoſt. cap. x. & xv.

6 Iacobus decretum ſecutus Petri, eiq; obtēperatos ipſum decretum pronunciauit, quod ſi, vt debemus, Hieronymo credimus, factū fuit, quia Petrus Iacobo in Eccleſia propria reſidēti deferre voluit, vt in Concilijs fieri ſolet vbi intereſſe Papam cō tingat. Delegatus enim Cardinalis aliquis ex Ambone, qui dici
7 tur, Papæ decretū promulgat; quod ſanè receptum Sancta Synodus illo verbo placet, approbat. Iacobus hic fuit à Petro cooptatus ſeu (vt loquuntur) coaſſumptus primus Hieroſolymis inſtitutus, atque, vt dicitur, ordinatus Epiſcopus, cuius rei teſtes ſunt Anacletus Papa ac Martir, & Euſebius hiſtoriæ Eccleſiaſticæ lib. 2. cap. 2. Hieronymus de viris illuſtribus, & Chryſoſtom. in Ioan. homil. 87.

Id verò ita planè ſe habere, vt facilius omnes intelligant, tum ex ſacræ ſcripturæ, plerisq; grauiſſimis authoritatibus, tum Petri geſtis, factisq; vniuerſalem credidiſſe Eccleſiam, Petrum nō pro ſe tātum, verùm etiam pro ſuis ſucceſſoribus à Chriſto pri- 1

8 matum accepiſſe, & verba quibus Christus claues promiſit. Itẽ
quibus Eccleſiæ Paſtorẽ conſtituit, dicẽs: Paſce oues meas &c.
non ſolùm dicta ſingulari perſonæ Petri, ſed omnibus qui legiti
ma (ut loquimur) ordinatione Petro ſuccedunt, omnino con-
ſtabit ijs ſanè, qui cõſiderent omnes omnino Patres Epiſcopos;
Martires, Sanctos, & generalia Concilia Epiſcopo Eccleſiæ Ro-
manæ tanquàm ſummo vniuerſali Eccleſiæ Pręfecto, & vigilũ
maximo, &, vt dicitur, Speculatori obſeruantiam, & obedientiã
præſtitiſſe, ad quem in rebus dubijs, quoties aliqua fidei cauſa
controuertitur, confugi, & cõcurri, ſeu, vt aliorum vſurpem ver
ba, recurſus haberi debeat. quod ſupra monui in 2. & 3. præſer
tim cap. vbi plura ex his, quæ hic repetenda ſunt, non modò ad
oſtendendum Epiſcoporum capitales, & maiores quaſq; cauſas
eſſe ad Sedem Apoſtolicam referendas, ſed in vniuerſum ipſam
Rom. Sedem meritò præ cæteris præferri oportere. & Petri au-
thoritatem in omnes, quot quot legitimi fuerunt, eruntq; vſq;
ad ſæculi cõſumationem ſucceſſores, ſummos Pontifices tran-
ſiſſe, & perpetuò tranſituram, à Chriſto ipſo ſeruatore noſtro fu
turis etiam poſt Petrum, æquè ac Petro attributam: ideoq; bis
forſan repetita quædam loca non cenſenda ſuperuacanea.

9 Hoc autẽ vel facilè dignoſcitur, quòd ad initio poſtquàm Pe
trus diæceſes aliquot ſuis Epiſcopis diſtribuiſſet, & diſpoſuiſſet
iuſſuq; Dei cathedram ſuam Romæ cõſtituiſſet, omnes, vbi vis
gentium degerent, Epiſcopi, viuentibus adhuc quibuſdam Apo
ſtolis Eccleſiæ Romanæ cathedram venerati ſunt, quaſi primã,
& Ideo Paulus ad Romanos capit. 1. Petri iam prædicatione cõ
10 uerſos ſcribens; Gratias agitque eorum fides nunciata vniuerſo
ſit Orbi, ſignificans ſe huius rei ſtudio, ac fidei ſinceritate ductũ
auere Romanam videre Eccleſiam, inquiens. Deſidero videre
vos, & ita Paulus ex prouidentia Diuina ad Petri Sedem venit,
quam ſuo etiam ſanguine cõfirmauit. Item, Ireneus, de quo in-
frà in cap. ſeq. in princ. Martyr. Et Epiſcopus Lugdunen. & Poli
carpi diſcipulus in huius Sanctæ Rom. Eccleſię dignitatem in-
11 ferens lib. 3. capit. 13. operis aduerſus Valentinum, & alios ſui
temporis hęreticos inquit. Ad hãc Eccleſiam Rom. videlicèt, de
qua erat ſermo, propter potẽtiorẽ principalitatẽ, neceſſe eſt om-
nẽ cõuenire Eccleſiã, hoc eſt omnes qui ſunt vndiq; fideles, &c.

12 Clemens Papa, quem nominat Platina quartum Pontificẽ,
à Chri-

à Chriſto pòſt Linũ, & Cletum, & Euſeb. in lib. 3. de Eccleſiaſt. hiſt. cap. 14. tertium numerat, & obijſſe Martyrem anno Traiani Imperatoris 3. not. Io. Papa tertius in epiſtola decretali ad Epiſcopos prouinciam Germaniæ, & Galliç, & etiam Alexander primus in epiſtola prima decret. ad Ortodoxos. Is igitur Clemens ſiue 3. ſiue 4. planè teſtificatur, Petrum multos per orbẽ Epiſcopos inſtituiſſe: & authoritate Eccleſię Paulũ ad Epiſcopale miniſteriũ fuiſſe aggregatũ, vt act. ſcripturę ſatis clarè demonſtrat.

13 Anacletus Domitiani temporibus Papa Tertius, de quo Euſeb. lib. 3. d. c. 14. Eccleſiaſt. hiſt. in epiſtola quam cunctis ſcripſit Eccleſijs, docet, in maioribus cauſis ad Apoſtolicam Sedem appellari poſſe. Hoc enim mãdato Saluatoris inquit, quòd ſcilicèt maiores atq; difficiliores cauſę ſemper omnes ad Apoſtolicam Sedem referantur, ſuper quam Chriſtus vniuerſam Eccleſiam
14 conſtruxit, quãdo Beato Principi Apoſtolorum Petro dixit: Tu es Petrus, & ibidem, Sacroſanċta igitur, & Apoſtolica Rom. Eccleſia primatum nõ habet ab Apoſtolis, ſed ab ipſo Domino noſtro, & ſaluatore Ieſu Chriſto, vt eſt videre 1. tomo Concil. fol. 7. verſ. Anacletus ſeruus ſeruorum, &c Idem epiſtola 1. in nouo
15 inquit teſtamẽto poſt Chriſtum dominum à Petro Sacerdotalis Ordo cepit, quia ipſi primo Pontificatus in Eccleſia Chriſti datus eſt, dicente Domino ad eum: Tu es Petrus, &c. Hic ergo ligandi, atq; ſoluendi poteſtatem primus accepit à Domino, primuſq; ad fidem populum virtute ſuę prędicationis adduxit; cęteri verò Apoſtoli cum eodem pari cõſortio honorem, & poteſtatem acceperunt, ipſumq; Principem ſuum eſſe voluerunt.

Idem epiſtola 3. multa de Patriarchis, Primatibus, Epiſcopis, minoribusq; Presbyteris diſſerit, & Eccleſiam Rom. cardinem, caputq; eſſe in omnes Eccleſias comprobat.

16 Euariſtus à Petro quintus Rom. Eccleſię Pontifex, & in Pontificatu, & martyrio Anacleti ſucceſſor, cuius anno ſecundo Ioãnes Euãgeliſta deceſſit, Africanis pręcipiebat, vt cùm Epiſcopo ſeptem Diacones eſſent tanquàm illius oculi, & ideo imperium ac ſupremam in cęteros Epiſcopos Romanum Pontificem habere iuriſdiċtionem, & poteſtatem. Hinc etiam apparet, quia ſtatuere. quid perpetuò obſeruandum iuriſdiċtionis eſſe, nemo dubitat, per tex. in l. nulli. C. de ſent. & interloc. om. Iudic. quem ſingul. dicit ibi Bal. nu. 3, in fin. & not. Bart. in l. omnes populi. 1. q.

princip.

princip. ff. de iuſt. & iur. & Angel. in l. Imperium. ff. de iuriſdictio. omn. Iud. dicens etiam meri eſſe Imperij legem condere.

Alexander quoq; Martyr qui Euaristo ſucceſſit ſub Traiano orthodoxis etiam per diuerſas prouincias Chriſto Domino famulantibus, hoc ipſum probat, inquiens: Relatum eſt ad huius
17 Sanctę, & Apoſtolicę Sedis, cui ſummarum diſpoſitiones cauſarum, & omnium negotia Eccleſiarum ab ipſo Domino tradita ſunt quaſi ad caput ipſo dicente Principi Apoſtolorum; Tu es Petrus, &c.

Item Marcellus qui milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſecũdo ab hinc circiter anno fuit Diocletiano Imperatore ſcribẽs ad Epiſcopos Antiochenę prouincię, Beatus Petrus, ait, Caput eſt totius Eccleſiæ. cui Dominus ait, Tu es Petrus: eius enim Sedes primitus apud vos fuit, quæ poſtea iubente Domino Romam translata eſt, cui gratia fauente Diuina hodierna præſide-
18 mus die. Et paulò poſt; Si veſtra Antiochena, quę olim prima erat, Romanæ ceſſit Sedi, nulla eſt, quę eius non ſubiecta ſit ditioni, ad quam omnes quaſi ad caput iuxta Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum ſanctiones Epiſcopi, qui voluerint, vel quibus neceſſe fuerit inuocare, eamque appellare debent, vt inde accipiant tuitionem, ac liberationem, vnde acceperunt informationem, atque conſecrationem. Deinde paucis interiectis inquit. Simul inſpirante domino conſtituerunt, vt nulla Synodus fieret præter eiuſdem Sedis authoritatem. Deinde paulò mox: Iudicia, & ſumma negocia, ſiue cuncta dubia Apoſtolicæ Sedis authoritate ſunt agenda, & finienda: & omnia cum prouincialia negocia huius Sanctę vniuerſalis, & Apoſtolicę Eccleſię ſunt tractanda iudicia.

19 Cyprianus in Africa ſub Valeriano, & Auguſtinus ſub Honorio, Eccleſię Romanę Pontificem, quaſi ſuum, & aliorum omnium Pręlatum venerati ſunt. nam ab hinc anno circiter milleſimo tricenteſimo vigeſimo quinto Cyprianus, & alij Epiſcopi acta ſuorum Conciliorum ad Apoſtolicam Sedem retulere, vt in 2. epiſtola lib. 1. & alibi ſępe &c.

20 Ipſi quoque hęretici, atq; ſchiſmatici ab Eccleſia Africana reiecti Cypriano teſte per appellationem ad Epiſcopum Romanum, veluti Petri ſucceſſorem trãsfretabant. nam Baſilides poſtquàm ſua crimina deteſtatus fuiſſet, & propter confeſſionem

ſuam

ſuam detexiſſet conſcientiam, & Cyprianus ait: Romam appulſus ambiuit apud Stephanum Eccleſię Rom. Epiſcopum, vt iniuſtè reſtitueretur in Epiſcopatu, à quo iuſtè fuerat expulſus.

Idem Cyprianus ante mille, & ducentos annos loquens de hac materia multis in locis vniuerſalis Eccleſię ſui temporis ſtatum declarat. At quoniam Cypriani dicta videntur eò tendere, vt vnionem membrorum Eccleſię in vnitate fidei, & charitatis ſacramentorum, & Euangeliorum, ſub vno Paſtore Chriſto demonſtrent; hoſtes cathedrę Petri dicent, quòd ex hoc non ſequitur omnes Epiſcopos, & Paſtores à cathedra Petri inſtituẽdos, aut illi ſubiectos eſſe, quibus, & doctrina eiuſdem Cypriani in paulò ante tractatu reſpõdemus verum eſſe vnionem fidei, atq; charitatis ſufficere, at vnionem talem nõ ſeruare hęreticos, quã-
22 uis ſe congregari putantes in nomine Chriſti, & habere vnam eandemq; ſymboli legem, eadem Euangelia, & eadem ſacramẽta: & quia cęci volunt ſe hęreticos illi confiteri, ideo Cyprianus ipſe declarat, qui ſunt hęreticorum mores, inquiens.

Tales ſunt qui ſanè diſpoſitione Diuina ſe ipſos authoritate propria congregatis quibuſdam temerarijs proponunt, qui ſibi Sedes alias conſtituunt, & originem veritatis, qui ſine aliqua ordinationis lege ſibi prȩlatos eligunt, qui nullo illis Epiſcopatũ donante Epiſcopi ſibi nomen tribuunt: nec ſunt in vnitate pacis Epiſcopis Eccleſię Apoſtolicę coniuncti.

Hęc eſt Cypriani doctrina, ex qua planius etiam conſtat quã probatione alia egeret, vnitatem Eccleſię quęrendam eſſe ex ſcripturis Sanctis, in quibus authoritate ſua Chriſtus cõſtituit originem, atq; initium vnitatis Eccleſię ſuę, & ab ipſo Petro (cui Cęlorum Regni claues dedit) initium faciendum iudicauit. Et
23 quàmuis omnibus Apoſtolis parem dederit poteſtatem priuſquàm Petrum prȩferret, poſteà tamen ſtatuit originem vnitatis ab vno inchoans Petro, ſimul atq; eum primum ex duodecim poteſtate paribus vnum elegit ac prȩpoſuit, Vnde licèt Chriſtus Ieſus parem ſingulis dederit Apoſtolis poteſtatem, tamen ſanciuit relinquit authoritate, vt vnitas ab vno videlicèt Petro inciperet. 24. q. 1. c. loquitur.

24 Hęc eſt manifeſta venerabilis Hieronymi ſententia contra Iouinianum, quę eadem Cypriani extitit, vti etiã colligitur ex multis eius epiſtolis, in quibus dilucidè docetur, Epiſcopalem poteſtatem

ſtatem ſublimem quidem ac Diuinam eſſe, at omninò agnoſcen-
dam, & retinendam Eccleſiam Romanam, velut Catholicam
matrem Principemq; Eccleſiam, ex qua Sacerdotalis vnitas du-
xit originem. quarum ſanè epiſtolarum ſatis erit aliquas hic ſi-
25 gnificare, ſcilicèt ad Cornelium primam, vbi probatur Eccleſię
Rom. fidem ore Apoſtolico commendatam, & ad illam nullam
perfidiam: aut (quæ dicitur) infidelitatem habere aditum poſ-
ſe, ſuoq;: tempore Eccleſię Catholicę apud Cornelium Epiſco-
pum Eccleſię Romanę, qui per legitimam ordinationē Fabiano
ſucceſſerat, fuiſſe tum ipſam alteri debitam Eccleſiam apud No
26 uatianum, qui contempta ordinatione Apoſtolica nulli ſucce-
27 dens ſe ipſum ordinauerat eſſe minimè potuiſſe. Tum Epiſco-
pum Eccleſię Romanæ Epiſcopum Eccleſię Catholicę, hoc eſt,
vniuerſalis eſſe, qui Canones tradit vniuerſales, quos omnes
ſeruare debent Epiſcopi, & in Eccleſia Catholica vnum eſſe de-
buiſſe Epiſcopum.

28 Atq; idcircò omnes, qui tunc ad Eccleſiam reuertebantur,
quōdam ſchiſmatici confiteri Cornelium eſſe ſanctiſſimę ac Ca
tholicę Eccleſię Epiſcopum.

Et qui credebant ſibi iniuriā aut negotium fieri hoc ex Afri-
ca ad Eccleſiam Romanam prouocaſſe.

29 Petrū enim Eccleſię Romanę fuiſſe Epiſcopū, ſuper quo Chri
ſtus fundauit Eccleſiam, cuius ſanè verus eſt Epiſcopus, qui ſe-
cundum ſucceſſionem per legitimam (vt dicitur) ordinationem
Petro ſuccedit, Principem eum quidem inter Epiſcopos. Et qui
obnixi contra hunc primatum, Eccleſiamq; Rom. capita quaſ-
ſant, cornuaq; alta erigūt, eos planè vnitatē nō ſeruare Eccleſię.

30 Hactenus Cypriani dogmata, quę ad vnitatem Eccleſię ſpe-
ctant, ſepius quidem à Cypriano repetita etiam in epiſtola. x
lib. 2. in fin. & in tract. de ſimpl. Prelat. ſiue vnitate Eccleſię, &
epiſt. 8. in fin. lib. 4. & lib. 5. in epiſtola ad Quintum. Hanc ip-
ſam vnitatē probat exemplū Athanaſij quoq; ex Alexandrina
Aegypti Sede deiecti, & à Romano Pontifice reſtituti ac planè
profeſſi multis in locis vniuerſalis eſſe Eccleſię Epiſcopum in
epiſt. ad Rom. Pontificem Marcum ſcribens in hęc verba: Do-
mino Sancto, & Apoſtolici culminis venerando Marco Sanctę
Rom. Apoſtolicę Sedis, atq; vniuerſalis Eccleſię Papę Athana-
ſius, & vniuerſi Aegyptiorum Epiſcopi. Idem Athanaſius Libe-
rio

rio Roman. Pontifici aduerſus hæreticos dicens, Mutauerunt gloriam Catholicæ Eccleſiæ propria nouitate, &c. & ibi, huius rei gratiæ vniuerſalis vobis à Chriſto Ieſu commiſſa eſt Eccleſia, vt pro omnibus laboretis, &c.

32 Accedat exemplum Flauiani etiam Conſtantinopolitani Epiſcopi, qui ad Leonem magnum appellauit, ab eoq; in ſuam repoſitus eſt Sedem.

33 Nec prætermittendus eſt Hierony. in cauſa fidei ex Aſia ſcribens, qui Damaſum Papam tanquàm in Eccleſia ſuprema conſuluit inquiens. Hæc eſt fides, Papa beatiſſime, quam in Catholica didicimus Eccleſia, quamq; ſemper tenuimus, in qua ſi minus peritè, aut parum cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri Sedem, & fidem tenes. Si autem hæc noſtra confeſſio Apoſtolatus, cui iudicio comprobatur, quicunq; me culpare voluerit ſe imperitum vel etiam non Catholicum, ſed hęreticum comprobabitur.

34 Idemq; cõtra Iouinianum ſuper Petrum (inquit) fundata eſt Eccleſia, quãuis autem alio in loco id factum ſit ſuper Apoſtolos, qui omnes receperunt claues Cęlorum; vnde ius Eccleſiæ ſuper eos ſit ſolidata, inter tamen duodecim vnus eſt electus, vt vno inſtituto capite omnis ſchiſmatis occaſio tolleretur.

. Hęc Hieronymus intelligens quidem inter duodecim vnum electum, nõ ab alijs, ſed à Chriſto. nam eodem in loco Hierony-
35 mus ſoluens quæſtionem quare Ioannes non fuerit electus, qui cęlibatu vitam ſemper egit, & præ cæteris magis dilectus. ætate, inquit, delatura eſt: quia Petrus erat natu maior, ne igitur adoleſcens adhuc, ac ferè puer maioribus ætate viris præferatur, & ne magiſter optimus qui debuit à diſcipulis occaſionem litis auferre, videretur inuidiæ cauſam contra eum, quam diligebat, adoloſcentem præbuiſſe, Petrus electus eſt, &c.

Atq; ille ipſe Hieronymus Theophilo Epiſcopo de ſeueritate in hæreticos exercendã ſcribit diſt. 2. epiſtola. 18.

36 Et in epiſtola 22. ad Auguſtinum dicit: Deniq; tantæ authoritatis Petrus fuit, vt Paulus in epiſtola ſua ſcribat, Deinde poſt annos tres veniſſe Hieroſolymam videre Petrum, & manſiſſe
37 apud eum dies quindecim. Rurſus poſt annos quatuordecim aſcendiſſe iterum Hieruſalem cum Barnaba aſſumpto, & Tito, aſcendiſſe autem, vt loquitur, ſecundum reuelationem, & expo-

O fuiſſet

ſuiſſet Euangeliū, quod prędicabat in gentibus. oſtēdens Paulus
ſe non habuiſſe ſecuritatem prædicandi Euangelii, ni Petri fuiſ-
ſet authoritate roboratum. Hęc ille: Ambroſius Mediolanen. vt
alij per Italiam Epiſcopi, qui Romanum Pontificem tanquàm
ſibi præpoſitum, & vniuerſalis Eccleſiæ Primatem agnoſcebat,
tractans verbum hoc Galatarum 1. poſt annos tres aſcendi Hie-
38 ruſalem videre Petrum; dignum erat (inquit) vt deſideraret vi-
dere Petrum, quãdo quidem Petrus erat Apoſtolorum primus,
cui Dominus Eccleſiarum curam delegauerat. Item de ſermone
de fide, & pœnitentia Petri, quid iam prius ex commentarijs in
epiſtolam ad Cornel. primum dictum eſt: Petrus (inquit) Apo-
39 ſtolorum primus vocatus eſt: quia alijs omnibus prælatus fuit.
Andreas primus ſecutus eſt Dominum quàm Petrus, & tamen
Andreas primatum non accepit, ſed Petrus.

Item in illud Matth. 17. Petre vade ad mare, & mitte hamū,
& eum piſcem qui prius aſcenderit, tolle, inuenies ſtaterem,
illum ſumens da pro me, & pro te, ait. Petra autem didrachmæ
40 erat capitis, Vnde dabatur intelligi, quòd Petrus poſt Chriſtum
ſuper alios Apoſtolos caput, & primus conſtituendus erat. Hęc
ille. Innocentius primus anno ab hinc milleſimo centeſimo ſe-
41 xageſimo quinto ad Auguſtinum, & Africanos Epiſcopos ſcri-
bens, docet, ſecundum antiquæ cathedræ regulam per vniuer-
ſum orbem ſemper obſeruatam cauſam fidei ad Sedem Petri re-
ferri debere. Ambroſius, vt etiam refertur in c. quæ dignior. 24.
q. 1. ait. Quæ dignior domus Apoſtolico prędicationis ingreſſu,
quàm Sancta Rom. Eccleſia? & alibi, vt in c. omnes. 22. diſt. & in
42 c. beatus Petrus. 2. q. 7. inquit. Et in quo loco ijdem tādem mar
tyrium pertulerunt? in Vrbe Roma, quæ principatum, & caput
tenet nationum, ſcilicet vbi erat caput ſuperſtitionis, illic caput
quieſceret ſanctitatis, & vbi Gentilium Principes habitabant, il-
lic Eccleſiæ Principes morarentur.

Auguſtini tempore Cicilianus Carthaginen. Epiſcopus ab hę-
43 reticis eiectus, illius Romę cognita cauſa per Melchiadem Ec-
cleſiæ Romanę Epiſcopum fuit reſtitutus, cuius rei teſtis eſt
beatus Auguſtinus in epiſtola ad Glorium, & Fœlicem, vti etiã
ſuprà monui.

Idem Auguſtinus ad Donatum Donati patrem ſcribens, Pre-
ſbyterum (ait) fons ab Eccleſia conſtitutus, & à compage vni-

tatis,

tatis,& vinculo charitatis ſeparatus, æterno ſupplicio puniendum, etiã ſi pro Chriſti nomine viſus incẽdereris. Hoc eſt enim quod dicit Apoſtolus: ſi tradidero corpus meũ ita vt ardeam, & charitatem non habeam, nihil mihi prodeſt. Et idem Augu-
44 ſtinus in epiſtola 102. lib. 2. aduerſus Donatiſtas. In Rom. ſemper Eccleſia principatum cathedrę viguiſſe Apoſtolicæ oſtendens, ait. Quòd ſi nullo modo rectè dici poteſt, Eccleſia in qua ſchiſma eſt, reſtat, vt quoniam Eccleſia nulla eſſe non poteſt, ea ſit quàm in Sedis Apoſtolicæ per ſucceſſores Epiſcoporum radice conſtituta, &c. vt etiam refertur in c. pudẽda. in fin. 24. q. 1.
45 Ioannes Conſtantinopolitanus, cui ab eloquentia Chryſoſtomo nomẽ eſt, ad Innocentium Papam appellauit, à quo fuit cauſa cognita reſtitutus.

Idem ſuper illo, Paſce oues meas, ideſt, inquit, loco mei præpoſitus eſto, & caput fratrum tuorum.

46 Sed Ioannis quoq; Gerſonis Sancti certè viri Pariſien. Cãcellarij id ipſum teſtimonio confirmatur, dicentis, affirmatiuum eſſe præceptum recipi oportere Sanctæ Rom. Eccleſiæ obedientiam, acceptam autem non relinquere, negatiuum eſſe præceptum, & propterea patet arctius quodam modò omnes aſtrictos ad conſeruandam ſuſceptam Sanctæ Rom. Eccleſiæ debitã obſeruantiã, quã illã initio ſuſcepere ex natura ipſa pręceptorũ.

47 Negatiuum enim præceptum magis quàm affirmatiuum (vt loquuntur) ligat ſemper, & ad ſemper, vt etiam oſtendit diuus Thom. in 2. 2. art. 1. q. 140. & art. 2. & not. noſtri in c. ſi peccauerit. vbi Turrecrem. nu. 13. verſ. & ideo præcepta negatiua obligant ſemper, & ad ſemper. 2. q. 1. cum ſimilib.

48 Neq; verò Conciliorum quoq; vniuerſalium deſunt authoritates, quorum nonnullas retuli ſuprà in capit. 4. in eodem loco vbi oſtendi, Epiſcoporum criminales cauſas ad Papam deferendas, etiam Cõciliorum teſtimonijs probari in c. 4. & hic deſcribam aliquas ad hanc rem pertinentes. Nicęnum quidem Cõcilium 318. Epiſcoporum in hęc verba ad ipſum de quo quęrimus ſtatuit, inquiens: Ipſa verò prima Sedes, hoc eſt, Romana conuocandorum generalium Synodum iura detinet, & iudicia Epiſcoporum ſingulari priuilegio illi Sedi Euangelicis, & Apoſtolicis, atq; canonicis conceſſa ſunt miniſtris, ita, vt ſemper maiores cauſæ ad Sedem Apoſtolicã referũtur, nec vllo modo po-

O 2 teſt

teſt maior à minori iudicari: ipſa nanq; omnibus maior, & pręlata eſt Eccleſijs. quod decretum Conc. eſſe Niceni ſupra oſtēdi.

49 Conſtantinopolitanum quoq; Concilium id ipſum probat, dicens, Veneramur ſecundum ſcripturas canonicas definitiones Sanctiſſimum Romanum Epiſcopum, primum eſſe, & maximum Epiſcoporum.

50 Item Florentinæ vniuerſalis Synodi ex Latinis, Græcis, atque Armenis congregatę teſtimonio idem confirmatur in hęc verba: Definimus Sanctam Apoſtolicam Sedem, & Rom. Pontificem in vniuerſum orbem tenere principatum, & ipſum Rom. Pontificem ſucceſſorem eſſe Beati Petri Apoſtoli Principis Apoſtolorum, & verum Vicarium Ieſu Chriſti, totiuſque Eccleſiæ caput.

51 In Calcedonenſi Concilio anno Chriſti 442. celebrato, Romanus Epiſcopus declaratur petra refugij, ad quam cęteri Epiſcopi liberam habent poteſtatem appellandi, cui ſoli iure competit decernendi Epiſcoporum infamiam, ſecundum canones antiquę Romę Deo amantiſſimo Archiepiſcopo conſeruari.

52 In eo ipſo Calcedonenſi Concilio damnantes Dioſcorū Alexandrinum cęteri congregati Epiſcopi Paſchaſius, Lilibetanus, Lucentius, Eſſulanus, ac Bonifacius Preſbyter Eccleſię maximę ciuitatis Romę illius Papę Leonis, hoc ipſum confirmarunt in hęc verba pronunciantes: Dioſcorus Epiſcopus ciuitatis Alexandrię contra diſciplinam canonum &c. & ibi: Quapropter Sanctiſſimus, ac beatiſſimus Papa Leo caput Eccleſię vniuerſalis per nos tanquàm per ſuos Legatos, Sancta Synodo conſentiente prę cęteris omnibus dignitate Petri Apoſtoli, qui dicitur fundamentum Eccleſię, & petrę fidei, & ianitor Regni cęlorum dotatus, ipſum Dioſcorum omni Epiſcopali dignitate ſpoliauit, & omni Sacerdotali priuauit officio: quare venerabilis Synodus ſuper hoc congregata iuſtitia ſuadente contra dictum Dioſcorum canonicam ſententiam pronunciet.

53 Anno Domini 419. Synodalia decreta à Rom. Pōtifice apud Carthaginenſe Concilium ducentorum decem & ſeptem Epiſcoporum, inter quos Auguſtinus erat, prolata ſunt, in quo Pelagius, & Ceſtus damnati ſunt.

54 Item vna trium Auguſtorum, Gratiani, Valentiani, & Theodoſij idem probat conſtitutio inſerta ſub tit. C. de ſum. Trinit.

in l. 1. inquiens: Cunctos populos, quos clementię noſtrę regit imperium, in ea volumus religione verſari, quam Diuinum Petrum Apoſtolum tradidiſſe Romanis religio vſque adhuc ab ipſo inſinuata declarat. quamque Pontificem Damaſum ſequi claret. Et infrà, Hanc legem ſequentes Chriſtianorum Catholicorum nomen iubemus amplecti: reliquos verò deuiantes, veſanoſque iudicantes hęretici dogmatis infamiam ſuſtinere Diuina primùm vindicta, poſt etiam motus animi noſtri, quem ex cœleſti arbitrio ſumpſerimus vltione plectendos. Hi autem tres Auguſti Valentianus anno Domini 367. Gratianus 389. & Theodoſius maior 388. imperarunt.

55 Iuſtinianus autem anno 525. idem planè teſtatus ſanxit in titulo ſcribens C. de ſum. Trinit. l. nos reddentes honorem Apoſtolicę Sedi, & veſtræ Sãctitati, quod ſemper nobis in voto fuit, & eſt (vt decet patrem) honorantes veſtram Beatitudinem, omnia quę ad Eccleſiarum ſtatum pertinent, feſtinauimus ad notitiam deferre veſtræ Sanctitatis: quoniam ſemper nobis fuit ma-
56 gnum ſtudium vnitatem veſtræ Apoſtolicę Sedis, & ſtatum Sanctarum Dei Eccleſiarum cuſtodire, qui hactenus obtinet, & incommotus permanet nulla interdicente contrarietate. Ideoque omnes Sacerdotes vniuerſi Orientalis tractus, & ſubiicere, & vnire Sedi veſtræ Sanctitatis properauimus, quæ caput eſt om-
57 nium Sanctarum Eccleſiarum. Hęc Iuſtinianus. Et idem Iuſtinianus in authen. de priuilegiis Eccleſiarum. §. ideoque. colla. 9. inquiens: Ideoque ſancimus Sanctiſſimum ſenioris Romę Papam omnium eſſe Sacerdotum &c. Et Cõſtantinus Imperator, vt colligitur ex c. Conſtantinus. 96. diſt. idem confirmat, quòd Iuſtinianus fuit teſtatus, qui planè Iuſtinianus Imperator fuit ante Phocam annis 77. Ex quo patet mendacium quorundam,
58 qui ſchiſmatico ſpiritu ſcripſerunt, Phocam Bonifacij precibus ſeductum Eccleſię Rom. caput eſſe omnium Eccleſiarum conſtituiſſe.

59 Cui etiam anno 602. Phocas Imperator, cuius anno tertio Gregorius Magnus migrauit ad Dominum Calcedonenſis Concilij decretũ de primatu Eccleſię Rom. declarauerit, & per Orbem contra ſchiſmaticos obſeruari mandauerit.

60 Thomas 3. parte q. 40. art. 6. refert, quòd in Concilio Conſtantinopolitano legitur. Veneramur ſecundum ſcripturas, & ſecun-

ſecundum canonum ſtatuta, & definitiones Sanctiſſimum antiquæ Romę Epiſcopum primum eſſe, & maximum Epiſcopum,
61 & poſt ipſum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ibidem ſcribit Thomas beatum Cyrillum Epiſcopum Alexandrinum hortatum in hęc verba, Maneamus in capite noſtro Apoſtolico Throno Romanorum Pontificum, à quo noſtrum eſt quærere quid credere, & quid tenere debemus, ipſum venerantes, ipſum rogantes prę omnibus, quoniam ipſius ſolius eſt reprehendere, corripere, ſtatuere, diſponere, ſoluere, & ligare loco illius, qui ipſum ędificauit, & nulli alij, quod ſuum eſt plenum, ſed ipſe dedit, cui omnes iure Diuino inclinant caput, & primates mundi tanquàm ipſi Domino Ieſu Chriſto obediunt. quę Cyrillus ipſe ſcripſit in lib. ſuo Theſaurorum. Vnde facilè colligitur, quòd Imperatores, Reges, ac Principes de rebus Eccleſię tam ſpiritualibus, quàm temporalibus diſponere non poſſint.

62 Chryſoſtomus in lib. 2. de Sacerdotio inquit, Qua nã item de cauſa ille ſanguinem effudit ſuum? certe vt pecudes eas acquireret, quarũ cura tum Petro, tum Petri ſucceſſoribus cõmittebat.

Theophilactus declarans illud Luc. 12. Domine ad nos dicis
63 hanc parobolam, an ad omnes Petrus ait, cui committẽda erat Eccleſia, quaſi omnem curam gerens interrogat.

Hac in re Gregorius nihil dubitauit, qui in multis ſcriptorũ
64 ſuorum locis ſemper id uoluit poſitum in primis veriſſimum axioma: Petrum ſcilicèt fuiſſe, & cęteros ſucceſſores vniuerſalis Eccleſiæ ſummos Epiſcopos, & Petrum ipſum cęteris omnibus Apoſtolis, vel authoritate Dei Prælatum, & ideo 16. moralium dicit, Petrum authoritate Dei tenuiſſe principatum Eccleſiæ, cui potentiæ firmiter adhæſit. Bernardus Venerab. Abb. vt mox liquidò conſtabit, & quot quot etiam poſt illum Catholici Doctores fuere, & Socrates quoq; Epiſcopus in hiſtoria, Caſſiod. lib. 4. cap. 9. & lib. 9. cap. 13.

65 Ex quibus ſanè patet iuxta doctrinam Sanctorum Pauli, Cypriani, Ambroſij, Hieronymi, Auguſtini, Gregorij, & cæterorũ omnium, Petrum Apoſtolum tum fuiſſe à Chriſto electum vt Apoſtolorum caput, tum Epiſcopum Eccleſiæ Romanę iam ipſa poteſtate primatus vſum fuiſſe, & in Aſia, in Aegypto, & in Gręcia Epiſcopos ſub Romano Papa fuiſſe, tum etiam Antiochenos, Athenienſes, Alexandrinos, Conſtantinopolitanos, Dardanos

danos, Carthaginenſes, Corinthios, & Africanos Epiſcopum Romanum tãquàm primum, ac Epiſcoporum maximum veneratos eſſe, & diligenter ac religioſe ſemper obſeruaſſe.

Item Cyprianum, Hieronymum, Auguſtinum, & omnes tam Aſiæ, quàm Aphricæ, & Europę Synodos Eccleſiæ Romanæ iudicio ſuas ſententias ſubmiſiſſe.

66 Quibus porrò animaduerſis in lib. 2. de cõſideratione ad Eugenium clarè docet Bernardus ijs ferè verbis: Epiſcopum Eccleſiæ Rom. ſupremum eſſe Pontificem, ac Epiſcoporum primum poteſtate Petrum, Vnctione Epiſcopum vnum, ſolumq; Paſtorem omnium Paſtorum, cui traditæ ſunt claues, cuiq; commiſſę ſunt oues, paſtorès. alij greges habent ſibi deputatos, vnuſquiſq; ſuum peculiare, ſed Epiſcopo Eccleſię Rom. greges com miſſi ſunt omnes, nec oues tantum, ſed etiam Paſtores; & ideo Paſtor eſt omnium Petri locumtenens, qui poteſt (inquit) peremptoriam ferre ſententiam. Manifeſtum eſt enim quòd Epiſcopos deponere ad Romani ſolius Epiſcopi pertineat authoritatem, quod ſi vocati ſunt alij in partem ſolicitudinis Epiſcopi multi, ille tamen ſolus plenitudinem poteſtatis habet.

67 In illa rurſus ad Mediolanen. epiſtola nu. 131. Plenitudo (inquit) poteſtatis ſuper vniuerſas Orbis Eccleſias ſingulari prętogatiua Sedi Apoſtolicæ donata eſt. Itaq;, qui huic poteſtati reſiſtit, ordinationi Dei reſiſtit. Poteſt ille, ſi videtur vtile, nouos Epiſcopos ordinare, vbi nunquàm fuerunt hactenus: poteſt ex illis, qui ſunt hos deprimere; & illos eleuare, prout illi ſuadebit ratio. poteſt ab extremis terræ finibus quaſcunq; ſublimes perſonas Eccleſiaſticas euocare, & eas ad aſſiſtendum ſibi compellere, nõ ſemel neq; bis modò, ſed toties, quoties illi videbitur expedire. Poteſt etiam omnium vindicare inobedientiam, ſi fortè quis conetur rebellare. Hanc Bernardus ſententiam annis abhinc circiter quadringentis vigintiquinq; de Romani Epiſcopi poteſtate tenuit, docuit, & pręedicauit. Quam certè Bernardus ipſe ſuo tempore docebat, non ſui ipſius tantùm ſecutus opinionem, ſed Eccleſiaſticã traditionem à teneris annis edoctus, vti Eccleſiam prius inuenerat, docuiſſe, ac prædicaſſe ſexcentis ante ſe circiter annis Auguſtini ſcilicèt, Hieronymique temporibus, & multò etiã ante notatũ à Sanctis viris animaduerterat.

Rurſusque didicerat Eccleſiam Auguſtini ſæculo hac in cau

ſa

ſa docuiſſe, prædicaſſeque, vt ante ſe inuenerat prædicatum per manus, ętatesque, & ab Apoſtolorum vſque temporibus, vt ſuprà etiam demonſtrauimus.

68 Erat igitur qui ponit plures eſſe ſummos Pontifices, & ſingulos quoſque Epiſcopos in ſua diœceſi ſupremos Paſtores, atque Epiſcopo Romano pares, vel qui de vnitate Eccleſiæ dubitet, committens ille quidem in fidei articulum, quo credimus vnā Sanctam Catholicam Eccleſiam eſſe cæterarum matrem, & principem.

Atque hic ſanè error notatus à Bonifacio viij. reperitur publico decreto in extrauaganti, Vnam Sanctam, inter extrauagan. commun. in hæc planè verba: Nos declaramus, diffinimus, & pronunciamus omninò de neceſſitatis ſalutis eſſe omni humanę creaturę Epiſcopo Romano ſubiici: Petro enim dictum eſt, Paſce oues meas: quando generaliter aut infinitè Chriſtus dicit, non ſingulariter, has autē intelligitur omnes vniuerſaliter illi commiſſas. Quare, ſi Gręci, aut alij dicunt ſe non eſſe oues à Chriſto Petro commiſſas, & ſucceſſoribus eius, oportet, vt confiteantur illi ſe Chriſti oues non eſſe, cùm dixerit

69 non eſſe niſi vnum ouile, & ideo beatus Gregorius in regiſtro formulam abiurādi ſchiſmata recitans, tradit, vt abiurans Papę promittens in vnitate Eccleſię Catholicę, & communione Epiſcopi Romani ſe manſurum perpetuò.

70 Quòd ſi quis dicat, vtile non eſſe, Epiſcopum Romanum Catholicę, atq; vniuerſali Eccleſię, pręſidere, vel quia Eccleſiam in omnes gentes per vniuerſum terrarum Orbem longè lateq; diffuſam, vix ſolus poteſt paſcere, ſeq; omnibus exhibere, vel quoniam quę vocantur dona gratiarum veluti Epiſcopatus, & diſpenſatione miniſteriorum Dei, congruentius, celerius ac facilius Chriſtianis hominibus per oēs Epiſcopos poteſtate pares, quàm per vnū Eccleſię Romanę Epiſcoporū diſtributæ diffluērent, ſi Prouincię ſingulę ſingulos ſummos haberēt Epiſcopos; nec tot menſium atq; adeò annorum itinere procul diſtantibus locis ad Vrbem Romam eſſet confugiendum, vel quod eius decreta generalia de ordinandis, inſtituendis, & conſeruandis preſbyteris de contractibus, de cenſuris, cæteriſq; pœnis, & alijs rebus Eccleſiaſticis non facilè nota erunt omnibus populis, eoq; ſaltum (aiunt iſti Sophiſtę) plures authoritate pares eſſe oportere:

re; alioqui fatendum eſſe, Populum in aliquo totius Orbis angulo Romanorum Pontificum conſtitutiones ignorãtem, eoq; inter conſanguineos aut affines contrahere nuptias ſolitum, facilè animarum periculum, ac iacturam poſſe pati. Hęc, & ſimilia euomere quotidie improbi ſolent.

71 Qui verò illis velit, vt omninò debet, reſiſtere, omniq; non modò contentione, ſed etiam dimicatione pugnare, nec pati aliquo pacto doctrinis varijs, & peregrinis (vt dixit Paulus ad Hebr. cap. 13. abduci) is poſitum in primis defendat Eccleſię Romanę Epiſcopi vnius in vniuerſum eſſe mundum, paſcere, non pręſentia quidem, vt dicitur corporali, ſed prouidentia ſtudioq; curare, vt omnes Chriſtiani homines cõgrua animorum percipiant alimenta, & cęteri ad veram fidem ſuſcipiendam incitentur. Quod potiſſimùm Paulo curæ fuit, non ſolùm ſibi ipſi ac muſis (vt eſt in prouerbio) canere, ac tantùm quid ſequendum, quid fugiendum monere, ſed etiam ipſas lupos arcere, peccantes corrigere, in viam ſalutis dirigere, & ab aduerſariorum inſidijs manibusq; eripere ac prouidere, vt religio in dies magis diffunderetur Chriſti Ieſu, qui Iudeę licèt limine pedem nõ extulerit, tamen ſuam fidem prędicaturos Apoſtolos in vniuerſum Orbem delegauit.

72 Deniq; illud quoq; teneat oportet, Eccleſiæ membra non cõiunctione vicinitatis locorum, ſed conſentiente fidei, atq; Chriſtianę charitatis cohęrere cõcordia, Chriſtianamq; charitatem ſuum cuiq; ſeruare, ac reddere, & ordinem non interuertere, & quos Patres poſuerunt fines, nõ pertranſire, nec ambitione, nec cupiditate, aut amore, neq; odio, à recto, Sanctoq; propoſito diuertere; neq; imperium ac poteſtatem recuſare. Scitum eſt enim eiuſdem Pauli Apoſtoli dictum: Qui poteſtati reſiſtit, ordinationi Dei reſiſtit, in epiſtola ad Romanos cap. 13. Et apud noſtros

73 in c. omnis anima, de cenſib. quod ſanè ego canonis caput ſorte interpretandum datum, non iudicio electum explicaui eo die quo fui publicè omnium conſenſu I. V. D. renuntiatus anno ab hinc decimo quinto.

74 Prætereà non obliuiſcatur, qui veritatem eſt defenſurus, conſtitutiones Pontificias quò ad pœnam non ligare eos, qui ignorent, at actũ omninò reddere nullum. c. ſi eo tempore, de elect. lib. 6. Fely. in c. cæterùm, extra. de reſcript. nu. 19. verſ. prima re-

ſtrictio, cum alijs à Philippo Probo in annotation. ad Io. Monach. in c. tibi. eo. ti. de reſcript. in 6. nu. 18. & in c. quoddam. de præben. & dig. eo. lib. 6. & plenius multò de ignorantia excuſante, vel non excuſante, aut à toto, aut à tanto, vt loquuntur, declarat Turrecrem. in c. turbatur. nu. x. & ſeq. 1. q. 5. dicens, etiam ignorantiam eſſe, vel rei, quam ſcire oportet, & non excuſare; vel rei, quam ſcire non omninò opus ſit, noſſe, & tūc excuſare.

76 Nouerit poſtremò vti ſecundum carnem, qui dicuntur, filij longiori licèt locorum interuallo diſtent à parentibus, tamen eis quam debent obedientiam preſtant, quę viderint ab ipſis parentibus eſſe profecta amplectentes; ſic quo vis loco Chriſtiani,

77 degant, etiam ſi qui eſſent, qui ne fama quidem Romanam Eccleſiā nouerint, intelligentes præceptum aliquod Eccleſię Romanę, vt filij, qui merito in Chriſto vocantur, obtemperātes eſſe debent; cum tamen re vera non ſit credendum tales eſſe Chriſtianos, vllo in Orbis angulo populos, cum ab incunabulis naſcentiſq; Chriſtianę Romanorum Religionis vbiq; inuulgatā ac nuntiatam fuiſſe fidem teſtatur etiam Paulus Apoſtolus ad Rom. x. ex Propheta in illo verſu exiuit ſonus eorum, & in fines Orbis terrę verba eorum. & expreſſius, ac ſignificātius multò ex Seruatoris noſtri Chriſti Ieſu teſtimonio apud Marc. cap. xvj. ibi, & dixit eis, eūtes in vniuerſum mūdum prędicate Euangelium omni creaturę &c. quod eſt etiam inuenire apud Mattheum cap. 28. cum tamen (vt illud etiam interim moneam) Chriſtiani primi in Antiochia dicti ſint vti facile eſt inuenire apud acta Apoſtolorum, in cap. 11.

78 At ſi quis etiam atq; etiam inſtet, vrgeat, inſectetur aſſeuerās eiuſmodi reperiri populos poſſe, is ſaltim acquieſcat, non ignorans poſſe etiam veram cordis conuerſionem, ac peccatorum remiſſionem eſſe, ſine ſuſcepto baptiſmate, non tamen baptiſmo contempto, vt facile eſt dignoſcere ex ijs, quę not. D. Thomas in 3. parte, & D. Ambroſius de Valētiniano illis verbis. Quem regeneraturus eram, amiſi, verùntamen ille gratiam, quam popoſcit non amiſit, &c. Et plenius multò perſequitur Turrecrem. in c. quiſquis. nu. 1. & 2. & 3. de cōſecrat. diſt. 4. Nam quo pacto poſſet eſſe vera cordis in Deum conuerſio, vbi pręceptum eius, aut ſacramentum contemneretur, contra illud Ioel. cap. 2. Conuertimini ad me in toto corde veſtro in ieiunio, &c. & aliud Ezechiel.

chiel.cap.18.In quacunq; die peccator conuerſus fuerit, & in-
gemuerit, vita viuet. Item conuertimini ad me, & ego cõuertar
ad vos,&c. quod etiam eſt expreſſim relatum in c. porrò .§. hoc
idem.de pęniten.diſt.1.& ibi Turrecrem.nu.1.& 2.& nu.6. vbi
etiam notat,contritionem cordis abſq; ſatisfactione prodeſſe ſę
pe poſſe, ac ſine contritione ſatisfactionem nunquàm. & ideo
Chriſtum Ieſum id poſtulaſſe,ac mandaſſe legitur apud Matth.
cap.22.in fin.quod etiam traditum reperiebatur Deuter. cap.6.
Leuit.19.quaſi maximum ac pręcipuum legis pręceptum, ſcili-
cèt Dominum Deum ex toto corde,toto animo,totaq; mente.
& vt ſcripſit Marc.cap.12.ex tota virtute,atq; intellectu diligen
dum.Deum enim diligens ex toto animo eius diligenter man-
data curat,atq; agit. Deuteronomij cap.x.& qui contemnit, &
non perſequitur,is omnino perit, ne dum non diligere videtur
vt eod.in lib.dicitur cap.8.& ſatis iam conſtat, Dei nomen con
fitetium labiorum eſſe laudem ipſi quaſi hoſtiam offerre in pręſtanda Pręfectis ac Prępoſitis obedientia,illiſq; ſe obſequentes,
& ſubiectos prębendo,& cõmunicando, vt dixit Paulus ad He-
bręos cap.13.ibi, Beneficientię autem,& communicationis no-
lite obliuiſci, talibus enim hoſtijs promeretur; bonis obedite
prępoſitis veſtris. Nemini igitur mirum, aut abſurdum videri
debet dictum,non poſſe Chriſtianos reperiri populos, qui Pe-
tri Cathedram,Romanamq; Eccleſiam,cuius pręcepta contem
nant,cum omnes pręceptis eius Sanctæ Sedis Apoſtolicę teneā
tur parere,& non obedientes grauius peccent.c. ſi qui ſunt.81.
diſt.vbi Turrecrem.in princ.& nu.4.eoq; merito Cyprianus in
ea epiſtola.3.lib.1.dixit in hęc verba: Neq, enim aliunde hære-
ſes obortę ſunt aut nata ſunt ſchiſmata, quàm inde quod Sacer
doti Dei non obtemperatur;nec vnus in Eccleſia ad tempus Sa
cerdos vice Chriſti cogitatur,cui ſi ſecundum magiſteria Diui-
na obtemperaret fraternitas vniuerſa,nemo aduerſum Sacerdo
tum collegium quicquàm moueret,nemo poſt Diuinum iudi-
cium,poſt populi ſuffragium,poſt Coepiſcoporum conſenſum,
Iudicem ſe non iam Epiſcopi,ſed Dei faceret. & paulò poſt, *Sa-
crilegæ temeritatis ac perditæ mentis eſt, qui putet ſine Dei iu-
dicio fieri Sacerdotem, cùm Dominus in Euangelio ſuo dicat,*
Matthe.x.Non ne duo paſſares aſſe veneunt, & neuter eorum
cadit in terram ſine patris veſtri voluntate; cum ille nec mini-

ma fieri ſine volũtate Dei dicat, exiſtimat aliquis ſumma, & ma-
gna, aut non ſciente, aut non permittente Deo in Eccleſia Dei
fieri, & Sacerdotes, id eſt diſpenſatores eius, non de eius ſenten-
tia ordinari, hoc eſt fidem habere, qua viuimus, hoc eſt, Deo ho
norem non dare: cuius nutu, & arbitrio regi, & gubernari om-
nia ſcimus. Hæc Cyprianus.

79 Primatum verò Petri nullis Eccleſiæ membris obeſſe indè
etiam apparet, quòd Sacerdotalis vnitas à Chriſto deriuata per
Petrum procerius toto terrarum orbe proiectis brahiis produ-
ctior excurrat, ſic, vt ſi Chriſtianus aliquis pópulus in finibus
Orbis ſine Sacerdotio, & Epiſcopatu cõſtituatur, qui nec per li-
teras, nec per nũcium, aliamuè rationem ad Rom. Epiſcopum,
80 aut alium forſan ab ipſo Præfectum poſſit accedere populus il-
le, quò ad nõ baptizatos, baptiſmatis habebit remedium, quod
etiam laicis conceditur in neceſſitate miniſtrare, vt conſtat d. 4.
diſt. de conſecrat. vb num. 1. & ſequen. idem Turrecrema. Quò
verò ad baptizatos, & relapſos ſacrificium contriti cordis ex fi-
de Chriſti Ieſu cum deſiderio coniuncta poterit, quæ per Euan-
81 gelium nouerit ad ſalutem eſſe neceſſaria explere. Prætereà Deus
qui tali populo rectam fidem, qua purgare ſe poſſit, & (vt dici-
tur) iuſtificare, inſpirabit ſua miſericordia, ac lumine Diuini Spi
ritus illuminabit, vt ſciat quid agere debeat, & eum ex imperfe-
cta etiam recepta quidem fide cum Cornelio Centurione ad ſe
precibus, atque eleemoſynis confugientem recipiet, ac fouebit.
quemadmodum etiam in Eccleſiaſtica hiſt. lib. 10. cap. 1. narra-
tum eſt de Iudæis in Tyriis, & eiuſdem lib. 10. cap. 2. de Hiberis
eodem tempore ſub axe pontico per captiuam mulierem con-
uerſis.

82 Ac porrò, vel vnum eſſe oportere Principem, & non plures,
probatur etiam Philoſophi teſtimonio in 12. μετὰ τὰ φυσικὰ ex
83 quo vulgare iam factum ſermone prouerbium recẽſetur, plura-
litas Principum mala eſt, vnus ergo Princeps, &c. eoq́, tanto ma
gis vnitatem Eccleſiæ tenendum, etiam veluti ſacramentum;
quod ſic velim acceptum, vt ex ſententia diui Thomæ, Turre-
crem. in c. deniq;. nu. 1. verſ. reſpondeo. 7. q. 1. declarat: vt inte-
84 rim taceam duplicem eſſe vnitatem Eccleſiæ, Alteram interio-
rem ac ſecretam ex fidei potiſſimùm, ſpeiq́;, & charitatis integri
tate conſtantem: Alteram exteriorem, lateq́; patẽtem videlicet
ſocieta-

ſocietatem,& communionem ſacramentorum, vt idem Turrecremata notans in d.4.diſt.de conſecrat.c.eſt vnitas.nu.2.explicat.

85 Vnde neceſſaria omninò deducitur concluſio, Pontificem Eccleſiæ Romanæ uniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopum Chriſti Ieſu Vicarium,& Apoſtoli Petri ſucceſſorem, non autem Petri ipſius Vicarium. Idq; ſanè tenendum eſſe,& minimè dubitandum, nō ſolùm quia Bernardus,Cyprianus,Hieronymus,Auguſtinus,& cæteri patres ita docuerint,ſed etiam,quia iam initio creſcentis ipſius Eccleſiæ in omni cuiuſq; temporis ſtatu, veluti per manus à Chriſto ipſo traditum,& ſacris confirmatum literis creditum,ſancitumq;,& prædicatum liquet.

86 Atqui nullum licèt de rebus his extaret teſtimonium, Eccleſiæ tamen authoritas,quæ ſemper apud bonos maximum pondus habuit,ſatis eſſe deberet. Annis enim ab hinc mille ducentis in Nicęna Synodo Patrum omnium conſenſu approbatum eſt atq; confirmatum,Concilia celebrari non poſſe abſq; Rom. Epiſcopi conſenſu.& qui ſuſpectos habebunt aut Metropolitanum,aut Iudices ſuos comprouinciales, poſſe ad Rom. Sedem prouocare, vt ſuprà retuli: Cuius rei conſequens eſt, falsò im-
87 pièq; aſſeuerare quoſdam Primatum Eccleſiæ Rom. à quadringentis annis: aut à Silueſtro Papa initium,ducere aut probari non poſſe,niſi quibuſdam frigidis Paparum (vt ipſi loquuntur)
88 decretis,non ab incunabulis,& rudimentis Sanctæ veteris, naſcentiſq; Eccleſiæ conſtat omnes conſenſiſſe Rom. huic Eccleſię cōcedi omninò debere primatum ex verbis Chriſti Paſce &c. in Euangelio Petro dictis Matth.16.Ioan.21. Verbum enim illud Paſce, ſignificat rege. Ezech. 34. Eſdr.44.& 56.Hierem.1. & 22.pſal.22.& ſapientia attigi.cap.8.nu.20.

89 Sed quid magis expreſsè conſcriptum poni exēplum poteſt, quàm illud apud Luc. 22. Simon ecce Sathanas expetiuit vos vt cribraret ſicut triticum,ego autem rogaui pro te Petre,vt nō deficiat fides tua; & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos,&c. vt omittam quod conſiderauit beatus Bernardus in libello de conſideratione ad Eugenium ex illo Ioan. 21. loco, in quo narratur ſolum Petrum ſuper aquas maris deambulaſſe, & ad Seruatorem noſtrum perueniſſe.

Ex his igitur omnibus diligenter animaduerſis dilucidiùs, planiuſq; apparet,quàm vt amplius ſit laborandum, quòd om

nes

nes omnium Eccleſiarum Chriſtiani debent illud omninò affirmare, & in hanc etiam conuenire ſententiam, vt ſub Cathedra ſcilicèt Petri cunctis Eccleſijs præferenda vnitatem ipſam Eccleſiæ omninò profiteantur.

SVMMAE CAP. VNDECIMI.

1 *Ireneus vir Apoſtolicus Auditor Policarpi, qui fuit diſcipulus Ioãnis Apoſtoli, & Euangeliſtæ.*

2 *Petrus, & Paulus Romæ Euangelium prædicarunt, & fundarunt Eccleſiam.*

3 *Petrus, & Paulus fundantes, & inſtituentes Eccleſiam Lino eius adminiſtrandæ tradiderunt Epiſcopatum.*

4 *Tertulianus presbyter, & author vetuſtate, & eruditione inſignis.*

5 *Romæ Petrus paſſioni Dominicæ adęquatur, Paulus Ioannis exitu coronatur.*

6 *Ioannes in oleũ igneũ demorſus, nihil paſſus eſt, & inſulam relegatus.*

7 *Optatus Afer Epiſcopus Maleuitan. ſcriptor illuſtris.*

8 *Petrus in Vrbe primus Cathedram collocauit, & caput Apoſtolorum ſedit.*

9 *Schiſmaticus eſt, qui cõtra ſingularem Cathedram, alterã collocaret.*

10 *Cyprianus martyr inſignis.*

11 *Epiphanius Cypri Salaminæ Epiſcopus eruditione, & Sanctitate, & totius Orbis teſtimonio illuſtris.*

12 *Nero Chriſtianũ nomẽ tollere aggreſſus eſt, Petro Epiſcopatũ tenẽte.*

13 *Petrus xxv. annis Cathedram Romæ tenuit vſq; ad vltimum Neronis annum.*

14 *Petrus cruci affixus capite ad terram verſo, aſſerens ſe indignum, vt Chriſtum crucifigi.*

15 *Hieronymum de Petro ſic ſcripſiſſe multis probatur authoribus.*

16 *Aurelius Caſſiodorus Senator, & poſtea Monachus probatæ fidei ſcriptor.*

17 *Petrus poſtquàm fundauit Antiochenam Eccleſiam, Romam venit cõtra Simonem Magum.*

18 *Petrus in Vaticano fuit cruci affixus ex Hieronymo, Caſſiodoro, Euſebio, & alijs.*

19 *Euſebij Cæſarienſis hiſtoria Eccleſiaſtica, multiplici rerum cognitione referta, ob idq; legenda iudicio Gelaſij Papæ.*

20 *Sedes*

20 *Sedes nulla alia eſt decentior, aut magis Chriſto accepta, quàm Roma.*
21 *Athanaſius Alexandrinus Patriarcha, vir egregiæ Sanctitatis, & doctrinæ nobilem de fuga ſua apologiam ſcripſit.*
22 *Ambroſius Mediolani Epiſcopus Doctor Illuſtris, & Sanctus.*
23 *Petrus victo Simone Mago populi precibus inflexus nocte muro egredi cępit, & Chriſtum vidit occurrentem, Vrbemq́; ingredi, & illis verbis, Domine quo vadis, reſpondentem, Venio iterum crucifigi.*
24 *Petrus illis verbis Chriſtum in ſe Petro, & non in Chriſto ſemel crucifixo, iterum crucifigendum intellexit, & per ſuam Crucem honorificauit Dominum.*
25 *Petri corpus Sancti clam ſuſtulerunt, & ſub therebinto in Vaticano poſuerunt.*
26 *Petrus Diuina inſpiratione Romam verſus, ibi martyriũ eſt adeptus.*
27 *Petri, & Pauli corpora multi conati ſunt ex Vrbe auferre, & ibi miraculũ de fidelibus ex Oriente, qui ea volebant corpora tollere.*
28 *Romani exeuntes ea corpora in locis in quibus nunc ſunt condita, poſuerunt.*
29 *Petri, & Pauli corpora miraculis tot coruſcant, vt vix ad ea adoranda ſine magno timore poſſit accedi.*
30 *Cornelius Papa à Lucina rogatus noctu primùm à cathecumbis leuauit corpus Pauli, poſuitq́; Lucina in ſuo prædio in via Hoſtienſi, Petri verò vbi eſt crucifixus in Vaticano.*
31 *Petri corpus inter corpora Sanctorum Epiſcoporum in Vaticano poſitum oſtendit plurium ibi Sanctorum corpora ſepulta.*
32 *Dioniſius Corinthiorum Epiſcopus anno Domini. 50. Romæ extitit.*
33 *Egeſippus Aniceto Papa anno Domini 160. Romam venit.*
34 *Ignatius fuit diſcipulus Ioãnis Euangeliſtæ, Petrum crucifixum, Paulum gladio obtruncatum, Ioannem in Panthmum religatum teſtatur.*
35 *Petrus, & Paulus vna die paſſi ſunt, & Romæ, quia Roma principatum tenet nationum ex Ambroſio.*
36 *Petrus Romam venit initij imperij Neronis, & tunc Romæ eſſe cęperunt Chriſtiani.*
37 *Nero primùm Romæ Chriſtianos ſupplicijs affecit, & per prouincias eſt perſecutus.*
38 *Ex Cathedra Petri, & Eccleſia principali vnitas eſt orta Sacerdotalis.*
39 *Concluſio rationum probantium, meritò maiores cauſas deferri ad Papam debere.*

CAP.

CAP. VNDECIMVM.

Romæ fundatam Eccleſiam Dei à Petro, & Paulo Apoſtolis, & Cathedram Epiſcopalem à Petro & conſtitutam, & uiginti quinque annis rectam.

QVò verò facilius quiſque intelligat, iamq; accipiat, & Romæ ab Apoſtolis Petro, & Paulo Eccleſiæ fundamentum conſtitutum, & Romæ Petrũ plures annos Cathedram, ac Primatum tenuiſſe, quibus noſtra comprobatur ſententia, ad hanc ſcilicèt Principem, & Reginam Sedem confugiendum in grauioribus quibuſque negociis pauca hæc perlegat.

1 Romæ quidem fundatam eſſe Eccleſiam à Sanctiſſimis Apoſtolis Petro, & Paulo, teſtis eſt Ireneus vir Apoſtolicus Auditor Policarpi, qui Ioannis Apoſtoli, & Euangeliſtæ fuit Diſcipulus,
2 ait enim in lib. 3. contra hæreſes, cap. 1. Petrus, & Paulus Romæ Euangelium prædicarunt, & fundauerunt Eccleſiam. Idem in eiuſdem lib. cap. 3. Maximæ, inquit, & antiquiſſimę, & omnibus cognitæ à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro, & Paulo Romæ fundatæ, & conſtitutæ Eccleſiæ, eam, quam habent ab Apoſtolis traditionem per ſucceſſiones Epiſcoporum peruenientem vſque ad nos iudicantes, cõfundimus omnes illos, qui per cecitatem, & prauam ſententiam, præterquàm oportet colli-
3 gunt &c. Idem paulò poſt: Fundantes, & inſtituentes beati Apoſtoli Eccleſiam Lino Epiſcopatum adminiſtrandæ Eccleſiæ tra-
4 diderunt. Idem teſtatur Tertullianus Preſbyter, & author vetuſtate, & eruditione inſignis in lib. de præſcriptionibus aduerſus hereticos, his verbis: Habes Romanam Eccleſiam vnde nobis authoritas prẹſtò eſt ſtatuta, fẹlix Eccleſię, cui totam doctrinam
5 Apoſtoli cum ſanguine ſuo fuderunt. Vbi Petrus paſſioni Dominicę adęquatur. vbi Paulus Ioannis exitu coronatur: Vbi Ioã-
6 nes poſteà quàm in oleũ igneum demerſus, nihil paſſus eſt, & in inſulam relegatur &c. Et idem in lib. 3. aduerſus Marſionem dicens, Romanis Euãgeliũ Petrus, & Paulus ſanguine ſuo ſignato reliquerunt, &c. De Ioanne etiam Apoſtolo, & Euangeliſta in oleum igneum demerſo ſcripſit ex Grẹcis Gregorius Niſ-

ſenus,

ſenus, & Beatus Hieronymus, qui citat teſtem huius rei Tertullianum.

7 Atq; ipſum Beatum Petrum Apoſtolum in Vrbe Roma Cathedram Epiſcopalem cōſtituiſſe teſtatur etiam Optatus Apher Epiſcopus Meleuitan. quem Beatus Hieronymus enumerat inter Eccleſiaſticos Illuſtres ſcriptores. Ille enim Optatus in 2. aduerſus ſchiſma Donatiſtam ponens ſeriem Romanorum Ponti

8 ficum ignorantiæ inquit, tibi aſcribi non poteſt ſcienti in Vrbe Roma Petro primò Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Petrus, in quo vno

9 Cathedræ vnitas ab omnibus ſeruaretur. Nec cæteri Apoſtoli ſingula ſibi quiſq; defenderent. ſchiſmaticus, & peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram alteram collocauit. Ergo Cathedra vnica eſt in qua ſedit prior Petrus, cui ſucceſſit Linus, & cæteri ſuo quiſq; tempore, &c. Hæc ſcripſit Optatus Meleuitan. de Cathedra Petri in Vrbe Roma.

10 Sed multis annis ante illum huius Cathedræ mentionē multis in locis fecit inſignis Martyr Cyprianus, qui etiam enumera

11 uit ſeriem Ro. Pōtificum à Beato Petro Apoſtolo vſq; ad Anicetum. Epiphanius etiam Cypri Salaminæ Epiſcopus eruditione, Sanctitate, & totius Orbis teſtimonio Illuſtris, vt de illo teſtatur Beatus Hieronymus in his, quæ cōſcripſit aduerſus hęreſes Ioānis Hieroſolymitani. ſcripſit de Epiſcopatu Petri Apoſtoli in Vrbe Roma, prẹter alios, Seuerus Sulpitius in 2. lib. ſacrę Theologiæ, his verbis: Eo tempore, quo Nero Chriſtianum nomen tol-

12 lere aggreſſus eſt, Diuina apud Vrbem religio inualuerat, Petro ibi Epiſcopatum gerente; & poſtea quàm ab iniuſto Præſulis iudicio Cęſarem Appellauerat Romam deducto, ad quem tum audiendum plures conueniebāt, qui veritate intellecta, virtutibusq; Apoſtolorum, quas tum crebrò ediderāt, permoti ad cultum Dei ſe ſe conferebant.

13 Eſt eundem Petrum Apoſtolum Romę 25. annis Cathedram Sacerdotalem tenuiſſe, teſtis eſt B. Hieronymus in lib. ſeu Cathalogo virorum Illuſtrium, vbi de Petro Apoſtolo ſcripſit his verbis: Simon Petrus filius Ioannis Prouinciæ Galileæ Vico Bethſaida frater Andreæ Apoſtoli, & Princeps Apoſtolorum, poſt Epiſcopatum Antiochenæ Eccleſiæ, & prædicationem diſperſionis eorum, qui de circuncifione crediderant in Ponto,

Galatia, Capadocia, Aſia, Bithinia, ſecundo Claudij anno ad ex-
pugnandum Simonem Magum Romam pergit, vbiq; viginti-
quinq; annis Cathedram Sacerdotalem tenuit, vſq; ad vltimū
annum Neronis, id eſt xiiij. à quo etiam affixus cruci martyrio
14 coronatus eſt, capite ad terram verſo, & in ſublime pedibus ele-
uatus; aſſerens ſe indignum, vt ſic crucifigeretur, vt Dominus
ſuus. ſepultus Romæ in Vaticano iuxta viam triumphalem, to-
15 tius Orbis veneratione celebratur. Hæc Beatus Hieronymus
ſcripſit de beato Petro Apoſtolo. quæ verè ab eo ſcripta fuiſſe
16 multis rationibus probare poſſumus, ſi qui ſunt, qui dubitent.
Conuenit cum beato Hieronymo Aurelius Caſſiodorus Sena-
tor, & poſtea Monachus probatę fidei ſcriptor, qui præterquàm
quòd in chronicis memoriæ prodidit, Syluano, & Othone
Coſſ. 5. Apoſtolos Petrum, & Paulum Romæ trucidatos fuiſſe
à Nerone ſcripſit de Beato Petro Apoſtolorum Principe in lib.
de inſtitutione Diuinarum literarum, & de viris Illuſtribus.
Sic enim etiam inſcriptus eſt liber ille his verbis. Hic poſtquā
17 Antiochenam fundauit Eccleſiam ſub Claudio Cæſare contra
Simonem Magum Romam pergit, vbiq; prædicans Euangeliū
25. eiuſdem Vrbis tenuit Pontificatum, ſexto autem, & trigeſi-
mo anno poſt paſſionem Domini à Nerone Cæſare in Vrbe Ro
ma capite deorſum verſo, vt ipſe voluit, crucifixus eſt: ſicq; poſt
Apoſtolicum meritum etiam martyrio coronatus: ſepultus eſt
in Vaticano ſecus viam triumphalem tertio lapide ab Vrbe ad
Orientalem plagam. Hæc Caſſiodorus ex Senatore Monachus
ſcripſit de Principe Apoſtolorum, quæ totidem verbis ſcripſit
18 etiam Idorus Hipolen. in lib. de vita, & morte quorundam San
ctorum: Petrum autem Apoſtolum in Vaticano fuiſſe cruci affi
xum, non ſolùm teſtis eſt Beatus Hieronymus, Caſſiodorus, &
alij Latini Scriptores, ſed etiam Euſebius Cæſarienſis rerum anti
quarum peritiſſimus, qui in lib. 2. Eccleſiaſticæ hiſt. citat Caij
ſcriptoris vetuſtiſſimi, qui fuit ſub Zephiro Romanę Vrbis Epi
ſcopo, & Dioniſij Corinthiorum Epiſcopi teſtimonium de Bea
tiſſimorum Apoſtolorum Petri, & Pauli martyrio, quòd ſcilicèt
vtriuſque Apoſtoli illius quidem in Vaticano, alterius verò
in via Hoſtienſi conſtituta ſunt Trophea. Quodq; eodem tem-
19 pore in eadem Vrbe Roma martyrium perpeſſi fuerint. Hęc ſcri
bit Euſebius Cęſarienſis in hiſtor. Eccleſiaſtica, quam Gręcè ſcri

pſit multiplici rerum cognitione refertam, ob idq; legendam eſſet Gelaſius Papa, & idem Euſebius in lib. de temp. dicēs: Petrus natione Galileus Chriſtianorum Pontifex primus, cum primū Antiochenam fundaſſet Eccleſiam, Romam proficiſcitur, vbi
20 Euangelium pr̨edicans. 25. annis eiuſdem Vrbis Epiſcopus perſeuerat, & nullam decentiorem, aut Chriſto ipſi magis acceptā Sedem fuiſſe cenſemus, quàm quæ Sanctiſſimorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſanguine conſecrata, æternisq; tropheis illuſtrata, Romam ipſam ad eam gloriam prouexit, vt eſſet gens Sācta, populus electus, Ciuitas Sacerdotalis, & Regia, vt caput Orbis effecta latius præſideret religione Diuina, quàm dominatione terrena, vt præclare dictum eſt à Leone illo magno Rom. Pō-
21 tifice in ſermone de die natali Apoſtolorum. ſcribit Athanaſius Alexandrinus Patriarcha vir egregiæ Sanctitatis, & doctrinæ in Apologia illa nobili de fuga ſua, Petrum Apoſtolum audiſſe à Domino, quòd oporteret ſe Romam conferre. Itaq; perfectionē illam non recuſaſſe, ſed prompto, atq; alacri animo ad eam Vrbem profectum libenter, ac fortiter pro Chriſti confeſſione mar
22 tyrium pertuliſſet. Cōuenit cum Athanaſio Ambroſius Mediolani Epiſcopus Doctor illuſtris, & Sanctus in oratione, quam Sanctiſſimus ille vir habuit in Auxentium his verbis ſcriptam:
23 Petrus victo Simone cum præcepta Dei populo ſeminaret, doceretq; caſtimoniam excitauit animos Gentilium, quibus eum quęrentibus, Chriſtianę animę deprecatę ſunt, vt pauliſper cederet; ille quàmuis eſſet cupidus paſſionis, tamen contemplatione populi precantis inflexus eſt. Rogabatur enim, vt ad inſtituēdum, & confirmandum populum ſe reſeruaret. Quid multa nocte egredi cœpit, & videns ſibi in porta Chriſtum occurrere, Vr
24 bemq; ingredi, ait; Domine quo venis? Reſpondit Chriſtus: Venio iterum crucifigi. Intellexit Petrus ad ſuam crucem Diuinū pertinere reſponſum. Chriſtus enim non poterat iterum crucifigi, qui carnem paſſionis ſuſceptę mortis exuerat, quod enim mortuum eſt, mortuum eſt ſemel, quod autem viuit, viuit Deo. Intellexit ergo Petrus, quòd iterum Chriſtus crucifigendus eſſet in ſeruulo, itaq; ſpontè remeauit. interrogantibus Chriſtianis reſponſum reddidit, ſtatimq; correptus per crucem ſuā honorificauit Dominum Ieſum.

Hæc ſcripſit beatus Ambroſius, quæ porrò multis annis an-

teà memoriæ prodiderat Egeſippus vicinus, ac proximus Apoſtolorum temporibus, vt eſt legere in lib. 3. eorum quos ſcripſit de Hieroſolymitano excidio. Hæc eadem notata inueniuntur in lib. de martyrio Apoſtolorum græcè ſcripto mihi commodato, ac legendo dato ab illis diui Baſilij Magni ordinis Patribus, ac religioſis viris, Sanctitate quidem ac bonitate præſtantibus ad Tuſculanum, eo ſanè in loco, qui vulgò à noſtris, Grottaferrata vocatur degentibus; ex quo planè libro vix paucioribus cognito hæc Græcè ſcripta decerpſi.

id eſt, ante paucos dies rogatus à fratribus ſecedebam, & ecce vidi Dominum meum Ieſum Chriſtũ, quem adoraui, & his verbis affatus ſum: Domine quo vadis? Venio, inquit ille, Romam iterum crucifigi, ſequens igitur illum reuerſus ſum Romam &c. & paulò poſt in eadem martyrij hiſtoria ſcriptum eſt, oſtendens quod dixi Apoſtolorum, ſcilicet Principis Petri corpus hic Romę conditum in hęc verba,

25 hoc eſt, Suſtulerunt corpus Sancti Petri clam, & poſuerunt illud ſub Tiberintho propè Naumachiam in loco, qui dicitur Vaticanus. Hęc ex hiſtoria illa martirij Beatiſſimorum Apoſtolorum Gręcis literis, iiſque vetuſtiſſimis ſcripta huc trã-
26 ſtuli: vt multis probatis teſtimoniis oſtenderem Diuina quadã diſpoſitione factum fuiſſe, vt Petrus Apoſtolus ad hanc vrbem Romam reuerſus, martyrium hic pateretur, quemadmodum etiam Innocentius tertius Rom. Pontifex rectè his verbis annótauit: Locus quẽ elegit Dominus Apoſtolica Sedes eſſe cognoſcitur, ſi quòd eam Dominus in ſe ipſo lapide angulari fundauerit, attendatur, cùm inquit ad Petrum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ędificabo Eccleſiam meam. Vnde, cùm ipſe Petrus Vrbem fugiens exiuiſſet, volens Dominus eum ad locum, quẽ elegerat, reuocare, interrogatus ab eo: Domine quo vadis? Venio Romam iterum crucifigi. Quod intelligens Petrus pro ſe dictum, ad locum ipſum protinus eſt reuerſus. Idem Innocentius in alio ſermone, traditur (inquit) Dominus Ieſus occurriſſe beato Petro, & tam ipſi, quàm pro ipſo dixiſſe: Venio Romã iterum crucifigi. Hæc Innocentius tertius Rom. Pontifex ſcripſit

pſit. Quibus aſſerit Romanam Vrbem locum eſſe, quem elegit
Dominus, ad eumque reuocatum Sacerdotem Petrum Apoſto-
lum, vt illic Apoſtolicę Sedis figeret principatum.

Non autem factum temerè, aut caſu aliquo putandum eſt, vt
in eo potiſſimùm Vrbis loco cruci affigeretur, ſed Diuina diſpẽ
ſatione illud quoq; factum fuiſſe exiſtimandum; vt qui Vrbem
ab Idolorum ſuperſtitione ad Chriſti fidem cõuerterat, is etiam
locum illum ſcelerum ſordibus coinquinatum, ſanguine ſuo
purgaret, Sanctúq; faceret Diuinę diſpoſitionis opus magis di-
gnoſceretur. Quemadmodum autem Apoſtolum ipſum Roma
ſecedentem ad eandem Vrbem Domini voce reuocatum fuiſſe
ex probatorum authorum teſtimonijs cognouimus, ita etiam
conſideremus Beatiſſimorum Apoſtolorum, beatiſſima corpo-
27 ra cõnatos quidem fuiſſe nonnullos ex his locis auferre, in qui-
bus primùm poſita ſunt, & in alienas regiones transferre. Sed
Diuina virtute perterritos id minime facere potuiſſe. cuius rei
teſtem locupletiſſimum habemus beatum Gregorium Rom. Põ
tificem, qui in ea epiſtola ad Cõſtantiam Auguſtam ſcripta, ait:
De corporibus beatorum Apoſtolorum quid ego dicturus ſum
dum conſtet, quia eo tempore quo paſſi ſunt, ex Oriente fideles
venerunt, qui eorum corpora, ſicut ciuium ſuorum repeterent,
quę ducta ad ſecundum Vrbis milliarium, in loco, qui dicitur
Cathecumbas, collocata ſunt; ſed dum ea ex inde leuare omnis
multitudo eorũ conueniens niteretur, ita eos vis tonitrui, atq;
fulgoris nimio metu terruit, atq; diſperſit, vt talia denuò nulla
28 tenus attentare pręſumerent. Tunc autem exeuntes Romani, eo
rum corpora (qui hoc ex Domini pietate meruerunt) leuaue-
runt, & in locis, quibus nunc ſunt condita, poſuerunt.

Qui ergo nunc Sereniſſima Domina tam temerarius poſſet
exiſtere, vt hęc ſciens eorum corpora, non dico tangere, ſed ali-
quatenus pręſumat inſpicere? Idem Sanctus Gregorius in eadẽ
29 epiſtola, Corpora (inquit) Sanctorum Petri, & Pauli Apoſtolo
rum, tantis in Eccleſijs ſuis coruſcant miraculis atq; terrori-
bus, vt neq; adorandum ſine magno illuc timore poſſit accedi.
Hęc Gregorius Magnus.

Aliud quoq; oſtendens Apoſtolorum Petri, & Pauli corpora
Romę eſſe legitur in Pontificali libro Damaſi his verbis ſcri-
30 ptum: Cornelius Epiſcopus rogatus à quadam matrona Luci-

na

na corpora Apoſtolorum Petri, & Pauli à Cathecumbis leuauit
noctu, primùm quidem corpus beati Pauli Beata Lucina poſuit
in prędio ſuo, via Hoſtienſi, iuxta locum vbi decollatus eſt: Bea
ti verò Petri corpus accepit Beatus Cornelius Epiſcopus, & po-
ſuit iuxta locum, vbi crucifixus eſt, inter corpora Sanctorum Epi
ſcoporum in templo Apollinis, in Vaticano palatij, Neroniani.
Hęc ex pontificali lib. Damaſi deſcripſi, quę ſunt iiſdem planè
verbis in epiſtola prima Cornelij Rom. Pontificis, de translatio
ne corporum Apoſtolorum Petri, & Pauli inſerta: ſic enim ille
ſcribit de beati Petri corpore: Beati Apoſtolorum Principis Pe-
tri accepimus corpus, & decenter poſuimus illud iuxta locum,
vbi crucifixus eſt inter corpora Sanctorum Epiſcoporum in tẽ-
plo Apollinis in Vaticano palatij Neroniani.

Ex eo verò quòd ſcribunt Cornelius, & Damaſus beati Petri
31 corpus decenter poſitum fuiſſe inter corpora Sanctorũ Epiſco-
porum in Vaticano, apertè intelligimus fuiſſe multorum San-
ctorum Rom. Pontificum, qui Petro Apoſtolo ſucceſſerant, cor
pora in Vaticano ſepulta. conſtructum enim locum vbi Epiſco-
pi Romani ſepulturæ tradi poſſent, legere eſt libro Põtificis Da-
maſi, vbi ſic ſcriptum reperitur. Anacletus memoriam Petri cõ-
ſtruxit, & compoſuit, dum Preſbyter factus fuiſſet à beato Petro
vbi Epiſcopi reconderentur ſepulturæ. Conſtat igitur teſtimo-
niis vetuſtiſſimorum authorum, non modò quod hoc ipſo ſum
capite perſecutus, Romæ ſcilicet fundaſſe, & conſtituiſſe Eccle-
ſiam Beatiſſimos Apoſtolos Petrum, & Paulum, & 25. annis Ca
thedram Sacerdotalem tenuiſſe Romæ Petrum, ibique admini
ſtrandæ Eccleſiæ Epiſcopatum Lino tradidiſſe, atque in ea Ca-
thedra, in qua ſedit Princeps Apoſtolorum ſediſſe reliquos, qui
ſuo quiſque tempore legitimè ſucceſſerunt, & in poſterum vſq;
ad ſæculi conſummationem ſuccedent, ſed quod ſuprà notaui,
Epiſcopos Apoſtolis quidem ſucceſſiſſe, atquè externam iuriſdi
ctionem Hierarchiæ moderandæ ab ipſo Papa habere, ratione
(vt dicitur) ſuppoſiti, & Romanam Eccleſiam Petri ipſius fun
damento cæteris præeſſe, & Petro pro ſe, omnibuſque futuris
ſummis Pontificibus tributam poteſtatem, vt ſuprà cap. 6. & 7.
& 8. & 9. demonſtraui.

32 Quibus addo Dionyſium Corinthiorum Epiſcopum anno
Domini 50. Romæ degentem ſic teſtatum, Vos habentes com-
monitio-

monitionem à Petro, & Paulo plantationem Ro. Eccleſiæ coniunxiſtis, ambo etiam aduentantes, atque in hac Vrbe ſimul docentes, etiam martyrio pariter vno, eodemque tempore coronati ſunt &c. vt etiam patet Caium illum paulò ante citatum ſub Seuerino Papa dixiſſe.

33 Egeſippum prætereà, qui Aniceto Papa Cathedram regente Romam venit, anno circiter 160. ſcribentem in ſuprà etiam citato quandoque libro tertio de excidio Hieruſalem, quæſiiſſe Neronem cauſas Apoſtolos occidendi, & comprehendendos mandaſſe, & Petrum rogatum à multis, vt ſecederet, facile eſt notare.

Nec prætermittendum cenſeo, Io. Euangeliſtæ Diſcipulum il-
34 lum Beatum Ignatium ad Tharſenſes, ſcribentem in hæc verba. Quid, quòd Petrus crucifixus eſt? Paulus, & Iacobus gladio obtruncati ſunt? Ioannes in Pathmum relegatus?

35 Itemque Ambroſium in ſermone 67. inquientem: Non ſine cauſa factum putemus, quòd vna die, vno in loco, vnius tyranni tolerauere ſententiam, vna die paſſi ſunt, vt ad Chriſtum pariter peruenirent, vno in loco ne alteri Roma deeſſet, &c. & ibi paulo infrà probantem paſſos Petrum, & Paulum in hac Vrbe Roma, quæ principatum, & caput obtinet nationum. Quo ſanè teſtimonio Henrici illius, quem ſolitarium Speculator mox citandus vocat, opinio conuincitur, exiſtimantis, Paulum anno à Petri morte paſſum, vt ex Pelagio, Nicolao, & Ambroſio, docet etiam Speculator in ſuo pulcherrimo tractatu in ſcripto rationale Diuinorum officiorum, lib. vij. cap. xv. cuius eſt initium, De Petro, & Paulo quæſtio eſt, in principio.

36 Sed quo pacto prętererire potero Paulum Oroſium lib. vj. hiſt. cap. 6. dicentem in hæc verba. Anno ab Vrbe condita octingenteſimo quinto Tiberius Claudius ab Auguſto quartus Regnũ adeptus eſt, manſitque in eo annis xiiij. exordio Regni eius Petrus Apoſtolus Domini noſtri Ieſu Chriſti, Romam venit, & ſalutarem cunctos credendes fidem fideli verbo docuit, potentiſſimiſque virtutibus approbauit, atque exinde Chriſtiani Romę eſſe cęperunt, &c. eundemque ſubdentem in cap. ſeq.

37 Nero primus Romæ Chriſtianos ſuppliciis, & mortibus affecit, ac per omnes prouincias pari perſecutione excruciari imperauit, ipſumque nomen extirpare conatus, Beatiſſimos Apoſtolos

ſtolos

ſtolos Petrum cruce, Paulum gladio occidit.

38 Et illud omninò patet ex Cathedra Petri Apoſtoli, & Eccleſia principali vnitatem Sacerdotalem exortam eſſe, vt aſſerit Beatus ille martyr Cyprianus in epiſtola 4. quam ſcripſit ad Cornelium Rom. Pōtificem, & Optatus Meleuitan. Hieronymus Preſbyter, & Auguſtinus viri doctrina, & Sanctitate inſignes affirmant.

Cui planè rei conſequens eſt, non iniuria à piis omnibus ſemper eſſe obſeruatum, quaſi Diuina lege ſancitum, ad hanc ipſam Petri Cathedram primas perpetuò apud omnes gentes
39 obtinentem, maiores Epiſcoporū capitales cauſas deferri oportere. Si enim hæc Sancta Sedes primatum (qui vocatur) inter cæteras habere dignoſcitur, vt certè fateri omnes debent. Si Petri eſt hæc Cathedra, vt porrò eſt, ſi Petro authoritas, & iuriſdictio pro ſe, aliiſque omnibus, qui poſt eum fuerint, eruntque legitimis ſucceſſoribus, ſummis Pontificibus à Chriſto Ieſu eſt tributa, vt tributam eſſe conſtat, ſi Epiſcopalis quidem ſumma dignitas Catholicæ Sedis, & Papæ authoritate eſt inferior, vt ſanè eſt, ſi ſuper petram conſtituit Chriſtus Eccleſiam, vti fundatam quidem eam, & matrem, & Principem Eccleſiarum omniū eſſe voluit, mirum certè nemini videri debet, quod ſæpius dictum eſt, ratione quoque comprobatum omninò apparere, ſcilicèt Epiſcoporum in partem (vt loquuntur) ſollicitudinis Papæ aſſcitorum, & laboris ſociorum, cauſas criminales, quas maiores vocant, ad Papam, Sedemque Apoſtolicam, veluti caput, & fundamentum neceſſariò eſſe referendas, ipſoſque Epiſcopos omnes minores maiori Epiſcopo Romano oportere obedientes eſſe, vt etiam Bonifacius ſecundus, qui fuit quinquageſimus quintus in illa ad Eulalium epiſtola de reconciliatione Carthaginen. Eccleſiæ vnde depromptum fuit decretum illud inſcriptum in canone. Ad hoc diſpenſationis. 89. diſtin. & confirmat epiſtola precum ipſius Eulalij, & Iuſtini pro ipſa reconciliatione inſcripta.

SVM-

SVMMAE CAP. DVODECIMI.

1 *L. quicunque. C. de Epiſcopis, & cler. dubitandi rationis gratia adducitur ab aliis non allegata.*

2 *Solutio prima ad illam legem ſecundum opinionem Felyni, et aliorum generaliter dicentium, iura contraria eſſe antiquata.*

3 *Secunda ſolutio ſecundum authorem.*

4 *Tumultus, & ſeditio non patitur moram, & propter illum ſedandum multa permittuntur illicita.*

5 *Intellectus verus ſecundum authorem ad d. l. quicunque.*

6 *Princeps ſæcularis uſurpans ſibi authoritatem expellendi Epiſcopos, & etiam lege cauens abſque Papæ authoritate oppugnat libertatem Eccleſiaſticam, & eſt excommunicatus, & cum eo cæteri, qui utuntur lege.*

7 *Solutio uniuerſalis ad iura, & anthoritates contrarias.*

8 *Hæreſis accuſatus non habet locum certum, ſed ubi reperitur, conueniri, & condemnari poteſt, & non remittitur.*

9 *Non remittendi rei plures cauſæ, & impedimenta, remiſſiuè.*

10 *Aegidius Boſſius Mediolanen. eruditus, magnoq; uſu, & exercitatione criminalium cauſarum præditus, & ibi alij, qui remitti hæreticum non debere notant, & reprehenditur Couarruuias.*

11 *Inquiſitores Prouinciarum, ſeu Regnorum negantes remittendos Epiſcopos accuſatos de hæreſi, vituperationem, atque improbitatem incurrerent.*

12 *Epiſcopi etiam de hæreſi accuſati an Papam ſint remittendi.*

13 *Papa ad ſe appellantes Epiſcopos etiam in crimine hæreſis, imò & alios audit, & cauſas à ſe auocat, & iuſta præſertim cauſa.*

14 *Iuriſdictionem Sancti officij Inquiſitionis Papæ ad Inquiſitores Prouinciarum, ſeu Regnorum tranſlatam priuatiuè quidam mali ia ctant.*

15 *Iuriſdictionem ex priuilegio concedens ſuperior non exercet, niſi ex priuilegio habens, eſſet negligens.*

16 *Inquiſitores Prouinciarum, & Regnorum putantes à ſe iudicandos Epiſcopos notatos hæreſi, eſſent ſimiles Seiano deſignato Conſuli, et ſocio Tiberij vocato, & ibi hiſtoria Seiani ex Dione.*

17 *Prouerbium Græcum de his, qui ſibi inutilia quærũt, & Fabella à Metanio Agrippa ad plebem à patribus miſſo oratore relata.*

18 *Non licet ex æquo cum ſummo Pontifice Imperatore, & quod peius eſt, tentare ſuperiores eſſe.*

19 *Qui id tentant Luciferani appellantur.*

20 *Papa pater patrum cum omnibus Prælatis in iuriſdictione concurrit.*

21 *Papa Iudex eſt ſupremus omnium etiam ſuperiorem non recognoſcentium Regum, & Imperatorum.*

22 *Papa omnium iuſtitiæ fons tenebras fugat bona voluntate, poteſtate, & facilitate agendi præditus.*

23 *Poteſtati non reſiſtendum, & de dignitate Eccleſiaſtica non iudicandum.*

24 *Ab exordio Eccleſię ſemper ab omnibus Epiſcopis præſtita eſt obedientia Romanæ Eccleſiæ, & Pontifici maximè eſt ſemper ab omnibus exhibenda.*

25 *Conceſſa iuriſdictio alteri, non impedit poteſtatem Principis concedentis ſemper reſeruatam illæſam.*

26 *Inferior concedens iuriſdictionem amittit, & ita intelligi authoritates in contrarium allegatas ſecundum aliquos.*

27 *Iuriſdictio tunc ceſſat in Principe concedente, quando in primis cauſis eſt conceſſa iuriſdictio alteri cum caſtro, ſeu ciuitate, & tamen remanet ſemper maior iuriſdictio penès Principem illæſa.*

28 *Iuriſdictio Papæ ſemper remanet illæſa reſeruata, nec abdicatur ex conceſſione facta alteri.*

29 *Maximè non facta expreſſa mentione in conceſſione quòd cenſeatur abdicata.*

30 *Imò etiam ſi priuatiuè à ſe concederet Papa, poſſet ipſe, vel ſucceſſor reuocare.*

31 *Authoris quaſi preſagium de nonnullis Inquiſitoribus Prouinciarum, ſeu Regnorum, qui Legato, ac Iudicibus deputandis ſe pares profitebuntur.*

32 *Solus Papa, ſeu ab eo particulariter deputati, Epiſcoporum criminales etiam hęreſis cauſas decidunt.*

CAP.

CAP. DVODECIMVM.

Quæ in contrariam partem à negantibus capitales Epiſcoporum cau ſas ad Papam deferri oportere, dicta reperiuntur, partim ſpecialiter, partim generaliter confutantur: & Authoris ſententia concluditur, & quid prouiden dum ſit, monetur.

QVoniam verò noſtram hactenus ſententiam, quam hic potiſſimùm intenderemus, nō ſolum argumētis, rationibus, ſed iure, & legibus, & varijs Canonum, Conciliorumq; decretis, atq; exemplis confirmauimus: iam contraria, quę à negantibus capitales Epiſcoporum cauſas ad Papam deferendas, dici poſſent refutemus ac refellamus oportet, ne quid prętermiſiſſe videamur, quod noſtri ſit huius argumēti. dicemus igitur neminem
1 nos inueniſſe hactenus ex noſtris Doctorē, qui attigerit difficile admodū huius rei argumentū continens caput legis, quicunq; reſidētibus. C. de Epiſ. & cle. vbi apertè videtur ſtatui, Epiſcopos ab alijs Coepiſcopis Epiſcopali poſſe loco, & nomine detrudi, & detruſum, expulſumq; minimè poſſe rurſus petere ſe reſtitui, & ſic non videtur eſſe verum, quod ſuprà eſt confirmatum, non poſſe ab alio quàm à Papa Epiſcopum priuari, cum in d. l. quicunq;, ab Epiſcopis priuatum Epiſcopum, & ab Imperatore ipſo prohibitum poſſe Principis reſcriptum ad redeundum impetrare, niſi ex certa (vt dicitur) ſcientia Imperator reſcripſerit, planè conſtet ſecundum cōm. opinionē, quā ibi teſtatur Salyce.
2 Verum enimuerò ſublatum eſſe videtur illius tex. argumentum, tum ex ijs quę dixi notari pręcipuè à Felyno affirmante, ſtatuta quęcunq; dicentia Epiſcopum ab alio quàm à ſummo Pontifice quandoq; damnatum, eſſe antiquata; tum, vt ego arbitror,
3 quia tex. ille in l. quicunque. ab Archadio, & Honorio Auguſtis fuit promulgatus, quo tempore Imperium Cæſarum nimium ſibi tribuebat, & arrogabat. Vel certè (quod magis probo) detruſum, & expulſum Epiſcopum à Sacerdotibus, id eſt Epiſcopis fuiſſe, & ab alio, quàm Imperatore non poſſe reſcriptum reuertendi impetrare, cùm contra quietem publicam conturbauerit Epiſcopus ipſe Vrbem; & ideo rectè Vrbe expul-

4 ſum ab Epiſcopis fuiſſe: quia res ipſa ſeditionis,& tumultus dilationem ac moram,& cunctationem prorſus omnem obijciendam, ſtatimq; eijciendum ſeditioſum,ac turbulentum Epiſcopum ſuadebat,ne tanta perturbatione maior timor oriretur. Vnde,vt in Anton.dixit Cicero,nomen ductū eſt tumultus, eiuſq; reſtringendi ac ſedandi gratia multa fieri permittuntur. iuxta trad.per Specul.in tit. de ſeq.poſſ.& fruct. verſ. ſed nunquid de ſeditioſis. & à Doct. in l. 1. & 2.C.de deſidioſ.& à Diuo Thoma 2.2.quæſt.43.& in ſumma Concil.lib.3.tit. 34. de pænit. & remiſſ.quæſt. 128.

Et propterea ſeditioni illicò occurrendum fuit, & expellendus Vrbe Epiſcopus ſeditioſus, qui centum millibus paſſuum diſtare ab Vrbe deberet,in qua ſeditionem concitauit, non autē ab Epiſcopatu,ordineq; Epiſcopali depoſitus fuit Epiſcopus, licèt quaſi in exilium miſſus: quia priuari, & deponi à nemine niſi à Papa poteſt,vt ſuprà oſtēdi,& tradit Innoc.in c.graue. extra.de præben. Atq; hic ſanè verus eſt ſenſus illius .l. quicunq;.

5 C.de Epiſc.& cler.vt ſcilicèt non ſit depoſitus, nec priuatus ordine Epiſcopus ab alijs Epiſcopis, ſed tantùm expulſus ab Vrbe,quam conturbauerat.& ita ſe ipſum tex. declarat, ibi, à quo videtur expulſus procul ab ea Vrbe, quam conturbauit centum millibus vitam agat,&c.

6 Imò verò dicam, quòd licèt Imperator hanc ſibi expellendi Epiſcopum vſurpauerit iuriſdictionem, & ita fieri lege cauerit abſq; Papæ authoritate,non propterea vel ipſe,vel qui ea vterentur lege ſæculari, libertatem Eccleſiaſticam oppugnāte poſſent effugere excommunicationem,vt not. Fel. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ,col.vlt.verſ.11.extra.de conſtitution. cum Princeps ſæcularis non poſſit bannire Epiſcopum à ſuo Epiſcopatu, vt notat expreſſim etiam poſt alios eruditus,ſummeq; in criminalibus tractandis cauſis verſatus Aegid.Boſſius in ſuis varijs tractatibus criminal.in tit.de Principe,& priuilegijs eius,nu.219. & certè expreſſius multò conſtat ex ijs,quę Gelaſius Papa protulit illis verbis: Quòd ſi dicunt Imperator hoc dicit, hoc ipſum quibus canonibus,&c.vt ſuprà notaui in cap.3.nu.62. Idq; alibi etiam legitur cautum in Nutiſconenſi 2. Conc. prouinciali his verbis: Statuimus etiam vt Epiſcopus per ſecularem poteſtatem non iudicetur,&c.& paulò poſt: Hoc enim decretum à

nobis

nobis præfixum, qui fuerit audacter tranſgreſſus, tam ipſe, quā qui ei conſenſerint, &c.

Cætera autem decretorum in libris contenta iura quę fortaſſe videbantur aduerſari intelligenda accedente Papæ mandato, vel omninò antiquata cenſenda demonſtraui ſuprà ex Fel. in c. non poteſt. de re iud. col. 3. nu. 4. & alijs paulò ante relatis in c. v. circa fin. & probat etiam Alexandri. in c. multorum. 17. diſt. in fin. verſi. nota ex iſta gloſſa &c. ibi, ex conceſſione Papæ, &c.

Nec quicquam eodem conſcripti initio ſi quis Epiſcopus ex Antiochena deprōpti Synodo canones relati. 6. q. 4. noſtrę huic ſententiæ refragantur, licèt dicant, Si quis Epiſcopus accuſetur, & contingat comprouinciales diſſidere, aliquos quidem innocentem Epiſcopum, aliquos verò nocentem, putantes Metropolitanum debere ex vicina prouincia alios conuocare, & Epiſcopum iudicaturos; quòd ſi comprouinciales cōuenire in eadem ſententia conſtet, tunc Epiſcopū ab illis conſentientibus iudicatus haberi pro iudicato: & firmam prouincialius Epiſcoporum ſententiam permanſuram. Nam certè ij canones, vel intelligendi ſunt, vt ibi poſt Hug. & Archid. declarat Turrecremat. in fin. in verb. condemnare, ideſt, condemnandum pronunciare; quia nec prouincialis, nec vicini conuocati poſſunt condemnare abſq; Papæ voluntate, & licèt re verà vix facile videatur is ſenſus conuenire priori poſſe, ſaltim canoni eiuſdem initij, ſi quis Epiſcopus vbi dicitur, Epiſcopū per Iudices Coepiſcopos prouinciæ conſentientibus iudicatum apud alium nullo modo iudicari, ſed firmam concordantium Epiſcoporum prouinciæ manere ſententiam. Vnde difficile eſt aſſentiri exponentibus condēnare, ideſt, condemnandum pronūciare. præſertim, quia vti eo cap. 6. nu. 1. notaui ex Abbate, & Fel. in c. non poteſt. de re iudi. Coepiſcopi non poſſunt pronunciare Epiſcopos deponendos, aut priuandos. eoq; ſanè ſunt ij canones declarandi, vt loquuntur, videlicèt in certis criminibus citra priuationem ordinis, aut depoſitionem vt ſuprà monui in cap. 6. nu. præſertim 12. & 13. & ſeq. Nō enim abſq; ratione adiecerūt illi canones Si quis Epiſcopus, verbum (aliquibus) nec ſimpliciter de omnibus criminibus ſunt loquuti, cum aliquæ ſint criminum accuſationes, quæ etiam à comprouincialibus definiri poſſunt, vt in eo cap. 6. dixi, ita, vt non obſint ij canones: quia poſſunt Epiſcopi

citra

citra depoſitionem, & priuationem iudicari à Coepiſcopis, & tunc firma erit Coepiſcoporum ſententia, quando non ſit ad maiorem appellatū, vt dicit expreſſim tex. in eo cap. ſi quis Epiſcopus. 3. in verſ. ſubintelligendum verò, ead. 6. q. 4. vbi etiam Archid. & Turrecrem.

8 Ac porrò licèt hæreticæ prauitatis Inquiſitores vbiq; conſtituti Iudices, viri alioquin eruditione, prudentia, probitate, authoritate præſtantes à multis putarentur, non omninò temerè forſan recuſare, & poſtulanti Apoſtolicæ Sedi præcisè negare accuſatum Epiſcopum, Archiepiſcopum, ſeu Patriarcham ad Vrbem tranſportandum, imò ibi iudicandum, & quaſi hæreſis nomine ſuſpectum à detinente magiſtratu condemnādum, aut liberandum, nec aliò remittendum, vt potè quem in Chriſtianā Rempublicam, magno etiam noſtro malo peſtiferam, & pernicioſam Luterianam ſectam multis ab hinc annis introductam, atq; inſertam, & plures iam ſtultos in dies magis infatuantem, & venenatis configentem telis ſecutum, ac propterea non eſſe ſic accuſato locum certum, ac proprium, in quo ſolo conueniri oporteat, ſed vbiq; conueniri, & condemnari poſſe cautum dicant, vti etiam per l. Arriani. C. de hære. notat ibi Butrigar. in princ. cuius ſanè authoritate, addita quoq; illa Bart. in l. ſi domum. ff. de furt. not. Guid. Pap. 2. deciſ. q. 101. In remiſſione. nu. 1. verſ. 4. quòd ipſe delatus non ſit accuſatus de hæreſi, &c. Vbi
9 hæreſis nomine accuſatos, & deprehenſos non remittēdos ait. tradens crimen id inter cætera impedire, ſeu excuſare remiſſionem, quæ dicitur, reorum, de quibus impedimentis ſeu excuſa-
10 tionibus eorum, qui non remittunt. Doct. poſt Bar. in l. 1. C. vbi de crim. agi oport. Aret. Fel. & cæteri in c. vlt. de foro compet. cum alijs relatis ab erudito, magnoq; vſu atq; exercitatione criminales cauſas agendi prędito. Aegidio Boſſio Mediolanenſi in pulchro illo paulo ante citato libro variorum tractatuū crim. tit. de foro comp. nu. 48. cum pluribus ſeq. & plures alios referendo notat Carerius in praxi criminali, in §. circa itaq;. nū. 61. & ſeq. in pagina. 247. ex Guilielmi Rouilij Lugdunēſis impreſſione. & ex illis pleroſq; refert Fel. in d. c. vlt. de for. comp. in 4. col. Capel. Toloſan. deciſ. q. 319. Item fuit quæſitum, quidam de Narbona. vbi add. Afrerij, & Boerius deciſ. q. 29. Habita fuit alia quæſtio in curia, an remiſſione, &c. & pręter Guid. Pap. atq;

alios

alios paulò ante relatos affirmantes hæreticum quocũnq; in loco repertum puniri poſſe, & non remittendum, notauit poſt alios, quos refert Caſſaneus in conſuetud. Burgund. Rubr. 12. nu. 17. vnde etiam ſumpſit eruditiſſimus, & ſapientiſſimus Didacus Couarruuias Arch. Sãcti Dominici in ſuo pulchro libro Pract. quæſt. cap. xj. nu. xij. declarans eam communem op. intelligendam eo caſu, quo nulla petatur remiſſio; ſecus verò vbi remiſſio peteretur, inquiens, ſe non videre rationem efficacem, quæ huic obſtet remiſſioni, ſi ea petita ſit, atq;, etiam addens remiſſionis Iuſtitiam ſic comprobari. Sed certe dicam tanti viri pace, hãc declarationem eſſe potius acutam interpretationem, quàm planam, veramq;, aut reprehenſionem indignam notationem, cum porrò liqueat hæreticum vbiq; delinquere, quoniam non momento tantum aliquo, ſed omni etiam tempore id genus delicti idem eſſe cenſetur delictum, cuius ratione vbicũq; repertum, puniri poſſe; nec remitti eſt rectè receptum niſi verò publicè magis in vno quàm in alio loco deliquiſſe conſtaret, tunc enim ad locum vbi magis publicum eſſet delictum remitti deceret, & ita propriè notant Doct. in c. vt commiſſi. vbi poſt Domin. Franc. col. 2. in gloſ. in verb. proceden. verſi. & hoc vltimum procedit. de hæret. lib. 6. Atq; ideo ſimpliciter loquendo circumſcripto eo quòd ſcilicet conſtet peccaſſe, publicè putà cõciones, aut ſermones palam ad populum habuiſſe, hæreticum non remittendum etiam petitum eſſet dicendũ, quia crimen hæreſis in Deum ſolum præcipuè committitur, & inde in omnium fertur iniuriam: vt dixit Io. Monach. eoq; vbiq; inuẽtum meritò puniendum, nec remittendum, cum vbicunq; ſit Tribunal cauſę Dei, iuxta illud pſalm. Domini eſt terra, & plenitudo eius, nec dari poteſt locus, vbi magis hæreticum deliquiſſe dici poſſit, quoniam ęque vbiq; peccaſſe cõſtat. d. l. Arriani. C. de hæret. & notat Philip. Prob. in addit. in Io. Monach. in c. Inquiſitores. nu. 4. eod. tit. de hæret. in 6. & ſuperuacua eſſet quæſtio an remiſſio fiat non petita, cum niſi petita non fiat.

11 Tamen ijdem ipſi quicunq; eſſent Inquiſitores à prudentibus, doctis, pijſq;, & Chriſtianæ religionis ac veritatis ipſius ſtudioſis hominibus minimè excuſandi, nec laudandi eſſent, ſed potius in hiſce cauſis (eas ſi fortè ſibi vindicarent ſuo veluti iure) quin vituperarentur, atq; improbi notarentur, non poſſent

effugere,

effugere,& quoquo ſe verterent in ſuſpitioſiſſimo hoc negocio offenſionem temeritatis,ac probri,& maledicti, atq; adeo Diuinę maieſtatis iram lęſiq; imperij Sanctæ Sedis perturbationem
12 vix certè vitarent,cum non ignorent in Pontificali gradu dignitatis locatos, ſcilicèt Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas etiam crimine hæreſis notatos,non poſſe nec debere alibi, nec ab alio quàm apud ſummum Pontificem, aut eum, cui ipſum Chriſti Vicarium nominatim demandaſſe conſtet,damnari, ſed omninò ad Papam eorum cauſas,licèt de hæreſis crimine, deferendas,vt in d.c.Inquiſitores.de hæret.lib. 6. not.Io.Monach.& prudenter etiam animaduertit Probus in ſuis addit. ibi.num. 2. verſi.iſtud habes modificare,per thema Io. Monachi hic, quod procedit ratione Pontificalis dignitatis &c.
13 Præter quàm quòd non dubitatur ſuperiorem, putà Papam ſupplici ſibi exhibito libello rogatum,ſeu appellatum poſſe, & debere,& præſertim re cognita,iuſtaque aliqua ratione, cæteris Iudicibus inhibere,& hæreſis cauſas,etiam Ordinarij cuiuſque hominis,ne dum Epiſcoporum ad ſe auocare,iuxta tradita à Panormit.in c.Paſtoralis.in fi.principij.extrà.de appellat.& Felyn. poſt alios in c.ad abolendam.extra.eo.tit.de hæret.
14 Neque verò ferendi eſſent iidem Inquiſitores forſan minimè tranſmittendum accuſatum, capitiſque reum Epiſcopum, ſeu Archiepiſcopum aliquem credentes ad Romanam ſedem, nec per alium Papæ Legatum, aut Iudicem conſtituendum, quàm per ipſoſmet Inquiſitores iudicandum,quaſi iuriſdictio omnis cauſarum Sancti Inquiſitionis officij apud Inquiſitores tranſlata ſit,& à Roma. Sede prorſus ferè abdicata, iuxta ea,quæ not. Rom.in conſil. 393.Preſens conſultatio, & in ſingulari 21. Viger pactum. Angel.in l.teſtamenta.C.de teſtamentis.Feli.in cap.
15 Paſtoralis.col.22.de offic,Ord.vbi etenim conceſſit ſuperior iuriſdictionem,retinet eo tantum caſu,quo iuriſdictionem ex priuilegio habens eſſet negligens.Curt.Senior inter conſilia feudalia conſil. 2.Vaſallus habens.col. 1.allegans tex.in c.Romana.de off.Ord.in 6.& Albertus Brunus in eiſdem feudalibus conſ.47. Viſis dubiis.col. 1.Iacobin.Sancto Georgio in tract. feud. circa fin.Feli.in d.c.Paſtoralis.in colum.tertia. limitatione 6. & in capitulo irrefragabili.colum. prima. & ibidem Cardin. Zabarella eod.ti.de offic.Ordin.

Nam

16 Nam porrò ſi (quod vix cogitandum eſſet) aliqui Inquiſito-
res, ſui ipſius obliti id aſſerere, aut tentare auderent, notam te-
meritatis, turpiſq; erroris minimè quidem effugerent, & parere
recuſantes putarentur, vel ſuperbi, vel certè minimè aſſueti im-
perata facere, & veluti Seianus ille deſignatus Conſul, voca-
tuſq; ſocius, & particeps conſiliorum Tiberij, ac planè non mi
nori honore quàm Tiberius à Populo Romano aliquandiu af-
fectus, & obſeruatus (de quo Dion Niceus in Epitomæ rerum
Romanarum à Pompeio Magno ad Alexādrum Mameæ filium
in Tiberio paulò ante finem meminit) contemni, manifeſteq;
deſeri, ac ludibrio lędi inciperent. & ſanè addiſcerent non dece-
re vnquàm ſe homines vllo pacto extollere, Principiſq; autho-
17 ritatem ac ſupremum ipſum gradum deludere, atq; omninò in
illud meritò incident vulgare factum ſermone prouerbium, de
ijs qui ſibi inutilia quærunt, vt idem Dion. in Othone in princ.
notat, inquiens: *τὶ γὰρ αὐτοὺς ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν*, hoc eſt,
cur oportuit eos longis tibijs canere? ita, vt vel ſubitò eorum ſe
authoritatis, vel potius ineptiarum atq; impetus, ac furoris pœ
niteret. Membra enim capiti (vt eſt in prouerbio) debent obe-
dire, neq; verò expectabunt ij quaſi in concordia eccleſiæ mane
re incerti miſſum illum ad plebē à patribus Romanis olim Ora
torem Meneuium Agrippam fabellam illam recantaturum, vi-
delicèt conſpiraſſe quandoq; membra in ventrem, ne minus ſci
licèt ad os cibum ferrent, ne os datum acciperet, ne dentes cō-
ſpicerent, & hac ira vētrem fame dum domare vellet, membra,
ipſa quidem vnà, totumq; corpus ad extremam tabem veniſſe;
Indeq; apparuiſſe ventris præcipuum miniſterium eſſe, & alere
magis, quàm ali, reddentem illum in omnes corporis partes
hunc, quo homines viuunt, vigentq; diuiſum pariter in venas
maturum confecto cibo ſanguinem (vt refert Liuius lib. 2. de-
trud. 1.) quàm enim inteſtina illa eſſet ſeditio membrorum iſti
ſimilis Inquiſitorū, aut Principum iræ, atq; inconſideratiſſimæ
temeritatis in ſummum Pontificem facile poſſunt cognoſcere,
ac ſibi perſuadere nullam eſſe excuſationem idoneam; Cùm, vt
ſignificátius multò ille altiſonus Chriſti ſatelles, ſummuſq; pre
co Paulus Apoſtolus in 1. ad Corinth. epiſtola cap. 12. expreſſit,
aptiuſq; ad rem noſtram protulit, caput quidem cæteris licèt
præſtantius, membrorum tamen vſu indigere; at propterà non

debere ſchiſma eſſe membrorum, quæ ſimul quidem iuncta, vnum eſſe corpus conſtat. itemq́; ipſum Christum in Eccleſia primum Apoſtolos conſtituiſſe, ſed tamen nō omnes poſſe Apoſtolos eſſe, omnes verò certatim oportere in fidei, & Dei admirabilis filij cognitionis contemplationisq́;, atq; Eccleſiæ ipſius vnitatem conuenire, tanquàm membra, ſuo quæq; deſtinata officio ab ipſo Chriſto, qui extat caput ipſum primum, ac ſuſtentaculum potiſſimum Eccleſiæ, vt etiam Paulus notat in epiſtola ad Epheſios cap. 4.

18 Satis igitur conſtant, vt membra, quæ capiti natura ipſa finxit obedientia, parere omninò oportet, ſic propemodùm veluti membra debere alios Papę vt capiti obtemperare, cùm minimè liceat ex æquo cum ſummo Pontifice imperare, & (quod multò deterius eſt) ipſo velle ſuperiores eſſe: nec iniuria Luciferanos (vt hoc vſurpem verbum Iſidori lib. 8. ethymolog. cap. 5. redactum in canone. Quidam. §. Luciferani. 24. q. 3.) poſſe appellari aliud tentantes, quaſi Cœlum conſcendere, & ſuper aſtra Dei ſuum ipſorum efferre ſolium, & ad infinitam veluti nubiū altitudinem conſidere, ſimilesq́; ac pares Altiſſimo fieri, vti facile eſt notare ex d. §. Luciferani. & ex cap. xiiij. Iſaiæ. nam Papam quidem patrem patrum cum omnibus prælatis in iuriſdictione concurrere dicunt noſtri Io. Monach. in c. ſi eo tempore. de elec. in 6. Bal. in c. 1. in princ. col. 1. qui feud. dar. poſſ. in vſ. feud. eiusq́; Papæ, & Dei idem eſſe conciſtorium proferunt Hoſt. in c. quanto. de tranſlat. Prælat. Abb. in c. venerabilem. de elect. & & proptereà Iudicem eſſe ſupremum omnium etiam ſuperiorē (vt loquuntur) non recognoſcentium; & Regum atq; Imperatoris. glo. in c. ex tranſmiſſa. de for. comp. Innoc. in c. licèt, eod. tit. Doct. in c. nouit, de iudic. Frāc. in c. ſi duobus. §. deniq; de appel. Abb in c. cùm Ioannes, de fid. inſtr. cumq́; omnium iuſtitiæ fontem tenebras fugantem. tribus illis, quæ in actione hominis ſunt ſpectanda, bonæ ſcilicèt voluntatis poteſtatis, & agendi facilitatis ornamentis, atq; habilitatibus, & oportunitatibus prędítum cenſeri Papam, not Bart. Soc. in conſ. 144. Vita bulla, paulò poſt principium, verſ. 3. loco, vel. 2. Ac ſanè diui illius Pauli ad Rom. cap. 14. & 23. & expreſſius multò authoritate diui Cypriani in epiſtola 13. ad Steph. lib. 5. Deterrendi eſſent omnes, qui audere vellent iubenti Rom. Pontifici obſiſtere, cum vt ſu-

pra dixi,& ait Paulus, omnis poteſtas ſit à Deo, vt qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, &c. Scriptum eſt, Principi non maledices, &c. Et vt Cyprianus dicit, Quam vanum eſt pati illudi, & de maieſtate ac dignitate Eccleſiaſtica iudicari, & propterea à Papa ſcribendas literas ad Arelatenſes quibus ſignificet abſtento (vt ipſe loquitur) Marciano, quis ſit in eius locum alius ſubſtituendus.

24 Atq; adeò vel ab exordio naſcentis Eccleſię reperitur obſeruatum Rom. Pontifici debitam obſeruantiam, atq; obedientiá pręſtari ſolitam ab omnibus Epiſcopis, vti ſuprà Aegyptios etiá teſtatos, & feciſſe Epiſcopos notaui ex illorum ad Fœlicem ſcripta epiſtola, & facile colligitur ex epiſtola Leonis ad Anaſtaſium Teſſalonicēſem ſcripta 28. ibi, vices mei moderaminis delegaui. & hiſtor. Tripartitæ lib. 4. cap. 7. & cap. xv. & Euſebio Cęſarien. lib. 7. Eccleſiaſticę hiſt. cap. 27. & ex Hier. in 4. tomo paulò poſt princ. pag. 34. vbi de Tarſis dicente Retium Auguſtané. Epiſcopum à Conſtátinopolitano Imperatore ſub Syluestro Romam miſſum ob cauſam Montanentium, alijsq; pluribus ſuprà relatis authoritatibus, & infrà etiam dicetur. Neq; vero excuſandi eſſent negantes parere, & ſuo quaſi iure vſurpantes iuriſdictionem quàm ſibi ab Apoſtolica ſede datam ſciunt, eoq; ab eodem ſuo ipſius arbitrio eripi atq; auferri poſſe palàm eſſe, tan-

25 quàm ab ipſa Sede Apoſtolica minimè abdicatam; cum hoc caſu non dubitetur conceſſam iuriſdictionem alteri non impedire aliquo pacto ius ac poteſtatem Principis concedentis, ſed eius ſemper authoritatem integram conſeruatam intelligi, vt propriè notat de Papa locutus Bal. in cóſ. 326. Rex Rom. in fin.

26 vol. 1. licèt quando non eſſet Princeps concedens, ſed aliqui inferior Magiſtratus, qui haberet etiam poteſtatem, tunc iuriſdictionem inferioris magiſtratus impeditam admittatur, vt dicunt aliqui ſuprà citatas in contrariam partem intelligendas

27 authoritátes. Vel verius vbi conceſſum eſſet à Principe caſtrum cum iuriſdictione primarum cauſarum, vt propriè declarans loca allegatos notat poſt alios Grámaticus in deciſ. 30. In cauſa extis Comitis. nu. 3. & nu. 7. verſ. nec officiunt, &c. dicens, non eſſe dubium penès concedentem Principem remanere illęſam iuriſdictionem. & nu. x. verſ. nam eadem eſt reſponſio de qua ſuprà, quòd Imperator cócurrit in iuriſdictione cum prefato Co- 28

mite, ſed magna Curia dumtaxat, & nihilominus ſpecialiter in
inueſtitura, & nu. xj. & ſeq.

Atq; idcircò cum non ſit hæc quæſtio, ſeu cauſa ad inferiores
ſpectans, ſed ad Papam vt ſuprà oſtendi facultate data à Sede
28 Apoſtolica, non debent Inquiſitores quicunq; abuti; quia certè
hac de re, ſcilicèt Papam aliquibus iuriſdictionem etiam ſpecia
liter concedentem, non propterea cenſeri à ſe met ipſo præſer-
tim abdicaſſe, at maiorem iuriſdictionem ſibi ſemper reſeruatā
intelligi, eſt videre in c. dudum. de præben. in 6. & notatu digno.
c. per hoc, de hæret. eod. lib. & l. 1. C. de off. Præfect. Vrb. Anchar.
in conſi. 28. Rationes, & conſ. 164. col. 4. Bal. in l. qui ſe pa-
tris. C. vnde lib.

29 Præcipuè, quia Papa concedens Inquiſitoribus non expreſſit
à ſe velle abdicare talem poteſtatem, eoq; tanto minus cenſetur
30 ſibi præiudicaſſe. Ant. But. in c. cùm dilectus. de appel. Alex. cóſ.
86. in fin. vol. 1. atq; adeò etiam ſi cōceſſiſſet alius quiſpiam qui
ante fuerit Pontifex, vel etiam ipſe forſan Papa, poteſt ſuo arbi-
tratu reuocare. c. propoſuit. de conceſſ. præben. Io. Silua in tract.
de benef. in 4. parte q. 8. nu. 17. Io. Landin. in tract. de caſibus in
quibus ſummus Pontifex non poteſt, aut non debet diſpenſare
cùm Papa ſit caput omniū, quaſi ipſius ſit Orbis, & plenitudo
eius. c. tua nobis, de decimis. c. ſolitæ, de maior. & obed. c. ſignifi
caſti, de elect. in fin. diuus Thom. art. 2. q. 19. diſt. 4. c. cuncta per
Mundum, 1. q. 3. cui ſanè Pontifici max. non eſſe contradicen-
dum, nec aliquo pacto reſiſtendum, ſaltim Chriſti Ieſu exemplo
doceri omnes debent. ille enim Seruator noſter cum reprehen-
ſus à perdito eo homine eſſet, cur ſic reſpondiſſet Pontifici? ho-
norem Pontifici præſtandum docens, ſuamq; ipſius innocentiā
defendens, dixit apud Ioan. 18. Si malè locutus ſum, &c. Quæ
verba honoris Pontificij conſeruandi gratia eſſe ab ipſo Chri-
ſto Ieſu prolata, not. Cyprianus in illa epiſtola. 9. lib. 4. ad Florē-
tium aliàs Proppianum ſcripta, & alibi in 1. lib. epiſtola 3. ad
Cornel. Addés etiam illud Pauli dictum, Act. Apoſt. 23. Neſcie-
bam fratres, quia Pontifex eſt, &c.

Minimè autem poſſent illi ijdem Inquiſitores notam arrogā
tiæ, ac ſuperbiæ nitantur, ſi (quod licet non eſſet credendum, ta
31 men valde ſuſpicor, & quaſi neſcio quid præſagiens in animo ha
beam præcauendum, & maximè etiam prouidendum, omniq;
proſpi-

proſpiciendum conſilio, & pontificia declinandum authoritate moneo, prędico, & antenuntio) ampliſſimo Legato ipſi ac Iudi-
32 cibus hinc ſecum receſſuris, aut conſtituendis fortaſſe pares, ac ſocios ſe haberi contenderint: cùm certè liqueat ſolum Papam, ſeu ab eo nominatim pręſtitutos ac delegatos Iudices tantùm, & non alios poſſe, & debere has Epiſcoporum criminales, etiã hęreſis cauſas ſtatuere, & decidere, vt in d.c. Inquiſitores. de hęret. in 6. notauit Io. Monach. & Probus, & cęteri atq; ex ijs, quę attuli probatum, & confirmatum omninò videtur. & ſatis eſſet ita caueri etiam Tridentino Conc. in ſeſſ. 13. de reform. cap. 6. & ante etiam in c. quo iure. 8. diſt. & c. ad abolendam. §. damnat. verò. extra. de hęret.

SVMMÆ CAP. DECIMITERTII, & Vltimi.

1 *Concluſio authoris quòd cauſæ Epiſcoporum capitales, & alię quæ dicuntur maiores, ob Sanctæ Romanę Sedis authoritatem ad Papam deferuntur.*

2 *Cardinalium collegij, & conciſtorij eſt facere, vt tales cauſæ ad Papam veniant, aut Cardinalis ad pares deputetur.*

3 *Legatus de latere Papæ locum, & perſonam ſuſtinet.*

4 *Author non curaret vt veniret ad Vrbem Epiſcopus capitis accuſatus, an ad eum iudicandum, mitteretur legatus Papæ.*

5 *Non curatur de modo, dummodo habeatur effectus.*

6 *Sæpe à Romanis Pontificibus deſtinati ſunt Legati ad cauſas maiores & capitales Epiſcoporum iudicandas.*

7 *Ciuiles cauſæ Epiſcoporum apud Metropolitanum adhibitis coepiſcopis iudicantur.*

8 *A Metropolitano in cauſis ciuilibus ad Patriarcham appellatur, & eius ſententię ſtatur.*

9 *Ciuiles tamen Epiſcopi communes ſibi, & ſuffraganeis, vel ſtatus generalis, non cognoſcuntur à Metropolitano, nec in eis ab illo ad Patriarcham appellatur.*

10 *An & quando ciuilis actio in eodem libello poſſit ſimul cumulari.*

11 *Actio ciuilis, & criminalis ad diuerſa tendentes, & vel inter diuerſas perſonas inuicem ſe non impediunt*

12 *Author ſincerè de materia ſe tractaſſe affirmat.*
13 *Author plura quàm deſiderabantur, eſt complexus, ornamenta quædam addens.*
14 *Author ſe non melius quàm alios ſcire, ſed vt omni ratione perficere opus diligenter ſcripſit.*
15 *Author quod videtur taxandum in ſuo opere poſtulat ſibi ſignificari.*
16 *Author obedientia ductus ſcripſit.*
17 *Author opus in publicum exire ſtimulis plurium affirmantium eſſe vtile, & Papę & Cardinalibus charum dicit.*
18 *Amore, & obtemperantia, non ambitione opus ęditur, cōſtans ex multis reuocatis in lucem anteà incognitis.*
19 *Opus ideo editum, vt experiretur iudicia hominum, & publicè probatum authori quoq; probandum perſuadeatur.*
20 *Author initio non ſcripſit, vt ederet, ſed vt morem gereret Cardinali Vitellio, & ſibi, & amicis quando opus eſſet vteretur.*
21 *Author ſe habiturum gratiam ei, qui eruditus improbabit vel comprobabit ſuum opus.*
22 *Author veritatem præ cæteris maximi facit.*
23 *Non ferendos detractatores, ambitioſos, & impudentes, & ſuis ſe latratibus conficere.*
24 *Obtrectatores ſua debent edere ſi meliora poſſint, & cum alienis conferre, & iudicia plurium ſubire.*
25 *Perſuadet ſibi nimium, qui ſe nemini comparat.*
26 *Author voluit magis vinci verecundia negandi quàm præſtandi fiducia.*

CAP. DECIMVMTERTIVM, & vltimum.

Concludendum cauſas Epiſcoporum capitales, vel Romę, vel alibi Papę eſſe Legato definiendas. Ciuiles autem Metropolitano, & Coepiſcopis iudicandas.

EX his igitur facile eſt intelligere, quę nam ſit mea ſententia, illa quidem apud probatiſſimos quoſq; authores receptior, cauſas ſcilicèt maiores, & alias capitales Epiſcoporum ad Sanctę Rom. Eccleſię Epi-

Epiſcopum, maximumq; Chriſti Seruatoris noſtri Vicarium deferendas, ab eoq; aut per ſe, aut certè per alium delegata Pontificia iuriſdictione iudicandas, & ſtatuendas ob Sanctæ Rom. Sedis Apoſtolicæ authoritatem; nec condemnari à cæteris inferioribus Epiſcopis poſſe nec debere, vt tot vetuſtiſſimorum: ac omnium etiam recentiorum Authorum teſtimonio comprobauimus, & not. etiam in d. c. 1. de iudic. relat. etiam à Bero. nu. 4. & 5. de præben. alijsq; in locis recenſendis in meo illo opuſculo de prouinciali Concilio conſcribendo, vbi agetur inter cætera de Synodi ipſius prouincialis iuriſdictione. cap. forſan. 14. quod porrò opus, & rogatus, & iuſſus, atq; ad promittendum, lucubrandumq; omninò ductus quo maiori potui ſtudio abſoluam, vt Ampliſſimo, optimoq; Cardinali Borromeo morem gererem, atq; hac etiam re gratificari voluiſſe intelligar.

2 Putarem autem ego quidem ſapientiæ. S. tuæ, & Sacroſancti Cardinalium Senatus eſſe acerrimum ſe iuriſdictionis ſuæ defenſorem oſtendere, & accuſatos quoſq; Epiſcopos, aut Archiepiſcopos, capitaliſq; pœnæ nomine ſuſpectos ad Vrbem (quod volenti Beatitudini tuæ haud difficile erit iudicandos, vel condemnandos, vel abſoluendos tranſportari, aut certè eius ipſius Ampliſſimi Cardinalium Collegij probum, conſtantem, prudẽtem Pontificia authoritate, etiam Cardinalem de latere, vt dicitur, Legatum mitti omnino curare. Qui ſanè Legatus liberãdos

3 aut condemnandos fore iudicaturus ipſius Papę locum, & perſonam hac in re ſuſtinebit, vt not. in l. Ideo, & in l. 4. ff. de off. Præſid. & in c. 2. de off. Leg. in 6. à Fel. in c. mandata. circa medium, verſ. in tex. ibi, dices, extra. de reſcript. à Boerio de authoritate mag. conſ. nu. 6. à Specul. in tit. de legat. §. 3. quot ſunt genera Legatorum, verſ. item quòd Legatus de latere, &c. & §. 4. verſi. Legatus quoque &c. & in §. nunc oſtendendum, verſ. præmiſſa, & verſ. Legatus &c.

4 Quod porrò vltimum, tanquàm facilius (quæ præſertim horum eſt temporum conditio) amplectendum multi putabunt, & ego, & ſcilicet libentius quidem vellem Romam ad Sanctam ipſam Sedem capitis reos Epiſcopos iudicandos tranſmittendos iuberi, tamen (modo, vt aliqua ſaltim ex parte authoritas ac maieſtas Sacroſanctæ Rom. Eccleſiæ hac quoq; in re cõſeruata intelligatur, atq; omninò ipſius ſummi Pontificis iudicio, & iuriſdi-

iuriſdictione de cauſis Epiſcoporum capitalibus penitus deci-
ſum ab omnibus cognoſcatur) non improbarem, cùm apud no
5 ſtros quaſi adagium ſit receptum: Non eſſe modi, aut viæ ratio-
nem habendam, dummodò rei ipſius finem, &, quod ſtudes, ac
ſaluum curas, conſequaris. l. 3. vbi Bal. & alij. C. de inſtit. & ſub
ſtit. ſub mod. fact.

6 Neq; verò alienum id omnino erit, niſi aliter commodo, ſci
licet Sedis fieri poſſet à dignitate, & maieſtate ſummi Pontifi-
cis, vnum ſcilicèt ſui loco, veluti Vicarium ad Epiſcoporum cri
minales cauſas grauiores iudicandas deſtinare, cùm & anteà ſæ
pè ab alijs Rom. Vniuerſalis Eccleſiæ moderatoribus (nec ſanè
iniuria) factum legatur, & ſic nunc faciendũ ratio ipſa, locusq;,
ac tempus poſtulare forſan videantur, quod ſanè maximo-
rum Pontificum, Martyrumq; ac Sacrorum plurium Concilio-
rum authoritates minimè improbent, affirmantes illæ quidem
Apoſtolicæ Sedis Pontificem, aut per ſe, aut per ſuos ipſius Vi-
carios, ſi libuerit, debere ac poſſe eiuſmodi cauſas tractare, & ſta
tuere, vt plenius iam oſtendi: breuiterq; vel duorum Pontificũ
Rom. Sixti ſcilicèt etiam Papæ, & martyris, & Marcelli primi te
ſtimonijs ſuprà in 2. cap. & in cap. 3. in fin. & alijs plerisq; au-
thoritatibus iã diffuſius relatis, quàm vt repetere eas oporteat.
cùm præſertim, vel vnum ſatis eſſe poſſit exemplum Adriani Pa
pæ ſecundi, qui Focij in Sedem Sancti Ignatij Patriarchæ Con-
ſtantinopolitani à Michaele Ebrioſo Imperatore expulſi cau-
ſam iudicaturos, Conſtantinopolim miſit tres Cardinales Lega
tos vt ſuprà recenſui in cap. v. Licet (vt verum ſugemuè fatear,
ac more Romano loquar) magis probarem literas, ſeu nuntium
mitti ad potentiſſimum Hiſpaniarum Regem Chriſtianæ Reli-
gionis, ac Sanctę Sedis Apoſtolicę honoris ſtudioſiſſimum, &
de Eccleſia optimè meritum, eumque hortari, vt F. Bartholo-
męum Caranzam Miranden. Toletanum Archiepiſcopum nũc
ibi comprehenſum, & in cuſtodiam traditum in hanc Vrbem
Romam iudicandum transferri ſedulo curet. Nam porrò iis li-
teris, aut nũcio, ni ego fallor, vt planè vix hac in re fallerer, tum
ille ipſe Catholicus Rex acquieſcet, tum nullus in legatũ ſum-
ptus fuit, vel certè omni diſceptandi, & controuertendi occa-
ſioni occurretur, ac maiori ſaltim cum dignitate Sedis Apoſto-
licę authoritas conſeruabitur.

Ciuile

7 Ciuiles verò quas dicimus Sanctiſſimorum cauſas Epiſcopo
rum ſiue de iuriſdictione, ſiue de iure Eccleſiæ, ſiue de alijs re-
bus ortas, Metropolitanum adhibitis ſuæ Synodi Epiſcopis, co
8 gnoſcere ac iudicare, & à Metropolitano ad Beatiſſimum Pa-
triarcham diæceſis appellari, illiusq; ſententiæ ſtari oportere,
docuit Iuſtinianus Imperator (niſi omnino nos quoq; ἀναλφά-
βιτον, vt putauit Suidas, atq; abecedarium eum fuiſſe creda-
mus) in auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis. col. 9. §. ſi quis vero. &
not. etiam gloſ. in verb. cauſas. in c. ſaluo. 9. q. 3. affirmans inter
Epiſcopum, & ſuum ſubditum cauſas ciuiles poſſe Metropolita
9 num per ſe cognoſcere, adhibitis ſuis clericis. Quod tamen eſt
intelligendum; primò quidem non ſimpliciter, ſed vt poſſint
Epiſcopi etiam omiſſo, quod dicitur, medio Pap. Sanctamque
Rom. Eccleſiam etiam in merè ciuilibus appellare. c. omnes Epi
ſcopi. 6. q. 2. vbi Turrecrem. nu. 1. Item ac ſecundo eſt illud di-
ctum accipiendum ſi cauſę ſint ciuiles Epiſcopi ſolius, non au-
tem ciuiles communes, ideſt ad omnes ſuffraganeos, vel ad ſta-
tum generalem ſpectantes, vt in eo c. ſaluo, animaduertit poſt
Hug. Turrecrem. tum in verſ. ciuiles communes, &c. tum in fin.
verſ. nota quod ſicut, &c.

10 Sed, & illud fortaſſe aliquis etiam quæret, an deſcendens ex
eodem facto ſcilicèt ciuilis, & criminalis cauſa mixtà quandam
naturam habens (quę certe ſi vt ſuprà oſtendi etiam quoquo
modo poſſet infamiam irrogare) à Papa eſſet ſtatuenda vno co-
demq; libello concepta in iudicium poſſet deduci. cui ſic quę-
renti ego id reſponderem; Aut ſimul in iudicium deducitur ci-
uilis, & criminalis, ex eodẽ facto vtraq; orta, aut altera ita prius
oblata, & vt dicitur, intentata, adijcitur altera. Primo quidem ca
ſu poſſe vno eodem libello cumulari; ſecũdo autem minimè pu
tarem, & conſtitutum fuiſſe refert Aegid. deciſ. 400. Ciuilis, &c.

12 Nam porrò vbi ſimul eodem concipiuntur libello tanquàm
ad diuerſa tendentes, ſe non impediunt. l. 3. C. de ord. cognit.
ideoq; ſi ciuilis, & criminalis eſſet cauſa inter diuerſas perſo-
nas, criminalis nõ pręiudicaret ciuili l. rerum amotarum actio,
ſecundum primum intellectum, vbi Bal. & Salycet. in l. 1. col. 2.
C. quomodo. ciuilis. actio. & ſtatuit etiam quoque Clariſſi-
mus, & Sapientiſſimus xij. Virorum, qui Rotę Auditores vocan
tur, ordo in illa cauſa Toletan. matrimonij Calendis Aprilis.
1547.

1547. Fabio Acorambono Iudice referente, vti extat etiam licèt
non impreſſa, tamen quæ circunfertur vnà cùm cæteris Peregr.
Fabij Veſtani Epiſcopi deciſio 15. alia. 740. cuius eſt initium,
Proponente R.D.Fabio,&c.

12 Qua de re nihil eſt quod ego nunc laborem, cùm de maiori-
bus,& capitalibus, vt declaraui, Epiſcoporum cauſis, atq; origi
ne, & authoritate Sanctæ Rom. Sedis Apoſtolicæ propoſitas
quæſtiones eſſe intelligam. de quibus (ni fallor) verè ac ſincerè re
ſpondi.& certè cumulatè ſatisfactum eſſe debet voluntati om-
nium, eum nec prætermiſſum quid videatur, quod ad maiorum
cauſarum; capitalium rerum quæſtiones ad Papam deferendas,
earumq; argumenta ac rationes in omni prorſus diſciplina re-
periendas pertineret, niſi plura forſan, quàm deſiderata erant,
13 ſim complexus, ac planè fecerim, vt ad id quod quaſi mancipio
dare debebam, quædam veluti ornamenta, etiam non debita, ac
14 cederent. Neq; verò omnia putaui melius quidem ſcire me quã
alios, ſed collegi vnum in locum, diligentiusq; perſcripſi eo pla
nè cõſilio, cum velim meum hoc commentariolum quò ad fieri
15 poterit, omni ratione perfectũ: ſi quid mancum ineptum mutã
16 dum eſſe cuiq; videbitur, aut omninò tollendũ, aut ſi quid erit
præteritũ, hoc mihi ſignificari cupiã. Id enim quicquid attigi,
feci quidem obtẽperandi, meæq; obſeruantię teſtificandæ cauſa.
17 Ac planè, vel ex hoc meus iſte labor omnibus gratior, iucun-
diorq; erit, quod emittitur deſideratus, & aſſiduè poſtulatus,
atq; efflagitatus à multis iudicantibus illis quidem (quod ego
nec agnoſco nec probo) ita me hanc materiam à nemine hacte
nus diſpoſitam, aut illuſtratam, pertractaſſe, vt non mediocrem
ex ea omnes poſſint fructum ac delectationẽ conſequi.& (quod
certè me magis impulit,& inuitauit) ſummo ipſi optimoq; Põ
tifici noſtro, ac ſapientiſſimorum Cardinalium Sacroſancto Se-
natui non diſplicere,& charum omnino eſſe: eoq; qui maior re
18 vera quàm à me antea exiſtimaretur ille ipſe labor, opusq; ſurre
xit, non affectato quidem ambitionis ſtudio, ſed potius amoris,
& obedientiæ ſtimulis nunc foras datur. magna certè ex parte
conſtans ex his rebus, quas adhuc alij non attigerunt, aut negle
xerunt, aut penitus deturparunt, in lucem eas ferè è tenebris
19 reuocatas, nec diutius intra priuatos parietes à me comprimen
das, ſed hominum iudicij periculum facturas; vt, ſi quas vel for
taſſe

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

taſſe etiam omnes publicè probatas comperiam, tunc demum non perperàm ſcriptas mihi poſſim tutò perſuadere, quippe,
20 qui diuerſo ſanè conſilio hoc opus initio ſum aggreſſus, quàm, vt illud vllo vnquàm tempore inuulgandum putarem, Nempe, vt potius ampliſſimi, & excellenti ingenij ac ſolertiæ magnitudine Cardinalis Amulij ſtudio, & cupiditate morem gererem, atq; omnia in hoc ipſo annotata opere ad memoriam meam mecum haberem, quæ veluti quodam in pęnore cuſtodita, meo atq; amicorum quoq; vſui præſto eſſe poſſent. Quòd ſi quis for taſſe eruditus, ac literatus noſtras haſce ſententias certis duxe-
21 rit rationibus confutandas, vel ſolidioribus quibuſdam argumentis, nouisq; alijs altius forſan repetendis teſtimonijs probã das, maximam ei gratiã habebo. ꝙ intelligam non indigna leuia hæc noſtratia dicta eum putaſſe, in quibus, vel improbandis, vel
22 fortè cõfirmandis operã ipſe ſuã poneret, vt tandẽ veritas, q̃ ego prę cęteris maximi facio, deprehendi, & amplecti facilius poſſit.
23 Niſi verò (quod vix credo aut opinor) illum ipſum, qui noſtrum id Syntagma contrarijs aliquando ſcriptis redarguendũ fortaſſe ſuſceperit, carpendi potius, & obtrectandi ſtudio motum ſentiam. eius enim (ſi quis erit) ambitioſi homines inanes voces, vt nihil ego quidem morabor, quas ſciam tum à nul lo penitus eleganti proboq; viro aliqua prorſus dignari poſſe
24 æſtimatione, tum ſuis ſe ipſas latratibus conficere. ſic propemodùm illum ipſum monitum velim, vt ſi meliora his nactus fuerit, ſuoue valeat magno ex pęnore depromere, ea in publicum proferat, quo cum noſtris collata, momentoq; ſuo ponderata,
25 atq; acerrima queq; iudicia Doctiſſimorũ hominum experta, debitum, meritumq; locum aſſequantur. nõ ignorans ille quidem ſibi nimium (vt dixit Quintilianus) cum perſuadere, qui ſe nemini comparat. Atqui, certè, vt cũq; res cedat, nullam me
26 ſubiturum vituperationem confido, quàmuis aliqua etiam ex his, quæ elucubraui, non admodùm placerent, quòd victum ne gandi verecundia potius quàm pręſtandi quod exigebatur fiducia, id totũ inuulgari me paſſum eſſe boni ferè omnes agnoſcãt.

FINIS,

Summo ac præpotenti Deo, quæ opere ex hoc fortaſſe dabitur gloria, acceptam illam referam.

Digitized by Google